

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

Journal of Association of Professional Development
of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2567)

Vol.6 No.2 (April-June 2024)

ISSN: 3027-8813 (Online)

Tier 2

โดย สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

ISSN: 3027-8813 (Online)

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

Journal of Association of Professional Development
of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2567)

Vol.6 No.2 (April-June 2024)

โดย

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

เจ้าของ	สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ที่เกิดจากกระบวนการวิจัย การวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ 2. เพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยด้านการศึกษา ศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา 3. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาให้มีพื้นที่ตีพิมพ์เผยแพร่งาน
ขอบเขต	วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) เป็นวารสารสาขาสังคมศาสตร์ เน้นรับการตีพิมพ์บทความด้านการบริหารการศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังรับตีพิมพ์บทความด้านศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ การศึกษา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา
สาขาที่รับตีพิมพ์	สาขาสังคมศาสตร์ เน้นการบริหารการศึกษา ศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ การศึกษา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สัมพันธ์กับการศึกษา
กำหนดตีพิมพ์	วารสารกำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม) ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน) ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม-กันยายน) ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม)
บรรณาธิการบริหาร	รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวัตร ปะโคทั้ง นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุ่งเจริญ นักวิชาการอิสระ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัครวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กองบรรณาธิการ (ต่อ)

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรารมณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ รุ่งแผน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาگانต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรปฐพี วิชาอัครวิทย์	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ ดร.พรรณี สุวดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สำนักงานวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

535 หมู่ 12 ตำบลไทรน้อย อำเภอมะนัง อําเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000

วันที่ตีพิมพ์เผยแพร่: มิถุนายน 2567

หมายเหตุ: ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็น ความคิดเห็นส่วนตัว
ของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่มีข้อผูกพันโดย
ประการทั้งปวง

บทบรรณาธิการ

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) ฉบับปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2567) นับเป็นฉบับปฐมฤกษ์ในการเริ่มต้นใช้ ISSN ใหม่ที่ได้รับอนุมัติจากสำนักหอสมุดแห่งชาติ คือ ISSN: 3027-8813 (Online) เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการใช้เลขมาตรฐานสากลประจำวารสาร (the International Standard Serial Number หรือ ISSN) และเพื่อให้ชื่อวารสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษปรากฏถูกต้องในฐานข้อมูล <https://portal.issn.org/> ซึ่งวารสารได้ดำเนินการเพื่อรับการประเมินวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ในช่วงครึ่งปีหลังของ พ.ศ.2567 และจะประกาศผลการประเมินวารสารในเดือนมกราคม พ.ศ.2568 ด้วยเหตุดังกล่าว กองบรรณาธิการจึงจำเป็นต้องรับบทความเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้สนับสนุนบทความและจะเปิดรับบทความอีกครั้งหลังการประกาศผลการประเมินวารสารของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย อีกทั้งในช่วงเวลาที่ผ่านมามีผู้สนับสนุนบทความส่งบทความเข้ามารับการพิจารณาเป็นจำนวนมาก ทำให้วารสารต้องขยายจำนวนบทความเป็นฉบับละประมาณ 30 บทความ แต่กระนั้นก็มีบทความถูกเข้ามาในระบบจนควิตีพิมพ์ถึงฉบับสุดท้ายของปี 2567 วารสารฉบับนี้ประกอบไปด้วย 30 บทความ จำแนกเป็น 27 บทความวิจัย และ 3 บทความวิชาการ เป็นบทความทั้งจากนักวิชาการระดับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา คณาจารย์ผู้มากประสบการณ์การวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากหลากหลายสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนบทความทุกท่านที่กรุณาให้ความไว้วางใจในการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ทำหน้าที่พิชญ์พิจารณากลั่นกรองบทความอย่างเข้มข้น และขอขอบคุณข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินการจากผู้อ่านและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการจะนำไปปรับปรุงพัฒนาทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านคุณภาพของบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อให้วารสารได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

บรรณาธิการ

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
บทความวิจัย		
1	แนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ธีรสิทธิ์ ศรีขวัญแก้ว และ ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล	1
2	แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยา เขตเมืองสองคลองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ธัญนิชา สิงห์วีวงศ์ และ ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล	14
3	ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปัทมา ปาลันทม และ ละดา ดอนหงษา	28
4	ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พิชญาวรรณ จันทร์แห้ว และ แสงเดือน คงนาวัง	44
5	สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ชนากานต์ นุริตานนท์ และ ประภาศิต อานุภาพแสนยากร	57
6	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปวีณา เขตชั้นหล้า, สมชัย ขวลิตธาดา และ วิเชียร อินทรสมพันธ์	76
7	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ธัญญธร มงคลคุณ, สมชัย ขวลิตธาดา, และ วิเชียร อินทรสมพันธ์	90
8	สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครูในยุค การศึกษา 4.0 จุฬารัตน์ บุษบก	105
9	รูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ทวีศักดิ์ ลังวัง, พิมล วิเศษสังข์, และ สมาน อัครภูมิ	121

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
10	การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ <i>กานดา การะเกตุ และ ทินกร พูลพัฒ</i>	136
11	ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 <i>ณัฐธิดา หม่องเหล็ก และ ละดา ดอนหงษา</i>	152
12	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 <i>นิชานันท์ เฉลิมศักดิ์ตระกูล</i>	167
13	ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถใน การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 <i>ชยานันต์ ยอดศิริ และ วิไล พลพวง</i>	182
14	ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 <i>วันทนา เล่ห์มนตรี และ วิไล พลพวง</i>	197
15	การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของ ผู้บริหารใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 <i>พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์, จิรวัฒน์ กิติพิเชฐสรรค์ และ วิจิตรา เจริญพงษ์</i>	210
16	แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความ เป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 <i>นริศรา เรียนรู้ และ พงศพัฒน์ พลพัฒกุล</i>	227
17	การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 <i>อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ และ เสริมทรัพย์ วรปัญญา</i>	244
18	การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ <i>ธนาภรณ์ ไนสุ, สมเกต อุทธโยธา และ สายฝน แสงใจพรม</i>	262

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
19	แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ <i>วิเชียร บุราณรักษ์, สำเนา หมื่นแจ่ม และภูเบศ พวงแก้ว</i>	275
20	ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ <i>สุนีย์ เหมรัตน์, อรพรรณ ตู๋จินดา, ดวงใจ ชนะสิทธิ์, และมิ่งขวัญ ภาคสัญไชย</i>	289
21	แนวทางการพัฒนาการสร้างสรรค์องค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 <i>นาริรัตน์ อัจฉริยะมะณีกุล และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล</i>	309
22	แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 <i>อลิสสา มะริด และ ภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล</i>	324
23	แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต <i>กุลธิดา วาหะ และ สุธาพร ทองสวัสดิ์</i>	340
24	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง <i>อัจจิมา วาหะ และ สุธาพร ทองสวัสดิ์</i>	354
25	แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ <i>วันมงคล กุณา, ไพโรภ รัตนชวงค์ และสุวดี อุปปินใจ</i>	368
26	แนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 <i>กนกวรรณ ชิดชาญชัย, วิจิต เทพประสิทธิ์ และไพโรภ รัตนชวงค์</i>	387
27	แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ <i>สุภาสินี มีอาหาร, สุธาพร ปัญญาพฤษ และสมเกียรติ ดุ่นแก้ว</i>	403

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
บทความวิชาการ		
28	การวิจัยสหสัมพันธ์: ก้าวสำคัญในการศึกษาและเข้าใจปรากฏการณ์ สมาน อัครภูมิ	422
29	ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD ญาณิศา นวลแก้ว และ ปัทมววรรณ จินดารักษ์	435
30	การพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวคิดการพัฒนายั่งยืน ศุภนิตลา พร้อมมูล, บรรจบ บุญจันทร์, และอริสา นพคุณ	451

แนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์*

ธีรสิทธิ์ ศรีขวัญแก้ว^{1*} ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: teerasit9987@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนใน
ความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ 2) เพื่อ
เปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน และ3) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการ
บริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 285 คน ได้มาโดยการเปิดตาราง
กำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครื่องชี้และมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการบริหารสถานศึกษา
งานกิจการนักเรียน จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ร้อยละ จัดอันดับ และการหาค่าความแปรปรวนทาง
เดียว F-Test One Way ANOVA ผลการวิจัย พบว่า 1.สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติ
ใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยรวมมีสภาพการ
บริหารงานอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการ
นักเรียน และปัญหาที่พบมากที่สุด คือ โรงเรียนไม่มีการปฏิบัติการบริหารงานกิจการนักเรียนในด้านต่างๆ
ตามความเหมาะสมเพื่อรับมือในสถานการณ์ความปรกติใหม่ 2.ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงาน
กิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกัน 3.แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในความ
ปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ตามความ
คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า สถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการประชุม
ชี้แจงประเมินผลการปฏิบัติงานและหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบาย จุดเน้นเพื่อจัดทำสารสนเทศ
ด้านงานกิจการนักเรียน

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; การบริหารงานกิจการนักเรียน; ความปรกติใหม่

* Received: 11 November 2023, Revised: 29 November 2023, Accepted: 1 December 2023

The Guidelines Development for Student Affairs Management in The New Normal of Schools Under The Secondary Education Service Area Office, Phetchabun

Teerasit Srikwankaew¹ Poompipat Rukponmongkol²

Master of Education in Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University
Lecturer of Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: teerasit9987@gmail.com

ABSTRACT

The research aimed 1) to study status and problems to improve for student affairs management in the new normal, 2) to compare development for student affairs management in the new normal, classified by school sizes and 3) to seek guidelines to improve for student affairs management in the new normal under The Secondary Educational Service Area Office Phetchabun. The sample consisted of 285 school administrators and teachers. The experts were 17 for student affairs management in the new normal. The research instrument's included a questionnaire and interview form. A statistical software package was used for data analysis to find mean, Standard Deviation, frequency, percentage, raking and F-test One-way ANOVA. The research results indicated the following: Overall status of student affairs management in the new normal under The Secondary Educational Service Area Office Phetchabun was at a high level The school has not implemented student affairs administration in various areas as appropriate to cope with the new normal situation. Comparison results of the status affairs management in the new normal under The Secondary Educational Service Area Office Phetchabun classified by school sizes showed there were statistically significant. Guidelines for academic affairs administration development in the new Normal of secondary schools under The Secondary Educational Service Area Office Phetchabun, according to experts' opinions, Educational institutions should have operational plans. There was a meeting to clarify, evaluate work performance and come to a joint conclusion.

Keywords: Guidelines; Student Affairs Management; The New Normal

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ทดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579)

ในประเทศไทยนั้น มีผลการศึกษารูปแบบ การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2564) พบผลกระทบทางบวกต่อการจัดการเรียนรู้ของ สถานศึกษา เช่น มีการปรับแผน การจัดการศึกษา ปรับวิธีการนิเทศ ติดตามและการประเมินผล มีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยเทคโนโลยีใหม่ๆ ส่งผลให้ทั้งครูและผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีมากขึ้น เป็นต้น แต่สถานการณ์ดังกล่าวก็มีผลกระทบทางลบต่อผู้เรียนเช่นกัน เช่น ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติน้อยลงและไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและเสียโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกและการเรียนจากการปฏิบัติจริงส่งผลให้คุณภาพการจัดการเรียนรู้ลดลงซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ควรให้ ความสำคัญกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามที่หลักสูตรกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

กิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันเพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเข้าถึงและพัฒนาผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจสังคมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการทำงานและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงปรับตัวมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันสามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างผู้มีภูมิรู้มีภูมิธรรมและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสถานะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมโลก

ด้วยเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในวิถีชีวิตใหม่เนื่องจากเกิดการระบาดของไวรัสโควิด 19 ในพื้นที่ของโรงเรียน

มัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ เพราะการหาแนวทางในการปฏิบัติงาน กิจกรรมนักเรียนในวิถีชีวิตใหม่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนงานและกิจกรรมต่างๆขององค์กร ให้ดำเนินไปอย่างปกติและมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งจะสามารถนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนางานกิจกรรมนักเรียนในวิถีชีวิตใหม่ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

1.1 ประชากรหรือผู้ให้ข้อมูล

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ซึ่งปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ซึ่งปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 1,521 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับ การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index Of Item Objective Congruence : IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจำแนก จัดกลุ่ม และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบบสอบถามตอนต้นที่ 2 โดยวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว F-Test One-way ANOVA ของข้อมูลแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่าของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2.1 ผู้ให้ข้อมูล: ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางการบริหารงาน ด้านการบริหารงาน จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน และครูที่ทำงานกิจการนักเรียน ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญตามคุณสมบัติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน เป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: แบบสัมภาษณ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล: ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการสนทนามาจำแนก จัดกลุ่ม และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ด้านที่	สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ในความปรกติใหม่	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.37	0.38	มาก
2	ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	4.39	0.39	มาก
3	ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.40	0.37	มาก
4	ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.43	0.37	มาก
5	ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.44	0.41	มาก

ด้านที่	สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน ในความปรกติใหม่	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
6	ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.44	0.43	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.41	0.39	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.41, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.37, S.D. = 0.38) รองลงมาคือด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = 0.39) และด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และร้อยละของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ ของโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ลำดับที่	ด้านการตอบสนอง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
1	โรงเรียนไม่มีการวางแผนการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในสถานการณ์ความปรกติใหม่ที่ชัดเจน	77	44.30
1	โรงเรียนไม่มีการรวบรวมข้อมูลจากระบบเพื่อจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน	77	44.30
2	ไม่มีปัญหา	72	42.30
3	โรงเรียนไม่มีการดำเนินการแก้ปัญหาข้อร้องเรียนของนักเรียนและมีการปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติให้เป็นปัจจุบันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ความปรกติใหม่	51	29.30
4	โรงเรียนไม่มีการจัดทำระบบระเบียบและแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือครูหรือคู่มือนักเรียนขึ้นใช้ในโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันและเหมาะสมกับสถานการณ์ความปรกติใหม่	8	4.60

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ ของโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนข้อที่มีการ

ปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ โรงเรียนไม่มีการวางแผนการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในสถานการณ์ความปกติใหม่ที่ชัดเจน (ร้อยละ 44.30) รองลงมา โรงเรียนไม่มีการรวบรวมข้อมูลจากระบบเพื่อจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบันในสถานการณ์ความปกติใหม่ (ร้อยละ 44.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปกติใหม่ ของโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นรายด้าน

การบริหารงานกิจการนักเรียนใน						
ความปกติใหม่		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.831	2	0.416	2.869	.058
	ภายในกลุ่ม	40.847	282	0.145		
	รวม	41.678	284			
2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.689	2	0.844	5.725*	.004
	ภายในกลุ่ม	41.595	282	0.148		
	รวม	43.284	284			
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.336	2	0.668	4.847*	.009
	ภายในกลุ่ม	38.855	282	0.138		
	รวม	48.140	284			
4. ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.594	2	1.297	10.06*	.000
	ภายในกลุ่ม	36.355	282	0.129		
	รวม	38.948	284			
5. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.881	2	0.940	5.603*	.004
	ภายในกลุ่ม	47.327	282	0.168		
	รวม	49.208	284			
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.420	2	1.210	6.604*	.002
	ภายในกลุ่ม	51.667	282	0.183		
	รวม	54.087	284			

$p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปกติใหม่ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริม

ประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 แสดงแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ลำดับที่	แนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียน ในความปรกติใหม่	ความถี่ (f)
1	สถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงประเมินผล การปฏิบัติงานและหาข้อสรุปร่วมกัน เพื่อจัดทำสารสนเทศด้านงานกิจการ นักเรียน	16
2	สถานศึกษาควรรวบรวมข้อมูลงานกิจการนักเรียนผ่านทางระบบออนไลน์ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล	15
2	สถานศึกษาควรเริ่มประชุมวางแผนการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนทันที โดย ใช้วิธีการวางแผนการปฏิบัติงานผ่านทางออนไลน์มากขึ้น และเริ่มปฏิบัติงาน กิจการนักเรียนทันที	15
3	สถานศึกษาควรเริ่มวางแผนการดำเนินงานกิจการนักเรียนโดยจัดทำ โครงการและขั้นตอนต่างๆอย่างชัดเจน มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการ กำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	13

จากตารางที่ 4 พบว่า แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนพบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงประเมินผลการปฏิบัติงานและหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบาย จุดเน้นเพื่อจัดทำสารสนเทศด้านงานกิจการนักเรียน (f=16) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาควรรวบรวมข้อมูลงานกิจการนักเรียนผ่านทางระบบออนไลน์ โดยใช้เว็บไซต์ เพจ ไลน์ หรือโปรแกรมอื่นๆให้มากขึ้นเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล (f=15) สถานศึกษาควรเริ่มประชุมวางแผนการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนทันที โดยใช้วิธีการวางแผนการปฏิบัติงานผ่านทางออนไลน์มากขึ้น และเริ่มปฏิบัติงานกิจการนักเรียนทันที (f=15) ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สภาพและปัญหาและการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จากการใช้แบบสอบถาม

สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์จากการใช้แบบสอบถาม โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงาน

กิจการนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้ พบว่า ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน และด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

1.2 การศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนไม่มีการวางแผนการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในสถานการณ์ความปรกติใหม่ที่ชัดเจน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนไม่มีการวางแผนการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในสถานการณ์ความปรกติใหม่ที่ชัดเจน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัดไม่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ได้แก่ โรงเรียนไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นปัจจุบันเพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ความปรกติใหม่ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนไม่ปรากฏกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยนักเรียนตามหลักประชาธิปไตย สามารถเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่นได้และมีเหมาะสมภายใต้สถานการณ์ความปรกติใหม่ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนไปจัดทำรายงานผลการดำเนินการเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้การปฏิบัติงานในสถานการณ์ความปรกติใหม่

1.3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน แตกต่างกัน

2. การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 ท่าน สรุปได้ดังนี้

1. สถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงประเมินผลการปฏิบัติงาน และหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบาย จุดเน้นเพื่อจัดทำสารสนเทศด้านงานกิจการนักเรียน

2. สถานศึกษาควรวางแผน มอบหมายงานให้บุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ทำการวิเคราะห์งานเพื่อกำหนดแนวทาง กลยุทธ์และวิธีการ เมื่อได้วิธีการแล้วนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาร่วมกัน
3. สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียนผู้ปกครอง สภานักเรียน ตัวแทนผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการวางแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ตรงและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน
4. สถานศึกษาควรมีการจัดทำกำหนดข้อตกลงในการปฏิบัติงานของบุคลากร มีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอและมีหลักฐานรายงานผลการดำเนินการในรูปแบบออนไลน์
5. สถานศึกษาควรมีการศึกษาถึงปัญหาในการจัดทำแผนงาน โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนแล้ววางแผนหาแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันและเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานส่งเสริมประชาธิปไตย

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

1.1 การศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู พบว่าสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนรวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาทิตย์ ธรรมแสน และภูมิพัฒน์ รักพรหมกุล (2565) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนสรรพวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ศึกษาผลการใช้แนวทางพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนสรรพวิทยาคม การศึกษาสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสรรพวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูโรงเรียนสรรพวิทยาคม พบว่าสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสรรพวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนสรรพวิทยาคม ได้ให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.2 การศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยรวม พบข้อที่มีปัญหาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและคณะครูควรร่วมกันจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียนให้เหมาะสมกับความปรกติใหม่ในปัจจุบัน ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัมปนาท อาทิตย์ตั้ง (2565) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียน 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียน 3) เพื่อประเมินแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนการวางแผนงานกิจการนักเรียน พบว่า แนวทางการบริหารอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารงานกิจการนักเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการวางแผนการดำเนินงานกิจการนักเรียน เพื่อให้ผลในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนมีประสิทธิภาพในการบริหารงานกิจการนักเรียนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น โดยให้ครูมีส่วนในการดำเนินการจัดทำคู่มือการบริหารงานกิจการนักเรียน และคู่มือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น

1.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นภาระงานที่จำเป็นในสถานศึกษาทุกสถานศึกษา มีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนและมีการรวบรวมข้อมูลต่างๆไว้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภัญญา นามธรรม (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน และครูผู้สอนที่ไม่ได้รับผิดชอบงาน กิจการนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยผู้ที่

ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผล การดำเนินงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านมากกว่าผู้ที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.4 ผลการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์

ผลการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงประเมินผลการปฏิบัติงานและหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบาย จุดเน้นเพื่อจัดทำสารสนเทศด้านงานกิจการนักเรียน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี 2) แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี มีแนวทางดังนี้ 1) ควรมีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนให้ ครบถ้วนตามขั้นตอน ในส่วนของการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนก็ต้องจัดทำข้อมูล และจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผน จากนั้นให้ดำเนินงานตามแผน และขั้นสุดท้ายคือการประเมินผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ในจังหวัดอื่น ๆ หรือทุกจังหวัด เพื่อที่จะได้รับผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางขึ้น
3. ควรพัฒนาตัวแปรเชิงวิชาการ โดยการใช้วิธีการสนทนากลุ่ม หรือประชุม เชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ควรศึกษาวิจัยการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพ เพื่อความสมบูรณ์ของผลงานวิจัย

องค์ความรู้ใหม่

โรงเรียนมีแผนการปฏิบัติงานด้านงานกิจการนักเรียนที่เป็นแบบแผนในลักษณะเดียวกันมีการวางระบบการทำงานที่ชัดเจน และปัญหาที่พบคือโรงเรียนไม่มีการปฏิบัติการบริหารงานกิจการนักเรียนในด้านต่างๆตามความเหมาะสมเพื่อรับมือในสถานการณ์ความปรกติใหม่ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการผู้บริหารและคณะครูควรร่วมกันจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียนให้เหมาะสม สถานการณ์ความปรกติใหม่ให้สอดคล้องกับปัจจุบัน แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในความปรกติใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจง

ประเมินผลการปฏิบัติงานและหาข้อสรุปร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบาย จุดเน้นเพื่อจัดทำสารสนเทศด้านงานกิจการนักเรียนอย่างต่อเนื่องและปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ความปรกติใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กัมปนาท อาทิตย์ตั้ง. (2565, พฤษภาคม-สิงหาคม). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. *วารสารเพื่อการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 5(2), หน้า 100-109.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2558, เมษายน-กันยายน). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 4(1), หน้า 143-155.
- สุกัญญา นามธรรม (2566). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2561). *พัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาทิตย์ ธรรมแสน และภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2565). การพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนสรรพวิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก. *วารสารสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 16(2), หน้า 26-40.

แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สหวิทยาเขตเมืองสองคลองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร*

ธัญนิชา สิงห์วีรวงศ์^{1*} ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: prettynam.si@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 253 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง จำนวน 17 คน ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม/จริยธรรม และปัญหาที่พบมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง 2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำสำมนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง และผู้บริหารควรมอบหมายงานให้ตรงกับบุคคลให้เหมาะสมกับความสามารถ

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล; สหวิทยาเขตเมืองสองคลอง

* Received: 7 November 2023, Revised: 1 December 2023, Accepted: 3 December 2023

Guidelines Development For Good Governance Management Of Muang Song Klong Consortium Under The Secondary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet

Thunnicha Singreewong¹ Poompipat Rukponmongkol²

¹Master of Education in Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

²Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: prettynam.si@gmail.com

ABSTRACT

The research aimed 1) to study status and problems for good governance management of muang song klong, 2) to compare the status for good governance management of muang song klong, classified by school sizes and work experiences and 3) to seek guidelines for good governance management of muang song klong consortium under the secondary educational service area office Kamphaeng phet. The sample consisted of 253 school administrators and teachers. Key informants were 17 experts in good governance management of muang song klong. The research results indicated the following 1) Overall status of good governance management of muang song klong consortium under the secondary educational service area office Kamphaeng Phet was at a high level. The most common problem of good governance management of muang song klong consortium under the secondary educational service area office Kamphaeng Phet was educational institutions conduct research to develop the quality of education in educational institutions continuously. 2) Comparison results of the status of muang song klong consortium under the secondary educational service area office Kamphaeng Phet classified by school sizes and work experiences showed there were no statistically. 3) Guidelines for good governance management of muang song klong consortium under the secondary educational service area office Kamphaeng phet, according to experts' opinions, were Educational institutions should prepare a census using a comprehensive student support system and Executives should assign tasks to people appropriate to their abilities.

Keywords: Guidelines; Good Governance Management; Muang Song Klong Consortium

บทนำ

ในยุคที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลง มีความเจริญด้านเทคโนโลยี กระแสสังคมภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ด้านการเมืองการปกครองที่มีลักษณะประชาธิปไตย และด้านการปฏิรูประบบบริการสุขภาพ โรคภัยต่างๆ ส่งผลทำให้เกิดกระแสของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อความคิดและพฤติกรรมของผู้คนในสมัยสังคมใหม่และเป็นแรงผลักดันให้สภาพแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลกระทบต่อการจัดการระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเตรียมทรัพยากรอันมีค่าของประเทศออกสู่ยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง (เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ, 2559)

จากผลการประเมินมาตรฐานการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมาตรฐานที่ 2 ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามาตรฐานด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาได้กำหนดกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล พบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับดี ดีมาก และดีมาก ทุกสถานศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ทั้งการประเมินในสถานการณ์ปกติในปีงบประมาณ 2563 และการประเมินภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ปีงบประมาณ 2564 - 2565 เป็นดังนี้คือ โรงเรียนมีผลการประเมินคุณภาพนอกใน “ระดับดี” ขึ้นไป ทุกโรงเรียน ร้อยละ 100 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร, 2565)

จากการศึกษาบริบทของสถานศึกษาของสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง แต่ละโรงเรียนมีการใช้หลักการบริหารที่ต่างกันรวมถึงมีการปรับใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร อีกทั้งยังเกิดปัญหาเนื่องจากผู้บริหารและครูยังไม่เข้าใจถึงหลักการและแนวทางของหลักธรรมาภิบาลที่ดีในองค์กร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงานมีความสำคัญกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาทุกระดับ ทุกขนาดโรงเรียน ผู้บริหารที่จะเข้ามาเป็นผู้นำจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาแนวทาง ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เนื่องจากการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาล ทำงานด้วยความเป็นธรรมตอบสนองต่อความต้องการ มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ดำเนินงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ มีความเสมอภาค และมุ่งเน้นฉันทามติ เพื่อนำมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ภายใต้การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นคน ดี คนเก่งและมีความสุข เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชน ผู้รับบริการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
 - 1.1 กลุ่มตัวอย่าง: ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ซึ่งปฏิบัติงานในสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 253 คน
 - 1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับ การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index Of Item Objective Congruence : IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.948
 - 1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล: ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถาม
 - 1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล: นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา จำแนก จัดกลุ่ม และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 โดยวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย แบบสอบถามตอนที่ 2 โดยวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หาค่าทดสอบค่าที และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว F-Test One Way ANOVA ของข้อมูลแต่ละด้าน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์ประมาณค่าของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2 การหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

2.1 ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารงาน จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ศักขานีเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้อำนวยการกลุ่มงาน ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญตามคุณสมบัติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับด้านการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: แบบสัมภาษณ์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล: ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสภวิทยาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์เนื้อหาสรุปประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการสนทนามาจำแนก จัดกลุ่ม และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นแนวทางในการพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสภวิทยาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมและรายด้าน

ข้อที่	การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่			
	ด้านประสิทธิภาพ	4.22	0.42	มาก
	ด้านประสิทธิผล	4.21	0.42	มาก
	ด้านการตอบสนอง	4.26	0.44	มาก
	รวม	4.23	0.35	มาก
2	ค่านิยมประชาธิปไตย			
	ด้านการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้	4.34	0.44	มาก
	ด้านเปิดเผย/โปร่งใส	4.18	0.50	มาก
	หลักนิติธรรม	4.29	0.44	มาก
	ด้านความเสมอภาค	4.33	0.44	มาก
	รวม	4.28	0.37	มาก
3	ประชารัฐ			
	ด้านการมีส่วนร่วม	4.33	0.43	มาก
	ด้านการกระจายอำนาจ	4.38	0.42	มาก

	รวม	4.35	0.38	มาก
4	ความรับผิดชอบทางการบริหาร			
	ด้านคุณธรรม/จริยธรรม	4.41	0.48	มาก
	รวม	4.41	0.48	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.32	0.39	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมและรายด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม/จริยธรรม ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านประชาธิปไตย ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.38) และด้านค่านิยมประชาธิปไตย ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

การบริหารงานโดยใช้ หลักธรรมาภิบาล	ประสบการณ์การ ทำงาน น้อยกว่า 10 ปี (n=103)		ประสบการณ์การ ทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป (n=150)		t-test	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านประสิทธิภาพ	4.25	0.41	4.20	0.44	0.862	0.976
2. ด้านประสิทธิผล	4.22	0.43	4.21	0.41	0.025	0.897
3. ด้านการตอบสนอง	4.25	0.43	4.26	0.44	0.256	0.396
4. ด้านการรับผิดชอบต่อ	4.32	0.44	4.36	0.45	0.616	0.769
5. ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส	4.16	0.56	4.18	0.45	0.345	0.038
6. ด้านหลักนิติธรรม	4.20	0.42	4.22	0.44	0.243	0.398
7. ด้านความเสมอภาค	4.32	0.41	4.32	0.46	0.072	0.313
8. ด้านการมีส่วนร่วม	4.30	0.45	4.34	0.43	0.720	0.303
9. ด้านการกระจายอำนาจ	4.37	0.43	4.38	0.41	0.223	0.411
10. ด้านคุณธรรม/จริยธรรม	4.37	0.55	4.43	0.44	1.127	0.200

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล และ ด้านหลักนิติธรรม ด้านประสิทธิภาพ ด้านการตอบสนอง ด้านการระมัดระวัง ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านคุณธรรม/จริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ						
สถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.061	2	0.031	0.169	0.845
	ภายในกลุ่ม	45.432	250	0.182		
	รวม	45.493	252			
2. ด้านประสิทธิผล	ระหว่างกลุ่ม	0.143	2	0.072	0.410	0.664
	ภายในกลุ่ม	43.714	250	0.175		
	รวม	43.857	252			
3. ด้านการตอบสนอง	ระหว่างกลุ่ม	0.243	2	0.122	0.635	0.531
	ภายในกลุ่ม	47.897	250	0.192		
	รวม	48.140	252			
4. ด้านการระมัดระวัง	ระหว่างกลุ่ม	0.465	2	0.233	1.211	0.072
	ภายในกลุ่ม	48.04	250	0.192		
	รวม	48.505	252			
5. การเปิดเผย/โปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	1.293	2	0.646	2.654	0.072
	ภายในกลุ่ม	60.885	250	0.244		
	รวม	62.178	252			
6. ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.246	2	0.123	0.624	0.537
	ภายในกลุ่ม	49.22	250	0.197		
	รวม	49.465	252			
7. ด้านความเสมอภาค	ระหว่างกลุ่ม	0.463	2	0.232	1.199	0.303
	ภายในกลุ่ม	48.307	250	0.193		
	รวม	48.771	252			
8. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.512	2	0.256	1.360	0.259
	ภายในกลุ่ม	47.109	250	0.188		
	รวม	47.622	252			

การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ						
สถานศึกษา	วิทยาเขตเมืองสองคลอง	SS	df	MS	F	Sig.
9. ด้านการกระจายอำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	0.127	2	0.064	0.360	0.698
	ภายในกลุ่ม	44.21	250	0.177		
	รวม	44.338	252			
10. ด้านคุณธรรม/จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.522	2	0.261	1.112	0.330
	ภายในกลุ่ม	58.717	250	0.235		
	รวม	59.240	252			

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาส
 วิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดของ
 สถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาและการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
 ของสถานศึกษาสวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จากการ
 ใช้แบบสอบถาม

1.1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสวิทยาเขตเมืองสองคลอง
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก
 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมมีสภาพการ
 บริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากน้อยไปหามาก ได้
 ดังนี้ ด้านคุณธรรม/จริยธรรม รองลงมา คือ ด้านประชาธิปไตย และด้านความโปร่งใส ตามลำดับ

1.2 การศึกษาปัญหาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสวิทยาเขตเมือง
 สองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านประสิทธิภาพ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด
 ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดวางอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่เหมาะสม ด้าน
 ประสิทธิภาพ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารขาดการวางแผนการบริหารจัดการองค์กร ด้านการ
 ตอบสนอง ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 ไม่ต่อเนื่อง ด้านการระดมความคิดเห็น ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาประชาสัมพันธ์งานด้านการศึกษา
 และรายงานผลสัมฤทธิ์ต่อสาธารณชนไม่ต่อเนื่อง ด้านเปิดเผย/โปร่งใส ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่
 สถานศึกษาคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา โดยขาดความซื่อสัตย์สุจริต หลักนิติธรรม ข้อที่
 มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารกำหนดรูปแบบลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ไม่ตรงตาม กฎระเบียบ และ
 ข้อบังคับและผู้บริหารดำเนินการทางวินัย หลักความเสมอภาค ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาไม่

มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมเครือข่ายด้านวิชาการให้มีความเข้มแข็งและไม่มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการกระจายอำนาจ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารดำเนินการกระจายความรับผิดชอบในด้านการวางแผนงานวิชาการอย่างไม่เหมาะสม ด้านคุณธรรม/จริยธรรม ข้อที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพ

1.3 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขต เมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขต เมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

1.4 การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขต เมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขต เมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2. การหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ผลจากการสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 ท่าน สรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนควรวางแผนดำเนินงานตามบริบทของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดตามทรัพยากรที่มีของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการดำเนินการสรุปผลแผนของสถานศึกษาเพื่อนำผลไปพัฒนาในประเด็นต่างๆที่สถานศึกษาขาดแคลน
3. สถานศึกษาควรจัดทำสำมนโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง
4. สถานศึกษาพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาโดยมอบหมายงานให้ตรงกับบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

1.1 การศึกษาสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

สถานศึกษา และครู พบว่าสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสภวทยาเขตเมืองสองคลอง โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามี การจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติ การทำคู่มือกลุ่มงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการ และวางแผนงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวรา เลิศชูกุล และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2566) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชรและ 2) ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานพบว่า (1) ด้านวิชาการ จัดให้มีการทำกิจกรรมทางวิชาการร่วมกับชุมชนและสถาบันการศึกษาอื่น (2) ด้านงบประมาณ มีการจัดทำรายงานการติดตามการใช้งบประมาณที่มีความชัดเจน (3) ด้านบุคคล ผู้บริหารและครูของโรงเรียนมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ (4) ด้านบริหารทั่วไป จัดให้มีการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่พร้อมให้บริการ

1.2 การศึกษาปัญหาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสภวทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูสภวทยาเขตเมืองสองคลอง ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยรวม พบข้อที่มีปัญหาทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ ด้านประสิทธิผล ด้านการตอบสนอง ด้านการรับผิดชอบ ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ และด้านคุณธรรม/จริยธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารขาดกระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนกลยุทธ์ขององค์กร อีกทั้งยังต้องประสานงานขององค์กรโดยรวม และเอาใจใส่บุคลากรเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมานพ จันทร์ศรี และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในกลุ่มโรงเรียนคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่าผลจากการศึกษาปัญหาการบริหารระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

1.3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสภวทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

สภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสภวทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์การทำงานที่น้อยกว่า 10 ปี และมากกว่า 10 ขึ้นไป มีผลต่อการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนโดยบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการเป้าประสงค์ที่ชัดเจนมีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐานรวมถึงมีการติดตามประเมินผล

และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียากร พงฺตน (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียน ในเครือข่ายที่ 43 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายที่ 43 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี นั้นมีความกระตือรือร้นในการทำงาน พยายามค้นหาแนวทางในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ครูที่มีประสบการณ์ การในการทำงาน 10-15 ปีนั้นยังต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการทำงาน จึงต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้ร่วมงาน ในการวางแผนการทำงาน ส่วนครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 15 ปีขึ้นไป นั้นมีความชำนาญในการทำงานมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นน้อยลง

1.4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

สภาพการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าบริบทของกลุ่มตัวอย่างมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้การจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรนาถ ภูริเศวตกำจร (2560) ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงคือ ด้านประสิทธิภาพ รองลงมาคือด้านหลักความโปร่งใสและด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านหลักประสิทธิผล 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดของครูผู้สอนจำแนกตาม ระดับการศึกษา, ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

1.5 ผลการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ผลการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลอง ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ โรงเรียนควรวางแผนดำเนินงานตามบริบทของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดตามทรัพยากรที่มีของสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีควรมีจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมนอกจากความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลาสถานที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแล้ว สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต อ่อนจันทร์ และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2564) พบว่า

แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในกลุ่มคลองน้ำไหลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ควรให้มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง 2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรประชุมชี้แจงการดำเนินงานของโรงเรียน การวางแผนการดำเนินงาน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 3) ด้านหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ผู้บริหารต้องมีหลักธรรมาภิบาล มีภาวะความเป็นผู้นำบริหารแบบมีมืออาชีพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ในจังหวัดอื่น ๆ หรือทุกจังหวัด เพื่อที่จะได้รับผลการวิจัยที่ครอบคลุมและกว้างขวางขึ้น
3. ควรพัฒนาตัวแปรเชิงวิชาการ โดยการใช้วิธีการสนทนากลุ่ม หรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ควรศึกษาวิจัยการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพ เพื่อความสมบูรณ์ของผลงานวิจัย

บทสรุป

การวางแผนปฏิบัติการประจำปีแต่ละปีควรมีจุดเน้นที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมนอกจากความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมตามกรอบเวลาสถานที่ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแล้ว สถานศึกษาต้องกำหนดกิจกรรมการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรเพิ่มการสรุปแผนของสถานศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นเพราะผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาถือเป็นข้อมูลสารสนเทศสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องนำไปวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อสรุปนำไปสู่การเชื่อมโยงหรือสะท้อนภาพความสำเร็จกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

จากการทำงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสหวิทยาเขตเมืองสองคลองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่าการวางบุคคลที่จะจัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาได้จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถตรงตามงานที่จะได้รับมอบหมาย นำข้อมูลจริงมารายงานจึงจะทำให้แผนพัฒนาสถานศึกษามีคุณภาพ ระบบมีความเข้มแข็ง ข้อมูล มีความสมบูรณ์เรียกใช้ง่าย สะดวกรวดเร็ว ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การแบ่งหน้าที่

และความรับผิดชอบในแต่ละระดับ มีระบบการติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ เป็นองค์ประกอบหลักที่จะทำให้การตรวจสอบติดตามเป็นไปตามขั้นตอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จินห์วรา วันทา. (2560). การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 4. *วารสารราชธานีนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์*, 1(3), 52-64.
- จิรนาถ ภูริเศวตกำจร. (2560). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยนครราชสีมา.
- จิระศักดิ์ อบอวย. (2564). การศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 4(2), 89-94.
- เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ. (2559). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล อุ่นแก้ว. (2565). วิสัยทัศน์ในมิติบริหารกับการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนชุมชนปัญญานุกูล อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร. *วารสารสหวิทยาการพัฒนาศาสตร์*, 1(1), 125-130.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียากร พงศ์ตน. (2564, กุมภาพันธ์). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียน ในเครือข่ายที่ 43 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. *วารสารร้อยแก่นสาร*, 6(2), หน้า 1-7.
- ปวรา เลิศชูสกุล และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2566). แนวทางพัฒนาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนคลองสวนหมาก จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(3), 35-44.
- พัชรินทร์ ทิพย์จันทร์ (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานานใหม่. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 12(2), 1-10.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2558). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 4(1), 143-160.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2559). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. กำแพงเพชร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- มานพ จันทรศรี และภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2564). แนวทางพัฒนาการบริหารระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในกลุ่มโรงเรียนคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 10(1), 89-99.
- รังสรรค์ แสงแก้ว และภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2564). แนวทางพัฒนาการบริหารงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 6(1), 102-109.
- วิจิต อ่อนจันทร์ และภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 10(1), 100-106.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก*. นนทบุรี: ประชุมช่าง.
- อารีวรรณ ปักกาเวสูง. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 3(1), 159-164.
- Abdullahi Nimota, Jibola Kadir. (2019). Good Governance Issues in Education System and Management of Secondary Schools in Kwara State. *The Journal Of Education Policy*, 10(2), 1-12.

ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*

ปัทมา ปาลันทม^{1*} ละดา ดอนหงษา²

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author email: Pattama.Palunthom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านดุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.57 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.40 - 0.60 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 4) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.60 - 0.77. ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.47 - 0.87 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และการวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 88.80/85.33 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : วงจรการเรียนรู้ 5Es; แบบฝึกทักษะการเรียนรู้; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

*Received: 6 November 2023, Revised: 6 December 2023, Accepted: 8 December 2023

The Results Of 5es Learning Cycle Supplemented With Learning Skill Exercises On Science Learning Outcome Of Grade 4 Students

Pattama Palunthom^{1*} Lada Donhongsa²

¹Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Faculty of Education, Pitchayabundit College

²Master of Education Program in Curriculum and Instruction,
Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author email: Pattama.Palunthom@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the efficiency of 5Es learning cycle plans supplemental with skill exercises 2) compare the science achievement of grade 4 students between before and after with 5Es learning cycle supplemental with learning skills exercises 3) compare the scientific process skills of grade 4 students between before and after with 5Es learning cycle supplemental with learning skills exercises 4) study the satisfaction of grade 4 students towards on 5Es learning cycle supplemental learning with skills exercises. The sample consisted of 42 grade 4 students in the first semester of the academic year 2023 at Holy Redeemer Ban Dung School by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans. 2) skills exercises 3) science achievement tests had difficulty values between 0.57 - 0.77 discrimination values between 0.40 - 0.60, and reliability values was 0.87 4) the scientific process skills tests had difficulty values between 0.60 - 0.77 discrimination values between 0.47 - 0.87, and reliability values was 0.89 5) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, E_1/E_2 and t-test for dependent samples. The study's findings included the following: 1) The efficiency of 5Es learning cycle plans supplemental with learning skills exercises value equal E_1/E_2 to 88.63/85.33 2) The science achievement of grade 4 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels. 3) The scientific process skills of grade 4 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels. 4) The grade 4 students satisfaction towards on 5Es learning cycle plans supplemental learning with skills exercises at the highest levels.

Keywords : The 5Es learning cycle; learning skill exercises; learning achievement; scientific process skills

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือเครื่องใช้ และผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้ทุกคนได้พัฒนาวิธีการคิด ทั้งความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย รวมทั้งมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนากระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และมีคุณธรรม

จากความสำคัญของวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จึงได้กำหนดเป้าหมายของการเรียนวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้ จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับระดับชั้น การเรียนการสอน จึงต้องมีการเน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติ ผู้ศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการทำกิจกรรมภาคสนาม การสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นระหว่างที่นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านั้น จึงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ได้มีการพัฒนาความคิดขั้นสูง และคาดหวังว่ากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ มีเจตคติและค่านิยมที่เหมาะสมต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสามารถสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อันเป็นหัวใจสำคัญยิ่งในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญคือให้นักเรียนมีความสามารถและความชำนาญในการคิด เพื่อค้นหาความรู้ และการแก้ไขปัญหา โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสังเกต การวัด การคำนวณ การจำแนก การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับเวลา การจัดกระทำ และสื่อความหมาย ข้อมูล การลงความคิดเห็น การพยากรณ์ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดนิยาม การกำหนดตัวแปร การทดลอง การวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล การสรุปผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ ความสำคัญของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะ สำคัญที่แสดงถึงการมีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุ มีผลตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้เรียน และผู้ปฏิบัติเกิดความเข้าใจในเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปสู่ กระบวนการคิดที่ซับซ้อนมากขึ้น

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปัจจุบันยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ของการจัดการ การศึกษาได้ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในภาพรวมทั้งประเทศยังอยู่ใน ระดับต่ำกว่าเป้าหมายพบว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านดุง ในปีการศึกษา 2562 ปี การศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ต่ำกว่าระดับประเทศและยังไม่ถึงร้อยละ 50 คือ คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 34.14 31.42 และ 38.36 ตามลำดับ นอกจากนี้คะแนนสอบวัดและประเมินผลรายปี ในรายวิชา วิทยาศาสตร์นักเรียนยังสอบได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ อีกทั้งทักษะการทดลองของนักเรียนส่วนใหญ่เมื่อผ่าน การประเมินพบว่ายังอยู่ในระดับปานกลางและยังต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น สภาพปัญหาที่พบในการ เรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนขาดความแม่นยำในความรู้วิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ครู วิทยาศาสตร์ส่วนหนึ่งมักจะขาดความรู้ด้านเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนขาดโมโนทัศน์ที่ถูกต้องของความรู้ในด้าน วิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนให้คิดเอง ผู้เรียนส่วน ใหญ่ไม่มินิสรักการอ่าน ไม่สนใจการเรียน ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ครูออกแบบได้ เพราะผู้เรียน ไม่ยอมอ่านใบงานที่ครูให้ทำกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่างๆที่ครูถาม ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ และมีสมาธิสั้น นอกจากนี้ปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ยังพบว่า ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายประกอบแบบเรียน นักเรียนนั่งฟังครูและท่องจำเนื้อหาที่เรียนมากกว่า วิธีอื่น นักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาที่แน่ชัดในการเรียนวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเนื้อหาของวิชามีความยาก

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องดึงดูดให้ผู้เรียนมีความ สนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์รวมถึงการจัด กระบวนการเรียนรู้อันหลากหลาย มีการแสวงหาความรู้จริง เรียนรู้แนวทางแก้ไขปัญหาย่างมีระบบ ถูก ขั้นตอน ที่สามารถสนองความแตกต่างของผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้หลายแบบ ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ อย่างมีความสุข ตามความถนัดของตนเอง และสามารถพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มความสามารถเหมาะสม กับวัย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนจำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษาเข้ามาช่วยซึ่งได้แก่ แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ และเอกสารประกอบการเรียน เป็นต้น

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะ กระบวนการวิทยาศาสตร์ คือ วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความ สนใจ 2) ขั้นสำรวจและค้นหา 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมิน เพราะ เป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมและได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทุกขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนค้นพบ คำตอบและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ การจัดการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์มีความสามารถในการคิด แก้ปัญหาและเจตคติทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถด้านทักษะกระบวนการที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ช่วย ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด การสร้างองค์ความรู้และสรุปและนำเสนอแนวคิดหลักด้วยตนเอง อีกทั้งเปิด

โอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาร่วมกันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆที่ใกล้เคียงกันได้เรียนรู้ร่วมกันจากกิจกรรมกลุ่ม

จากแนวคิดและสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยในบทบาทของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์และกำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน จึงสนใจทำวิจัย เรื่องผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านดุง จำนวน 42 คน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น รวมทั้งสร้างแรงจูงใจในการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบแผนการวิจัยการทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้คือ

3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้อง จำนวนนักเรียน 88 คน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 42 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือการวิจัย ได้แก่

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต

3.2.2 แบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.2.3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

3.2.4 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ดำเนินการ ดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษา

3.3.1.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ และวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ จากคำนิยามศัพท์

3.3.1.3 วิเคราะห์โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยกำหนด ชื่อเรื่อง ตัวชี้วัด วัดผลประเมินการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนชั่วโมง

3.3.1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ตามวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นำแผนไปหาคุณภาพโดยอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ ดำเนินการ ดังนี้

3.3.2.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กำหนดองค์ประกอบของแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้แก่ ชื่อแบบฝึกทักษะ คำนำ สารบัญ คำชี้แจงแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ข้อสอบหลังเรียน

3.3.2.2 วิเคราะห์เนื้อหา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กำหนดเนื้อหาย่อย สำหรับสร้างแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ 8 ชุด แต่ละชุดกำหนดเวลาเรียน ชุดละ 2 ชั่วโมง

3.3.2.3 สร้างแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 ชุด ให้มีองค์ประกอบตามที่กำหนด

3.3.2.4 หาคุณภาพของแบบฝึก โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินความถูกต้องเหมาะสม และนำไปหาประสิทธิภาพ (E1 /E2) โดยนำไปทดลอง แบบรายบุคคล (1:1) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านดุง จำนวน 3 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มนักเรียนอย่างง่าย เป็นนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน ปานกลาง 1 คน และ เก่ง 1 คน ซึ่งยังไม่เคยเรียน เรื่องความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต มาก่อน โดยทดลองใช้กับนักเรียนทีละชุด และนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบเพื่อนำไปทดลองต่อไป และแบบกลุ่มเล็ก (1:3) นำแบบฝึกมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบฝึกที่มีสมบูรณ์นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านดุง จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนคละกัน คือ เก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน ซึ่งไม่เคยเรียนเรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตมาก่อน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะ ขั้นตอน และเวลาในการทำกิจกรรม และเก็บข้อมูลเพื่อนำจุดบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข โดยทดลองใช้กับนักเรียนทีละชุด และนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าประสิทธิภาพจากการคำนวณได้ค่าประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงข้อบกพร่องที่พบเพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างโดยนำไปใช้เสริมแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5Es

3.3.3 การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดำเนินการดังนี้

3.3.3.1 ศึกษา ขอบข่ายเนื้อหา รายละเอียดและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

3.3.3.2 ศึกษาวิธีการสร้างข้อสอบแบบเลือกตอบ รูปแบบการเขียนข้อคำถามที่สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดผลสัมฤทธิ์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากเอกสารการวัดผลการศึกษา

3.3.3.3 วิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ พฤติกรรมที่ต้องการวัด จัดทำเป็นตารางวิเคราะห์ข้อสอบ

3.3.3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ให้ครอบคลุมพฤติกรรมที่ต้องการวัด 1 ฉบับ และข้อสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน 4 ทักษะ 1 ฉบับ

3.3.3.5 หาคุณภาพของแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ โดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปหาคุณภาพ ดังนี้

- 1) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
- 2) นำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่า ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น

3.3.4 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ดังนี้

3.3.4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ศึกษาเอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องความพึงพอใจและวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3.3.4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะต่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

3.3.4.3 หาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ความชัดเจน ภาษาที่ใช้ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) แล้วปรับปรุงแบบสอบถาม จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.4.1 ก่อนดำเนินการทดลองผู้วิจัยทำการชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนเข้าใจ

3.4.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ

3.4.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการเรียนรู้ที่ 8 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนด มีการทดสอบเมื่อสอนจบในแต่ละแผน

3.4.4 ทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

3.4.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่สร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

3.5.1 ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

3.5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

3.5.3 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

3.5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่า E_1 / E_2 นำเสนอตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่า E_1 / E_2

คะแนนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					คะแนนหลังเรียน (Post-test)			
แผนที่	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ (E_1)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ (E_2)
1-8	80	70.10	2.39	87.63	30	25.33	1.14	84.33
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 87.63					ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 84.33			

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 70.10 จากคะแนนเต็ม 80 คิดเป็นร้อยละ 87.63 คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 25.33 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 84.33 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 87.63/84.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นำเสนอตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	42	30	17.93	1.94	22.77*	0.000
หลังเรียน	42	30	25.33	1.14		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 25.33 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 17.93 มีค่า t เท่ากับ 22.77 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นำเสนอตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	42	30	19.88	1.20	20.77*	0.000
หลังเรียน	42	30	24.81	1.28		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 24.81 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 19.88 มีค่า t เท่ากับ 20.77 แสดงว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นำเสนอตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจต่อวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริม ด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	ครูมีการเตรียมความพร้อมในการสอน มีสื่อและอุปกรณ์ต่างๆพร้อม	4.63	0.49	มากที่สุด
2.	ครูจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.70	0.47	มากที่สุด
3.	ครูให้ความเป็นกันเอง กระตุ้น และสนใจให้นักเรียนสนใจและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	4.93	0.26	มากที่สุด
4	ครูให้กำลังใจนักเรียนโดยการยกย่องชมเชย ให้รางวัลตาม	4.73	0.45	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	ความเหมาะสม			
5.	เนื้อหาที่มีความสำคัญ น่าสนใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.90	0.30	มากที่สุด
6.	เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา	4.70	0.47	มากที่สุด
7.	เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน	4.77	0.43	มากที่สุด
8.	ครูแจ้งจุดประสงค์และกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียน	4.67	0.48	มากที่สุด
9.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาและแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่นำมาใช้	4.80	0.40	มากที่สุด
10.	กิจกรรมมีความน่าสนใจทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข	4.80	0.40	มากที่สุด
11.	กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ	4.57	0.50	มากที่สุด
12.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	4.90	0.30	มากที่สุด
13.	วิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
14.	เกณฑ์การวัดและประเมินผลมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม	4.90	0.30	มากที่สุด
15.	ผลการวัดและประเมินผลช่วยให้นักเรียนรู้ข้อบกพร่องนำไปปรับปรุงแก้ไขได้	4.87	0.35	มากที่สุด
รวม		4.78	0.86	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3 ครูให้ความเป็นกันเอง กระตุ้น และจูงใจให้นักเรียนสนใจและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.93$) และความพึงพอใจน้อยที่สุด คือข้อ 11 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ ($\bar{X} = 4.57$)

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.00/85.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้ดำเนินการตามกระบวนการและหลักการสร้างแบบฝึกทักษะอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกำหนดเนื้อหา รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสม

เพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอน โดยให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้น วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนจนประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้แต่ละแผนกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญมีการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแผนที่มีคุณภาพ ได้ออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้จากเนื้อหาและให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิดเห็น ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบและนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง รวมทั้งผลจากการสังเกตการณ์การทำกิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้แผนที่เหมาะสมกับนักเรียน และนักเรียนรู้สึกสนุกสนานกระตือรือร้นในการตอบคำถาม และทำแบบฝึกหัด ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภารดี กล่อมดี (2561) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมาก

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบวงจรรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ทั้งด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่มีประสิทธิภาพ มาเสริมวงจรการเรียนรู้ 5Es ในขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา โดยนักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนรู้จากสื่อในแบบฝึกจึงส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง ทั้งนี้ข้อดีและประโยชน์ของการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5Es คือนักเรียนมีโอกาสได้ฝึกพัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จึงมีการอยากเรียนรู้ตลอดเวลา นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกคิด ฝึกกระทำ ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการจัดการระบบความคิด และวิธีที่เสาะแสวงหาด้วยตัวเอง นักเรียนสามารถเรียนรู้มนต์ และหลักการได้เร็วขึ้น รวมทั้งมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนและส่งเสริมการค้นหาคำถามและความคิดสร้างสรรค์ในตัวนักเรียน (ภพ เลหาไพบุลย์ (2542) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิษฐา ศรีโสดา (2565) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์เรื่องการแยกสารผสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E ร่วมกับแบบฝึกเสริมทักษะผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการแยกสารผสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ นพวรรณ ถนอมพันธ์ และ นฤมล ภูสิงห์ (2563) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแบบฝึกทักษะผลวิจัย พบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 81.50/80.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากจัดการเรียนรู้ที่เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ทั้ง 8 ชุดโดยจัดการเรียนรู้แบบวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูให้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา นักเรียนได้ทดลองปฏิบัติจริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้สามารถเชื่อมโยง และสรุปองค์ความรู้ของตนเองได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นผลการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ผู้วิจัยได้นำแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่มีประสิทธิภาพ มาเสริมวงจรการเรียนรู้ 5Es ในขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา โดยนักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนรู้จากสื่อในแบบฝึกจึงส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ บุญนำ เกษี (2556) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกมีความสำคัญทำให้เกิดทักษะความชำนาญ เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกแล้วอย่างน้อยผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้แน่นอน แบบฝึกมีประโยชน์ต่อ ครูผู้สอนในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหามากได้ดี และปาริชาติ สุพรรณกลาง (2550) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกเป็นสื่อ การเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และทักษะทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระครูผู้สอน ซึ่งประโยชน์ของแบบฝึกทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น มีความเชื่อมั่นฝึกทำงานด้วย ตนเอง ทำให้มีความรับผิดชอบ และทำให้ครูทราบปัญหาและข้อบกพร่องของนักเรียนในเรื่องที่ เรียนทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ทันที นอกจากนี้แบบฝึกยังเปิดโอกาสให้เด็กฝึกทักษะอย่างเต็มที่ทั้งยังช่วยให้คงอยู่ได้นาน และเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจบบทเรียน แต่ครั้งอีกด้วยผลการวิจัย สอดคล้องกับ นพวรรณ ถนอมพันธ์ และ นฤมล ภูสิงห์ (2563) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแบบฝึกทักษะผลวิจัย พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแบบฝึกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ รักษาพล และ ธนากร แยมประไพ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้วงจรสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.05 2) นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องการจำแนก การใช้ตัวเลข การจัดระเบียบข้อมูลและการสื่อสาร การวัด การทดลอง และการทำนาย หลังเรียนสูงกว่าการทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการเรียนรู้ด้วยวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้ทำงานร่วมกันอย่างยินดี เต็มใจ มีความสุขในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างต่อเนื่องและมากขึ้นจนสามารถดำเนินกิจกรรมนั้นๆจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์กิจกรรมเรียนรู้ได้รับความสนใจนักเรียนได้ตีความ สนุกสนานและนักเรียนได้แสดงออกร่วมกัน ซึ่งเนื้อหาที่เรียนเรียงลำดับจากง่ายไปยากและนักเรียนได้ ทบทวนความรู้อย่างสม่ำเสมอทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยแนะนำและเป็นที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยในขณะปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งแนวคิดของ สุนทร หลักคำ (2547) กล่าวถึงความพึงพอใจ คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น สอดคล้องกับ ภารดี กล่อมดี (2561) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ บุญศรี วราพูน (2561) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชและการจำแนกพืช โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่าการเรียนแบบสืบเสาะ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะ ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ครูผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการนำไปปรับใช้กับนักเรียน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะข้อที่ครูให้ความเป็นกันเอง กระตุ้น และจูงใจให้นักเรียนสนใจและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จึงควรนำการจัดการเรียนรู้นี้ไปเป็นแนวทางพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

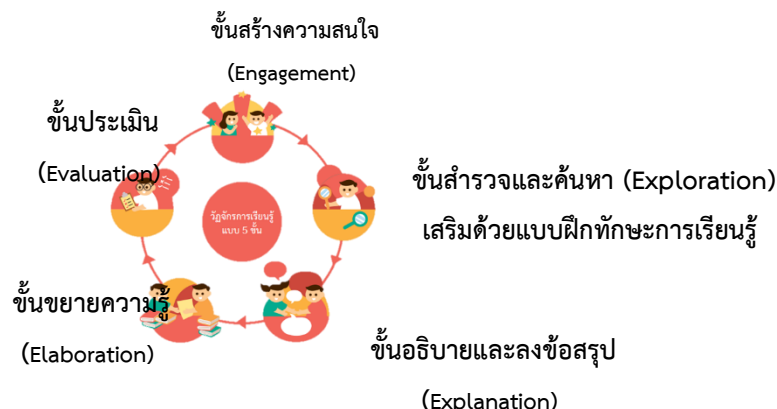
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลต่อตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2 ควรจัดการเรียนรู้ตามวงจรการเรียนรู้ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไปทดลองสอนในระดับชั้นอื่นๆด้วย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการจัดการเรียนรู้ผลของวงจรการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ต่อผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การศึกษาครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามกระบวนการ 5 ขั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 วงจรการจัดการเรียนรู้แบบ 5Es เสริมด้วยแบบฝึกการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ปรีชาปัญญากุล. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสืบเสาะหาความรู้ (5Es). โรงเรียนบ้านคลองนามิตรภาพที่ 201 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). แนวทางการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฐาปนีย์ อัยวรรณและดร.ศิริพงษ์ เพียศิริ. (2560). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง ร่างกายมนุษย์ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5Es)*. สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณพัฑฒ บัวฉวน. (2561). *การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เรื่อง วัสดุรอบตัวเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วารสารวิจัยและพัฒนาโลยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 13(1), 1-12.
- ธนฐา ศรีโสดา (2565). *ได้ศึกษาการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรื่องการแยกสารผสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E ร่วมกับแบบฝึกเสริมทักษะ*. สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน วิทยาลัยนครราชสีมา.
- บุญศรี วราพัฒน์. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชและการจำแนกพืช โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทางวิทยาศาสตร์*. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- วิไลวรรณ แพพิพัฒน์ และคณะ. (2556). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*

พิชญาวรรณ จันทร์แห้ว^{1*} แสงเดือน คงนาง²

¹⁻²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

*Corresponding author email: pichawanjunhaew@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริต 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริต 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาด่าน ตำบลนาด่าน อำเภอสวรรคคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.23-4.48 คุณภาพเหมาะสมในระดับมาก 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.40-0.77 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.73 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาทั้งหมด 16 ชั่วโมง ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ กลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และการเปรียบเทียบข้อมูล 1 กลุ่มผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ; สื่อมัลติมีเดีย; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

*Received: 11 November 2023, Revised: 7 December 2023, Accepted: 11 December 2023

The Results of Cooperative Learning Supplemented with Multimedia Affect Academic Achievement Anti-Corruption Course Grade 5

Pichawan junhaew^{1*} Sangduean Kongnawung²

¹⁻² Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author email: pichawanjunhaew@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) compare the academic achievement in the subject Anti-Corruption, 2) compare the academic achievement in the subject Anti-Corruption after studying with the 70% criterion, and 3) study the satisfaction of students towards the learning management combined with use of multimedia media. The samples were 35 persons from department of grade 5. Sample Group is a grade 5 student at Ban Na Dan School, Na Dan Subdistrict, Suwannakhuha District, Nong Bua Lamphu Province. Semester 1, academic year 2023, a total of 35 people were obtained using a simple random sampling method, tools used in research and determination of quality. Namely 1) The cooperative learning plan supplemented with multimedia has an average between 4.23-4.48. Quality is appropriate at a high level. Academic achievement test has a difficulty value between 0.40-0.77, a discriminatory power value between 0.20-0.73 and a confidence value of 0.91 and 3) The satisfaction questionnaire for Grade 5 students has a consistency index between 0.67-1.00. The experiment was conducted using a total of 16 hours, using a single group research design, pre-testing and post-testing, statistics used for data analysis, namely mean, standard deviation, Non-independent t-test, and comparison of 1 group of data. The results of the study were as follows: 1) Academic achievement in the subject Anti-Corruption of Grade 5 students who studied with cooperative learning supplemented with multimedia. After studying was significantly higher than before studying at the .01 level. 2) Academic achievement in anti-corruption subjects of 5th grade students After studying by organizing cooperative learning supplemented with multimedia. Higher than the 70 percent threshold with statistical significance at the .01 level. 3) Students are satisfied with the cooperative learning arrangement supplemented with multimedia in the subject of anti-corruption. Overall the 5th grade level was at a high level.

Keywords: Cooperative Learning; Multimedia; Achievement

บทนำ

แผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโรงเรียนบ้านนาदान ประจำปีการศึกษา 2565 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสถานศึกษา ปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวังไว้ ทำให้การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของข้าราชการเป็นไปในลักษณะที่มีความรับผิดชอบ ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา มีความเชื่อถือในความมีคุณธรรม ความมีจริยธรรม การปฏิบัติหน้าที่โดยการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และการยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของคณะครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ให้ลดน้อยลง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ดังนั้น ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสถานศึกษา ต้องบูรณาการ และ อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้เป็นระบบ โดยหากมีการบูรณาการ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่องแล้ว ก็จะส่งผลต่อการบรรลุตามผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังไว้ ส่วนราชการและสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม คณะครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน มีความรู้เรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น มีจิตสำนึกในการเป็น พลเมืองดี ปฏิบัติงานตามระเบียบวินัย และมีความซื่อสัตย์สุจริต ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจและให้ความ ร่วมมือในกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสถานศึกษา ปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติ รวมถึงส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใน ระดับจังหวัดและระดับประเทศให้ยั่งยืนได้อีกด้วย

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนในรายวิชามองย้อนหลังไป 3 ปี การศึกษา 2563, 2564, 2565 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 49.31, 54.92 และ 58.59 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 จำเป็นต้องปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น จากการศึกษาค้นคว้า การจัดการเรียนการสอนวิชาการป้องกันการทุจริต ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากครูส่วนใหญ่มักสอนแบบกระดานดำให้ท่องจำ และการสอนโดยการบรรยายมากกว่า และอีกทั้งยังไม่มีสื่อมัลติมีเดียเข้ามาช่วยในการสอน ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจและไม่สนใจในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (โรงเรียนบ้านนาदान : 2566)

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยศึกษาวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือ มีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นสอน 3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550 : 122-123) เพื่อให้

การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึงนำสื่อมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือในชั้นที่ 3 เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (รัชฎาพร พิมพิชัย, 2554: 46) ที่กล่าวว่า สื่อมัลติมีเดีย เป็นเครื่องมือที่ช่วยในกระบวนการเรียนการสอนให้มีความตื่นเต้น น่าสนใจอีกทั้งดึงดูดนักเรียนให้มีความสนใจในการเรียนและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เพราะเนื้อหาที่เสนอจะเป็นการนำเสนอหลาย ๆ ประเภทมาผสมผสานใช้ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เป็นตัวเลข รูปภาพ รูปถ่าย ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหวและ เสียง โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นตัวควบคุมและนำเสนอเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ สูงสุด สื่อมัลติมีเดียนอกจากผู้วิจัยยังพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนแบบร่วมมือและสื่อมัลติมีเดียช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เช่น งานวิจัยของ วันวิสาข์ โชรัมย์ และณิชาวรรณ จันอ้น (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ระหว่างการใช้บทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ เรื่อง การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอ ของนักศึกษา โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ที่เรียนโดยการโดยบทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับสื่อมัลติมีเดียจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ร่วมกันคิดและทำกิจกรรมจนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการป้องกันการทุจริตสูงขึ้นและความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตในระดับมากขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบการทดลองเบื้องต้น (Pre Experimental Design) แบบทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- 1.1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ศูนย์เครือข่ายสุพรรณคูหา 2 ทั้งหมด 6 โรงเรียน จำนวน 6 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียน 169 คน
- 1.2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาด่าน ตำบลนาด่าน อำเภอสวรรคคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นตัวกำหนดการสุ่ม โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสุพรรณคูหา 2 จำนวน 6 ห้องเรียน ที่มีนักเรียนที่มีพื้นฐานการเรียนรู้ใกล้เคียงกันแล้วจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 แผน 16 ชั่วโมง
- 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นปรนัยชนิดเลือก 4 คำตอบ จำนวน 30 ข้อ วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์
- 2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียในรายวิชาการป้องกันการทุจริต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

- 3.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 - 3.1.1 ศึกษาหลักสูตรและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทยุขฎีหลักการแนวคิดในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย
 - 3.1.2 การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต และหน่วยที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตในรายวิชาการป้องกันการทุจริต2 เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้
 - 3.1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย จำนวน 12 แผนการเรียนรู้ จำนวน 16 ชั่วโมง ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้ 1. ผลการเรียนรู้2. จุดประสงค์การเรียนรู้ 3.สาระสำคัญ 4. กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย 5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (นำไปใช้ในขั้นตอนที่ 3 ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม) 6. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ 7. บันทึกหลังการสอน

3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านการสอนการป้องกันการทุจริตและด้านการจัดการเรียนรู้

3.1.6 จัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาความเที่ยงตรง อำนาจจำแนก ความยากง่าย และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทปรนัย ชนิดเลือกตอบ จากเอกสาร หนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย พฤติกรรมด้านความรู้ความจำ (Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) ตามแนวคิดของบลูม (Bloom,1956)

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการป้องกันการทุจริต ตามตารางวิเคราะห์ การสร้างแบบทดสอบ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชาป้องกันการทุจริต หน่วยที่ 2 ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต และหน่วยที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริต เลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ เพื่อคัดเลือกไว้ใช้จริง จำนวน 30 ข้อ ตามสัดส่วนจำนวนข้อสอบที่กำหนด

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item-Objective Congruence)=IOC ระหว่างข้อสอบรายข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของข้อสอบรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1 เพื่อนำไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนชุมชนหนองบัวน้อยโนนชาติหนองเหินวิทยา จำนวน 30 คน เพื่อนำมาหาค่าอำนาจจำแนก (r) ความยากง่าย (p) รายข้อ และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับต่อไป

3.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนชุมชนหนองบัวน้อยโนนชาติหนองเหินวิทยาไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนผ่านมาแล้ว จำนวน 30 คน ซึ่งได้เรียนเนื้อหาในรายวิชาการป้องกันการ

ทุจรีต นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.6 นำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ (Try Out) สอบมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป พบว่า แบบทดสอบที่เลือกไว้ 30 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.40-0.77 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.73

3.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่เลือกไว้ทั้ง 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR-20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 103) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.914

3.2.8 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วจำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ในรายวิชาการป้องกันการทุจริต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจและวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.3.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ในรายวิชาการป้องกันการทุจริต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวนหนึ่งฉบับ มี 12 ข้อ

3.3.4 นำแบบสอบถาม ความพึงพอใจเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในการใช้คำเนื้อหา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ของข้อคำถามที่เกี่ยวกับความพึงพอใจที่ต้องการวัด

3.3.6 วิเคราะห์ข้อมูล ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจได้ค่า ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยหาค่า IOC (ไพศาล วรคำ, 2555 : 253) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้น ได้ค่าความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67-1.00

3.3.7 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาด่าน อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 35 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1. ปฐมนิเทศชี้แจงทำความเข้าใจของวิธีการดำเนินการวิจัย เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้และอธิบายวิธีการศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จัดกิจกรรม ตามแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ตามลำดับ จนครบจำนวน 12 แผน 16 ชั่วโมง เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนโดยการทดสอบย่อยเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมแต่ละแผน

4.2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการป้องกันการทุจริตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

4.3. ทดสอบหลังเรียน (Post – test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการทดลองจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการป้องกันการทุจริต สร้างขึ้น ฉบับเดิมจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

4.4. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเรียนได้ครบทั้ง 12 แผน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย

5. วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย โดยการวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการวิเคราะห์ (One Samples t-test)

5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดการเรียนรู้วิชาการป้องกันการทุจริต โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียก่อนเรียนและหลังเรียนดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	35	30	13.91	3.501	16.89**	.000
หลังเรียน	35	30	24.51	1.961		

**p ≤ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียหลังเรียนดังตาราง

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียหลังเรียนกับเกณฑ์ 70%

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	35	30	81.71	24.51	1.961	73.95**	.000

**p ≤ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 81.71 จากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 หากพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่สูงที่สุดคือด้านครูมีระดับคุณภาพมาก และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 และจากการพิจารณารายข้อพบว่าข้อการจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนสูงสุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และข้อกิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00

ผลการวิจัยการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษานำมาอภิปรายผลเป็นลำดับได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการป้องกันการทุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-6 คน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จของกลุ่มทำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย การสอนแบบร่วมมือเป็นวิธีการสอนที่จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมาก และนอกจากนี้ผู้สอนได้นำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ทำให้เด็กได้เห็นภาพพฤติกรรมที่น่าสนใจและทำให้เด็กเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันวิสาข์ โชรรัมย์ และฉนิชวรรณ จันอ้น (2558) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ระหว่างการใช้บทเรียนมัลติมีเดียรวมกับการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ เรื่อง การจัดแสงถ่ายภาพบุคคลในสตูดิโอ ของนักศึกษา โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษา ที่เรียนโดยการโดยบทเรียนมัลติมีเดียรวมกับการเรียนแบบร่วมมือสูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสิริภาพ ปภัสสร (ยุทธคราม) (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดม่วงพลอยวิริยาราม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาพุทธศาสนา คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.046 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.442 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุนทร จิตตรัตโน (แก้วกองนอก) (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม

กับการดำเนินชีวิตในสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโสมนัส กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ รายวิชา หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่องวัฒนธรรมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโสมนัส กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์คะแนนก่อนเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.112 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.980 สรุปว่ามีผลทางการเรียนรู้หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเนื่องจากการเรียนการสอนรายวิชาการป้องกันการทุจริต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียการจัดการเรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นสอน 3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม 4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ 5. ขั้นสรุปบทเรียน และประเมินผลการทำงานกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มได้รับผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสื่อมัลติมีเดีย เป็นเครื่องมือที่ช่วยในกระบวนการเรียนการสอนให้มีความตื่นเต้น น่าสนใจการเรียน ดึงดูดนักเรียนให้มีความสนใจในการเรียนและเนื้อหาที่เสนอจะเป็นในรูปแบบรูปภาพ เสียง วิดีโอ เพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้อีกยิ่งขึ้น จึงส่งผลทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับสื่อมัลติมีเดียโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวรรณ กล่อมดี (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง รอบรู้เรื่องมะพร้าว ที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยสื่อมัลติมีเดีย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนิรุท แจ่มพลาย และอุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาสื่อช่วยสอนมัลติมีเดียร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชา การออกแบบและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อช่วยสอนมัลติมีเดียร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

จึงขอเสนอแนะในประเด็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะศึกษางานวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนต่างๆของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียให้เข้าใจเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ในขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนบางกลุ่มอาจมีเสียงดังรบกวนกลุ่มอื่น ครูควรชี้แจงหรือแจ้งแนวทางปฏิบัติกับนักเรียนก่อนที่จะทำกิจกรรมกลุ่ม ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการให้ความร่วมมือ เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

1.3 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย ครูผู้สอนจะต้องตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์การเชื่อมต่อและจอแสดงผลก่อนนำไปใช้สอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

1.4 ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้มีเหมาะสม เพื่อที่ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียในรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

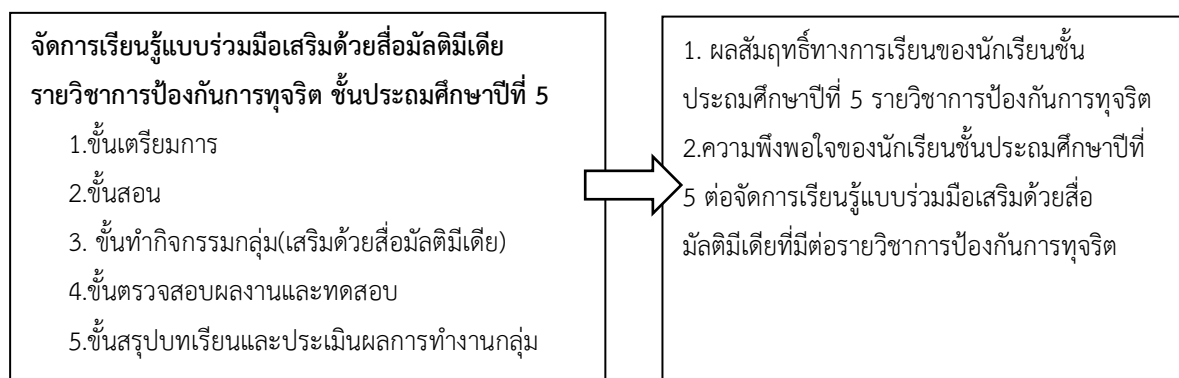
2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการแก้ปัญหา เป็นต้น

2.3 ควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนว่ามีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงหลังจากการจัดการเรียนการสอน

2.4 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมไปใช้ร่วมกับสื่ออื่นเช่นชุดการสอนหรือแอปพลิเคชันต่างๆไปใช้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ในระดับชั้นอื่น

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการป้องกันทุจริต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพแนวทางส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดียดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ในการศึกษาจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเสริมด้วยสื่อมัลติมีเดีย

เอกสารอ้างอิง

- นันทวรรณ กล่อมดี. (2565). การใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง รอบรู้เรื่องมะพร้าว ที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- พระมหาสุนทร จิตรตโน (แก้วกองนอก). (2563). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม กับการดำเนินชีวิตในสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโสมนัส กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสิริภพ ปกสโร (ยุทศคราม). (2563). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดผ่องพลอยวิริยาราม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัชฎาพร พิมพิชัย. (2554). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วันวิสาข์ ไชรัมย์ และณิชาวรรณ จันอ้น. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพ ระหว่างการใช้ บทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือกับการสอนแบบปกติ. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 9(1). 7-12.
- อนิรุช แจ่มพลาย และอุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ. (2565). การพัฒนาสื่อช่วยสอนมัลติมีเดียร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาการออกแบบและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม วันที่ 7-8 กรกฎาคม 2565, 975-984.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร*

ชนากานต์ นูริตานนท์^{1*} ประกาศิต อานุกาณแสนยากร²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

²คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

*Corresponding author e-mail: mooaim_judo@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน โดยจำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง รวมผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 83 คน และครูได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน ตามขนาดโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 268 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 351 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน ควรจัดหาเครื่องมือที่ง่ายและสะดวกต่อการรวบรวมข้อมูล จัดบริการข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพและการศึกษา การจัดทำคำปรึกษาควรครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม การจัดวางตัวบุคคลในรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย และควรมีการติดตามผลเพราะจะทำให้ครูแนะแนวมียังข้อมูลในการประเมินการดำเนินการช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: งานแนะแนว; การบริหารงานแนะแนว; สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน

*Received: 9 September 2023, Revised: 15 December 2023, Accepted: 20 December 2023

The condition of the school's guidance administration Under the Office of Secondary Education Service Area Sisaket - Yasothon

Chanakan Nuritanon^{1*} Prakasit Anupapsankorn²

¹Master of Education in Educational Administration, Sisaket Rajabhat University

² Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: mooaim_judo@hotmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the condition of school guidance administration. 2) to compare opinions on the condition of the school's guidance administration. by location work experience and school size 3) to study the guidelines for the development of the school's guidance administration Under the Sisaket Secondary Education Service Area Office, Yasothon sample group used in this research study. Be a school administrator under the Sisaket Secondary Education Service Area Office, Yasothon, academic year 2021 A total of 83 students and teacher samples were obtained by stratified random sampling. according to school size The total number of teachers who were a sample group of 268 people received a total sample of 351 people. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. T test and the F value test. The results of the research were as follows: 1) The results of the analysis of information on the condition of the guidance administration of secondary schools, the overall level was at a high level. 2) Comparison of the condition of the guidance administration of secondary schools. classified by position Overall, it was found that no different Classified by work experience Overall, it was found that The sample group with different working experience had opinions on the condition of the guidance administration of secondary schools. Under the Sisaket Secondary Educational Service Area Office, Yasothon differed statistically at the 0.05 level classified by school size. Overall, it was found that No different. 3) Guidelines for the development of school guidance administration. It should provide tools that are easy and convenient to collect data. Provide information services on career and education. Counseling should cover educational, professional and social aspects, placing people in a variety of ways. And there should be follow-up because it will give the guidance teachers the information to assess the effective implementation of the assistance.

Keywords: guidance; the school's guidance; The condition of the school's guidance administration

บทนำ

ประเทศไทยมีประเด็นความท้าทายการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจที่โครงสร้างเศรษฐกิจยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมอย่างเต็มที่ ผลผลิตการผลิตผลของภาคบริการและภาคเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพและสมรรถนะของแรงงานที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศมิติทางสังคมที่การยกระดับรายได้ของประชาชนการแก้ปัญหาด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำ การพัฒนาคุณภาพการให้บริการและการขยายโอกาสในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะยังคงมีช่องว่างที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ มิติสิ่งแวดล้อม ที่การฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมีมิติของการบริหารจัดการภาครัฐที่ยังขาด ความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาของ ประชาชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับจุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะที่ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินนโยบายและขับเคลื่อนงานพัฒนาเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพให้กับนักเรียน โดยการพัฒนาควบคู่กันทั้งทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และ ทักษะชีวิต เพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบตนเองได้พัฒนาศักยภาพสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดด้านอาชีพ ของนักเรียน รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ โดยผ่าน การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการแนะแนวที่หลากหลาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2563) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ความรับผิดชอบโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 83 แห่ง โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยสนองกลยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จตาม กลยุทธ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กำหนดวิสัยทัศน์ ว่า “มุ่งสู่องค์กรคุณภาพตามมาตรฐาน บริหารจัดการด้วยนวัตกรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21” พันธกิจ ข้อ 2.5 ว่า พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพิ่มคุณภาพเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สู่ความเป็นมืออาชีพ และมีเป้าประสงค์ข้อ 4.5 ว่า โรงเรียนทุกแห่งสามารถบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2564)

การบริการแนะแนวนับว่าเป็นบริการที่สำคัญที่เกี่ยวกับการศึกษาอยู่ตลอดเวลาบริการแนะแนวมียุทธศาสตร์มากมาย ช่วยให้นักเรียนศึกษาหาความรู้อย่างถูกวิธี ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน นักเรียนสามารถเรียนไปตามความถนัดของตนเอง สามารถเลือกวิชาตามความรู้ความสามารถของตนเองรู้จักคิด และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไปตามความพอใจ และความสามารถของตนเอง สามารถเลือกอาชีพไปตามความถนัดของตนเองอันจะเป็นแนวทางไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในวิชาที่ตนเองเลือกเรียน เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิดและปฏิบัติสิ่งใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่นเข้าใจตนเอง รู้จักคิดและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนชีวิตในอนาคตและดำเนินชีวิตไปตามที่ตนเองต้องการรู้จักและเข้าใจสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว รู้จักและเข้าใจบุคคลอื่นได้ดี ช่วยให้นักเรียนเป็นคนที่มีเหตุผล รู้จักคุณค่าของตนเองและนำคุณค่าของตนเองไปใช้ประโยชน์และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ (วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, ออนไลน์)

เพื่อให้การบริหารจัดการแนะแนวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จึงมุ่งบริหารจัดการแนะแนวตามมาตรฐานบริการแนะแนวมตามกรอบแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานตามมาตรฐานการแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดศรี

สะเกษ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานของโรงเรียนให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 83 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครูผู้สอน จำนวน 3,456 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน รวมทั้งหมด 3,539 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2564 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 83 คน และครูผู้สอน จำนวน 268 คน รวมทั้งหมด 351 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 ตำแหน่ง

2.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.1.2 ครูผู้สอน

2.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน

2.1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

2.1.2.2 ตั้งแต่ 5-10 ปี

2.1.2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.1.3 ขนาดของสถานศึกษา

2.1.3.1 ขนาดเล็ก

2.1.3.2 ขนาดกลาง

2.1.3.3 ขนาดใหญ่

2.1.3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ

2.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2.2 ด้านสนเทศ

2.2.3 ด้านการให้คำปรึกษา

2.2.4 ด้านการจัดวางตัวบุคคล

2.2.5 ด้านการติดตามผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ได้แก่ เกี่ยวกับ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วยคำถามที่แสดงถึงการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลจำนวน 8 ข้อ 2) ด้านสนเทศ จำนวน 8 ข้อ 3) ด้านการให้คำปรึกษา จำนวน 8 ข้อ 4) ด้านการจัดวางตัวบุคคล จำนวน 8 ข้อ และ 5) ด้านการติดตามผล จำนวน 8 ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

3.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

2) กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษากำหนด 5 ท่าน ไปพิจารณาความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นและให้คะแนน

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกับนิยาม (Index of item Objective Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 สำหรับบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์และชัดเจน

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.963

8) นำผลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายแล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษเพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

3.3.2 นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลต่อไป

3.3.3 การส่งแบบสอบถามผู้วิจัยจัดส่งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยสอดซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากรและเจ้าหน้าที่ของให้กลุ่มตัวอย่างส่งกลับคืน

3.3.4 การรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

3.3.5 นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำข้อมูลในรูปแบบตารางควบคุมกับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย โดยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยของคำตอบในแบบสอบถาม

3.4.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สถิติที่ใช้วิเคราะห์การทดสอบที (t-test) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่ง และใช้การทดสอบเอฟ (F-test) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 351 คน สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งโดยส่วนมากเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 76.00 รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.00 ประสบการณ์การทำงานโดยส่วนมากตั้งแต่ 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.44 รองลงมาคือ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.53 และ น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.03 ตามลำดับ ขนาดสถานศึกษาโดยส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 27.64 และขนาดเล็ก ร้อยละ 5.70 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$ s	S.D.	แปลผล
1. ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.00	0.68	มาก
2. ด้านสนทนา	4.00	0.65	มาก
3. ด้านการให้คำปรึกษา	3.94	0.68	มาก
4. ด้านการจัดวางตัวบุคคล	3.97	0.66	มาก
5. ด้านการติดตามผล	3.99	0.68	มาก
เฉลี่ย	3.98	0.64	มาก

3. การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

3.1 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบโดยใช้สถิติทดสอบที ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธรโดยจำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P-Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.04	0.62	3.99	0.69	0.542	0.588
2. ด้านสนทนา	4.07	0.61	3.98	0.66	1.028	0.305
3. ด้านการให้คำปรึกษา	4.00	0.65	3.92	0.69	0.952	0.342
4. ด้านการจัดวางตัวบุคคล	4.05	0.62	3.95	0.67	1.172	0.242
5. ด้านการติดตามผล	3.52	0.57	3.48	0.61	0.563	0.574
รวม	3.94	0.59	3.86	0.63	0.900	0.369

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ด้านการให้คำปรึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติทดสอบเอฟ วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	P-Value
1. ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.49	2	2.25	5.044*	0.007
	ภายในกลุ่ม	152.65	343	0.45		
	รวม	157.14	345			
2. ด้านสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2.44	2	1.22	2.966	0.053
	ภายในกลุ่ม	140.96	343	0.41		
	รวม	143.40	345			
3. ด้านการให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3.40	2	1.70	3.688*	0.026
	ภายในกลุ่ม	158.04	343	0.46		
	รวม	161.44	345			
4. ด้านการจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2.36	2	1.18	2.728	0.067
	ภายในกลุ่ม	148.32	343	0.43		
	รวม	150.68	345			
5. ด้านการติดตามผล	ระหว่างกลุ่ม	2.00	2	1.00	2.809	0.062
	ภายในกลุ่ม	122.11	343	0.36		
	รวม	124.11	345			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.85	2	1.43	3.764*	0.024
	ภายในกลุ่ม	129.98	343	0.38		
	รวม	132.83	345			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เมื่อจำแนกขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่าง

ตามขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบโดยใช้ค่าสถิติทดสอบเอฟ วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	P-Value
1. ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.92	3	0.64	1.410	0.240
	ภายในกลุ่ม	155.22	342	0.45		
	รวม	157.14	345			
2. ด้านสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	0.60	3	0.20	0.475	0.700
	ภายในกลุ่ม	142.81	342	0.49		
	รวม	143.40	345			
3. ด้านการให้คำปรึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.48	3	0.16	0.342	0.795
	ภายในกลุ่ม	160.96	342	0.47		
	รวม	161.44	345			
4. ด้านการจัดวางตัวบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.03	3	0.35	0.788	0.501
	ภายในกลุ่ม	149.65	342	0.44		
	รวม	150.68	345			
5. ด้านการติดตามผล	ระหว่างกลุ่ม	0.28	3	0.09	0.260	0.854
	ภายในกลุ่ม	123.83	342	0.36		
	รวม	124.11	345			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.71	3	0.24	0.610	0.609
	ภายในกลุ่ม	132.13	342	0.39		
	รวม	132.83	345			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ควรจัดหาเครื่องมือที่ง่ายและสะดวกต่อการศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนสำหรับครูที่ปรึกษาจัดบริการข่าวสารและให้การปรึกษาข้อมูลด้านการศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคมแก่นักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน และมีการติดตามผล ซึ่งจะทำให้ครูแนะแนวมีข้อมูลในการประเมิน

การดำเนินการช่วยเหลือว่าต้องดำเนินการต่อหรือยุติการช่วยเหลือเมื่อนักเรียนได้พัฒนาตามวัตถุประสงค์แล้ว และเชื่อมโยงเป็นประโยชน์กับการจัดกิจกรรมแนะแนว ด้วยการนำผลการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว และการติดตามผลการพัฒนาตนของนักเรียนมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจนถึงด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านสนเทศ ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการติดตามผล ด้านการจัดวางตัวบุคคล ด้านการให้คำปรึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้มีการบริหารงานตามนโยบายการพัฒนาสถานศึกษา และพัฒนานักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งกล่าวไว้ว่า พัฒนาสถานศึกษาและนักเรียนสู่ความเป็นมาตรฐานสากล เป็นเลิศด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี กีฬา วิชาชีพ และ ICT พัฒนานักเรียนให้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ เน้นความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการมีงานทำ จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นมืออาชีพ จัดการเรียนรู้การสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยึดการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาและใช้นวัตกรรม ID-Plan และอาจเป็นเพราะ ผู้บริหารได้มีการบริหารงานตามพันธกิจและเป้าประสงค์หลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า จัดระบบการบริหารจัดการศึกษาให้ทันสมัยตามหลักธรรมาภิบาล จัดการศึกษาให้ประชากรในวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการฟื้นฟู อนุรักษ์สืบสานเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพโรงเรียน คุณภาพผู้บริหารครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่และสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ คชาวุธ ชันไชย (2561) ได้ทำการศึกษาศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 พบว่า สภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) กิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา 2) กิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพ และ 3) กิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม สอดคล้องกับ คณิศร์ จัปจิตต์ (2561) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวและหาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 มีการดำเนินงานแนะแนวในทุกโรงเรียน รายการที่มี

การดำเนินงานแนะแนวในระดับปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนมีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ของนักเรียน

2. การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาด สถานศึกษา ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า ไม่มีความ แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดสายงานการบริหารกิจกรรม แนะแนวของโรงเรียนระบุไว้ชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงาน มีการมอบหมายงาน อย่างเป็นระบบ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีการประสานงานและการทำงานร่วมกันเป็น กลุ่ม บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมแนะแนวเท่าที่ควร ครู อาจารย์มองว่างานแนะแนวเป็น สิ่งที่มีความสำคัญต่อผู้เรียน และเป็นหน้าที่ที่ครูต้องรับผิดชอบ และไม่มองว่าเป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่ ตนเอง และผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนกิจกรรมแนะแนวเท่าที่ควร ทำให้ครูแนะแนวมีขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ พิสิษฐ์ จริยเอกวิทย์ (2559) ได้การบริหารระบบการแนะแนวใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบ สภาพการบริหารระบบการแนะแนว โดยภาพรวมและรายด้าน เมื่อจำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่าง กันที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พชรกมล เปียดี (2563) ได้ทำการศึกษา การบริหารงานแนะ แนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัย บาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็น จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีระดับการบริหารงานแนะแนวทั้งภาพรวมและรายด้าน การให้คำปรึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พชรก มล เปียดี (2563) กล่าวไว้ ว่า ครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นและบทบาทในการจัดงานแนะ แนวในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร กับครูผู้สอน มีความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการให้คำปรึกษา ไม่เท่ากัน

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริการสำรวจข้อมูล นักเรียนเป็นรายบุคคล และ ด้านการบริการให้การปรึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดสายงานการบริหารกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนของ

ครูที่มีประสบการณ์ที่ต่างกันทำให้ความสามารถในการจัดการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา มีมุมมอง มีความคิดที่ต่างกัน ทำให้สภาพการบริหารงานและแนวมีความแตกต่างกัน มีการพัฒนาตนเองที่ต่างกัน สอดคล้องกับ พิสิษฐ์ จริยเอกวิทย์ (2559) ได้ศึกษาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต 75 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 - 20 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสูงสุดคือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพงานแนะแนว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ลลิตา แกร์มย์ (2564) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่องานแนะแนวในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตรัชโยธิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ความพึงพอใจของครูที่มีต่องานแนะแนวในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตรัชโยธิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ต่างก็มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และตระหนักในหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้นักเรียนได้รับการบริการแนะแนว ทั้ง 5 ด้านอย่างทั่วถึง

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารและครูทุกโรงเรียนเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษา และอาจเพราะในสถานศึกษาขนาดใดก็ตามมีการจัดระบบงานที่ชัดเจนตามมาตรฐานการแนะแนวในสถานศึกษา และยังแสดงให้เห็นว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่โรงเรียนขนาดต่างกันไม่มีการแบ่งขนาด โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ์ จริยเอกวิทย์ (2559) ได้ศึกษาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ พบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านการดำเนินงานแนะแนวให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน แตกต่างกับผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ จักรเพชร วรสินธ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารโดยภาพรวม ด้านการวางแผนร่วมกัน ด้านการสื่อสารสารสนเทศ ด้านการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม ด้านการติดตามและประเมินผล และด้านการประสานงานและการสร้างเครือข่ายไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ จีราภรณ์ การสูงเนิน (2561) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารการบริการงานแนะแนวของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการจัดบริการงานแนะแนวของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดหาเครื่องมือที่ง่ายและสะดวกต่อการศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนสำหรับครูที่ปรึกษา เช่น แบบสอบถามข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียนด้านต่าง ๆ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง เป็นต้น แนะนำการใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาอื่น ๆ เพื่อการรู้จักนักเรียนเพิ่มเติม เช่น แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน และประสานแจ้งผลการสำรวจ / การทดสอบทางจิตวิทยาและการแนะแนวให้ครูที่ปรึกษาทราบ เช่น ผลจากการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ผลจากการวัดทางสุขภาพจิต ผลการสำรวจบุคลิกภาพ ผลการสำรวจทิศทางความสนใจในอาชีพ 2) ด้านเสนอแนะ จัดบริการข่าวสารข้อมูลด้านการศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคมแก่นักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และการวางแผนการศึกษาต่อและอาชีพ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของนักเรียน โดยจัดนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป้ายนิเทศ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การจัดนิทรรศการ การเชิญวิทยากร การศึกษาดูงาน เป็นต้น จะเป็นประโยชน์เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมแนะแนวได้อย่างกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์เชื่อมโยงไปยังงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากสามารถ

ช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการป้องกันส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทุกคนได้ 3) ด้านการให้คำปรึกษาการจัดบริการให้การปรึกษา ควรครอบคลุมด้านการศึกษาต่อ ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เช่นกัน โดยมีความเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมแนะแนว คือเป็นบริการที่รองรับการให้การช่วยเหลือนักเรียนที่ครูแนะแนวพบว่ามีความผิดปกติหรือมีเรื่องที่ต้องได้รับการแก้ไข ช่วยเหลือหรือพัฒนา จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวการแสดงออก หรือชิ้นงานที่นักเรียนทำ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์เชื่อมโยงไปยังงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในส่วนของการให้ความร่วมมือช่วยเหลือครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนประสานการส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน กรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา 4) ด้านการจัดวางตัวบุคคล ครูจัดความช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบวิธีการที่หลากหลายครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม เช่น ช่วยเหลือนักเรียนในการเลือกเรียนแผนการเรียนที่เหมาะสม ได้ร่วมกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความถนัด ความสามารถและความสนใจ การช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการทำงานพิเศษ การจัดหาทุนการศึกษาและทุนอาหารกลางวัน เป็นต้น 5) ด้านการติดตามผล การติดตามผลการจัดบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ จะทำให้ครูแนะแนวมามีข้อมูลในการประเมินการดำเนินการช่วยเหลือว่าต้องดำเนินการต่อหรือยุติการช่วยเหลือเมื่อนักเรียนได้พัฒนาตามวัตถุประสงค์แล้ว และเชื่อมโยงเป็นประโยชน์กับการจัดกิจกรรมแนะแนว ด้วยการนำผลการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว และการติดตามผลการพัฒนาตนเองของนักเรียนมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นประโยชน์เชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน คือเป็นการช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้เห็นผลของการดำเนินงานให้การดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนในความดูแลของตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนางานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ พชรกมล เปียดี (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้ให้แนวทางในการบริหารงานแนะแนวดังนี้ ควรส่งเสริมและพัฒนาครูผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนวในด้านงานสารสนเทศ ซึ่งโดยภาพรวมสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังปฏิบัติอยู่ในระดับที่ต่ำกว่างานด้านอื่น ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนได้รับการอบรม หรือสัมมนาเกี่ยวกับการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับหน้าที่และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดจนพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรจัดให้มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานแนะแนวอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานแนะแนวให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนวและการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดให้มีการอบรม/สัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการแนะแนวกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของงานแนะแนวและสามารถบริหารงานและดำเนินงานแนะแนวได้อย่างเหมาะสมทั้งนี้หากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานแนะแนวสามารถที่จะบริหารงานแนะแนวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ พิสิษฐ์ จริยเอกวิทย์ (2559) ได้ศึกษาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้ให้

ข้อเสนอแนะดังนี้ 1) จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนว ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรจะต้องดำเนินการพัฒนาการรายงานผลการดำเนินงานของระบบการแนะแนวให้มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามสภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ก็ต้องมีการดำเนินการพัฒนาทุก ๆ ด้านให้มากยิ่งขึ้นไปด้วย 2) จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาดังนั้นควรมีการพัฒนาผู้บริหารในทุก ๆ ด้าน และเท่าเทียมกัน 3) จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 20 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยโดยรวมน้อยกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 – 20 ปี และน้อยกว่า 10 ปี ดังนั้นควรมีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถพัฒนางานได้อย่างมีคุณภาพ 4) จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมน้อยกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้นควรมีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ให้มีความเท่าเทียมกันทุกขนาดโรงเรียน 5) จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมแนะแนว ดังนั้นครูผู้สอนควรจะต้องมีการปรับปรุงด้านการดำเนินงานแนะแนวและแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมแนะแนวให้มีปัญหาที่ลดลง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

เครื่องมือที่ง่ายและสะดวกต่อการศึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนสำหรับครูที่ปรึกษาจัดบริการข่าวสารและให้การปรึกษาข้อมูลด้านการศึกษาด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคมแก่นักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน และมีการติดตามผล ซึ่งจะทำให้ครูแนะแนวมีข้อมูลในการประเมินการดำเนินการช่วยเหลือว่าต้องดำเนินการต่อหรือยุติการช่วยเหลือเมื่อนักเรียนได้พัฒนาตามวัตถุประสงค์แล้ว และเชื่อมโยงเป็นประโยชน์กับการจัดกิจกรรมแนะแนว ด้วยการนำผลการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว และการติดตามผลการพัฒนานักเรียนมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมแนะแนวให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนานักเรียนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ควรให้ความสำคัญในด้านสนเทศ เพราะในปัจจุบันนี้ การปรับตัวเข้ากับสังคมบริการสนเทศ จะให้ความรู้ข่าวสารนอกเหนือจากการเรียน ช่วยให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นบริการสนเทศ นอกจากจะให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนแล้ว ยังจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะวางแผนการในชีวิต และวางจุดประสงค์ที่จะช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพต่าง ๆ รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นและสนใจในการปฏิบัติงานนอกจากนั้น บริการสนเทศยังส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามหลักของธรรมชาติ

2) ควรส่งเสริมด้านการให้คำปรึกษา นับว่าเป็นหัวใจของบริการแนะแนว ซึ่งถือว่าเป็นบริการที่สำคัญที่สุดในบริการแนะแนว การบริการแนะแนวที่จัดขึ้นในสถานศึกษาจะขาดบริการให้คำปรึกษาเสียมิได้บริการให้คำปรึกษา จึงเป็นบริการที่ทุกคนรู้จักดีบางครั้งมีผู้สับสนว่าบริการแนะแนวก็คือบริการให้คำปรึกษานั้นเองทั้งนี้เพราะบริการแนะแนวจะจัดบริการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ ซึ่งสามารถมองเห็นได้ชัดเจนกว่าบริการอื่น ๆ ความจริงแล้วการบริการให้คำปรึกษานั้นเป็นบริการหนึ่งของบริการแนะแนว

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เช่น ด้านภาวะผู้นำทางงานแนะแนว ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การพัฒนาตัวชี้วัดปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารงานแนะแนว การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนเพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารงาน ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

2) ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ศทาวุธ ชันไชย. (2561). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39. *CMU Journal of Education*, 2(2), 1-22.
- คณิศร์ จัปจิตต์. (2561). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(1), 1-12.

- จักรเพชร วรสินธ์. (2561). ภาวะผู้นำการบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. *CMU Journal of Silpakorn*, 12(4), 140-161.
- จิราภรณ์ การสูงเนิน. (2561). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารการบริการงานแนะแนวของโรงเรียนอสังกตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*, 5(1), 69-88.
- พชรภมล เปียดี. (2563). การบริหารงานแนะแนวในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตอำเภอชัยบาดาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*, 8(2), 242-250.
- พิสิษฐ์ จรรย์เอกวิทย์. (2559). การบริหารระบบการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ลลิตา แกรงำ. (2564). ความพึงพอใจของครูที่มีต่องานแนะแนวในสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตรัชโยธิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร, *CMU Journal of Roikaensarn Academi*. 6(3), 132-144.
- วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้. (2565). บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา. ออนไลน์. (สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2564). จาก https://www2.s-tech.ac.th/st_consult.php.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (2564). นโยบายและขับเคลื่อนงานพัฒนาเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างศักยภาพให้กับนักเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้การสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ 2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*

ปวีณา เขตชั้นหล้า¹ สมชัย ขวลิธธาดา² วิเชียร อินทรสมพันธ์³

¹⁻²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

*Corresponding author e-mail: paweenar.kh@obec.moe.go.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครู จำนวน 340 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .967 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ต่ำที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 42.50

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร; ประสิทธิผลของสถานศึกษา; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

*Received: 9 September 2023, Revised: 15 December 2023, Accepted: 20 December 2023

The Participative Administration of Administrators Affecting the Effectiveness of Schools under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office

Paweenar Khetkunlar¹ Somchai Chavalitthada² Wichian Intarasompun³

¹⁻²Master of Education Program in Educational Administration, Thonburi University

³Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: paweenar.kh@obec.moe.go.th

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) level of the participatory administration of school administrators, 2) level of effectiveness of schools and 3) the participatory administration of school administrators affecting effectiveness of school under Samut Sakhon primary educational service area office. The samples used in the study were teachers 340 people by stratified random sampling. The researcher instruments were a questionnaire. The reliability value for the whole version was equal to .967. The statistics used in the data analysis were percentage, mean and standard deviation and multiple regression analysis test. The results indicated that 1) level of the participatory administration of school administrators under Samut Sakhon primary educational service area office overall was at a high level from the details was found participation in operations was maximum average and participation in benefits was minimum average, 2) level of effectiveness of schools under Samut Sakhon primary educational service area office overall was at a high level from the details was found learning achievement of students was maximum average and ability to maintain cultural patterns was minimum average and 3) the participatory administration of school administrators affecting effectiveness of school under Samut Sakhon primary educational service area office found the part of highest influence were participatory evaluations, participation in decision making and participation in benefits was the part of lowest influence respectively, the factors above affecting effectiveness of schools under Samut Sakhon primary educational service area office has statistical significance at the 0.1 level and can extrapolate the effectiveness of schools under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office is 42.50 percent.

Keywords: The participatory administration of school administrators; Effectiveness of schools; Samut Sakhon primary educational service area office

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาโดยถือว่าการศึกษเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานมีคุณภาพมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) จากการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้อที่ 5 ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2564-2565 โดยเฉพาะด้านการบริหารการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาและมุ่งผลิตกำลังคนทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความรู้มีความคิดและสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้เกิดประสิทธิผลสามารถที่จะแข่งขันกับนานาประเทศได้ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญยิ่งขึ้น (สมพิศ ศุภพงษ์, 2540) ที่เป็นกฎหมายแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) เน้นการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญที่ส่งผลให้สถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอยู่บนพื้นฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาการศึกษาจึงต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากผู้บริหารครูผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network building and participatory) เพื่อสร้างคุณค่าแก่สังคม (Public value) โดยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545ข)

การพัฒนาประเทศจึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศจึงมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติ มีอำนาจในการตัดสินใจและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้ทรัพยากรบุคคลของชาติมีคุณภาพมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม ทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป การกระจายอำนาจในทางการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจจากหน่วยงานส่วนกลางไปยังสถานศึกษาและให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาอย่างแท้จริงความสำคัญของการกระจายการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษาเพื่อให้มีอิสระในการบริหารจัดการสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การกระบวนการพัฒนาดตนเองตามธรรมชาติของผู้เรียนและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านการบริหารบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปไปยังสถานศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ประสิทธิผลเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา สถานศึกษาจะอยู่รอดและมั่นคงได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิผลด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในสถานศึกษา ประสิทธิผลเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าการบริหารงานของสถานศึกษาสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดและวัดความสำเร็จกับวัตถุประสงค์ (การดี อนันต์ นาวี, 2553) ทั้งนี้สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสามารถวัดได้จากการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา การพิจารณาความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาจนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน (ธร สุนทรายุทธ, 2551)

การบริหารงานที่มีประสิทธิผลนั้น เกิดจากสถานศึกษาที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่างๆ เอกสาร สื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอ และมีทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในด้านต่างๆ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เห็นคุณค่าของการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยองค์ประกอบประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นระบบสังคมรูปนัยที่จะต้องจัดความสัมพันธ์ภายนอกกับกระบวนการภายในองค์กรให้สอดคล้องกับการศึกษาของสังคม ระบบของสถานศึกษาจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก และสามารถสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู (พิมพ์พรรณ สุริโย, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งผลวิจัยจะนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ในการบริหารงานด้านต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารครูผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

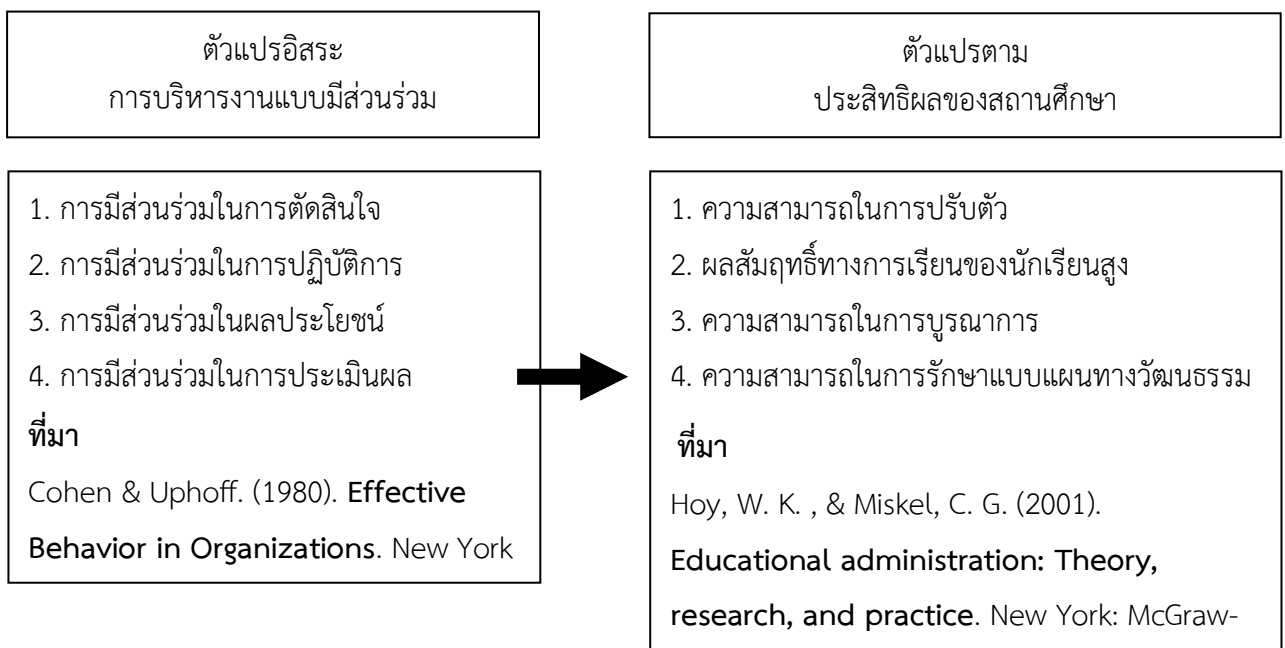
1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. เพื่อศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล แนวคิดประสิทธิผลของโรงเรียนตามแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001) 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) ความสามารถในการบูรณาการ 4) ความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 2,273 คน กลุ่มตัวอย่างมาจากการที่กำหนดจำนวนตามสูตรของ Taro Yamane ได้จำนวน 340 คน ทำการสุ่มเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน โดยมีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามแนวคิดของ Hoy & Miskel (2001) 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) ความสามารถในการบูรณาการ 4) ความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ด้วยการหาความเที่ยงตรง ได้ค่า IOC (Index of item Objective Congruence) เท่ากับ 1.00 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) เท่ากับ .984

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. การวิเคราะห์การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (โดยภาพรวม)

(n = 340)

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.44	0.67	มาก	1
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.31	0.60	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.28	0.64	มาก	3
4. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.19	0.48	มาก	4
รวม	4.30	0.61	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.67) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.60) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.64) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.48)

**2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร**

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (โดยภาพรวม)

(n = 340)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง	4.43	0.62	มาก	1
2. ความสามารถในการบูรณาการ	4.38	0.55	มาก	2
3. ความสามารถในการปรับตัว	4.18	0.49	มาก	3
4. ความสามารถในการรักษาแบบแผนทาง วัฒนธรรม	4.12	0.70	มาก	4
รวม	4.28	0.61	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณา

ตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.62) รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการบูรณาการ ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.55) ความสามารถในการปรับตัว ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.49) ส่วนด้านความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.70)

3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

(n = 340)

ตัวแปรทำนาย	b	β	t	p
1. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)	1.069	.411	6.879	.000
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	.612	.171	3.181	.002
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (X_2)	.482	.129	2.678	.008
4. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_3)	.570	.107	2.188	.029
5. ค่าคงที่ (Constant)	38.386		9.430	.000
$R = .677$ $R^2 = .458$ $R^2_{adj} = .425$, $F = 4.788$, $df_1 = 1$, $df_2 = 335$, $Sig. < 0.01$, $SE_{est.} = 4.268$, $a = 38.386$				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดของงานวิจัย การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (X_2) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (X_3) สามารถร่วมกันทำนายตัว ประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 45.80 ($R^2 = .458$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อปรับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ที่มีค่าเท่ากับ 4.268 ($SE_{est} = 4.268$) พบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ถึงร้อยละ 42.50 ($R^2_{adj} = .425$) ส่วนอีกร้อยละ 57.50 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่นำมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta = .411$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\beta = .171$) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\beta = .129$) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\beta = .107$)

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายตามลำดับของสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งการที่ให้บุคคลมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาอยู่ระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังนี้ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2. ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอยู่ระดับมากที่สุด ในภาพรวม 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินการการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 75.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันท์ ถึงสุข (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยังมีงานวิจัยของ เพิ่มพร บุพพวงษ์ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนประสิทธิภาพการพัฒนาศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วมและประสิทธิภาพการพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยรวมมี

ความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการพัฒนาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการวางแผน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการบูรณาการ ส่วนด้านความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากประสิทธิผลของสถานศึกษา ถือเป็นความสำเร็จของสถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ผู้บริหารมีความสามารถบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยการเน้นที่ตัวนักเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงของผู้เรียนความพึงพอใจการมีทัศนคติที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาได้ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าภาพรวมอยู่ระดับมาก ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง 3) ความสามารถในการบูรณาการ 4) ความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก ระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมเรียงลำดับจากความสัมพันธ์สูงสุดไปต่ำสุด ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก การมีส่วนร่วมดำเนินการมีความสัมพันธ์ระดับสูง การมีส่วนร่วมประเมินผล มีความสัมพันธ์ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชา พิพัฒน์มงคลกิจ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า 1.การบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการบูรณาการ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) ความสามารถในการปรับตัว 4) ความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม และ 3. การบริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ สามารถร่วมกันทำนายตัว ประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 45.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ผู้บริหารที่ดีต้องการการบริหารแบบมีส่วนร่วม จะต้องเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรฝ่ายต่างๆ ร่วมเสนอแนวคิดในการหาทางเลือกเพื่อดำเนินงานตามแผนงาน/กิจกรรม/โครงการตามแผนงานปฏิบัติงาน 4 ฝ่าย โดยนำความคิดที่หลากหลายของบุคลากรทุกฝ่ายมาประกอบการตัดสินใจ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังเปิดโอกาสให้ครูร่วมวางแผนการดำเนินงานทั้งยังให้ครูและบุคลากรฝ่ายต่างๆ จัดองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการกิจกรรมตามแผนงานบริหารงาน 4 ฝ่ายโดยมีการตั้งประเด็นที่สำคัญได้แก่กลุ่มเป้าหมายของโครงการคือใครผู้สนับสนุนโครงการคือใครมีวิธีการบริหารจัดการโครงการ ต้องให้ความสำคัญกับผู้ได้รับผลประโยชน์ ในการบริหารจัดการ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้บริหารจัดทำหน้าที่กระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้กับ คุณทุกกลุ่มอย่างเป็นธรรมและสร้างสรรค์ และมีแนวทางที่หลากหลายในการประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา โดยใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของครู ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของครูกลุ่มต่างๆ ต่อผลสำเร็จของงาน มีการจัดทำรายงานผล ที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของงาน มีการวิเคราะห์ถึงประสิทธิผลของโครงการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยา หานุภาพ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 2) ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3)การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วม กับประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยทั้ง 4 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยาภรณ์ รักษาพรหมณ์ (2565) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร กองทัพอากาศ กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของข้าราชการทหาร กองทัพอากาศ กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการทหาร กองทัพอากาศ กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการทหารกองทัพอากาศ กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก และ 4) การบริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อมีกิจกรรมใด หรือจะทำโครงการใด ผู้บริหารควรกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในการเข้าร่วมโครงการให้กับคนทุกกลุ่มอย่างเป็นธรรมและสร้างสรรค์
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านความสามารถในการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงงานและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถปรับเปลี่ยนวงจรคุณภาพ ด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ด้านประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษาดำรงอยู่ได้
3. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารของตนเอง อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และจะทำให้การปฏิรูปการศึกษามีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวคิด ทฤษฎี การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร มาใช้ในงานวิจัยกับการบริหารงานด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ในหน่วยงานอื่น เพื่อมาแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลต่อไป
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา เนื่องจากประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของความสำเร็จของสถานศึกษา
4. ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิคจำกัด,
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562ข). *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562)*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิคจำกัด, 49-53
- กิตติยาภรณ์ รักษาพรหมณ์ (2565). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร กองทัพอากาศ กองบิน 7 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.*
- ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี, วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา) จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- ชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*
- ไชยา หานุกภาพ (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(37), 199-209.*
- ธ สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- บัญชา พิพัฒน์มงคลกิจ (2563). *การบริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. ครูสภาวិทยาจารย์, 1(2), 41-50.*
- พิมพ์พรณ สุริโย. (2552). *ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นวิทยานิพนธ์ ค.บ. (การบริหารการศึกษา). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*
- เพิ่มพร บุพพวงษ์. (2555). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนกีฬาสังกัดสถาบันการพลศึกษากระทรวงศึกษาธิการ . นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.*
- ภาวดี อนันต์นาวี. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม. (2560). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(1), 299-313.*
- สมพิศ ศุภพวงษ์. (2540) *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 . มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพฯ.*

สุนันท์ ถึงสุข, ศักดา สถาพรวงษา, และ เนติ เฉลยวาเรศ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 4(2), 93-99.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564) *ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ (พ.ศ. 2564 – 2565)*

Cohen, J.M. , and Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation: Concepts and Measures for Project Design*. Implementation, and Evaluation. New York: The Rural Development Community Center for International Studies, Cornell

Hoy, Wayne. K and Cecil G. Miskel. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice*. New York: McGraw-Hill.

Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis, 2nd Ed.*, New York : Harper and Row.

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนนาค ประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม*

ชญญธร มงคลคุณ¹ สมชัย ขวลิทธาตา² วิเชียร อินทรสมพันธ์³

¹⁻²หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

*Corresponding author e-mail: kruboomtm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกิจกรรมแนะแนว 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ทั้งด้านกิจกรรมแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของผู้ปกครอง; กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน; โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

*Received: 9 September 2023, Revised: 15 December 2023, Accepted: 20 December 2023

Comparing Parental Perspectives on Student Development Activities at Nakprasit School in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province

Thanyatorn Mongkonkoon¹ Somchai Chawalitthada² Wichian Inthasomphan³

¹⁻²Master of Education Program in Educational Administration, Thonburi University

³Faculty of Education Bansomdejchaopraya Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: kruboomtm@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the level of student development activities of Nakprasith school Sam Phran, Nakhon Pathom province, 2) to compare the parent's opinion towards the student development activities of Nakprasith school Sam Phran, Nakhon Pathom province which was classified by gender, age, and education level and lastly 3) to find guidelines for student development activities of Nakprasith school Sam Phran, Nakhon Pathom province. The samples came from the student's parent opinion on the student development activities of the academic year 2022 with accumulated 330 participants. The researcher used a questionnaire as an instrument of the test. The data analysis used the statistics program to find frequency, percentage, standard deflection, t-test to compare the average of the samples have of the over 2 groups by one-way analysis of variance. The results indicated that 1) the parent's opinion toward student development activities of Nakprasith school Sam Phran, Nakhon Pathom province overall was at a high level from the details was found on corporate social responsibility and the public benefit was at maximum level, student's activities and guidance activities was in minimum average respectively, 2) the comparison of parent's opinion towards the student development activities of Nakprasith school Sam Phran, Nakhon Pathom province on both guidance activities, student's activities and corporate social responsibility and public benefit when classified by gender, age, and education level found them weren't different but the classified by occupation resulted to be different according to the research hypothesis and has statistical significance at the 0.05 level.

Keyword: parent's opinion; student development activities; Nakprasith school Sam Phran; Nakhon Pathom province

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหา และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประกอบกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการปฏิรูปการศึกษาไทยสู่ผลลัพธ์ Thailand 4.0 ที่ครอบคลุมภารกิจการจัดการศึกษาใน 4 องค์การหลักที่มีกรอบบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนให้เป็นพลเมืองไทย 4.0 ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยให้ทุกองค์กร จัดการศึกษาให้ได้ผลผลิตที่ดี ตามระดับหลักสูตรฯ และเกิดผลลัพธ์ในเป้าหมายการขับเคลื่อนประเทศโมเดล Thailand 4.0 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เป็นนโยบายที่กระตุ้นให้สถานศึกษา โดยครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยกิจกรรมลดเวลาเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่สุดบทบาทผู้สอนในการบรรยายหรือให้ความรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นเป้าหมายหลัก ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสมอง(Head) กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาจิตใจ(Heart) กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสุขภาพ (Health) ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เชื่อมโยงจากกิจกรรมลดเวลาเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรในปีการศึกษา 2552 และใช้ในโรงเรียนทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2553 หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standards-based Curriculum) กล่าวคือ เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (สช.) ได้ยึดเป็นแนวทางในการ

ดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ดังกล่าวด้วยการดำเนินการบริหารจัดการอิงมาตรฐาน (Standards-based Instruction) การวัดและประเมินผลที่สะท้อนมาตรฐาน (Standards-based Assessment) เพื่อให้กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน โดยเสนอเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ให้กับผู้บริหารครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Standards-based assessment) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภายในสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

ผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตเด็ก คือ บ้านและโรงเรียน ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่ถูกต้องจากโรงเรียน เมื่อได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเป็นการเสริมแรงจากผู้ปกครองเด็กจะเกิดความพร้อมในการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาท ในการสนับสนุนส่งเสริมในการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้การดำเนินงานและเสนอแนวทางในการจัดการศึกษา เนื่องจากจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและจุดมุ่งหมายของผู้ปกครองต่างก็มุ่งที่จะพัฒนาเด็กเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวได้ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตเด็ก คือ บ้านและโรงเรียน ผู้ปกครองและครูเปรียบเสมือนผู้นำของเด็ก หากต่างคนต่างนำกันไปคนละทิศละทางจะเป็นเส้นทางสองเส้นที่ไม่พบกัน ดังนั้นผู้ปกครองและครูจะต้องจับมือกันปรึกษาหารือกัน รับทราบปัญหาของกันและกันและหาทางร่วมมือกันทำให้เด็กได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาตามแนวทางที่ถูกต้องซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม (มุสดี แสงหล่อ, 2555)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับใด เพื่อส่งผลต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของเบสต์ (Best, 1970) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครอง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ปกครอง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ด้วยการใช้สถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่มีไม่อิสระต่อกัน (t-test for dependent sample)

4. การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จากการสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ (Percentage = %) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) และ สถิติเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสองกลุ่มที่มีไม่อิสระต่อกัน (t-test for dependent sample)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	151	45.76
หญิง	179	54.24
2. อายุ		
ต่ำกว่าอายุ 30 ปี	21	6.63
30 - 39 ปี	118	35.76
40 - 49 ปี	175	53.03
50 - 60 ปี	16	4.85
3. ระดับการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	16	4.85
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / ตอนปลาย / ปวช.	94	28.48
ปริญญาตรี	190	57.58
ปริญญาโท	28	8.48
สูงกว่าปริญญาโท	2	0.61
4. อาชีพ		
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	60	18.18
ธุรกิจส่วนตัว	107	32.42
นักธุรกิจ / ค้าขาย	54	16.36
รับจ้าง	50	15.15
เกษตรกร	35	10.61
อื่น ๆ	24	7.27
รวม	330	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 330 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 54.24 มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 53.03 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 57.58 ธุรกิจส่วนตัวจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 32.42

ตอนที่ 2 การศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคนาสีธิ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม รายด้านและรายข้อ สามารถนำเสนอข้อมูลในตารางประกอบบรรยาย

2.1 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคนาสีธิ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคนาสีธิ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านกิจกรรมแนะแนว	4.32	0.49	มาก	3
2. ด้านกิจกรรมนักเรียน	4.37	0.49	มาก	2
3. ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	4.40	0.48	มาก	1
รวม	4.36	0.01	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคนาสีธิ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.01$)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.48$) รองลงมาได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.49$) ส่วนด้านกิจกรรมแนะแนว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.49$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที (t-test) อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคนาสีธิ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	SD.	t	df	Sig.
ชาย	151	4.32	0.48	0.97	328	0.33

หญิง	179	4.37	0.51			

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ

ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.32	0.108	3	0.44	0.73
ภายในกลุ่ม	81.00	0.248	326		
รวม	81.33				

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.32	0.441	3	1.80	0.15
ภายในกลุ่ม	80.00	0.245	326		
รวม	81.33				

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามระดับการศึกษา ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ
โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	MS	df	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.94	0.587	5	1.80	0.04*
ภายในกลุ่ม	78.39	0.242	324		
รวม	81.33				

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจะได้เปรียบเทียบรายคู่ต่อไปในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ
โรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ ตามวิธี
LSD (Least significance difference) รายละเอียดต่อไปนี้

ผู้ปกครองที่จำแนกตามอาชีพ	x	X ₁	X ₂	X ₄
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	-	0.22*	0.22*	0.28*
ธุรกิจส่วนตัว	0.22*	-	-	-
นักธุรกิจ / ค้าขาย	0.22*	0.22*	-	-
เกษตรกร	0.28*	0.06*	0.06*	-

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอาชีพ แตกต่างกัน ดังนี้

ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพนักธุรกิจ / ค้าขาย และอาชีพเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

การศึกษาวเคราะห์แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านที่น้อยที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จาก

การสัมภาษณ์ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปกครองของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ จำนวน 5 คน สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2566 สามารถสรุปผลที่สำคัญได้ ดังนี้

ด้านกิจกรรมแนะแนว

“ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง มีการดำเนินอะไรบ้าง อย่างไร”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ควรจัดประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อกำหนด กิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียน ศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ควรกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การวัดประเมินผล ในแต่ละกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนให้รู้จักตนเอง

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน เติบโตตามศักยภาพ ความสนใจ ความถนัด ความต้องการและความเหมาะสมกับบุคลิกภาพ

ผู้ปกครองคนที่ 1 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง

ผู้ปกครองคนที่ 2 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักความถนัดและความสามารถของ ตนเองในแต่ละด้าน

ด้านกิจกรรมนักเรียน

“ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน ได้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้ มีการดำเนินการอย่างไร”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : จัดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการฝึกอบรม อบรมเพื่อเพิ่มความรู้พัฒนาตนเอง และนำมาพัฒนาผู้เรียนและจัดกิจกรรมเพื่อสังคมโดยร่วมกับชุมชนใน การลงพื้นที่ทำกิจกรรม เพื่อฝึกให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ฝึกให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถปรับตัวให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ผู้ปกครองคนที่ 1 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : จัดกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ผู้ปกครองคนที่ 2 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

“ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการดำเนินการอย่างไร”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : จัดสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก หรือบุคลากรใน โรงเรียนให้มีความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกอาคาร รวมถึงสิ่งแวดล้อมโดยรวมในบริเวณโรงเรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : สร้างรากฐานจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมที่มั่นคงด้วยการให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้คน ทั้งเยาวชนและประชาชนทั่วไป ทั้งในสถานศึกษาอย่างโรงเรียน มหาวิทยาลัย รวมถึงระบบเรียนรู้อื่น ๆ นอกห้องเรียน ส่งเสริมให้คนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ตัวเองอาศัยอยู่

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : จัดกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต

ผู้ปกครองคนที่ 1 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้รักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการให้ผู้เรียนเก็บขยะปลูกต้นไม้ เป็นต้น

ผู้ปกครองคนที่ 2 ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า : ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

จากบทสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ด้านกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ซึ่งหวังให้เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง รู้จักวางแผนด้านการเรียน ด้านอาชีพ สำหรับอนาคต อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง

ด้านกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกันจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีระเบียบวินัย ฝึกภาวะผู้นำ ผู้ตาม ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพิ่มทักษะในการตัดสินใจ ช่วยเหลือแบ่งปัน เกิดความรักใคร่สามัคคีกัน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนปรับตัวและใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาได้ตามหลักสูตรของต้นสังกัด ซึ่งกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และรู้รักษ์สิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร ฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ฝึกการมีจิตสาธารณะ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาที่นำเสนอไปข้างต้นมีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาครประสิทธิ์ อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม พบว่า เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านกิจกรรมแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ โพธิพันธ์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดกก เขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร 1. ด้านกิจกรรม

แนะแนว พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานแนะแนวให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดการกิจกรรมแนะแนวศึกษาต่อ และอาชีพแก่นักเรียน และอันดับที่สุดท้าย คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้ด้านการแนะแนว 2. ด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารมีการวัดผลและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง รองลงมา คือ ผู้บริหารแต่งตั้งผู้บังคับบัญชาลูกเสือตามโครงสร้างการบริหารงานในกองลูกเสือ อันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหาร จัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีและยุวกาชาด อย่างเหมาะสม 3. ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอันดับที่ 1 คือ ผู้บริหารจัดการกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนและท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะ รองลงมา คือ ผู้บริหารทุกคนตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ อันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารจัดการกิจกรรมสอดคล้องกับสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา

2. เมื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม แต่ละด้านเมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ทั้งด้านกิจกรรมแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา เพชรฉวี (2558) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนถาวรานุกูล สรุปได้ดังนี้ คือ 1) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนถาวรานุกูล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุก ๆ ด้านไม่แตกต่างกัน 2) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนถาวรานุกูล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ เป็นกิจกรรมด้านเดียวเท่านั้นที่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ 3) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนถาวรานุกูล โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่าด้านกิจกรรมแนะแนวการศึกษาแตกต่างกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปภาวิญญ์ สีนสวัสดิ์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามการรับรู้ของครูในเขตราชภัฏบูรณะ สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ

สถานศึกษาในเขตราชบุรีบูรณะ สังกัดกรุงเทพมหานครและเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของ ข้าราชการครู ที่มีต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในเขตราชบุรีบูรณะสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตาม เพศและประสบการณ์ในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูมีการรับรู้ต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ในเขตราชบุรีบูรณะ สังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนใน เขตราชบุรีบูรณะ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน สรุปได้ ดังนี้ 2.1 ครูที่มีสถานภาพ ต่างกันมีการรับรู้ต่อการจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษาในเขตราชบุรีบูรณะ สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน 2.2 ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ต่อการจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษาในเขตราชบุรีบูรณะ สังกัด กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน 2.3 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อการจัดการกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ของสถานศึกษาในเขตราชบุรีบูรณะ สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน 2.4 ครูที่มีประสบการณ์ ในการทำงานต่างกันมีการรับรู้ต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษาในเขตราชบุรี บูรณะ สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันยกเว้นด้าน กิจกรรมแนะแนว โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีการรับรู้มากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี 2.5 ครูที่มีขนาดโรงเรียน ต่างกันมีการรับรู้ต่อการ จัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษาในเขตราชบุรีบูรณะ สังกัด กรุงเทพมหานคร ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีการรับรู้ต่อการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง

3. แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม จากบทสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ด้านกิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ซึ่งหวัง ให้เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเอง รู้จักวางแผนด้านการเรียน ด้านอาชีพ สำหรับอนาคต อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่มีการ เปลี่ยนแปลง

ด้านกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามี ส่วนร่วมกันจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีระเบียบวินัย ฝึกภาวะผู้นำ ผู้ตาม ความรับผิดชอบ การ ทำงานร่วมกับผู้อื่น แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพิ่มทักษะในการตัดสินใจ ช่วยเหลือแบ่งปัน เกิดความรักใคร่สามัคคี กัน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนปรับตัวและใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนให้ความสำคัญ ซึ่งเป็น กิจกรรมที่สถานศึกษาได้ตามหลักสูตรของต้นสังกัด ซึ่งกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อบำเพ็ญตนให้เป็น ประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น และรู้จักสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำตามความสนใจใน ลักษณะอาสาสมัคร ฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ฝึกการมีจิตสาธารณะ และมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัย ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียน ได้ดังนี้

1.1 ด้านกิจกรรมแนะแนว ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน ควรมีการจัดประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อกำหนดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน มีการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้

1.3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สร้างรากฐานจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน และมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำผลการวิจัยมากำหนดนโยบาย กระบวนการวางแผนการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

คมสัน พรหมเสน. (2562). *การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดท่าพุด (นครผลประชานุกุล)*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จินตนา รอดเรืองคุณ. (2546). *การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาพุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ เอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต: สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- จิรนาถ ภูริเศวตกำจร, สุปรีชา ชำนาญพุดมพร. (2566). การบริหารงานวิชาการด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 นครราชสีมา. *วารสารลิตรัฐปริทรรศน์*, 24(1), 476-483.
- พระมหาอุดมพร วิสุทโธ (เขาว์นามล) (2558). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 4(2), 170-182.
- สมสกุล ทิพย์บุญทอง. (2560). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 3 (หางว-โดนเพชร) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระนอง. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาตินานาชาติวารสาร ครั้งที่ 8; 20 มีนาคม 2561; สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Anderson, R.M. (1975). *Self Instruction an a Method of Preparing School Social Studies*. Ann Arbor.
- Burnett, Daria Shockley. (1996). *The Relationship of Student Success to Involvement in Student Activities in a two-year Institution*. California: University of Southern California.
- Chase, J. (2006). Creative Leadership. *Journal of District Administration*, 42(12), 20-20.
- Connell, Matthew joseph. (1993). *Perception of Student Activities Mid-managers Toward their Career Goals Career Opportunities*. Texas: University of North Texas.

สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0*

จุฬารัตน์ บุชพงศ์

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Corresponding author e-mail: chularat.bu@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 120 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดสมรรถนะดิจิทัล มาตรฐานส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุ 20-25 ปี มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี สำเร็จศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะมนุษยศาสตร์ และสอนในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ผลการวิจัยสมรรถนะดิจิทัล มีจำนวน 6 ด้าน ซึ่งในภาพรวมทั้งหมดสมรรถนะดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ได้แก่ 1.การเข้าใจดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.51) 2.การใช้ดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.47) 3. การผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.49) 4.การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.53) 5.การประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.48) 6.การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.44)

คำสำคัญ: สมรรถนะดิจิทัล; การศึกษา 4.0; นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

*Received: 14 December 2023, Revised: 3 January 2024, Accepted: 6 January 2024

Digital Competency of Graduate Diploma Program in Teaching Profession Student in Education 4.0 Era

Chularat Busabong

Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University
Corresponding author e-mail: chularat.bu@hotmail.com

ABSTRACT

The objective of this research was to study the digital competency of graduate diploma program in teaching profession student in education 4.0 era. The samplings included 120 graduate diploma program in teaching profession's students in the first semester of the 2023 academic year. The research instrument used digital competency assessment (rating scale). Quantitative data were analyzed by using descriptive statistics including percentage, mean, and standard deviation. The results of the study showed that most of student were female, aged between 20 – 25 years. Most of them had taught experience during 1 -5 years, finished the bachelor of humanities degree and work for instructional packages on foreign languages. The result of digital competency revealed 6 core competencies as the details following. Overview of students digital competency were highly level ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.40). Considering each aspect of 6 digital competencies found that 1. High level in digital literacy ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.51) 2. High level in Digital Skill/ICT Skill ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.47) 3. Very high level in produce and communication in digital's tool ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.49) 4. High level in problem solving with digital tools ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.53) 5. High level in evaluating in digital information technology ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.48) and, 6. Very high level in ethics of digital technology used ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.44)

Keywords: Digital Competency; Education 4.0; Graduate Diploma Program in Teaching Profession Student

บทนำ

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ Thailand 4.0 ขึ้นมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในทุกภาคส่วน ซึ่งการศึกษาไทยยุค Thailand 4.0 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม และ Thailand 4.0 ที่เน้นนวัตกรรม หรือเศรษฐกิจฐานความรู้ซึ่งเป็นไปตามที่กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ดังนั้น การศึกษา 4.0 หมายถึง การศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนในทางสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้ผู้เรียนสืบค้นเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ขยายความรู้กับสังคมเพื่อสร้างชิ้นงานให้เกิดขึ้น (สุพรรณิ บุญหนัก และคณะ, 2564) ทั้งนี้การศึกษาในยุค Thailand 4.0 เป็นยุคที่ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่สูงขึ้น และเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้เกิดการนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ มีการใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มีวิจารณ์ญาณมากขึ้น สร้างมูลค่า สร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของตัวเอง (นรวิทย์ ผืนเขียว, 2562) ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้เสนอว่า การสร้างและส่งเสริมทักษะความเชี่ยวชาญสมรรถนะดิจิทัล สิ่งสำคัญ คือ โอกาสของการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ควรวางโครงสร้างพื้นฐานให้ครู นักเรียน หรือคนในชุมชนได้เข้าถึงคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยอัตโนมัติ และนำไปสู่คุณภาพสามารถเข้าถึงดิจิทัลอย่างรู้เท่าทัน และปลอดภัย เข้าถึงพร้อมด้วยความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence: DQ) และทักษะการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ที่สามารถนำไปสู่การสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับการทำงาน และการดำรงชีวิตได้

สมรรถนะดิจิทัล (Digital Competence) เป็นหนึ่งในเก้าสมรรถนะที่สำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) และมีการนำสมรรถนะดิจิทัลระบุไว้ในหลักสูตรให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษาซึ่งได้จัดให้ประเมินสมรรถนะความสามารถด้านการใช้ดิจิทัล (Digital Literacy) ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิปริญญาตรี เพื่อให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดการศึกษาไทย 4.0 และกรอบการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2561) จึงได้จัดทำประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิปริญญาตรีแห่งชาติ เกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิปริญญาตรี ดังนี้ 1. การสืบค้นและใช้งาน 2. การสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3. เอกลักษณ์ และคุณภาพชีวิต 4. การสอนหรือการเรียนรู้ 5. เครื่องมือและเทคโนโลยี 6. การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2563) ได้กำหนดสมรรถนะด้านดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) 2) การใช้ดิจิทัล (Digital Skill/ICT Skill) 3) การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving With Digital Tools) 4) การปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (Adaptive Digital Transformation)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการดำเนินงานตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในการกำหนดสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency : DC) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นนโยบายด้านคุณภาพพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นครูยุคใหม่ มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ซึ่งจุฬารัตน์ บุชงก์ (2566) ได้อธิบายเกี่ยวกับ สมรรถนะด้านดิจิทัล หมายถึง ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถเลือก วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและใช้งานอย่างสร้างสรรค์ ด้วยความรับผิดชอบ และมีวิจารณญาณ รวมไปถึงสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สมรรถนะด้านดิจิทัล ประกอบไปด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1. การเข้าใจดิจิทัล ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ และสร้างข้อมูล สารสนเทศและเนื้อหาสื่อ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศและแนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล 2. การใช้ดิจิทัล ใช้เครื่องมือดิจิทัลพื้นฐานได้ และมีทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ประยุกต์ใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูป 3. การผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล สามารถสร้างสื่อและใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อการติดต่อสื่อสารและการทำงานร่วมกันในสังคมและวัฒนธรรมดิจิทัล มารยาทและความรับผิดชอบต่อการใช้สื่อผ่านสื่อดิจิทัล 4. การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล ใช้เครื่องมือดิจิทัลหรือเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาและใช้งานอย่างเหมาะสม 5. การประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล ประเมินความถูกต้องของข้อมูล มีวิจารณญาณในการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ 6. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม รับผิดชอบต่อการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยไม่ละเมิดสิทธิในการใช้งานของผู้อื่น ตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายดิจิทัล สิทธิและความรับผิดชอบต่อยุคดิจิทัล

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 ซึ่งนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นครูที่ยังไม่มีวุฒิปริญญาทางการศึกษาและใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่งสมรรถนะดิจิทัลของครูในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาครูให้เป็นผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนและการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้ที่กล่าวมาสมรรถนะดิจิทัลยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป ทั้งในด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 ” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 174 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเทียบตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 120 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ การศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การสอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำการสอน ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะดิจิทัล ทั้ง 6 ด้าน 1.การเข้าใจดิจิทัล 2.การใช้ดิจิทัล 3.การผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล 4.การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล 5.การประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล 6.การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือแบบประเมินสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารหลักการแนวคิดวิธีการสร้างแบบประเมินสมรรถนะดิจิทัล

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์หัวข้อคำถามของการประเมินสมรรถนะดิจิทัล

3.3 สร้างแบบประเมินสมรรถนะดิจิทัล โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อวัดสมรรถนะดิจิทัลและกำหนดค่าเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1.การเข้าใจดิจิทัล 2.การใช้ดิจิทัล 3.การผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล 4.การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล 5.การประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล 6.การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ

3.4 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 ขึ้นไป การตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินสมรรถนะดิจิทัล มีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ $1 \geq 0.5$ จากนั้นนำแบบประเมินสมรรถนะดิจิทัล เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อประเมินคุณภาพ ผล

การประเมินคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะดิจิทัลโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า แบบประเมินสมรรถนะดิจิทัล ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.78$, $SD = .15$)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 10 - 25 ตุลาคม 2566 โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะดิจิทัล จัดเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form ทำการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ จำนวน 120 ชุด หลังจากนั้นทำการรวบรวมข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลจากแบบสอบถามรายข้อ โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

5.2 วิเคราะห์สมรรถนะดิจิทัล และการกระจายของข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง “สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา จำนวน 120 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 120$)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	84	70
ชาย	36	30
รวม	120	100
2. อายุ		
อายุ 20-25 ปี	46	38.3
อายุ 26-30 ปี	41	34.2
อายุ 31-35 ปี	16	13.3
อายุ 36-40 ปี	15	12.5
อายุ 41 ปีขึ้นไป	2	1.7

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รวม	120	100
3. การศึกษาระดับปริญญาตรี		
คณะวิทยาศาสตร์	31	25.8
คณะมนุษยศาสตร์	41	34.2
คณะวิศวกรรมศาสตร์	5	4.2
คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี	7	5.8
คณะนิติศาสตร์	4	3.3
คณะรัฐศาสตร์	7	5.8
คณะศิลปกรรมศาสตร์	6	5
คณะเกษตรศาสตร์	5	4.2
คณะเศรษฐศาสตร์	5	4.2
อื่นๆ	9	7.5
รวม	120	100
4. ประสบการณ์สอน		
1-5 ปี	110	91.7
6-10 ปี	9	7.5
11-15 ปี	1	0.8
รวม	120	100
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้		
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	26	21.7
สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	14	11.7
คณิตศาสตร์	10	8.3
ภาษาไทย	15	12.5
ภาษาต่างประเทศ	30	25
ศิลปะ	9	7.5
สุขศึกษา พลศึกษา	6	5
การงานอาชีพ	10	8.3
รวม	120	100

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์สอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30 มีอายุ 20-25 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมา ได้แก่ อายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.2 อายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.3 อายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.5 และอายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.7 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างสำเร็จการศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์ มากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมาเป็น คณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 25.8 และคณะอื่นๆ คณะบริหารธุรกิจ และการบัญชี คณะรัฐศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะ เศรษฐศาสตร์ และคณะนิติศาสตร์ ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์สอน 1-5 ปี มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 91.7 รองลงมา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.5 และ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.8 ตามลำดับ กลุ่ม ตัวอย่างสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาเป็นกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 21.7 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, สังคม ศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม, การงานอาชีพ, คณิตศาสตร์, ศิลปะ, และสุขศึกษา พลศึกษา ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุค การศึกษา 4.0 ด้วยแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะดิจิทัลทั้ง 6 องค์ประกอบ นักศึกษามีระดับ สมรรถนะดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.40) เมื่อแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ ทั้ง 6 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านที่ 1 การเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) (n = 120)

ประเด็นสมรรถนะดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ และสร้างข้อมูล สารสนเทศและเนื้อหาสื่อ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.44	0.61	มาก
2. มีความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	4.39	0.57	มาก
3. มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสื่อดิจิทัลและสามารถนำมา ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.31	0.63	มาก
4. สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สารสนเทศหรือเนื้อหาที่ได้รับเพื่อหาคำตอบ ข้อสรุป ความรู้ใหม่ และคำตอบได้	4.29	0.63	มาก
5. มีความรู้และเข้าใจเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล และแนวปฏิบัติ ในสังคมดิจิทัล	3.98	0.79	มาก
เฉลี่ยรวม	4.28	0.51	มาก

ตารางที่ 2 แสดงผลสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านที่ 1 การเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.51) เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีระดับสมรรถนะดิจิทัลด้านการเข้าใจดิจิทัล อยู่ใน ระดับมาก คือ ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ และสร้างข้อมูล สารสนเทศและเนื้อหาสื่อได้อย่าง

ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.61) รองลงมาคือ มีความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.57) มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสื่อดิจิทัลและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.63) สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สารสนเทศหรือเนื้อหาที่ได้รับเพื่อหาคำตอบ ข้อสรุป ความรู้ใหม่ และคำตอบได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.63) และมีความรู้และเข้าใจเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล และแนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านที่ 2 การใช้ดิจิทัล (Digital Skill/ICT Skill) (n = 120)

ประเด็นสมรรถนะดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ	4.53	0.56	มากที่สุด
2. สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลพื้นฐานได้ เช่น แอปพลิเคชันต่างๆ	4.50	0.62	มาก
3. มีทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง	4.41	0.56	มาก
4. สามารถประยุกต์ใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปในการสอน การดำเนินชีวิตประจำวัน และการพัฒนาตนเอง	4.37	0.62	มาก
5. มีทักษะและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในห้องเรียนสำหรับการสอน เช่น กระดานอัจฉริยะ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ฯ	4.33	0.60	มาก
เฉลี่ยรวม	4.43	0.47	มาก

ตารางที่ 3 แสดงผลสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านที่ 2 การใช้ดิจิทัล (Digital Skill/ICT Skill) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีระดับสมรรถนะดิจิทัลด้านการใช้ดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด คือ สามารถเลือกใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างๆ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลพื้นฐานได้ เช่น แอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.62) มีทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.56) สามารถประยุกต์ใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปในการสอน การดำเนินชีวิตประจำวัน และการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.62) และมีทักษะและสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในห้องเรียนสำหรับการสอน เช่น กระดานอัจฉริยะ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.60) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านที่ 3 การผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Produce and Communication in Digital's Tool) (n = 120)

ประเด็นสมรรถนะดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลายในการติดต่อสื่อสาร เช่น line, google meet, zoom	4.69	0.52	มากที่สุด
2. ตระหนักถึงความสำคัญของมารยาทและความรับผิดชอบต่อการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล	4.59	0.57	มากที่สุด
3. สามารถสร้างสื่อและใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อการติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นแบบออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม	4.52	0.62	มากที่สุด
4. สามารถเลือกผลิตสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตามวัตถุประสงค์และบริบทในการเรียนรู้	4.43	0.63	มาก
5. สามารถสร้างเครือข่ายแบ่งปันข้อมูลความรู้ผ่านสื่อดิจิทัล และการทำงานร่วมกันในสังคมและวัฒนธรรมดิจิทัล	4.38	0.64	มาก
เฉลี่ยรวม	4.52	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงผลสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านที่ 3 การผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Produce and Communication in Digital's Tool) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีระดับสมรรถนะดิจิทัลด้านการผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด คือ สามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลายในการติดต่อสื่อสาร เช่น line, google meet, zoom ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ ตระหนักถึงความสำคัญของมารยาทและความรับผิดชอบต่อการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.57) สามารถสร้างสื่อและใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อการติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นแบบออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.62) สามารถเลือกผลิตสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลได้ตามวัตถุประสงค์และบริบทในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.63) และสามารถสร้างเครือข่ายแบ่งปันข้อมูลความรู้ผ่านสื่อดิจิทัล และการทำงานร่วมกันในสังคมและวัฒนธรรมดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านที่ 4 การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving With Digital Tools) (n = 120)

ประเด็นสมรรถนะดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลหรือเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาและใช้งานอย่างเหมาะสม	4.43	0.59	มาก
2. สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในสถานการณ์ที่เหมาะสมได้	4.43	0.56	มาก
3. สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลช่วยวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาเฉพาะอย่างได้อย่างเหมาะสม	4.33	0.62	มาก
4. สามารถสามารถค้นหาเครื่องมือสนับสนุน และความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาทางเทคนิค เมื่อใช้ อุปกรณ์ โปรแกรม หรืออุปกรณ์ใหม่ได้	4.32	0.66	มาก
5. สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำได้ (Routine Problems)	4.26	0.70	มาก
เฉลี่ยรวม	4.35	0.53	มาก

ตารางที่ 5 แสดงผลสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านที่ 4 การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving With Digital Tools) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีระดับสมรรถนะดิจิทัลด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล อยู่ในระดับมาก คือ สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลหรือเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหาและใช้งานอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ สามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในสถานการณ์ที่เหมาะสมได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.56) สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลช่วยวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาเฉพาะอย่างได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.62) สามารถสามารถค้นหาเครื่องมือสนับสนุน และความช่วยเหลือเพื่อแก้ปัญหาทางเทคนิค เมื่อใช้ อุปกรณ์ โปรแกรม หรืออุปกรณ์ใหม่ได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.66) และสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำได้ (Routine Problems) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านที่ 5 การประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล (Evaluating in Digital Information Technology) (n = 120)

ประเด็นสมรรถนะดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยยุคดิจิทัล	4.57	0.53	มากที่สุด
2. สามารถประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศในด้านความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และทันสมัยของสารสนเทศได้	4.44	0.56	มาก
3. มีวิจรณ์ญาณในการรับ ประเมิน ข้อมูลข่าวสารต่างๆ	4.44	0.58	มาก

ประเด็นสมรรถนะดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. สามารถประเมินสื่อหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.33	0.62	มาก
5. สามารถประเมินความถูกต้องของข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาของสารสนเทศดิจิทัลได้	4.30	0.64	มาก
เฉลี่ยรวม	4.42	0.48	มาก

ตารางที่ 6 แสดงผลสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านที่ 5 การประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล (Evaluating in Digital Information Technology) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีระดับสมรรถนะดิจิทัลด้านการประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยยุคดิจิทัล ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือ สามารถประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศในด้านความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และทันสมัยของสารสนเทศได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.56) มีวิจารณ์ญาณในการรับ ประเมิน ข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.58) สามารถประเมินสื่อหรือเทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.62) และสามารถประเมินความถูกต้องของข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาของสารสนเทศดิจิทัลได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านที่ 6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม (Ethics of Digital Technology Used) (n = 120)

ประเด็นสมรรถนะดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ให้ความสำคัญในการปกป้องข้อมูลดิจิทัลที่มีความละเอียดอ่อนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น คะแนนสอบของนักเรียน	4.64	0.50	มากที่สุด
2. เห็นความสำคัญและรับผิดชอบต่อการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยไม่ละเมิดสิทธิในการใช้งานของผู้อื่น	4.63	0.50	มากที่สุด
3. เคารพและใช้กฎหมายเป็นส่วนตัวของข้อมูลดิจิทัลและมีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลอย่างถูกต้อง	4.63	0.50	มากที่สุด
4. ตระหนักถึงมารยาทและความรับผิดชอบต่อการใช้งานทางดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมและสร้างสรรค์	4.63	0.52	มากที่สุด
5. เห็นความสำคัญของกฎหมายดิจิทัล สิทธิ ลิขสิทธิ์ต่าง ๆ และความรับผิดชอบต่อยุคดิจิทัล	4.57	0.53	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.62	0.44	มากที่สุด

ตารางที่ 7 แสดงผลสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านที่ 6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม (Ethics of Digital Technology Used) พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีระดับสมรรถนะดิจิทัลด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ให้ความสำคัญในการปกป้องข้อมูลดิจิทัลที่มีความละเอียดอ่อนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น คะแนนสอบของนักเรียน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ เห็นความสำคัญและรับผิดชอบต่อการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยไม่ละเมิดสิทธิในการใช้งานของผู้อื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.50) เคารพและใช้กฎหมายเป็นส่วนตัวของข้อมูลดิจิทัลและมีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลอย่างถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.580) ตระหนักถึงมารยาทและความรับผิดชอบต่อการใช้งานทางดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมและสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.52) และเห็นความสำคัญของกฎหมายดิจิทัล สิทธิ ลิขสิทธิ์ต่าง ๆ และความรับผิดชอบต่อยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20-25 ปี จบการศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์ มีประสบการณ์สอน 1-5 ปี และสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมากที่สุด โดยภาพรวมสมรรถนะดิจิทัลนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ทั้ง 6 ด้าน นักศึกษามีระดับสมรรถนะดิจิทัลภาพรวมทั้งหมด อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ ทั้ง 6 ด้าน มีดังนี้ ด้านที่ 1 การเข้าใจดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 2 การใช้ดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 3 การผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ 4 การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 5 การประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 6 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัยสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 เมื่อพิจารณาสมรรถนะดิจิทัลในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด จะเห็นได้ว่า นักศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม เห็นความสำคัญและรับผิดชอบต่อการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล โดยไม่ละเมิดสิทธิในการใช้งานของผู้อื่น รวมถึงการผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล สามารถสร้างสื่อและใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อการติดต่อสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นแบบออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ European Union (2021) สหภาพยุโรป กำหนดความสามารถด้านดิจิทัลที่สำคัญ ได้แก่ 1.ข้อมูลและจัดการข้อมูลดิจิทัล 2.การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน 3.การสร้างเนื้อหาดิจิทัล 4.ความปลอดภัย 5.การแก้ปัญหา และกิตติพิศ โคนันทียะและ

คณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะดิจิทัล: สมรรถนะใหม่สำหรับครูยุคปัจจุบัน พบว่า ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของครูในยุคดิจิทัลไม่ใช่เพียงความสามารถในการใช้สื่อ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนรู้ แต่ครูในยุคนี้จำเป็นต้องมีสมรรถนะดิจิทัล ซึ่งหมายถึงชุดของทักษะหรือแหล่งรวมทักษะที่มีการผสมผสานระหว่าง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพื่อใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์เหมาะสม ปลอดภัย และมีจริยธรรม ได้เสนอ องค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้สำหรับครูที่ได้จากการศึกษากรอบแนวคิดของต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมวิชาชีพ 2.การสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์ 3.การจัดการทรัพยากรดิจิทัลทางการศึกษา 4.การวัดประเมินผล 5.การสอนและการเรียนรู้ 6.การส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน และ 7.จริยธรรมและความปลอดภัย

ส่วนด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ศยามน อินสะอาด (2566) ที่ได้ทำการศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของผู้สอนในยุคเทคโนโลยีพลิกผัน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะดิจิทัลของผู้สอนในยุคเทคโนโลยีพลิกผัน ภาพรวมมีสมรรถนะดิจิทัลอยู่ในระดับมาก พิจารณาระดับสมรรถนะดิจิทัลพบว่า Knowledge Acquisition อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับ 1 รองลงไปเป็น Knowledge Deepening และ Knowledge Creation ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ธนัชรพร แก้วฉืด และอัญชลี วิมลศิลป์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแบบการยกระดับสมรรถนะดิจิทัลในทุณมนุษย์ พบว่า ตัวบ่งชี้ของสมรรถนะดิจิทัล 2 ระดับคือระดับทักษะดิจิทัลพื้นฐาน (Fundamental Digital Literacy) ประกอบด้วย D1: ระดับทักษะพื้นฐาน (Digital Literacy) ทักษะด้านสื่อ (Media Literacy) และ ทักษะทางสารสนเทศ (Information Literacy) และ D2: ระดับทักษะดิจิทัลแบบพหุ (Integral Digital Literacy) ซึ่ง UNESCO (2022) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะ ICT สำหรับครูและการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับครู ประกอบไปด้วย 1.การทำความเข้าใจนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2.หลักสูตรและการประเมิน 3.การสอน 4.การประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล 5.องค์กรและการบริหาร 6.การเรียนรู้อย่างมืออาชีพ นอกจากนี้ Bryn Mawr College. (2016) ได้เสนอกรอบสมรรถนะดิจิทัลไว้ดังนี้ 1. ทักษะการเอาชีวิตรอดในโลกดิจิทัล เช่น การจัดการเครือข่าย การเชื่อมต่ออย่างปลอดภัย และจัดการไฟล์ต่างๆ 2.ทักษะการสื่อสารแบบดิจิทัล เช่น การสื่อสารการทำงานร่วมกัน การประเมินคุณค่าของเนื้อหาที่ผู้ใช้สร้างขึ้นและประเมินการมีส่วนร่วมของผู้อื่น 3.การจัดการและการเก็บรักษาข้อมูล การรวบรวมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ จริยธรรมและกฎหมายสำหรับการใช้ข้อมูลที่มีลิขสิทธิ์ 4. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล เช่น การสืบค้นข้อมูลและการใช้เครื่องมือซอฟต์แวร์ต่างๆ เพื่อสร้างและการจัดการข้อมูล 5. การสร้างการออกแบบและการพัฒนา เช่น การคิดเชิงออกแบบ การเรียนรู้ที่จะตีความ แก้ไข และสื่อสารชุดคำสั่งที่เป็นรหัสระบบคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยนี้ พบว่า สมรรถนะดิจิทัลนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 ในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม และ

ด้านการผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการเข้าใจดิจิทัล ด้านการใช้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการประเมินข้อมูลสารสนเทศดิจิทัล อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประเด็นเรื่องการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม นักศึกษาให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ รองลงคือสมรรถนะการผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพิศ โกงสนเพียะและคณะ. (2565). สมรรถนะดิจิทัล: สมรรถนะใหม่สำหรับครูยุคปัจจุบัน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 22(2), 14-23.
- จุฬารัตน์ บุชงก์. (2566). สมรรถนะดิจิทัล: ทักษะเพื่อการเรียนรู้อย่างยั่งยืนตามเป้าหมายของการประชุมเอเปค ด้านการศึกษา 2022. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*. 18(24), 70-85.
- ธนัชพร แก้วฉิด และอัญชลี วัฒนศิลป์. (2563). ตัวแบบการยกระดับสมรรถนะดิจิทัลในทุนมนุษย์. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฉบับเทคโนโลยีการศึกษา*. 4(1), 49-66.
- นรรชต์ ฝันเชียร. (2562). *การเรียนรู้การสอนในยุค 4.0 ต้องเป็นอย่างไร*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 29 กันยายน 2566). จาก <https://www.truelookpanya.com>
- ศยามน อินสะอาด. (2566). สมรรถนะดิจิทัลของผู้สอนในยุคเทคโนโลยีพลิกผัน. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*. 18(24), 1-17.
- สุพรรณิ บุญหนัก และคณะ. (2564). การศึกษา 4.0: กระบวนทัศน์การศึกษามุ่งสู่อนาคตประเทศ. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*. 1(1), 41-53.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *สพฐ. ร่วมประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งที่ 4/2564*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 9 ตุลาคม 2566). จาก <https://www.obec.go.th/archives>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561, 27 ธันวาคม). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี*.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). *กรอบสมรรถนะด้านดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานการศึกษาแนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับครู*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 22 ตุลาคม 2566). จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/>

- Bryn Mawr College. (2016). Bryn Mawr Digital Competencies Framework. *Blended Learning Research and Open Educational Resources*. [Online]. Available from:
<https://repository.brynmawr.edu/oer/>
- European Union. (2021). *The Digital Competence Framework*. [Online]. Available from:
<https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/european-initiatives>
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.
- UNESCO. (2022). *The ICT Competency Framework for Teachers Harnessing OER Project: digital skills development for teachers*. [Online]. Available from:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223>

รูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

ทวีศักดิ์ สั่งวัง^{1*} พิมล วิเศษสังข์² สมาน อัสวภูมิ³

¹หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

²⁻³คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Corresponding author e-mail: Thunyakarn.p@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำเนินการเป็นสามระยะ คือ การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางในการจัดการความเสี่ยง การสร้างรูปแบบ และประเมินรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูล 427 คนจาก 19 สหกรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษาแนวทางในการจัดการความเสี่ยง 9 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบ 12 คน และในการประเมินรูปแบบขั้นสุดท้าย 21 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูล แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าสาระสำคัญของ 5 องค์ประกอบของรูปแบบเป็นดังนี้ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูป แบบมุ่งให้ 2) หลักการของรูปแบบมี 3 หลักการคือหลักการธรรมาภิบาล หลักการจัดการความเสี่ยง และหลักการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ 3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบต้องคำนึงหลักการทั้งสามของรูปแบบและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินงานทั้งด้านการวางแผนการจัดการความเสี่ยง ด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ด้านการควบคุมความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการรายงานความเสี่ยง 4) การประเมินผลของรูปแบบโดยการวัดผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ คือ การเสริมแรง และความไว้วางใจของสมาชิกสหกรณ์

คำสำคัญ: การจัดการความเสี่ยง; รูปแบบ; สหกรณ์ออมทรัพย์ครู

*Received: 18 December 2023, Revised: 6 January 2024, Accepted: 9 January 2024

Risk Management Model of Digital Teacher Savings Cooperatives in Northeastern Region

Taweesak Sangwang^{1*} Pimon Wisetsang² Saman Asawapoom³

¹Doctor of Education Program in Educational Administration, Sisaket Rajabhat University

²⁻³Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

Corresponding author e-mail: Thunyakarn.p@gmail.com

ABSTRACT

The main objective of this research is to develop a risk management model for teachers' savings cooperatives in the digital era in the Northeastern region. It is carried out in three phases: Study of necessary needs and guidelines for risk management pattern creation and evaluate the model The sample group and target group used in the research consisted of 427 informants from 19 cooperatives. There were 9 experts in the study of risk management guidelines, 12 experts in model inspection, and 21 experts in the final model evaluation. The research tools consisted of questionnaires, interviews, and data recording forms. Group discussion recording form and form assessment Statistics used include percentages, averages, and standard deviations. and content analysis The results of the research found that the essence of the 5 elements of the format are as follows: 1) The purpose of the format. The model aims to provide 2) The principles of the model have 3 principles, namely the principles of good governance. Risk management principles and operating principles according to the quality cycle 3) The operating process of the model must take into account the three principles of the model and use digital technology in both planning and risk management operations. Risk identification Risk analysis Risk control Risk assessment and risk reporting 4) Evaluation of the model by measuring results based on the model's objectives, and 5) The condition for success of the model is reinforcement and trust among cooperative members.

Keywords: risk management; type; Teachers Savings Cooperative.

บทนำ

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูเป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นจากการรวมตัวของสมาชิกที่เป็นข้าราชการครู ด้วยหลักการประชาธิปไตย มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยการถือหุ้น ฝากเงิน ให้กู้ยืมแก่สมาชิก เป้าหมายสูงสุด คือ ช่วยเหลือสมาชิกมากกว่าแสวงหาผลกำไร สหกรณ์ออมทรัพย์ครูในหลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดความเสี่ยงในหลายๆ ด้าน เช่น การทุจริตคอร์รัปชันหลายรูปแบบ ได้แก่ แชร่ลอตเตอรี่ การสร้างหมู่บ้านจัดสรร ซื้อขายที่ดินในราคาสูง นำเงินไปลงทุนกับบริษัทต่างๆ และนำเงินไปฝากกับสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ให้ดอกเบี้ยเงินฝากที่สูงแต่ไม่สามารถเบิกเงินฝากได้ ทำให้สมาชิกเดือดร้อน แทนที่จะเป็นสหกรณ์เพื่อออมทรัพย์ แต่เป็นสหกรณ์ที่สร้างหนี้ให้กับข้าราชการครูที่เป็นสมาชิก (จิรนุช สีนทวิ, 2558) ผลกระทบของความเสี่ยงที่เป็นปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเกิดจากหลายปัจจัย สหกรณ์ออมทรัพย์ครูจึงต้องเพิ่มความระมัดระวังและรอบคอบในการดำเนินการ โดยยึดหลักการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล หลักการสหกรณ์ในการพึ่งตนเอง (สิริลยา จิตอุดมวัฒนา, 2558)

การจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่ดี จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจาก 3 ฝ่าย คือ คณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ และสมาชิก ทั้ง 3 ฝ่ายต้องนำหลักการ อุดมการณ์ หลักธรรมาภิบาล ที่กำหนดในกฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย มาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของสมาชิก ๆ (พลเดชะรินทร์, 2556) ในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู จำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการนำหลักการ วิธีการสหกรณ์ ที่กำหนดในข้อบังคับกฎหมายมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ของสมาชิก โดยยึดหลักแนวทางปฏิบัติที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาลมาเป็นหลักในการบริหารจัดการ ซึ่งจะนำพาสหกรณ์ไปสู่ความสำเร็จ ส่งผลดีต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้การบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ทศพล ธีระพร และคณะ, 2560)

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับสหกรณ์หลาย ๆ สหกรณ์ จึงสนใจศึกษารูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและเป็นเครื่องมือในการจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น และแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร สหกรณ์ออมทรัพย์ครู 20 สหกรณ์ 1) คณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ ๆ ละ 15 คน รวม 300 คน 2) เจ้าหน้าที่สหกรณ์ รวม 778 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง สหกรณ์ 19 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล 1) คณะกรรมการดำเนินการ จำนวน 169 คน และ 2) เป็นเจ้าหน้าที่ จำนวน 258 คน รวม 427 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความต้องการการจำเป็นความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามกรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงของสำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2560: 38) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ด้านการวางแผนการจัดการความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 2 ด้านการระบุความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 3 ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 4 ด้านการควบคุมความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินความเสี่ยง และขั้นตอนที่ 6 ด้านการรายงานความเสี่ยง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามชุดนี้

3.2 ร่างแบบสอบถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ทางการวิจัย

3.3 นำร่างแบบสอบถามที่ร่างขึ้น นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

3.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

3.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.60–1.00

3.6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 53 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อติดต่อขอความร่วมมือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือทางไปรษณีย์ เพื่อให้คณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ ได้มีเวลาในการทำแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ให้ระยะเวลาในการทำแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง รวมจำนวนแบบสอบถามที่ส่ง 427 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 427 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดที่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

ในการศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง โดย 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์และ 2) สัมภาษณ์ประธานกรรมการ ผู้จัดการ และนิติกร ของสหกรณ์แต่ละแห่ง รวม 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลของรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสัมภาษณ์

3.2 ร่างแบบสัมภาษณ์ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

3.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ร่างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา

3.4 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ และนิสิต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 5 ชุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อติดต่อขอความร่วมมือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ เดินทางไปสัมภาษณ์ประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และนิสิต จำนวน 9 คน ได้สัมภาษณ์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากสัมภาษณ์ที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5 ประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายตามแบบสัมภาษณ์ สังเคราะห์แนวคิดของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และนิสิต เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลแนวทางการจัดการความเสี่ยงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.5 นำแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลการสังเคราะห์แบบสอบถามแนวทางการจัดการความเสี่ยงของ บุคลากรกับสารสนเทศที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการสหกรณ์ และนิสิต จากผลการศึกษาสหกรณ์ต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศการจัดการความเสี่ยง (Best Practice) นำมาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การยกร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยร่างรูปแบบใน 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลของรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ภายใต้การให้คำแนะนำ

ของอาจารย์ที่ปรึกษาคุณิพนธ์ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นและการศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในการศึกษาในระยะที่ 1

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม และการวิพากษ์ร่างรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนา (Focus Group Discussion) จำนวน 12 คน ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้ 1) มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านสหกรณ์ออมทรัพย์ครู 2) ดำรงหรือเคยดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ หรือกรรมการ รวมทั้งสิ้น 12 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือวิจัยประเภทบุคคล

4.2 เครื่องมือประเภทวัสดุ อุปกรณ์

4.3 เครื่องมือประเภทเอกสารที่ใช้ในการวิจัย

5. กระบวนการสร้างและตรวจสอบ

5.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.2 จัดทำเอกสารประกอบการประชุมสนทนากลุ่ม และเอกสารบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม

5.3 นำเอกสารประกอบการประชุมสนทนากลุ่ม และเอกสารบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา องค์ประกอบของเอกสาร หรือแนวคำถามในการประชุมสนทนากลุ่ม

5.4 ปรับปรุงแก้ไขเอกสารประชุมสนทนากลุ่ม และเอกสารบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ ตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารประกอบการประชุมสนทนากลุ่ม เอกสารบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม และแบบประเมินร่างรูปแบบ เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาล่วงหน้าก่อนการประชุมสนทนากลุ่มอย่างน้อย 15 วัน

6.2 จัดเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ให้มีความพร้อมสำหรับการประชุมสนทนากลุ่ม

6.3 ดำเนินการประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ขณะประชุมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือวิจัยที่เตรียมไว้

6.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม ประเมินร่างรูปแบบเพื่อประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบที่สร้างขึ้น

6.5 นำข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่มไปสังเคราะห์ และนำไปปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

7. เกณฑ์การประเมิน

การประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ทั้งค่าเฉลี่ยโดยรวมและค่าเฉลี่ยรายด้าน โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยที่ผ่านเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยที่ไม่ต่ำกว่าระดับ 3.51

ขั้นที่ 2.3 การปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงร่างรูปแบบภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาคณะวิทยานิพนธ์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ดำเนินการไปในขั้นที่ 2.2 โดยดำเนินการดังนี้

1. ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบ

1.1 นำร่างรูปแบบที่ผ่านการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิธีการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ไปปรับปรุง แก้ไข ร่างรูปแบบ

1.2 นำร่างรูปแบบที่ปรับปรุงแล้วไปนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบให้มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความถูกต้องตามหลักการร่างรูปแบบ

1.3 นำร่างรูปแบบที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อเสนอแนะ ไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเพิ่มเติมอีกครั้ง

2. สร้างคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาสร้างเป็นคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู นอกจากนี้เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจนำไปใช้ให้มีความเข้าใจชัดเจนมากขึ้น และสามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ กำหนดเป็นแนวทางหรือนโยบายในการบริหารจัดการและพัฒนางาน นำเสนอเป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคอื่น ๆ

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ใช้รูปแบบการจัดการความเสี่ยงจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู 7 แห่ง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อติดต่อขอความร่วมมือจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบประเมินรูปแบบ โดยส่งแบบประเมินพร้อมกับหนังสือทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสีย ประเมินเกี่ยวกับความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ 5 องค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 วิธีการดำเนินการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลของรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ โดยใช้เวลาในการทำแบบประเมิน 1 สัปดาห์ ต่อจากนั้นผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมแบบประเมิน

คืนด้วยตนเอง รวมจำนวนแบบสอบถามที่ส่ง 21 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 21 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบประเมินที่ส่งไปทั้งหมดที่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูลผล

วิเคราะห์จากแบบประเมินที่ได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stake Holder) แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 1 แสดงค่าความต้องการจำเป็นของการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมทุกด้าน

กระบวนการจัดการความเสี่ยง สหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัล	สภาพที่เป็นจริง		ความคาดหวัง		ค่า PNI	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ขั้นตอนที่ 1 ด้านการวางแผนการจัดการความเสี่ยง	3.60	.61	4.74	.37	0.31	6
ขั้นตอนที่ 2 ด้านการระบุความเสี่ยง	3.48	.60	4.70	.40	0.35	5
ขั้นตอนที่ 3 ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง	3.41	.51	4.66	.45	0.36	4
ขั้นตอนที่ 4 ด้านการควบคุมความเสี่ยง	3.49	.57	4.68	.42	0.39	1
ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินความเสี่ยง	3.36	.52	4.67	.45	0.38	2
ขั้นตอนที่ 6 ด้านการรายงานความเสี่ยง	3.39	.56	4.67	.47	0.37	3

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมทุกด้าน พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ขั้นตอนที่ 4 ด้านการควบคุมความเสี่ยง (PNI=0.39) รองลงมา คือ ขั้นตอนที่ 5 ด้านการประเมินความเสี่ยง (PNI=0.38) ขั้นตอนที่ 6 ด้านการรายงานความเสี่ยง (PNI=0.37) ขั้นตอนที่ 3 ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง (PNI=0.36) ขั้นตอนที่ 2 ด้านการระบุความเสี่ยง (PNI=0.35) และขั้นตอนที่ 1 ด้านการวางแผนการจัดการความเสี่ยง (PNI=0.31) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสหกรณ์ต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จากการสัมภาษณ์แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ องค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้การจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ (PDCA) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการความเสี่ยงในการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการจัดการความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 2 การระบุความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 4 การควบคุมความเสี่ยง ขั้นตอนที่ 5 การประเมินความเสี่ยง และ ขั้นตอนที่ 6 การรายงานความเสี่ยง 4) การประเมินผลของรูปแบบ มี 3 วิธี คือ ประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความพึงพอใจ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ คือ การเสริมแรงเชิงบวกและการทำงานเป็นทีม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพบว่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการจัดการความเสี่ยงเรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านการควบคุมความเสี่ยง ความห่วงใยของสหกรณ์ การจัดทำแผน การทบทวนแผน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ วิเคราะห์ผลกระทบ การกำหนดมาตรการป้องกันได้ครบถ้วนตรงประเด็น การนำข้อมูลมาจัดทำรายงานผลการดำเนินการจัดการความเสี่ยงไว้อย่างชัดเจน สาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏผลเป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูมีกระบวนการจัดการความเสี่ยงโดยยึดหลักธรรมาภิบาล หลักการจัดการความเสี่ยง

และหลักวงจรคุณภาพ (PDCA) ในการทำงานอย่างเป็นระบบ สหกรณ์มีการจัดทำแผน ทบทวนแผน และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ วิเคราะห์ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในนำมากำหนดเป็นประเด็นการจัดการความเสี่ยง จัดลำดับและผลกระทบความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินการ กำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงได้ครบถ้วนและตรงประเด็น ประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้ และมีการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำรายงานผลการดำเนินการจัดการความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านผลตอบแทน ด้านสภาพคล่อง ด้านปฏิบัติการ ด้านการลงทุน ด้านการฟอกเงินและสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และด้านชื่อเสียงไว้อย่างชัดเจน

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูของยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) กระบวนการดำเนินการของรูปแบบ 4) การประเมินผลของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ สาเหตุที่ผลการวิจัยปรากฏผลเป็นเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากกระบวนการ คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ ตระหนักและเห็นความสำคัญ จึงได้กำหนดนโยบายการป้องกันขึ้นเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูให้การดำเนินการเกิดประสิทธิผลแบบยั่งยืน

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสาระสำคัญของ 5 องค์ประกอบของรูปแบบ เป็นดังนี้ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อช่วยให้สหกรณ์บริหารความเสี่ยง 2) หลักการของรูปแบบมี 3 หลักการ คือ หลักการธรรมาภิบาล หลักการจัดการความเสี่ยง และหลักการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ 3) กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบต้องคำนึงหลักการทั้งสามของรูปแบบและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินงานทั้งด้านการวางแผนการจัดการความเสี่ยง ด้านการระบุความเสี่ยง ด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง ด้านการควบคุมความเสี่ยง ด้านการประเมินความเสี่ยง และด้านการรายงานความเสี่ยง 4) การประเมินผลของรูปแบบโดยการวัดผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ คือ การเสริมแรง และความไว้วางใจของสมาชิกออมทรัพย์ครู สาเหตุที่ผลการสร้างรูปแบบเป็นเช่นนี้ เพราะได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูที่เกี่ยวข้องเสนอความคิดเห็นในการสร้างรูปแบบจนทำให้การสร้างรูปแบบปรากฏผลออกมาอย่างสมบูรณ์

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการอย่างเป็นระบบระเบียบ ใช้วิธีการอย่างเหมาะสม ทำให้รูปแบบเป็นไปตามแนวคิด

ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความเห็นว่ารูปแบบที่มีความสอดคล้องเหมาะสมและครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบ มีความเหมาะสมกับแนวทางพัฒนารูปแบบ ไม่มีผลกระทบต่อการนำรูปแบบไปใช้ และความเป็นไปได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันสู่การปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า และความเป็นประโยชน์จากผลของการนำรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปดำเนินการใช้แล้วเกิดผลที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมกับการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูโดยคณะกรรมการดำเนินการและเจ้าหน้าที่ สามารถนำรูปแบบการจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

1.1.2 สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แนวทางในการกำหนดนโยบายในการป้องกันความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

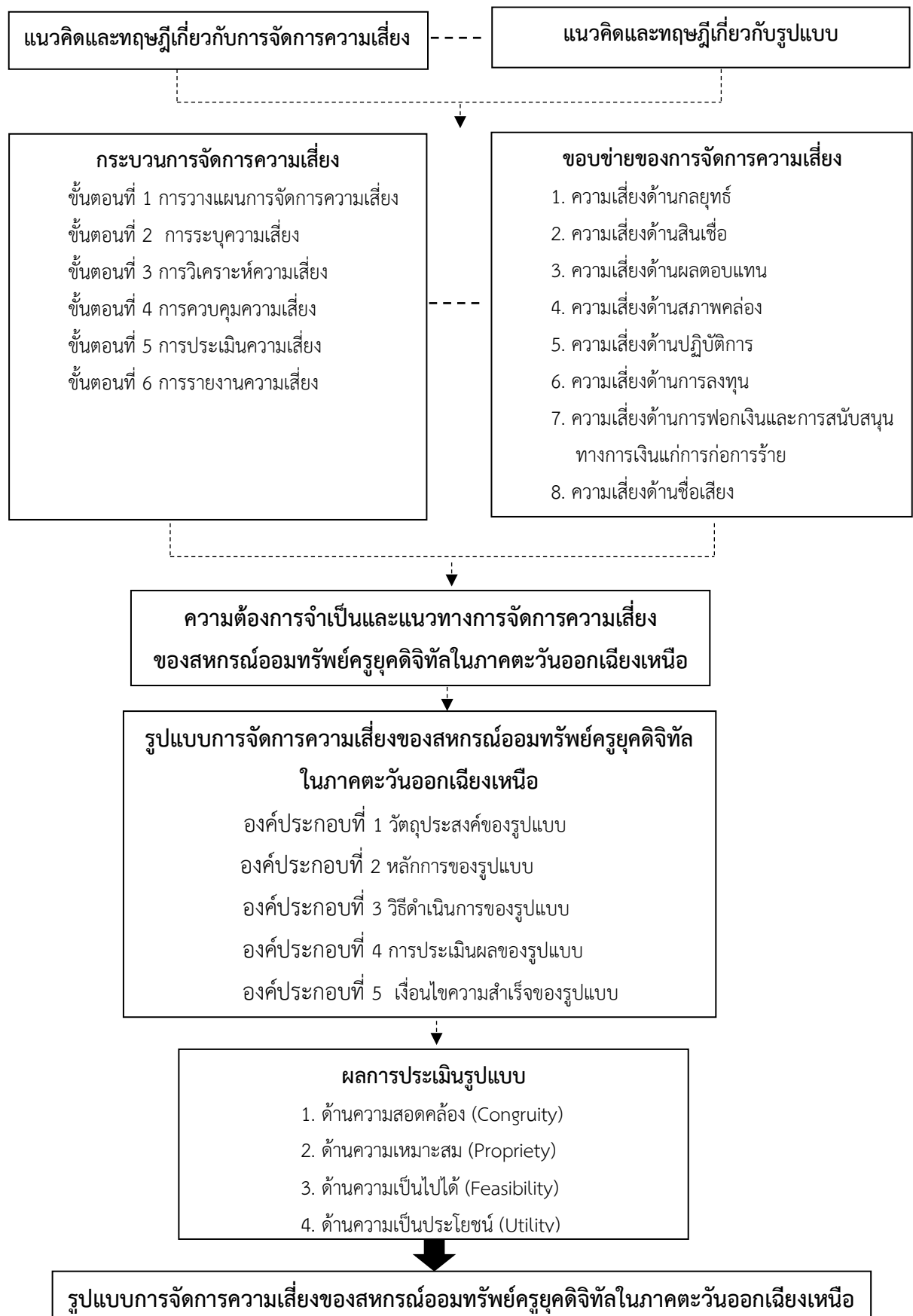
1.2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการควบคุมความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการควบคุมความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูยุคดิจิทัลในประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ (จะมีหรือไม่ก็ได้)

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พิมล วิเศษสังข์ ประธานที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สมาน อัสวภูมิ กรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุภาพ แสนยาก รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา ประธานสอบผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำง ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ชัย สุพัฒน์ รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และสหกรณ์ออมทรัพย์ครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- จิรนุช สีนทวิ. (2558). *การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ทศพล อีชะพร และคณะ. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
อุทัยธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พสุ เดชะรินทร์. (2556). *การจัดการเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยา จิตอุดมวัฒนา. (2558). *ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์และทิศทางแนวโน้ม*.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (ก.พ.ร, 2558). *การบริหารความเสี่ยง (Risk
Management)*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักพัฒนาธุรกิจสหกรณ์. (2560). *แนวทางปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์*. กรุงเทพฯ: กรม
ส่งเสริมสหกรณ์.

การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์*

กานดา การะเกตุ^{1*} ทินกร พูลพัฒน์²

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

*Corresponding author e-mail: karakate.kme@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม คุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.998 ผลการวิจัยพบว่า 1) การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การจัดทำแผนปฏิบัติการ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และการกำหนดเป้าประสงค์ สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.60 + 0.30(X_2) + 0.24(X_3) + 0.21(X_4) + 0.11(X_8) + 0.10(X_1) + 0.09(X_5)$$

$$\hat{Z} = 0.33(Z_2) + 0.28(Z_3) + 0.25(Z_4) + 0.12(Z_8) + 0.11(Z_1) + 0.10(Z_5)$$

คำสำคัญ: การวางแผนกลยุทธ์; ประสิทธิภาพ

*Received: 18 December 2023, Revised: 6 January 2024, Accepted: 9 January 2024

Educational Strategic Planning Affecting to Effectiveness of Schools Under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan

Kanda Karakate¹ Tinagorn Poolput²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Chao Praya University

²Education Program in Education Administration, Chao Praya University

*Corresponding author e-mail: karakate.kme@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research were 1) to study the level of educational strategic planning under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan, 2) to study the level of school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan, 3) to study the relationship between educational strategic planning and school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan, and 4) to formulate the predictive equation of educational strategic planning on the school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan. The study was correlation research. The sample group consisted of 316 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan. The tool of the research is questionnaire, which index of item objective congruence is between 0.60 to 1.00, and Reliability at 0.998. The results of this study provided 1) Educational strategic planning under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan was generally at high level, 2) School effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan was generally at high level, 3) There was a significant relationship between educational strategic planning and school effectiveness at the 0.01 level, and 4) According to Educational Strategic Planning, there are the six variables that can predict effectiveness of school Internal Environment Analysis Setting Visions Defining the Mission Preparation of Action Plans External Environment Analysis and Setting Goals which could be describe in forecasting equation in the form of raw score and standard score consecutively.

$$\hat{Y} = 0.60 + 0.30(X_2) + 0.24(X_3) + 0.21(X_4) + 0.11(X_8) + 0.10(X_1) + 0.09(X_5)$$

$$\hat{Z} = 0.33(Z_2) + 0.28(Z_3) + 0.25(Z_4) + 0.12(Z_8) + 0.11(Z_1) + 0.10(Z_5)$$

Keywords: Strategic Planning; Effectiveness

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศ โดยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม การศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึก ในการเป็นมนุษย์มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยธรรมทางปัญญาและความงามทางจิตใจ การศึกษาร่างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกวัย(ธนัญญา เอมพงษ์, 2561) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคือ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐมาตรา 54 ว่าด้วยรัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 2 มาตรา 10 วรรค 1 ได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามีสาระสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายด้านคุณภาพของการจัดการศึกษาแล้วไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ก็มีเป้าหมายให้ไปสู่คุณภาพที่เท่าเทียมกัน แต่การใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการคุณภาพภายใน ย่อมแตกต่างกันตามขีดความสามารถและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน(บุญธรรม อ้วนกันยา, 2563) และต่อมาได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2561 ฉบับใหม่มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ในส่วนของมาตรฐานที่ 2 กล่าวถึงการจ้ดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาคูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาต้องมีการวางแผนบริหารจัดการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และของสถานศึกษาโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ พัฒนานตนเองได้ และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล

ประสิทธิผลของสถานศึกษา คือตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีว่า สถานศึกษาได้ดำเนินงานบริหารจัดการประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด ซึ่งการพิจารณาว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลหรือไม่นั้น ตัวบ่งชี้ที่สำคัญคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และด้านอื่นๆการดำเนินการจัดการของสถานศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใด พิจารณาได้จากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน (Mott, 1972 อ้างถึงใน มณีรัตน์ คุ่มวงศ์ดี, 2556) ซึ่งพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารคือกลไกสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในสถานศึกษา ภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และถ้าผู้บริหารมีแนวทางการบริหารจัดการที่ดีหรือมีมาตรฐาน ย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพการศึกษาของนักเรียนดีขึ้น(ดวงลัดดา แก้วเทศ, 2557)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่3) พ.ศ. 2553 หมวด 8 มาตรา 60 ได้บัญญัติไว้ว่าให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาเพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้มากที่สุด รัฐจึงกำหนดแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1)ให้สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นชอบ 3) ให้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สาธารณชนได้รับทราบ 4) การใช้จ่ายงบประมาณต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา สำหรับส่วนราชการแผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ 1) แผนกลยุทธ์เป็นกรอบใหญ่ที่ใช้อ้างอิงถึงในการพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการ 2) แผนกลยุทธ์ใช้เป็นหลักนำไปสู่การวางแผนซึ่งจะทำให้เกิดแผนปฏิบัติการตามมา 3) แผนกลยุทธ์จะถูกใช้เป็นหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน และ 4) แผนกลยุทธ์กับแผนปฏิบัติการจะต้องสอดคล้องกัน ทั้งในด้านการพิจารณาในแผนงานต่างๆ เป็นไปตามตำแหน่งกลยุทธ์และความสามารถหลักต้องสอดคล้องกับแก่นกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์โดยทั่วไปพบว่าแผนปฏิบัติการจะแยกย่อยออกจากแผนงาน และโครงการเพื่อกระจายไปยังหน่วยปฏิบัติต่างๆภายในสถานศึกษา

ดังนั้นในโครงการต่างๆจะต้องมีแผนปฏิบัติการรองรับซึ่งเรียกว่าแผนโครงการ และการกำหนดแผนปฏิบัติการจึงต้องสอดคล้อง และคำนึงถึงแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษานโยบาย และยุทธศาสตร์หรือจุดเน้นต่างๆ เพื่อเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหากได้ศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้องในหลายระดับและกว้างขวางจะทำให้สามารถเชื่อมโยง

ความสัมพันธ์ของนโยบายได้ชัดเจนขึ้น การวางแผนกลยุทธ์ เป็นแผนที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุด ด้วยวิธีการกำหนดทิศทางอย่างรู้เท่าทันล่วงหน้าเกี่ยวกับข้อจำกัด หรืออุปสรรคที่จะเกิดขึ้นทำให้เกิดความคิดใหม่ๆ การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนเพื่อสร้างอนาคต โดยให้ความสำคัญกับวิธีการ ที่จะทำให้หลุดพ้นจากสภาพปัญหาเดิม ๆ หรือสถานการณ์ที่อาจล้าหลัง โดยมองข้ามกิจกรรมรายละเอียดของงานประจำที่ทำอยู่ สร้างภาพอนาคตที่ดีกว่า ที่เหมาะสมกว่าและที่เป็นไปอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในอนาคตด้วยวิธีการที่ประหยัดทรัพยากรมากที่สุด โดยอาศัยพื้นฐานความเข้าใจเหตุการณ์ความเป็นไปของสภาพแวดล้อมภายนอก จากการวิเคราะห์ว่า อะไรคือโอกาสและข้อจำกัด โดยการตรวจสอบทรัพยากรที่มีอยู่ว่า มีจุดอ่อนหรือจุดแข็งในด้านใด และอะไรบ้าง ซึ่งจากความสามารถรู้เขา คือ รู้สภาพแวดล้อมภายนอก และรู้เรา คือ รู้จุดอ่อนจุดแข็งของตน ผู้บริหารจะสามารถวางแผนกลยุทธ์ที่ดีที่สุดสำหรับสถานศึกษาได้ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และใช้ระบบบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์บริหารจัดการวางแผนการจัดทำโครงการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ โดยจะมุ่งเน้นผลผลิต และผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนยุทธศาสตร์ชาติ จากรายงานผลการทบทวนผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา และผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า การดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ผ่านมาการบริหารงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการและการได้รับการจัดสรรงบประมาณในช่วงไตรมาสที่ 4 จึงทำให้มีเวลาในการบริหารจัดการงบประมาณค่อนข้างจำกัด จึงทำให้การบริหารจัดการงบประมาณไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณดังกล่าว ท่ามกลางความไม่เพียงพอและการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในช่วงเวลาที่จำกัด จึงส่งผลให้การบริหารจัดการตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์, 2564)

บทความวิจัยนี้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อนำข้อมูลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,766 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 316 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกำหนดสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียนและทำการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าโดยมี 5 ระดับแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดเป้าประสงค์ การกำหนดนโยบาย การกำหนดทางเลือก การจัดทำแผนปฏิบัติการ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ การได้มาซึ่งทรัพยากร กระบวนการจัดการภายใน การเลือกกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.998

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถามเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 316 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้ไปปรับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามเทียบคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์(บุญชม ศรีสะอาด, 2560) หาความสัมพันธ์

ระหว่างการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และวิเคราะห์การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัย

1. การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.29$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ($\bar{X} = 3.87$) ปรากฏดังตาราง

การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก	3.92	0.66	มาก
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน	3.87	0.60	มาก
3. การกำหนดวิสัยทัศน์	4.11	0.70	มาก
4. การกำหนดพันธกิจ	4.05	0.68	มาก
5. การกำหนดเป้าประสงค์	4.03	0.67	มาก
6. การกำหนดนโยบาย	3.98	0.68	มาก
7. การกำหนดทางเลือก	3.92	0.65	มาก
8. การจัดทำแผนปฏิบัติการ	4.29	0.60	มาก
รวม	4.02	0.66	มาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.14$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้มาซึ่งทรัพยากร ($\bar{X} = 3.71$) ปรากฏดังตาราง

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การบรรลุวัตถุประสงค์	4.14	0.64	มาก
2. การได้มาซึ่งทรัพยากร	3.71	0.80	มาก
3. กระบวนการจัดการภายใน	4.01	0.74	มาก
4. การเลือกกลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ	4.00	0.67	มาก
รวม	3.97	0.71	มาก

3. การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (X_2) การกำหนดวิสัยทัศน์ (X_3) การกำหนดพันธกิจ (X_4) การกำหนดนโยบาย (X_6) การกำหนดทางเลือก (X_7) การจัดทำแผนปฏิบัติการ (X_8) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (X_1) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ (Y_{tot}) ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .767, .738, .719, .698, .658, .641, .598 และ .594 ตามลำดับ

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	Y
X_1	1								
X_2	.641**	1							
X_3	.580**	.776**	1						
X_4	.567**	.783**	.712**	1					
X_5	.518**	.745**	.780**	.787**	1				
X_6	.582**	.754**	.703**	.847**	.781**	1			
X_7	.514**	.728**	.776**	.680**	.739**	.666**	1		
X_8	.491**	.579**	.676**	.568**	.565**	.564**	.675**	1	
Y_{tot}	.594**	.767**	.738**	.719**	.641**	.698**	.658**	.598**	1

** $p < .01$

4. การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาโดยพบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (X_2) การกำหนดวิสัยทัศน์ (X_3) การกำหนดพันธกิจ (X_4) มีความสามารถในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา มีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ.01 และการจัดทำแผนปฏิบัติการ(X_8) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก(X_1) การกำหนดเป้าประสงค์ (X_5) มีความสามารถในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษามีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับ ร้อยละ 67 ปรากฏดังตาราง

ตัวแปรอิสระ (ตัวพยากรณ์)	b	Beta	t	p	Collinearity Statistics	
					Tolerance	VIF
Constant	0.60		3.51**	0.00		
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน(X_2)	0.30	0.33	5.20**	0.00	0.26	3.80
การกำหนดวิสัยทัศน์(X_3)	0.24	0.28	4.34**	0.00	0.26	3.85
การกำหนดพันธกิจ(X_4)	0.21	0.25	4.10**	0.00	0.29	3.48
การจัดทำแผนปฏิบัติการ(X_8)	0.11	0.12	2.25*	0.03	0.52	1.93
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก(X_1)	0.10	0.11	2.19*	0.03	0.56	1.79
การกำหนดเป้าประสงค์(X_5)	0.09	0.10	1.98*	0.05	0.28	3.58
$\beta_0=0.60$ R = 0.82 R square = 0.67 Adjusted R square = 0.67 F = 106.49 Durbin Watson = 1.76						

** p < .01, * p < .05

สามารถสร้างสมการพยากรณ์ความสัมพันธ์ของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.60 + 0.30(X_2) + 0.24(X_3) + 0.21(X_4) + 0.11(X_8) + 0.10(X_1) + 0.09(X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.33(Z_2) + 0.28(Z_3) + 0.25(Z_4) + 0.12(Z_8) + 0.11(Z_1) + 0.10(Z_5)$$

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากได้รับการพัฒนาสร้างความรู้ และความเข้าใจมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในการมุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาการวางแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา ให้ทันต่อยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแปลงกลยุทธ์ ไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการ และใช้แผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาวางแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่างๆและดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการให้บรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และปัจจุบันงานประกันคุณภาพสถานศึกษาเน้นการนำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการมาประเมินคุณภาพสถานศึกษาร่วมด้วยจึงทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับมาก และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญน้อย ในการร่วมกันศึกษาวิเคราะห์อย่างจริงจัง เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าที่ได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแล้ว ควรใส่ใจและให้ความสำคัญ เพราะการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ และสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ เพราะทำให้ทราบจุดแข็งของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมและทราบจุดอ่อนของสถานศึกษาที่ต้องขจัด และดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล อุ่นเสียม (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธพร ร่วมรักษ์ (2559) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้มาซึ่งทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษานั้นเป็นผู้ให้บริการทางด้านการศึกษา วัตถุประสงค์หลักจึงมุ่งเน้นไปที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ตัวผู้เรียน ผู้ปกครองมีความมั่นใจรวมถึงคนอื่นๆ ในชุมชนเกิดความไว้วางใจในการที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความพยายามในการที่จะทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับผ่านทาง การดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ผ่านการจัดทำโครงการ เช่น โครงการการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ หรือการสนับสนุนการเข้าร่วมประกวดแข่งขันต่างๆ โครงการพัฒนาต่างๆภายในสถานศึกษา โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน และง่ายต่อการปฏิบัติตาม จึงจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานได้คล่องตามที่ตั้งไว้ จึงทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการบรรลุวัตถุประสงค์เป็นลำดับแรกๆ และการได้มา

ซึ่งทรัพยากรนั้นทรัพยากรต่างๆ ภายในสถานศึกษาแต่ละแห่งมาจากการจัดสรรงบประมาณของส่วนกลาง ซึ่งเงินงบประมาณส่วนใหญ่ที่ได้รับจัดสรรนั้นมาจากสัดส่วนจำนวนเด็กนักเรียนภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าที่สุดแก่สถานศึกษา ซึ่งบางครั้งไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้ต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาดำเนินงานได้สะดวกและคล่องตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหารและปัจจัยอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริรัตน์ ม่วงนา (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราพร ร่วมรักษ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์กันทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกันในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการวางแผนกลยุทธ์มีความสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะการวางแผนเป็นการวางบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานเป็นแนวทางเพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จตามที่สถานศึกษาคาดหวัง และการวางแผนกลยุทธ์ที่ดีจะทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จเกิดประสิทธิผลในองค์กรผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมองภาพรวมของสถานศึกษา แล้วตั้งเป้าหมาย เพื่อที่จะกำหนดทิศทางของสถานศึกษาสร้างระบบและกระบวนการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงานโดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทั้งจุดแข็งจุดอ่อนโอกาส อุปสรรคของสถานศึกษาแล้วเลือกทางที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานโดยใช้ทรัพยากร และปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำนั้น จะครอบคลุมภาระงานในทุกๆ ด้านของสถานศึกษาและเมื่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกันเข้าใจงานตรงกันจึงส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยาภรณ์ นาชัย (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนพนสนิมคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนพนสนิมคม 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับค่อนข้างสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราพร ร่วมรักษ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหาร

กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าการวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. จากผลการสร้างสมการพยากรณ์ของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ที่พบว่าการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ทั้งหมด 6 ตัวแปร ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน(X_2) การกำหนดวิสัยทัศน์(X_3) การกำหนดพันธกิจ(X_4) มีความสามารถในการทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และการจัดทำแผนปฏิบัติการ(X_8) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (X_1) การกำหนดเป้าประสงค์ (X_5) มีความสามารถในการทำนายกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 67 เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเนื่องจากตัวแปรทั้ง 6 ด้าน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ การวางแผนกลยุทธ์เป็นการดำเนินงานที่ผู้บริหารที่ต้องใช้ ความรู้ ความสามารถในการหลายๆด้าน มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน รู้โครงสร้างนโยบาย ผลผลิต การบริการ บุคลากร การเงินและทรัพยากรเพื่อวางแผนบริหารจัดการให้ครอบคลุม รู้จุดแข็งจุดอ่อนและนำมาพัฒนา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ความก้าวหน้าเทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมืองและกฎหมาย ปัจจัยที่กล่าวมานี้ส่งผลกระทบให้ระบบการศึกษา ต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วยเช่นกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบทพฤติกรรมให้ทันเหตุการณ์ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลพร้อมที่จะนำความรู้ และวางแผนการบริหารใหม่ๆมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา และมีวิสัยทัศน์มีภาพความสำเร็จในอนาคตที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเพื่อให้การดำเนินงาน มีทิศทางเดียวกัน มีการกำหนดพันธกิจเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น และกำหนดเป้าประสงค์ที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจในการทำงานของทุกฝ่าย ซึ่งส่งผลให้พันธกิจประสบความสำเร็จ การบริหารจัดการสถานศึกษาวางแผนกลยุทธ์เป็นหัวใจสำคัญ และการจัดทำแผนปฏิบัติการเป็นการนำกลยุทธ์มาแปลงและทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น หากผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนกลยุทธ์เป็นระบบเป็นขั้นตอนก็ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทนิตา คงช่วย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ด้านการควบคุม และประเมินกลยุทธ์ และด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ส่งผลต่อประสิทธิผล

ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้ร้อยละ 68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับนพวรรณ บุญเจริญสุข (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน ร่วมกันส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนตัวแปรด้านการกำหนดนโยบาย(X_6) และตัวแปรด้านการกำหนดทางเลือก (X_7) ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แต่ไม่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำหนดนโยบาย เป็นการกำหนดแนวทาง และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการกำหนดวิสัยทัศน์ คือความคาดหวังในอนาคต ภาพความสำเร็จที่อยากให้เกิดกับสถานศึกษา การกำหนดวิสัยทัศน์คือการนำนโยบายมาเป็นตัวกำหนด และวางแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย และผลลัพธ์ที่ต้องการเป็นไปตามความคาดหวัง บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา และการกำหนดทางเลือก ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาประเมินสภาพของสถานศึกษาแล้ว มากำหนดเป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ เมื่อพิจารณาจะมีความคล้ายกันกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพราะแผนปฏิบัติการจัดทำขึ้นจากการมองเห็นแนวทางในการปฏิบัติ และปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความพร้อมให้กับสถานศึกษา โดยให้เข้าใจบริบทของสถานศึกษา และกำหนดทิศทางการดำเนินงานสร้างความสอดคล้องของการปฏิบัติงาน ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม สามารถพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษา นำไปสู่การเพิ่มโอกาสความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบาย และการกำหนดทางเลือก ในการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และนำนโยบายหรือการกำหนดทางเลือก มาแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจเพื่อวางแผนทางการดำเนินงาน ระหว่างผู้บริหารทั้งภายในและภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เนื่องจากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การกำหนดนโยบายและการกำหนดทางเลือกแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผล แต่ไม่สามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ ควรนำการกำหนดนโยบายและการกำหนดทางเลือกมาเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการวางแผนเนื่องจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกมีความสัมพันธ์ต่ำสุดกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษานำการจัดทำแผนปฏิบัติการไปใช้ในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ให้เกิดประสิทธิภาพ เนื่องจากการวิจัยพบว่าการจัดทำแผนปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสามารถที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ เพื่อยืนยันคำตอบของงานวิจัยในครั้งนี้
2. ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ ที่สามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่

หัวใจสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ทางการศึกษา คือ การนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากการวิจัยพบว่า การจัดทำแผนปฏิบัติการมีความสำคัญสูงสุด และเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงเสมอว่าการวางแผนกลยุทธ์นั้นจะมีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อองค์กร ต้องสามารถแปลงแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการให้เป็นรูปธรรม และการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกทุกคนในองค์กรต้องรู้และเข้าใจและมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร จึงจะทำให้สมาชิกในองค์กรมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าขององค์กร ฉะนั้นการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรจึงควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์อย่างจริงจังจูงใจให้องค์กรมีความเข้มแข็งและสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลตามความคาดหวัง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* *แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ.* (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 22 มกราคม 2566) จาก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/235/T_0004.PDF

- กฤติยาภรณ์ นาชัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา ชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จूरรัตน์ ม่วงนา. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงลัดดา แก้วเทศ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี
เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุราษฎร์ธานี.
- ธัญญา เอ็มพงษ์. (2561). ความสำคัญของการศึกษา.(ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 17 สิงหาคม 2565).
จาก <http://education.maggang.com>
- นพวรรณ บุญเจริญสุข. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม อ้วนกันยา. (2563). กลยุทธ์การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลของ
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรพิมล อุ่นเสียม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผล
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- พัชรพร ร่วมรักษ์. (2559). การวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มัทนิตา คงช่วย. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- มณีนรัตน์ คุ่มวงศ์ดี. (2556) ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของ
โรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 20
ธันวาคม 2565).จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>

ลัดดาวัลย์ บุญเลิศ. (2554). การวางแผนกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์. (2564). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ 2564. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565). จาก
<https://spmnhw.obec.go.th>

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*

ณัฐธิดา หม่องเหล็ก^{1*} ละดา ดอนหงษา²

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

²สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

*Corresponding author e-mail: Nattida1255@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมฤตยูคริสเตียน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.33 – 0.67 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.33 – 0.83 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา มีประสิทธิภาพ 80.42/76.22 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$ และ S.D. = 0.46)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน; แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ

*Received: 22 November 2023, Revised: 31 December 2023, Accepted: 3 January 2024

The effects of problem-based learning management supplemented with problem solving skills exercises on mathematic achievements of prathomsuksa 5 students

Nattida Monglek^{1*} Lada Donhongsa²

¹Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Faculty of Education, Pitchayabundit College

²Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: Nattida1255@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the efficiency of problem-based learning plans supplemented with problem-solving skills exercises. 2) compare the mathematics achievement of prathomsuksa 5 students between before and after by problem-based learning management supplemented with problem-solving skills exercises and 3) study the satisfaction of Prathomsuksa 5 students towards on problem-based learning supplemented with skill exercises. The sample consisted of 30 prathomsuksa 5 students in the first semester of the academic year 2023 at Maharuethai Christian School, Mueang District, Udon Thani Province by cluster random sampling. The research instruments were 1) learning plan, 2) mathematics achievement tests had difficulty values was between 0.33 - 0.67, discriminatory values was between 0.33 - 0.83 and reliability values was 0.90. and 3) the satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage, E_1/E_2 and t-test for dependent samples. The results of this research found that: 1) The efficiency of problem-based learning management plans supplemented with problem-solving skills exercises value equal E_1/E_2 to 80.42/76.22; 2) The mathematic achievement of Prathomsuksa 5 students after learning was significantly higher than before at the .05 levels; 3) The prathomsuksa 5 students satisfaction towards problem-based learning management supplemented with problem-solving skill exercises. at the highest levels. ($\bar{X} = 4.83$ and S.D. = 0.46)

Keywords: Problem-based learning management; Problem solving skills exercises; achievement; satisfaction

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการเน้นกระบวนการคิด เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์วางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังช่วยพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและอารมณ์สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คณิตศาสตร์ยังช่วยฝึกให้ผู้เรียน เป็นคนมีเหตุผลสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการเตรียมตัวเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม รู้จักใช้วิธีการแก้ปัญหาสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพตามความถนัดความสนใจและความสามารถของตนเองได้ สำหรับการพัฒนาคอนนั้นคณิตศาสตร์สามารถช่วยพัฒนาร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบระเบียบมีแบบแผนอันจะส่งผลให้ถึงการสร้างจิตใจ ของมนุษย์ให้มีความละเอียดรอบคอบและสุขุมเยือกเย็นสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้สถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน ทำให้สามารถคาดการณ์วางแผนตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถช่วยพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์มีความสมดุลทั้งทางกายและจิตใจ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2546) และคณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 24 ระบุว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันและมาตรา 26 ระบุว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม

และทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้นและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546)

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดการจัดการศึกษาครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปสร้างองค์ความรู้ต่อไป มุ่งปลูกฝังองค์ความรู้ให้แก่นักเรียน เพื่อนำไปพัฒนาความคิดของนักเรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีแบบแผน เป็นระบบระเบียบและการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและสามารถพัฒนาตนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการจัดการศึกษา, 2551) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ โดยกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนเป็น 3 สาระการเรียนรู้ 7 มาตรฐานการเรียนรู้และ 116 ตัวชี้วัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) บทบาทครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้มากที่สุดมีบทบาทมากที่สุดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งนักจิตวิทยาแนวพุทธิปัญญานิยมได้ให้หลักการพื้นฐานในการสอนว่า ผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือกระทำในการร่วมกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเอื้อกระบวนการสร้างความรู้ของผู้เรียน โดยใช้วิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็นและคิดอย่างมีประสิทธิภาพและรู้จักประเมินความคิดของตนเอง สามารถค้นพบคุณค่าและความสามารถของตนเอง มีความมั่นใจและภูมิใจว่าสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552)

สภาพการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้ นักเรียนยังไม่สามารถเรียงลำดับความคิด อธิบายวิธีการวิเคราะห์ปัญหาและขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ ปัญหาดังกล่าวอาจเป็นเพราะธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์เป็นเนื้อหาที่เป็นนามธรรม เป็นตัวเลขและสัญลักษณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ทำให้นักเรียนเข้าใจขาดประสบการณ์ ซึ่งปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนคณิตศาสตร์ และทักษะการคิดของนักเรียนคือ วิธีการจัดการเรียนการสอนนั้นคือ การจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ การคิดและการถ่ายโยงการเรียนรู้เท่าที่ควร เพราะครูจะต้องใช้การทู่แท้และความพยายามที่จะพัฒนารูปแบบการสอนที่จะพัฒนาระบวนการคิดให้กับนักเรียน และครูบางคนยังไม่เข้าใจการสอนที่พัฒนาการคิด ดังนั้นจึงเป็นปัญหาที่ยั่งยืน ครูส่วนใหญ่จึงจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะพื้นฐานคือ การอ่านและจดจำเท่านั้น (ประพันธ์ศิริ เสาร์จ, 2551) ผลการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียน

ส่วนมากไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ เห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสำนักทดสอบทางการศึกษา พบว่าคะแนนของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติปีการศึกษา 2562 ค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศ คือ 32.90 คะแนน ปีการศึกษา 2563 ค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศคือ 29.99 คะแนน ปีการศึกษา 2564 ค่าคะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศคือ 36.83 คะแนน จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยในระดับประเทศยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และค่าคะแนนเฉลี่ยรายวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนมหุทัยคริสเตียน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2562 คือ 30.68 คะแนน และค่าคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2563 คือ 35.00 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2564 คือ 35.34 คะแนน ซึ่งคะแนนลดลงร้อยละ 13.65 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนยังอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งควรปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วน เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดของปัญหานี้สาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำนั้น อาจเนื่องมาจากตัวนักเรียนที่ขาดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา แปลความจากโจทย์ไม่ได้ ขาดการคิดอย่างมีเหตุผลและขาดการคิดอย่างมีระบบ ซึ่งการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถแก้โจทย์ปัญหาอย่างเป็นระบบนั้นจำเป็นจะต้องนำวิธีการสอนที่จะส่งเสริมให้ นักเรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบนี้มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหา เพื่อให้ นักเรียนสามารถนำความรู้ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ไปใช้แก้ปัญหาคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้ (ชา นนท์ ปิติสวโรจน์, 2557)

การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้น เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งวิทยาการที่ หลากหลาย ผูกกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง และแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่มโดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น ในการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้น อย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายในปัญหานั้นรวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่ รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ (ทิตินา แคมมณี, 2553) โดยผู้วิจัยใช้ขั้นตอน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่โดยเชื่อมโยงจากความรู้เดิม ได้วิเคราะห์ สภาพปัญหา แสวงหาความรู้ต่าง ๆ ลงมือวางแผนตลอดจนเลือกวิธีการในการแก้ปัญหา สามารถแก้ปัญหา ได้ด้วยตนเอง และยังเสริมสร้างทักษะในการทำงานกลุ่ม

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึก ทักษะต่าง ๆ ให้มีความรู้มากขึ้น ได้ฝึกด้วยตนเองทำให้เกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ ลักษณะของแบบฝึกที่ดี จะต้องมียุทธประสงค์และคำสั่งที่ชัดเจน ถูกต้องตามหลักวิชา ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสม มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีรูปแบบที่ทันสมัย สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความ

ต้องการที่จะฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ผู้เรียนทำแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถจะช่วยเสริมทักษะให้แก่ผู้เรียน และช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ชัดเจน ซึ่งครูจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นได้ทันทั่วทั้ง และการจัดแบบฝึกทักษะเป็นรูปเล่มทำให้สามารถเก็บรักษาไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนบทเรียนได้อีกด้วย

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกันแก้ปัญหา โดยทำการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายพร้อมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยมีแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ และทำให้นักเรียนมองเห็นคณิตศาสตร์เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในเนื้อหาสาระอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วย แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมหัทยาศรีคริสเตียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบละความรู้ความสามารถ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้และมีเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล โดยได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ดังต่อไปนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การคูณและการหารทศนิยม จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 16 ชั่วโมง ซึ่งเป็นเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2560

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ แผนการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543) เมื่อพิจารณารายแผนมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.68 ถึง 4.84

2.2 แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เรื่อง การคูณและการหารทศนิยม จำนวน 8 แบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ในด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับรูปแบบของแบบฝึกทักษะ เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยใช้วิธีการประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543) โดยเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพตามคะแนนเฉลี่ย แบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.68 ถึง 4.80

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณและการหารทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ แบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม นำมาหาค่า IOC โดยมีค่าอยู่ ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543) จำนวน 12 ข้อ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ แบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของแบบสอบถาม นำมาหาค่า IOC โดยมีค่าอยู่ ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ชี้แจงแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาเรื่อง การคูณ การหารทศนิยม แนวทางการวัด และประเมินผลการเรียนรู้แก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณและการหารทศนิยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง จากนั้นตรวจให้คะแนน บันทึกเป็นคะแนนก่อนเรียน (Pretest)

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา จนครบทุกแผนใช้เวลา 16 ชั่วโมง ระหว่างจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลคะแนนทดสอบย่อยประจำชุดกิจกรรมแต่ละชุด

3.4 หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ชุดเดียวกับแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน Pretest ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.5 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

4.2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา โดยทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวนหนึ่งฉบับ มี 12 ข้อ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ตามเกณฑ์ 75/75 นำเสนอตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

คะแนนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					คะแนนหลังเรียน (Post-test)			
ชุดที่	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S. D.	ร้อยละ (E_1)	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S. D.	ร้อยละ (E_2)
1	5	3.7	0.79	12.33	30	22.86	1.94	76.22
2	5	4.0	0.808	13.44				
3	10	8.0	1.03	26.77				
4	10	8.16	1.01	27.22				
5	10	8.23	0.72	27.44				
6	10	8.06	1.08	26.88				
7	10	8.26	0.91	26.55				

คะแนนระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					คะแนนหลังเรียน (Post-test)			
ชุดที่	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S. D.	ร้อยละ (E_1)	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S. D.	ร้อยละ (E_2)
8	10	8.1	0.95	27				
รวม	70	56.6	4.94	80.42				
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 80.42					ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 76.22			

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา มีผลรวมคะแนนจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน เท่ากับ 56.3 จากคะแนนเต็ม 70 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 80.42 และมีคะแนน ผลรวมคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียน เท่ากับ 22.86 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.22 มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ ประสิทธิภาพ เท่ากับ $80.42/76.22$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ $75/75$ ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นำเสนอตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S. D.	t	p
ก่อนเรียน	30	30	12.93	2.22	16.835*	0.00
หลังเรียน	30	30	22.86	1.94		

*p ≤ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง การคูณและการหารทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา นำเสนอตามตาราง ที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ครูมีการเตรียมการสอน	4.66	0.47	มากที่สุด
2	ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.80	0.40	มากที่สุด
3	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย	4.66	0.47	มากที่สุด
4	ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์	4.70	0.46	มากที่สุด
5	เนื้อหา มีความสมบูรณ์ครบถ้วนและมีความถูกต้อง	4.73	0.45	มากที่สุด
6	ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาและความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน	4.46	0.57	มากที่สุด
9	เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันคิดและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน	4.63	0.49	มากที่สุด
10	วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน	4.80	0.41	มากที่สุด
11	การวัดและการประเมินผลเป็นไปตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้	4.60	0.49	มากที่สุด
12	ระบบการวัดและการประเมินผล โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามเวลา	4.70	0.46	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.69	0.46	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นักเรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ข้อ 7 การเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ทำให้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.83$) รองลงมาคือ ข้อที่ 2 ครูตั้งใจสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม และข้อที่ 10 วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.80$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 6 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหาและความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.46$)

บทสรุป

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.42/76.22 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบย่อยระหว่างเรียนของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 80.42 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 76.22 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ได้ดำเนินการตามกระบวนการและหลักการสร้างแบบฝึกทักษะอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกำหนดเนื้อหา รวมทั้งการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสม เพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอน โดยให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้น วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือให้ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนจนประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่มีคุณภาพ ได้ออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้จากเนื้อหาและให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิดเห็น ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ผ่านการตรวจสอบและนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง รวมทั้งผลจากการสังเกตการณ์การทำกิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเองและรู้จักคิดวิเคราะห์ การประเมินค่าประสิทธิภาพของรูปแบบ E_1 / E_2 เท่ากับ 80.42/76.22 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเริ่มจากขั้นตอนการนำเสนอโจทย์ปัญหาที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน นักเรียนจะได้ร่วมกันคิดแก้ปัญหาเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง โดยการเชื่อมโยงเข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมที่ได้เรียนมาแล้วและนำไปสู่การเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ที่ความซับซ้อนมากขึ้น ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนด้วยกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ ดนิตา ดวงวิไล (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ผลการศึกษาพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.61/82.80 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีค่าเท่ากับ 0.619 คิดเป็นร้อยละ 61.94 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ได้จัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเริ่มจากขั้นตอนการนำเสนอโจทย์ปัญหาที่ทำทลายความคิดของผู้เรียน นักเรียนจะได้ร่วมกันคิดแก้ปัญหาเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง โดยการเชื่อมโยงเข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมที่ได้เรียนมาแล้วและนำไปสู่การเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ที่ความซับซ้อนมากขึ้น ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนด้วยกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ประกอบด้วยโจทย์ปัญหาที่ทำทลายความสามารถในการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์จากง่ายไปหายากและเรียนรู้เทคนิควิธีการแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์ได้อย่างรวดเร็ว รวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจน์วิภา ไบกุลหาลาบ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 55 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมนักเรียนมีระดับความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ย 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ร่วมกันทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดความสนใจ ผู้เรียนเรียนรู้โดยการนำ

ตนเอง ค้นหาและแสวงหาความรู้คำตอบด้วยตนเอง ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง โดยครูผู้สอนทำหน้าที่คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมมือร่วมใจเพื่อทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปของกลุ่ม และในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาขั้นที่ 6 คือ ขั้นนำเสนอและประเมินผลงานนักเรียนเรียนแต่ละกลุ่ม จะร่วมกันนำข้อมูลต่าง ๆ มาจัดระบบองค์ความรู้ ทำให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกแบบรูปแบบการนำเสนอข้อมูลให้เป็นผลงานที่สร้างสรรค์ เพื่อนำเสนอต่อเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ กรชนก รัตธา (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการวิจัยในครั้งต่อไป ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า การเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาหมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าหลังเรียน แสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้มากขึ้น ดังนั้นครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหานี้ไปใช้จัดการเรียนการสอน โดยพิจารณารายวิชาและเนื้อหาที่เหมาะสม
2. การวิจัยพบว่าจากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะข้อที่ การเรียนคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ทำให้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา จึงควรนำการจัดการเรียนรู้นี้ไปเป็นแนวทางพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับสาระอื่น ยกตัวอย่างเช่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และพัฒนาสู่การจัดการเรียนรู้ในฐานสมรรถนะ
2. ควรทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหารทศนิยม ร่วมกับวิธีการสอนอื่นๆ ที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนได้อย่างหลากหลาย

4. ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา มีประสิทธิภาพในการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สูงขึ้น เพื่อช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์และสาขาวิชาอื่นๆ ต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการคิดวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง และแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่มโดยใช้ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาเสริมด้วยแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์และสาขาวิชาอื่นๆ ต่อไป เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก รัตนา. (2563). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
ภูมิศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน.
วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 7(2), 59-74.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- กัญจน์วิภา ไบกุลลาบ. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถใน
การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ชานนท์ ปิติสวโรจน์. (2567). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์
ปัญหาการบวกและการลบโดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 8(1),
57-69.

- ดนิตา ดวงวิไล. (2561). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL). *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 12(2), 417-426.
- ทิตินา แคมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ประพันธ์ศิริ เสาร์จ, (2551) *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค พรินต์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2546). *แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. กรุงเทพฯ: โครงการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2546.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2552), *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1*

นิชานันท์ เฉลิมศักดิ์ตระกูล

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี

Corresponding author e-mail: nichanun.034@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane จำนวน 324 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีแบบแผนความคิดอ่าน ส่วนด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล(X4) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา(X3) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี(X1) เป็นปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

*Received: 12 December 2023, Revised: 27 December 2023, Accepted: 27 December 2023

School Administrators' Transformational Leadership that Affects Learning Organizations under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1

Nichanun Chalernsaktrakoon

Master of Education Program in Educational Administration, Thonburi University
Corresponding author e-mail: nichanun.034@gmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the transformational leadership of school administrators under the Nakhon Pathom primary educational service area office 1, 2) study the level of the learning organization of school under the Nakhon Pathom primary educational service area office 1 and 3) study the transformational leadership of school administrators affecting the learning organization of schools under the Nakhon Pathom primary educational service area office 1. The samples used in the study were school administrators and teachers under the Nakhon Pathom primary educational service area office 1 semester 1, academic year 2022 1,700 people 121 schools by determined the sample size using Taro Yamane's formula got 324 people. The results indicated that 1) the transformational leadership of school administrators under the Nakhon Pathom primary educational service area office 1 was at a high level from the details was found to be at a high level in every aspect that idealized influence was maximum average, Inspirational motivation and Individualized consideration was minimum average respectively, 2) the learning organization of schools under the Nakhon Pathom primary educational service area office 1 overall, the average was at a high level from the details found was found to be at a high level in every aspect that share vision was maximum average, mental models and team learning was minimum average respectively and 3) the transformational leadership of school administrators affecting the learning organization of schools under the Nakhon Pathom primary educational service area office 1 descending order Individualized consideration (x4), intellectual stimulation(x3) and idealized influence (x1) were factors affecting the learning organization of has statistical significance at the 0.1 level.

Keywords: Transformation leadership; the learning organization; Nakhon Pathom primary educational service area office 1

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมือง สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมทำให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างเร่งรีบ โดยการมุ่งให้ประชากรของประเทศ มีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ร่วมมือกันเสริมสร้างชุมชนสังคมและประเทศชาติ กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศศิธรดา แพงไทย, 2559) ตามเป้าหมายการศึกษาในยุคดิจิทัล: Thailand 4.0 หน่วยงานสถานศึกษา ครูและผู้เรียนจะต้องมีการปรับตัวเอง ครูเป็นแหล่งสร้างนวัตกรรม มีการทำงานเป็นทีมกระตุ้นการสร้างแรงบันดาลใจ อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางเทคโนโลยี เรียนรู้เศรษฐกิจ ฐานความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้ เรียนรู้ที่จะคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและตอบสนองการนำทฤษฎีมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ ปฏิสัมพันธ์กับสังคม เรียนรู้จากข้อมูลขนาดใหญ่บนโลกไซเบอร์เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองตลาดแรงงาน และความต้องการของสังคม ครูและบุคลากรมีการวิจัยพัฒนาต่อยอดความรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ยุคนี้มีปัจจัยหลัก ๆ 3 ปัจจัย คือ อินเทอร์เน็ต ความคิดสร้างสรรค์ และการปฏิสัมพันธ์กับสังคม และต้องจัดการศึกษาทั้งระบบตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงอุดมศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมพัฒนาเพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดของเยาวชน ไปพร้อมกัน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ผู้เรียนมีความรอบรู้สิ่งรอบตัวที่พร้อมเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต 2) ด้านทักษะ มีทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน ทักษะการคิดจินตนาการ ทักษะการแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ บูรณาการเชิงสร้างสรรค์ การจัดการบุคคล การประเมิน ทักษะการตัดสินใจและความยืดหยุ่นในสถานการณ์ที่เหมาะสม ทักษะการบริการ ทักษะการสื่อสาร ทักษะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 3) ด้านคุณลักษณะ ได้แก่ มีความอดทน กล้าคิด กล้าทำ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความฉลาดทางอารมณ์ มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย มีความมุ่งมั่นสร้างสรรค์ (เพ็ญจันทร์ สินธุเขต, 2560)

การศึกษาของประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมา สืบเนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งด้านกฎหมาย โครงสร้าง นโยบาย การบริหาร การจัดการศึกษา หลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล นำไปสู่การควรวมหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การจัดตั้งหน่วยงานใหม่เป็นองค์การมหาชน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อการนี้ อย่างไรก็ตาม แม้จะเจตนารมณ์การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นไปเพื่อปฏิรูปการศึกษาอันมีเป้าหมายที่จะยกระดับคุณภาพพลเมืองของประเทศ แต่ผลลัพธ์ที่ปรากฏชัดเจนเมื่อเวลาผ่านไปกลับพบว่า สิ่งที่น่าคาดหวังยังไม่บรรลุแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับมีสัญญาณที่น่าห่วงใยผลจากการประเมินผลทั้งในระดับนานาชาติ หรือระดับชาติเองก็ตาม ซึ่งมาจากสาเหตุสำคัญ ดังนี้ 1) การออกแบบระบบให้รัฐเป็นผู้จัดการศึกษาโดยส่วนใหญ่ซึ่งจากรายงานสถิติการศึกษาของประเทศไทย 2555-2556 สถานการณ์การศึกษา

แห่งชาติ พบว่า ภาครัฐมีบทบาทหลักเป็นผู้จัดการศึกษา เอกชนหรือภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมจัดการศึกษาน้อยมาก เช่น สัดส่วนนักเรียนรัฐต่อเอกชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับ 80: 20 เท่านั้น 2) เมื่อออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปแล้วหน่วยงานส่วนกลางไม่ดำเนินการอย่างจริงจังในการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งเรื่องการบริหารงานบุคคล การเงิน และการบริหารจัดการ และ 3) ระบบการศึกษาที่ออกแบบนั้นหน่วยงานฝ่ายจัด การศึกษามุ่งดูแลเฉพาะประชากรในวัยเรียนที่อยู่ในระบบการศึกษาเท่านั้น ขาดการเชื่อมโยงไปสู่ประชากรนอกวัยเรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษาซึ่งมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการสัมมาชีพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น กลุ่มแรงงานในภาคอุตสาหกรรม แรงงานภาคบริการ แรงงานภาคเกษตร แรงงานข้ามชาติ เยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลหรือด้อยโอกาส กลุ่มผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องเปลี่ยนอาชีพ เป็นต้น การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาให้บทเรียนสำคัญหลายประการ เช่น ระบบการศึกษามีความสลับซับซ้อน การใช้เครื่องมือปฏิรูปหรือพัฒนาเพียงหนึ่งหรือสองประการไม่เพียงพอในการขับเคลื่อนทั้งระบบ การปฏิรูปที่ผ่านมาขาดการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change management) การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรจากแบบรวมศูนย์ไปสู่การกระจายอำนาจ (Culture implementation) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระบบให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์และแผนการพัฒนา (Strategic capacity building) การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของพลเมือง การประสานความสอดคล้องของโครงสร้างกระบวนการและวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ การออกนโยบายหรือมาตรการแก้ปัญหาแบบแยกส่วนเป็นบัญญัติไตรยางศ์การเปลี่ยนแปลง นโยบายการศึกษามีบ่อยครั้งและมีช่องทางให้เกิด การแทรกแซงการบริหารจัดการได้ในทุกระดับนโยบายหลายอย่างนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่คาดคิด (Unintended consequences) เพราะกำหนดจากการคาดคะเนจากความคิดเห็นของบุคคลขาดการวิจัย หรือวิเคราะห์ในแนวลึก รวมถึงการอ่อนแอเชิงระบบ (System weakness) ในภาพรวม (ประวิต เอราวรรณ์, 2560)

โรงเรียนแต่ละแห่งเริ่มดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยใช้แนวคิดของการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole school development) กล่าวคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ ครู ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักวิชาการที่เข้ามามีส่วนร่วม จะต้องร่วมกันปฏิรูปตนเองไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and development) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและปรับปรุงงานของตนเองเพื่อช่วยให้การเรียนรู้และการพัฒนางานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กระบวนการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ เริ่มต้นจากการที่ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความตระหนักในสำคัญและความจำเป็นของการรวมพลังกันดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ (ทีศนา เขมมณี และคณะ, 2549) ซึ่งสอดคล้องกับ (แบสและอโวลิโอ Bass & Avolio, 1994) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อพัฒนาให้เป็นผลสำเร็จนั้นผู้ที่มีส่วนสำคัญ คือ ผู้บริหารองค์กรจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการบริหารสามารถสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน มีการกระจายอำนาจ มีคุณธรรม และกระตุ้นผู้อื่นให้มีความเป็นผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำลักษณะนี้มีความสำคัญและ

เป็นที่ต้องการต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษาปัจจุบัน ดังนั้นในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องมีผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย ผลិតคน ที่มีคุณภาพและสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคโลกาภิวัตน์ จากการศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำ พบว่า แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นที่ยอมรับและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเน้นความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจ มีคุณธรรม และกระตุ้นผู้อื่นให้มีความเป็นผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำลักษณะนี้มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ประการ คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญาและ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

การสร้างพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของโรงเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนต้องพยายามหากิจกรรมในการพัฒนาบุคลากร หากบุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้แล้ว โรงเรียนก็จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) เป็นองค์กรที่สมาชิกได้พัฒนาขยายขีดความสามารถของตนเอง เพื่อสร้างสรรค์งาน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์กรที่กระตุ้นให้สมาชิก มีแนวคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ กระตุ้นให้สมาชิกมีความทะเยอทะยานมีแรงบันดาลใจ และได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้องค์กรขยายศักยภาพในการแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง (ฮอยและมิสเกล Hoy & Miskel, 2013) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องสร้างขึ้นเป็นสิ่งที่จะต้องแสดงภาวะความเป็นผู้นำในการจัดหาหรือแสวงหาโอกาสเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยความเชื่อที่ว่า “คนยิ่งเรียนรู้ก็จะยิ่งขยายขีดความสามารถของตนออกไป” และ “องค์กรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ก็จะเติบโตและพัฒนาต่อไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด” (กิตติคุณ จิตโสสมกุล , 2560) หลายองค์กรได้นำแนวคิดการจัดการความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมาใช้ในการบริหารที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (บุษยมาศ สิทธิพันธ์, 2559) ได้กล่าวว่า การพัฒนาสถานศึกษาไปสู่องค์กรที่มีคุณและเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา นั้น ต้องมีการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ระดับบุคคลการเรียนรู้อย่างเป็นทีม และการเฝ้าติดตาม แก้ไขข้อจำกัดการเรียนรู้ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ (เซงเก้ Senge, 1994) ได้นิยามว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้มีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) บุคคลที่รอบรู้ (Personal mastery) 2) การมีแบบแผนความคิดอ่าน (Mental model) 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared vision) 4) การเรียนรู้เป็นทีม (Team learning) 5) การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems thinking) ต่อมา (มาควอดท์ Marquardt, 1996) ได้อธิบายว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีองค์ประกอบย่อย 5 ระบบ กล่าวคือ 1) ระบบการเรียนรู้ 2) ระบบองค์การ 3) ระบบสมาชิก 4) ระบบองค์ความรู้ และ 5) ระบบเทคโนโลยี ซึ่งในแต่ละระบบของ มาควอดท์ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถนำไปพัฒนาสมาชิกได้อย่างเป็นรูปธรรม จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเสนอแนะของระบบย่อยทั้ง 5 ระบบที่ใช้กับครูผู้สอนและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน

สามารถใช้กิจกรรมเหล่านี้ในการช่วย ส่งเสริม ให้บุคลากรในโรงเรียนปรับเปลี่ยนมาเป็น “บุคคลแห่งการเรียนรู้” เมื่อครูปรับค่านิยมและพฤติกรรมการหาความรู้แล้ว ครูก็สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นครูยังได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่ตนได้ศึกษากับเพื่อนร่วมงาน ก่อให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ในระหว่างทีมงานและระหว่างทีมงาน ในที่สุดปฏิสัมพันธ์ระหว่างทีมงานจะก่อให้เกิด “การเรียนรู้ระดับโรงเรียน” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง “โรงเรียนก็จะมีสภาพเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้” นั่นเอง (สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, 2555)

ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษานั้นคือการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเน้นความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจ มีคุณธรรม และกระตุ้นผู้อื่นให้มีความเป็นผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำลักษณะนี้มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผล และเกิดการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จนักเรียนมีความพร้อม ที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จมีการบริหารจัดการที่ดีเลิศเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในเขตอำเภอ เมืองนครปฐม กำแพงแสน และดอนตูม เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุน และบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีสภาพแตกต่างกันทั้งด้านขนาดโรงเรียน ทำเลที่ตั้ง จำนวนบุคลากรในโรงเรียน งบประมาณที่ได้รับ และผลการประเมินคุณภาพนักเรียนทุกระดับ เนื่องจากการที่พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคลากร ในการปรับตัว ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเอง ทั้งด้านความเชื่อ ทศนคติ แนวความคิด วิธีการปฏิบัติ วัฒนธรรมองค์กร รวมถึงพฤติกรรมในการทำงานต่างๆ มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การเรียนรู้ร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะที่เป็นภาวะผู้นำที่ดีที่จะสามารถนำพาองค์กรให้ก้าวไปเต็มศักยภาพและอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 , 2564)

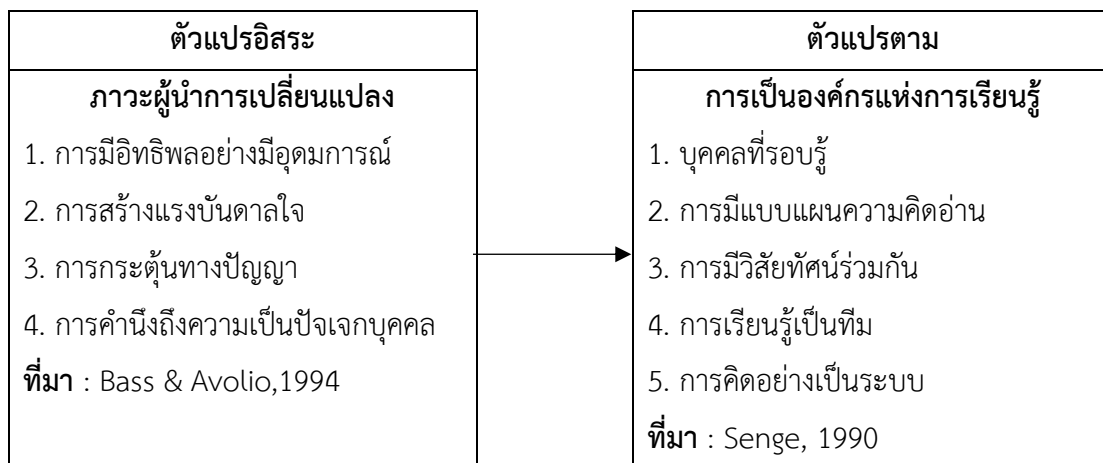
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 อันจะทำให้ได้ทราบถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และผู้บริหารสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง เพื่อบริหาร

สถานศึกษาและสร้างควมมีประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษามากขึ้น ซึ่งมีความสำคัญในการจัดการกับองค์การที่เรียกว่าสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยสามารถจัดการหรือแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บข้อมูล เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจากเครื่องมือที่มีผู้วิจัยมาก่อนภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามโดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท Likert สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครปฐม เขต 1 ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนของ
แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ
สถานศึกษา ตามแนวคิดของ (ลิเคิร์ท Likert, 1967) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครปฐม เขต 1 ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนของ
แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย
น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำ
ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมี
ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) โดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อย
ละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหา
ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขต
ของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ (เบสต์ Best, 1970) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 3.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยหาค่าเฉลี่ย
(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขตของ
ค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ (เบสต์ Best, 1970) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าร้อยละ (Percentage = %)
2. ความถี่ (Frequency)
3. ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)
5. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression

Analysis)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวม

(n =324)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี	4.08	0.21	มาก	1
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.03	0.29	มาก	2
3. การกระตุ้นทางปัญญา	3.80	0.51	มาก	3
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.75	0.39	มาก	4
รวม	3.92	0.21	มาก	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวม

(n = 324)

องค์การแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. บุคคลที่รอบรู้	3.82	0.36	มาก	4
2. การมีแบบแผนความคิดอ่าน	3.84	0.39	มาก	2
3. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	3.87	0.38	มาก	1
4. การเรียนรู้เป็นทีม	3.75	0.42	มาก	5
5. การคิดอย่างเป็นระบบ	3.83	0.66	มาก	3
รวม	3.82	0.28	มาก	

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รายละเอียดแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้พบว่า

1.1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ครูและบุคลากรเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงาน ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ครูและบุคลากรมีความผูกพันระยะยาวต่อโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากร อุทิศตนเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 การกระตุ้นทางปัญญา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษาร่วมแสดงความคิดเห็นและหาเหตุผลที่แตกต่างไปจากความคิดเดิมเพื่อให้มีแนวคิดใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของท่านกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานตั้งศักยภาพความสามารถของตนเองมาใช้อย่างส่วนผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานในแบบมีส่วนร่วมให้ทุกคนได้มีการแสดงความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกให้เห็นถึงความเห็นอกเห็นใจ

มากกว่าการที่จะใช้อำนาจเผด็จการในการบริหารงาน รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญดูแลเอาใจใส่ครูและบุคลากรทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนการบริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยรวม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีแบบแผนความคิดอ่าน ส่วนด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รายละเอียดแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้พบว่า

2.1 ด้านบุคคลที่รอบรู้โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีจิตสำนึกที่ดีมีการใช้เวลาอย่างคุ้มค่าใช้เวลาว่างอย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการใช้ข้อมูลประกอบการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจส่วนผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานได้อย่างมีระบบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ด้านการมีแบบแผนความคิดอ่านโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการคิดรูปแบบของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศสร้างเจตคติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการใหม่ๆให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาสรุปเป็นแนวคิดของตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่น อุทิศตนมีความรับผิดชอบสูง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาผู้บริหารสถานศึกษามีการบูรณาการความรู้ ประสบการณ์ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้เพื่อนครูรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.4 ด้านการเรียนรู้เป็นทีมโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือการขาดความสามัคคีในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนบริหารสถานศึกษาสามารถหลอมรวมความแตกแยกและลดปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลได้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.5 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำมากำหนดหลักการ ในการสร้างระบบงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดแบบแผนและขั้นตอนการพัฒนาสถานศึกษาในภาพรวมส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะ มีวิธีการนำความรู้และประสบการณ์ แบบสหวิทยาการ มาบูรณาการ ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ความคิดใหม่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมาก

ไปหาน้อยดังนี้ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล(X_4) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา(X_3) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี(X_1) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ได้ร้อยละ 79.50

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่าง ในการประพฤติตนเป็นผู้นำที่น่ายกย่อง เคารพนับถือ มีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตามได้ มีความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ และทำให้ผู้ตามเกิดความรักและสามัคคีที่จะทำงานร่วมกัน และมีเป้าหมายหมายเดียวกันและต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการบริหารแล้ว จำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเนตรนภา เจตน์จำนงค์ (2564) พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกรายด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับ

2. การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยเรียงลำดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ โดยผู้บริหารสถานศึกษาของท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและหาเหตุผลที่แตกต่างไปจากความคิดเดิมเพื่อให้มีแนวคิดใหม่ๆ รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของท่านกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานดึงศักยภาพความสามารถของตนเองมาใช้อย่าง ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาของท่านบริหารงานในแบบมีส่วนร่วมให้ทุกคนได้มีแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วและทันสมัย อีกทั้งด้านสภาวะแวดล้อม และวัฒนธรรมต่างๆ ในปัจจุบันนั้นกำลังเป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อทุกโรงเรียน จะต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้

มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความเป็นตัวของตัวเอง มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีไหวพริบ ปฏิภาณ เป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ สามารถเพิ่มพูนศักยภาพตนเองเปิดใจกว้าง ยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงเกิดกระบวนการทัศน์ และระบบการทำงานใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นส่งผลต่อการพัฒนาคน และ องค์การยึดหลักการมีส่วนร่วม ทำงานร่วมกันเป็นทีม จัดระบบเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เข้าใจบทบาท หน้าที่ มีความรับผิดชอบร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามัคคี และมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ตลอดจนปฏิบัติงานให้บรรลุถึงความสำเร็จทั้งส่วนตัว และองค์การ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การเรียนรู้ มองเห็นภาพรวมของงานที่ปฏิบัติอยู่มีความเข้าใจได้ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญฤทัย ทองธีรราช (2551) ได้ทำการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูผลการวิจัยพบว่า สภาพองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่าทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน อย่างง่าย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กัน ทางบวก ในระดับสูงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบไปด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี การสร้าง แรงบันดาลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รวมทั้งสามารถที่จะปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานตามคุณลักษณะที่มีได้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล แต่ละสถานการณ์ และ ปฏิบัติงานได้เต็มตามศักยภาพแล้ว ก็จะส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยขวัญฤทัย ทองธีรราช (2551) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองบัวลำภู ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และสอดคล้องกับ (สุจิตราภรณ์ สำเภาอินทร์, 2553) ที่ทำการศึกษาวิจัยและพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในระดับมาก องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากด้วยทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในการดำเนินงาน กิจการของสถานศึกษาให้พัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล ในสถานศึกษาทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม สามารถ

ทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถไปสู่ความสามารถ ที่สูงขึ้น สามารถจูงใจให้บุคลากรทำงานเพื่อให้บรรลุ บรรลุกับเป้าหมายของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการมอบหมายงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ งานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้เป็น ทีม โดยเฉพาะความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวคิด ทฤษฎี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มาใช้ในงานวิจัยกับการ บริหารงานด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของความสำเร็จของของสถานศึกษา ทางด้านวิชาการและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กิตติคุณ ฐิตโสภณกุล. (2560). องค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรและ

ประสิทธิผลขององค์กรหน่วยบัญชาการทหารพัฒนากองบัญชาการกองทัพไทย. วิทยานิพนธ์

ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ชนิษฐา อุ่นวิเศษ. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของ

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ขวัญหทัย ทองธิดา. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความ

เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู.

วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา, 1(1), 12.

ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2549, มกราคม-มีนาคม). การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน: ปัจจัยเอื้อต่อ

ความสำเร็จและข้อเสนอแนะ. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. 31(1), 143.

เนตรนภา เจตน์จำนงค์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล

ของสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.(ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 10 เมษายน 2564).

จาก <https://e-research.siam.edu/kb/transformational-leadership-of-administrators-affecting/>

- บุษยมาศ สิทธิพันธ์ (2559). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประวิต เอรารวรรณ. (2560). ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อคนทั้งมวล. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 4(1), 59-61.
- เพ็ญจันทร์ สิ้นธุเขต. (2560). การศึกษายุคนี้ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0. .ใน *ครุศาสตร์วิจัย 2560 : นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (หน้า 98-110). ลำปาง, ประเทศไทย.
- ศศิรดา แพงไทย. (2559, มกราคม-มิถุนายน). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*. 6(1), 7.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2555, มกราคม-เมษายน). การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้: แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม. *วารสารวิทยบริการ*, 23(1), 18-29.
- Bernard M. Bass and Bruce J. Avolio. (1994). *Improving Organizational Effectiveness through Transformational Leadership*. Thousand Oaks: Sage, 5.
- Hoy W.K, and Miskel C.G. (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. New York: McGraw-Hill.
- Likert, Rensis. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In *Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement* (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Marquardt, M.J. (1996a). *Building the Learning Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Senge, P. M. (2006). *The Fifth Discipline Field Book: Strategies and Tools for Building a Learning Organization*. New York: Doubleday.

ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถ ในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*

ชยานันต์ ยอดศิริ^{1*} วิไล พลพวง²

¹⁻²สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author email: Delreygermanotta@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด แบบแผนการวิจัยที่ใช้คือ แบบกลุ่มเดียววัดก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่า ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 - 0.50 ความยากง่ายระหว่าง 0.62 - 0.79 และ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ (One Sample T-Test) และการทดสอบที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ; การเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC; เทคนิคการสะท้อนคิด

*Received: 23 November 2023, Revised: 30 December 2023, Accepted: 3 January 2024

The Effects of Circ Cooperative Learning Supplemented with Reflective Thinking Technique on English Comprehensive Reading Ability for Mathayom 6 Students

Chayanun Yodkeeree^{1*} Wilai Ponpuak²

¹⁻²Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Pichayabundit College
Corresponding author email: Delreygermanotta@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to compare the English comprehensive reading ability of Mathayom 6 students after studied with CIRC Cooperative learning supplemented with reflective thinking Between before class and after class 2) to compare the English comprehensive reading ability of Mathayom 6 students between before and after studied with CIRC Cooperative learning with reflective thinking technique and 3) to study the satisfaction of Mathayom 6 students towards on CIRC Cooperative learning supplemented with reflective thinking technique. The research design used is one-group pretest–posttest design. The sample group is Mathayom 6 students, semester 1, academic year 2023, 24 students, were drawn from cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans base on CIRC cooperative learning supplemented with reflective thinking technique. 2) the English achievement test had discrimination values between 0.25 - 0.50, difficulty values between 0.62 - 0.79, and reliability value was 0.86 3) the satisfaction questionnaire towards CIRC cooperative learning supplemented with reflective thinking technique of Mathayom 6 students. The statistics for data analysis comprised; mean standard deviation, percentage, One Sample t-test and t-test for dependent samples. The results of this research were as follows: 1) The English comprehensive reading ability of Mathayom 6 students who study CIRC cooperative learning supplemented with reflective thinking technique after learning was significantly higher than 70 % at the .05 levels; 2) The English comprehensive reading ability of Mathayom 6 students who study CIRC cooperative learning supplemented with reflective thinking technique after learning was significantly higher than before at the .05 levels; 3) The satisfaction towards on CIRC cooperative learning techniques supplemented with reflective thinking technique at the high level.

Keywords: comprehensive reading ability; Cooperative learning; Reflective thinking

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารการศึกษาการแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นของภาษาต่างประเทศจึงกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่นักเรียนทุกคนต้องได้เรียนรู้ตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษา สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และในปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษยังมีปัญหาอยู่มาก โดยเฉพาะปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ระดับชั้นมาโดยตลอดปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เกิดจากสาเหตุสำคัญหลายประการ เช่น ครูยังยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก ขาดการแสวงหาข้อมูลหรือสารสนเทศจากแหล่งอื่นมาใช้ประกอบการสอน ครูยังเน้นการบอกความรู้หรือบรรยายเนื้อหา ไม่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมหรือยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมการสอนและการใช้สื่อประกอบการสอน ครูผู้สอนขาดความรู้ในหลักวิชาครูและจิตวิทยาการศึกษาครูไม่เข้าใจหลักสูตรและหลักการสอนโดยยึดจุดประสงค์ ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ ส่วนในด้านผู้เรียนพบว่าขาดนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะเห็นว่าสาเหตุด้านผู้เรียนนั้นน่าจะเป็นผลมาจากสาเหตุด้านผู้สอนเพราะผู้สอนอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งมีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายด้วย (ฉันทนัฐ ฉุยกลัด, 2560)

จากรายงานแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนอุดรพัฒนาศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ ในปีการศึกษา 2565 ที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 41.05 ซึ่งยังไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 80

จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนจึงต้องสอนให้นักเรียนมีทักษะและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นโดยครูผู้สอนควรมีการจัดการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้ยังพบว่าครูสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้จบด้านภาษาอังกฤษโดยตรง ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาพื้นฐานภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาและไม่สามารถต่อยอดในขั้นสูงขึ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดตั้งสถาบันภาษาอังกฤษขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและการใช้ภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ ทั้งด้านการส่งเสริม วิจัยและพัฒนาการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ กิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียน การพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาสถานศึกษาและเครือข่ายการพัฒนาการเรียนการสอนทุกระดับ องค์กรวิชาชีพด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ รวมไปถึงการให้บริการสื่อการเรียนรู้สื่อ On-line การทดสอบระดับความสามารถด้านภาษาอังกฤษ

สำหรับทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้รับข้อมูลข่าวสารทักษะหนึ่งซึ่งเป็นทักษะที่มีความเกี่ยวข้องกันกับกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลจากเรื่องที่อ่านกับประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน เพื่อสร้างความรู้ที่มีความหมาย โดยจุดมุ่งหมายของการอ่านคือ ความรู้ความเข้าใจ (David, 2003) ซึ่งเดวิด ได้กล่าวเอาไว้ว่า เทคนิคหรือกลวิธีในการอ่าน เป็นความสามารถของผู้อ่านในการใช้เทคนิคหรือวิธีการอันหลากหลายมาใช้ในการอ่าน เพื่อให้ตนเองบรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่านหรือกล่าวได้ว่าเป็นเทคนิคการอ่านที่ผู้อ่านนำมาใช้เพื่อให้ตนเข้าใจในเรื่องที่กำลังอ่านนั่นเอง ดังนั้นครูในฐานะของผู้สอนภาษาอังกฤษ จึงมีหน้าที่สำคัญในการเลือกใช้วิธีสอนเทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคนิคหรือกลวิธีของการอ่านดังกล่าวมาใช้ในการอ่านจับใจความของตน และทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่านและสามารถสร้างเป็นความรู้ที่ได้จากการอ่านในที่สุด

การจัดการเรียนรู้แบบ Cooperative Integrated Reading and Composition (CIRC) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ประเภทการเรียนรู้แบบทีม (Student Team Learning) พัฒนาขึ้นโดย โรเบิร์ต เจ. สตีเวนส์แนชเชอ แมคเค็น โรเบิร์ตฮิสลาบิน และแอนนา แมรีฟาร์ณิช นักวิจัยทางการศึกษาจากศูนย์การวิจัย ประสิทธิภาพทางการเรียนของนักเรียนที่มีปัญหาทางวิชาการแห่งมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ (John Hopkins University) ประเทศสหรัฐอเมริกา (วรพรรณ สิทธิเลิศ, 2537) ส่วนอีกแนวคิด คือ รูปแบบ CIRC เป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ สำหรับสอนการอ่าน การเขียน และ ศิลปะทางภาษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ประยุกต์จากการวิจัยด้านจิตวิทยาพุทธิปัญญา (Cognitive Psychology)

ส่วนเทคนิคการสะท้อนคิด (Reflective Thinking) มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก เป็นการคิดและหาทางแก้ปัญหาต่อสิ่งที่เผชิญ ขณะปฏิบัติ โดยจากการตรวจสอบจากข้อมูลต่าง ๆ (Reflection in Action) ซึ่งมียุทธวิธีต่อการตัดสินใจและการปรับปรุงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะกระทำต่อไป ส่วนลักษณะที่สอง เป็นการคิดถึง เหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ผ่านมา (Reflection on Action) ที่ได้กระทำแล้ว เพื่อตรวจสอบ และวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Schon 1983; Citing Atkins and Murphy 1993)

แนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นว่าวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIRC และการสะท้อนคิดเป็นเทคนิคหรือกลวิธีที่ได้มีการนำมาใช้ในการสอนการอ่านภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน และพบว่าการนำเทคนิควิธีดังกล่าวมาใช้นั้น สามารถจะทำให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้โดยใช้เทคนิค CIRC ในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนัยนา จันดาวงศ์ (2551) นุริยะห์ เจ๊ะยอ และคณะ (2552) จุฬาลักษณ์ กองพิลา (2553) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคนิคการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและในการคิดไตร่ตรองของพรนิภา บรรจงมณี (2548) นอกจากนั้นยังมีการนำเทคนิคการสะท้อนคิดไปใช้พัฒนาผู้เรียนด้านต่าง ๆ เช่น การเขียนบันทึกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : การวิเคราะห์พัฒนาการของณัฐวัฒน์ มะลิวรรณ (2556) ผลการทำวิจัยปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษาของพลพี ทุมมาพันธ์ (2545) อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิภาพวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน : วิจัยแบบผสมวิธีของลำพอง กลมกุล (2554) ซึ่งต่างก็ได้รับผลลัพธ์ในการพัฒนาการอ่านจับใจความและการเรียนแบบร่วมมือ CIRC ของผู้เรียนที่ดีขึ้นทั้งสิ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRCเสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดมาใช้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียน มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลายได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ พัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและมีความสุขกับการเรียนภาษาอังกฤษและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ

2. เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระดับชั้นอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่มีลักษณะโครงสร้างเนื้อหาคล้ายคลึงกัน

3. เป็นแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

4. ผู้เรียนจะได้รับเทคนิค CIRC และวิธีการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษเพื่อนำไปปรับใช้ในอนาคต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design)

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอุดรพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 ห้อง รวม 134 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนอุดรพัฒนาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ

3.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาทดลอง 16 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือการวิจัยเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

5.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินงานรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียน ภาษาอังกฤษ

6.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน จับใจความภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง

6.4 ดำเนินการผลสอบหลังการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษฉบับเดิม

6.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด

7. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

7.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด โดยการทดสอบค่าทีแบบ One Sample T-Test)

7.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด โดยการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test)

7.3 วิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

8.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้

8.1.1 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

8.1.2 อำนาจจำแนก (Discrimination power)

8.1.3 ความยาก (Difficulty)

8.1.4 ความเชื่อมั่น (Reliability)

8.2 สถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติ ดังนี้

8.2.1 ร้อยละ

8.2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

8.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

8.3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

8.3.1 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ โดยใช้ One Sample t-test

8.3.2 สถิติการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Samples) โดยวิเคราะห์จากโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (One Sample t-test)

คะแนน	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	sig
คะแนนตามเกณฑ์	21	-	70.00	27.78*	.000
คะแนนหลังเรียน	24.25	4.27	80.83		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.25 คิดเป็นร้อยละ 80.83 โดยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนนำเสนอตารางที่ 11

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษหลังจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด(Dependent t-test)

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	sig
ก่อนเรียน	24	30	13.25	2.32	44.16	11.48*	0.00
หลังเรียน	24	30	24.25	4.27	80.83		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษก่อนการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.25 คิดเป็นร้อยละ 44.16 และผลการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.25 คิดเป็นร้อยละ 80.83 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นำเสนอตารางที่ 12

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	3.96	0.67	มาก
2	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4.12	0.66	มาก
3	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	3.76	0.72	มาก
4	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	3.76	0.59	มาก
5	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	3.56	0.82	มาก

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
6	นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.12	0.60	มาก
7	นักเรียนมีความผ่อนคลายไม่เคร่งเครียด	3.92	0.75	มาก
8	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	3.96	0.53	มาก
9	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	3.80	0.64	มาก
10	นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.28	0.67	มาก
11	ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น	4.00	0.70	มาก
12	ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น	4.36	0.56	มาก
13	นักเรียนได้รับทั้งความรู้และมีความสุขสนุกสนาน	4.12	0.66	มาก
โดยรวม		3.98	0.67	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบCIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อที่ 9 ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้นมาก ($\bar{X}=4.36$) รองลงมาคือข้อที่ 10 นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ($\bar{X}=4.28$) ข้อที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ข้อที่ 6 นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและข้อที่ 13 นักเรียนได้รับทั้งความรู้และมีความสุขสนุกสนาน ($\bar{X}=4.12$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อที่ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ($\bar{X}=3.56$)

อภิปรายผล

ผลการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการนำเทคนิค CIRC ไปใช้นั้นเริ่มด้วยครูอธิบายยกตัวอย่างการอ่านประเภทต่าง ๆ ให้นักเรียนรู้และเข้าใจและฝึกปฏิบัติเมื่อครูนำเสนอ บทอ่านนักเรียนใช้วิธีการอ่านที่ได้เรียนรู้มาอ่านทำความเข้าใจกับประเด็นสำคัญ ความเชื่อมโยงของประโยคในบทอ่าน โดยมีครูเป็นผู้แนะนำเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ มีพัฒนาการด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจและได้รับความรู้ หลังจากนั้นครูใช้กิจกรรมการอ่านบูรณาการไปสู่การเขียน โดยให้นักเรียน เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านลงในตารางและแผนภูมิก่อน ซึ่งทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปฝึกปฏิบัติการเขียนสรุปความได้อย่างถูกต้อง จากวิธีการดังกล่าวจึงส่งผลให้ผลการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของวัชรฯ เล่า

เรียนดี (2545) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคCIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิด เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและสอดคล้องกับสลาวิน (1995) อ้างอิงใน ทิศนา แหมมณี (2556) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนแบบCIRC ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมการอ่าน แบบเรียน การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการบูรณาการกับการเขียน สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญปรารถนา มาลาทอง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า1) ความสามารถด้านการอ่านภาษาไทย หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่านและการเขียนภาษาไทย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาทำความเข้าใจในทฤษฎีของกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิดเป็นอย่างดีซึ่งนำไปสู่การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม ที่คละความสามารถคือเก่ง ปาน กลางอ่อน กลุ่มละ 4 คนให้ช่วยเหลือกันภายในกลุ่มในเรื่องของการเรียนรู้ ผู้วิจัยชี้แจงกิจกรรมการเรียนรู้และข้อตกลงเรื่องการทำงานนักเรียนทำความเข้าใจถึงข้อตกลงต่างๆ กิจกรรมกลุ่ม 4 คน จับคู่ย่อย แต่ละคู่ช่วยกันฝึกอ่านออกเสียง หาความหมายของคำศัพท์ และแต่งประโยคจากคำศัพท์ นักเรียนช่วยกันอ่านเรื่องและช่วยกันตอบคำถามจากเรื่องและสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ผู้วิจัยตรวจสอบบันทึกคะแนน และประเมินและให้นักเรียนทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคล ซึ่งกิจกรรมแต่ละจุดประสงค์ต้องการวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Slavin (1987) อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ที่กล่าวว่า เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามระดับความสามารถ กิจกรรมมีการฝึกเป็นทีม ฝึกเป็นรายบุคคล มีการประเมินผล การฝึกเพิ่มเติมและการทดสอบ มีการจัดระบบให้รางวัลแก่ทีมที่ทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมายมีการเพิ่มโอกาสและเวลาการฝึกการอ่านมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชมพูช บุญอากาศ (2559) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีต่อความสามารถ ในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษกลุ่มที่ได้รับการอ่านแบบร่วมมือกันเรียนรู้ CIRC ร่วมกับเทคนิคสะท้อนคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษกลุ่มที่ได้รับการอ่านแบบร่วมมือกันเรียนรู้ CIRC ร่วมกับเทคนิคสะท้อนคิดหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการอ่านแบบร่วมมือกันเรียนรู้ CIRC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร มีอาษา (2560) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความสามารถในการเขียนภาษาไทย หลังเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนพล สันภิบาล (2564) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC สูงกว่า ก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ 0.5

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค CIRC ร่วมกับการสะท้อนคิด ทำให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมตลอดจนนักเรียนได้รับทั้งความรู้และมีความสนุกสนานและกิจกรรมการสะท้อนคิดของนักเรียนซึ่งเกิดจากความเข้าใจในความคิดของตนเองอย่างถ่องแท้ก่อนที่จะสื่อสารกับผู้อื่นด้วยการพูดหรือเขียน ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้คิดเกี่ยวกับพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในที่สุด นอกจากนี้การสะท้อนคิด ยังส่งผลต่อบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในวันต่อ ๆ ไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร มีอาษา (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรนุช ภูทองเงิน (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด ที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีบางประเด็นที่ควรเพิ่มเติม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด สูงกว่าก่อนการเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้นำ การเรียนแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการ

สะท้อนคิดไปใช้ในการสอนการอ่านและการเขียนทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น นำไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ควรส่งเสริมให้มีการอบรมการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดให้แก่ครูผู้สอน ทั้งควรมีการเผยแพร่และ ประเมิน ติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ในการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแบบร่วมมือแบบ CIRC เสริมด้วยเทคนิคการสะท้อนคิด เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนต้องคอยดูแลความเรียบร้อย เป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัย

1.3 ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจก่อนการเล่นและสรุปผลหลังการสอน ทุกครั้งกับ ผู้เรียนเสมอ เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการเล่นและรู้ถึงผลความสำคัญใน กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิรนุช ภูทองเงิน. (2563). *การพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จุฬาลักษณ์ กองพิลา. (2553). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ CIRC*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉันทนัฐ ฉุยกลัด. (2560). *การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้วยแบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสำหรับสามเณรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนโสภณจริยธรรมวิทยา อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย*. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 3(1), 115-122.
- ชมพูนุช บุญอากาศ. (2559). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบ CIRC ร่วมกับเทคนิคการสะท้อนคิดที่มีต่อความสามารถในการจับใจความภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *80 นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชัน.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐวัฒน์ มะลิวรรณ. (2556). การเขียนบันทึกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น : การวิเคราะห์พัฒนาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยนา จันทาวงศ์. (2551). การพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธี CIRC. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นุริยะห์ เจ๊ะยอ และคณะ. (2552). ผลการใช้วิธีสอนแบบ CIRC ที่มีต่อความสามารถในการอ่าน เพื่อความเข้าใจและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ, 10(18), 25 - 29
- บุญปารรณ มาลาทอง. (2562). ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน และการเขียนภาษาไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พริภา บรรจงมณี. (2548). การใช้เทคนิค เอส คิว โฟร์อาร์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษและการคิดไตร่ตรองของผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พลรพี ทุมมาพันธ์. (2545). ผลของการทำวิจัยปฏิบัติการที่มีต่อความสามารถด้านการคิดสะท้อนของครูระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำพอง กลมกุล. (2554). อิทธิพลของกระบวนการสะท้อนคิดต่อประสิทธิผลการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2545). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วณัฐพล สินภิบาล. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการและทักษะการร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ร่วมกับแผนภาพความคิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรพรรณ สิทธิเลิศ. (2537) ผลของการเรียนโดยวิธี CIRC ที่มีผลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ และความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุภาพร มีอาษา, (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค CIRC เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Schon D. (1991). *The reflective practitioner*. San Francisco: Jossey Bass.

Slavin, R.E. (1983). Cooperative Learning. *Review of Education Research*, 50(Summer), 315-342.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*

วันทนา เล่ห์มนตรี^{1*} วิไล พลพวง²

¹⁻²หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author email: pad99pad@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหนองแขงน้อย จำนวน 36 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.38 - 0.72 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.22 - 0.47 และค่าความเชื่อมั่น 0.86 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ; เทคนิค TGT; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

*Received: 21 November 2023, Revised: 8 January 2024, Accepted: 20 January 2024

The Results of Cooperative Learning Activities Based on TGT Technique to Develop Learning Achievement in English Language of Pratomsuksa 3 students

Wantana Lemontree¹ Wilai Polpuak²

¹⁻²Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Faculty of Education Pitchayabundit College

*Corresponding author email: pad99pad@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to compare the students' learning achievement between before and after studying using cooperative learning activities based on TGT technique 2) to study the students' satisfaction who studied through cooperative learning activities based on TGT technique. The sample group consisted of 36 students in Pratomsuksa 3, Semester 1, academic Year 2023, Ban Nong Waeng Noi School, by Cluster Random sampling. The research tools are: 1) Lesson plans cooperative learning activities based on TGT technique 2) The English language learning achievement test had difficulty values during 0.38 - 0.72 the discrimination during 0.22 - 0.47 and confidence for 0.86 and 3) The satisfaction questionnaire of students in grade 3 towards cooperative learning activities based on TGT technique. It has 5-levels estimation scale. The statistics for data analysis comprised; mean, standard deviation, percentage and t-test for dependent samples. The results of this research found that; 1) The learning achievement after learning by using cooperative learning based on TGT technique of Pratomsuksa 3 students was significantly higher than before at the .01 levels. 2) The satisfaction towards on cooperative learning based on TGT technique of Pratomsuksa 3 students at a high level.

Keywords: Cooperative Learning Activities; TGT Technique; Achievement

บทนำ

การศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ พฤติกรรม และ สังคมในด้านต่างๆ ในอนาคต ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ภาษา จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และ ทักษะทางสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการขับเคลื่อน ประเทศสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนต้องมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการคิด ความสามารถในการ แก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สมรรถนะด้าน ความสามารถในการสื่อสาร เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญ เพราะความสามารถในการสื่อสารเป็น ความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนatanเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับ หรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา ต่างประเทศ เป็นหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศสามารถใช้ ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับ ที่สูงขึ้น โครงสร้างเวลา เรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา กำหนดให้นักเรียนชั้น ป. 1-3 จำนวน 5 คาบต่อสัปดาห์ รวม 200 คาบต่อปี รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรม อันหลากหลายของประชาคมโลก และ สามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้ อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้ 1. ภาษาเพื่อการ สื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียนแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูลความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม 2. ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศ ตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือน ความแตกต่างระหว่างภาษาและ วัฒนธรรม ของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม 3. ภาษา กับความสัมพันธ์กับ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่ม สาระการเรียนรู้อื่น เป็น พื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน 4. ภาษา กับ ความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็น เครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ

สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

จากรายงานแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองแขวน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในปีการศึกษา 2564 และปีการศึกษา 2565 ที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 27.40 และร้อยละ 27.80 ตามลำดับ ซึ่งยังไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 50 จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของโรงเรียนที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื้อหารายวิชามีความยากทำให้นักเรียนยังมีแรงจูงใจในการเรียนน้อย และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่สนใจเรียน ยังขาดการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การอยากช่วยเหลือกันเรียนรู้ และไม่มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ จึงส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่จุดหมายที่ตั้งไว้ (โรงเรียนบ้านหนองแขวน้อย, 2565) ดังนั้นครูผู้สอนควรนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำมาจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดีอีกทั้งได้พัฒนาพฤติกรรมการทำงานแบบกลุ่มของนักเรียนด้วย เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม และมีเกมเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนมีความสนใจอยากเรียนรู้ สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อต่อการเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TGT (Teams Games Tournaments) คือ การเรียนรู้แบบการแข่งขันเป็นทีม โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมกันเรียนรู้ไปพร้อมกัน และแข่งขันกันในเกมการเรียนรู้กับทีมอื่น ๆ ซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมืออีกทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความเอาใจใส่รับผิดชอบตัวเองและทีมร่วมกับสมาชิกคนอื่นส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันสนุกสนานกับการเรียนรู้ ซึ่งมีกระบวนการจัดกิจกรรมดังนี้ (Slavin, 1990) ขั้นที่ 1 ขั้นการสอน เนื้อหาขั้นที่ 2 การจัดทีม ขั้นที่ 3 ขั้นเกมขั้นที่ 4 ขั้นแข่งขันขั้นที่ 5 การยอมรับความสำเร็จของทีมผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการเสริมแรง เช่น การให้รางวัล คำชมเชย เป็นต้น ดังนั้น สมาชิกของทีมจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของทีมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการลงมือหาความรู้เป็นทีม ทีมก็จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน และสมาชิกแต่ละคนในทีมก็มีอิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันฝึกให้ผู้เรียนรู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นกระบวนการ ประเด็นปัญหา การวิเคราะห์สภาพปัญหา การสำรวจข้อมูล การตั้งสมมุติฐานและการสรุปอย่างมีเหตุผล การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ วัฒนธรรม อารมณ์และสังคมร่วมกัน ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรมที่งามการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคมและทักษะการทำงานที่ดีด้วยสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีการพัฒนาทักษะการคิด การสื่อสารที่ดีขึ้น มีทักษะความสัมพันธ์กับบุคคล ยอมรับและช่วยเหลือผู้อื่น (ชนาธิป พรกุล, 2554) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบทีม

แข่งขัน (Team Games Tournament: TGT) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รวมกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในแต่ละทีมจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือ ความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ มารวมกลุ่มกันในอัตราส่วน 1:2:1 ซึ่งสมาชิกของทีมจะได้แข่งขันกันในเกมเชิงวิชาการ โดยความสำเร็จของทีมจะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT จัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมทักษะทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนในทางที่ดี เพราะขณะที่นักเรียนเล่นนั้น นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติที่ดี ทักษะในการเคลื่อนไหว สมรรถภาพทางกายและพัฒนาสังคม ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตอบสนองความรักใคร่ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การเล่นยังช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระสนุกสนานเพลิดเพลินและพร้อมที่จะกระทำกิจกรรมนั้น จากการศึกษางานวิจัยของสหรัฐ ลักษณะสุด (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง อรรถพล อุษา (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยอีจัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT มีทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค TGT ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการนำมาเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

จากหลักการและเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย ได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีความสนุกสนานและมีความสุขกับการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษในทุกหน่วยการเรียนรู้ และทุกชั้น ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียน

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Design) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest - Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัด กลุ่มอำเภอเจริญศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 โรงเรียน รวมทั้งหมด 14 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 301 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองแขนน้อย สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง จำนวนนักเรียน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จัดห้องเรียนเป็นแบบคละชั้นเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามลักษณะการใช้ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

3.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา และวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ทฤษฎี หลักการและแนวคิดในการจัด การเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

3.1.2 จัดทำโครงสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง My classroom

3.1.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ตามกำหนดแผน จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ รวมเวลา 16 ชั่วโมง

3.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ด้านการหลักสูตรและการสอน และด้านภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความตรงตามเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือเหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสม / ถูกต้องที่ใช้ได้คือผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมระหว่าง 4.35-4.73 โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.55

3.1.6 จัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.1 ศึกษาเนื้อหา เรื่อง My classroom แผนการจัดการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการเรียนรู้ และแนวการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบ วิธีการหาความเที่ยงตรง ความยากง่าย อำนาจจำแนก และวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์

3.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ตามตารางวิเคราะห์ การสร้างแบบทดสอบ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้แบบปรนัยชนิดเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ

3.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบรายข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คำนวณค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ของข้อสอบรายข้อแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (วรณิ แกมเกตุ, 2551) ซึ่งแบบทดสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 จำนวน 41 ข้อ เพื่อนำไปทดลองใช้หาค่าอำนาจจำแนก (r) ความยากง่าย (p) และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบต่อไป

3.2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเคยเรียนเนื้อหาแล้ว นำกระดาษคำตอบของแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดย

ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.6 นำคะแนนจากการสอบมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) และคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป และคัดเลือกข้อสอบไว้จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.38 - 0.72 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.22 - 0.47

3.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ที่เลือกไว้ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson จากสูตร KR-20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

3.2.8 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบจริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

3.4.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.4.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความพึงพอใจและวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.4.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชุดต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ความชัดเจน ภาษาที่ใช้ของแบบสอบถาม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากผลการประเมิน มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 จำนวน 14 ข้อ

3.4.5 ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้สอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อตามขั้นตอนต่อไปนี้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองแขงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 36 คน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยปฐมนิเทศเพื่อตกลงและทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองแขงน้อย

4.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test) รายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามลำดับ จนครบจำนวน 8 แผน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเรียนโดยการทดสอบย่อยเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม

4.4 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Post-test) รายวิชาภาษาอังกฤษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.5 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

5. วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียน โดยจัดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for Dependent Samples)

5.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	36	30	11.72	3.13	9.171**	0.000
หลังเรียน	36	30	18.36	3.23		

**p ≤ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.36 และก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.72 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม

ทำรายงานหรือทำกิจกรรมวิชามากกว่าวิชาอื่นหลังจากได้เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ทำให้นักเรียนเข้าใจวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.33$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียนได้ ($\bar{X} = 3.76$)

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลเป็นลำดับดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษหลังเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดการปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน เพื่อชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและจุดมุ่งหมายของแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยได้รับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT ซึ่งการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือ TGT เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือและมีลักษณะของกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมมือกัน มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในการให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและจินตนาการของตนเอง และสมาชิกในกลุ่มสามารถระดมความคิดเพื่อร่วมกันนำผลงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT นี้จะสนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสนใจให้ผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่ายและถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประหยัดเวลาได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ในกระบวนการกลุ่มมีการวางแผนเรียนรู้ร่วมกันช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลให้การเรียนรู้สูงขึ้นส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สหรัฐ์ ลักษณะสุด (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน (TGT) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา บุญหล้า (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุดชุดกิจกรรมการเรียนรู้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบกลุ่ม ร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เพื่อส่งเสริมการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อน

เรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนรู้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ตามแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและการทำงานเป็นทีม คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT นักเรียนมีความเข้าใจในวิชาภาษาอังกฤษ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำรายงานหรือทำกิจกรรมวิชามากกว่าวิชาอื่น และนักเรียนเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษมีความสำคัญและมีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หลังจากได้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT นอกจากนี้ ยังมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด และครูได้แจ้งผลการประเมินแบบทดสอบหลังเรียนให้นักเรียนทราบทันที ซึ่งการที่ได้รับทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง อีกทั้งการได้รับการเสริมแรงทางบวกจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนและได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานอย่างสร้างสรรค์ รู้หน้าที่ของตน ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียน แต่ละคนกล้าแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม จึงทำให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกัน เข้าใจกันมากขึ้น และชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงเกิดเจตคติที่ดีต่อการฝึกฝนทักษะและเกิดแรงจูงใจ ที่จะพัฒนาทักษะให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกริกเกียรติ นรินทร์ (2563) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT เพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโรงเรียนบ้านหนองหาน (วันครู 2502) ผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง การเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิค TGT กับการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย กลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และ ผลการวัดความพึงพอใจของผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ค่า S.D. เท่ากับ 0.31

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น จึงควรนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความ

กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมกลุ่ม ทำรายงานหรือทำกิจกรรมวิชามากกว่าวิชาอื่นหลังจากได้เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT

1.2 ในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ไปใช้ให้มีประสิทธิภาพตามที่ตั้งไว้ ผู้สอนควรเน้นและให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติการเรียนรู้จากกระบวนการกลุ่ม โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด ให้ความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงานและความรับผิดชอบร่วมกันจนทำงานบรรลุเป้าหมาย

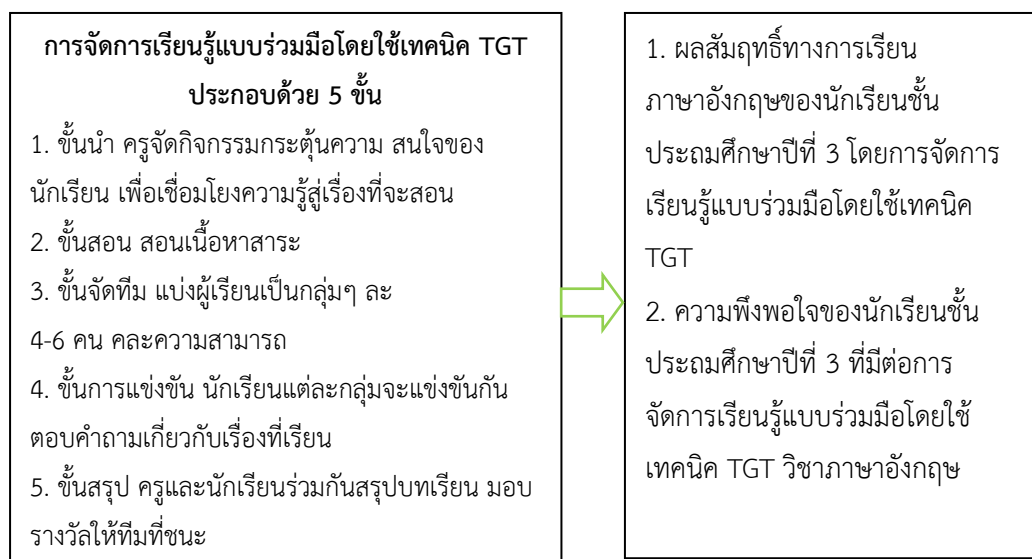
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพ ในกลุ่มกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเลือกเนื้อหาที่เป็น ปัญหาในการเรียนรู้เรื่องอื่นในระดับอื่นๆ หรือในรายวิชาอื่นๆ ที่ควรนำมาพัฒนาเป็นชุดการสอนเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT วิชาภาษาอังกฤษ ร่วมกับเทคนิควิธีการสอนรูปแบบอื่นๆ เช่น Jigsaw TGT TAI เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาครั้งนี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ โดยได้ แนวทางสำหรับครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามกระบวนการ 5 ขั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 : องค์ความรู้ในการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระศิลปะ (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกริกเกียรติ นรินทร์. (2563). *การศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ TGT เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการทำงานเป็นทีม วิชาเทคโนโลยี(วิทยาการคำนวณ) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโรงเรียนบ้านหนองหาน (วันครู 2502)*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิดทฤษฎีและการนำไปใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- โรงเรียนบ้านหนองแวงน้อย (2565). *ผลการประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศโรงเรียนบ้านหนองแวงน้อย*. ฝ่ายวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สทธิฐ ลักษณะสุด. (2563). *การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขันเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. วิจัยผลงานทางวิชาการ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อภิญา บุญหล้า. (2565). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TGT เพื่อส่งเสริมการรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและการทำงานเป็นทีมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรรคพล อุษา. (2564). *การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*

พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์¹ จิรวัฒน์ กิติพิเชฐสรรค์² วิจิตรา เจริญพงษ์³

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

³ นักวิจัยอิสระ

*Corresponding author e-mail: pimparit.t1107@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนจำนวน 16 โรงเรียน จำนวน 109 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รวมจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รายด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด ได้แก่ ด้านทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ ทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ ทักษะด้านความรู้ความรับผิดชอบ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม ตามลำดับ ส่วนอันดับน้อยที่สุดคือทักษะด้านการบริหารและการปรับตัว อยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการพัฒนาทักษะ 1. ทักษะด้านการบริหารและการปรับตัว 2. ทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ 3. ทักษะด้านความรู้ความรับผิดชอบ 4. ทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี และ 5. ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านบุคลิกภาพ 2. ด้านคุณธรรมจริยธรรม 3. คุณลักษณะด้านวิชาการ และ 4. ด้านภาวะผู้นำ

คำสำคัญ: ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21; การเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

*Received: 13 January 2024, Revised: 23 January 2024, Accepted: 24 January 2024

Development of Administration skills to enhance characteristics desirable of School Administrators in the century 21 Under the jurisdiction of the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1

Pimparit Tiangpak¹ Jirawat Kitipichedsun² Wijitra Charoenpong³

¹Faculty of Education, Pitchayabundit College

²Faculty of Liberal Arts, Krirk University

³ Independent Researcher

*Corresponding author e-mail: pimparit.t1107@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the management skills in the 21st century of school administrators under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1 and 2) to propose guidelines for developing and strengthening desirable characteristics of educational institution administrators under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1. The sample group included educational institution administrators, and 109 teachers from 16 schools. The interviewees were 6 school administrators. The instrument used was a questionnaire, and interview form. Statistics used in data analysis include mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.). The research results found that: 1) Administrative skills in the 21st century of administrators of educational institutions under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, overall, were at the highest average level. Each aspect was at the highest level, namely communication skills, and cooperation. Communication and cooperation skills. Knowledge and responsibility skills. Creative skills produce innovation, respectively. The lowest ranking is management and adaptability skills, at a high level. 2) Guidelines for developing and strengthening the desired characteristics of school administrators in the 21st century must include the development of skills: 1. Management and adaptation skills 2. Communication and cooperation skills 3. Knowledge Know your responsibilities skills. 4. Change and use of technology Skills and 5. Creativity and innovation production Skills. 3) Educational institution administrators must enhance desirable characteristics in 4 areas: 1. Personality 2. Morality and ethics, 3. Academic characteristics, and 4. Leadership.

Keywords: Administration Skills In The 21st Century; Enhancing Desirable Characteristics; Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1

บทนำ

กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ผู้บริหารจึงต้องมีความตื่นตัวและมี การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีทักษะสำหรับการดำรงชีวิต ใน โลกศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากเดิม โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตลอดจน การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ จะทำให้เกิดการเรียนรู้รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการ ปรับตัวให้ทันเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถ ของมนุษย์ (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวละครสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มี คุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะบทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสพการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพา สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และ ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม สารวิชา ไปสู่การเรียนรู้ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ทักษะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานี้ ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนจะมีและใช้ไม่เท่ากัน นำไปสู่ปัญหาในการบริหารสถานศึกษาบางแห่งมีการบริหารเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากเป็นที่เชื่อถือและศรัทธาจากผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษาบางแห่งขาดประสิทธิภาพในการบริหาร ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าวอยู่หลายประเด็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนที่จะแสวงหาให้ได้มา ซึ่งความรู้ ความสามารถและทักษะ เพื่อทำให้สามารถบริหารงานอย่างผู้บริหารมืออาชีพได้ (ธีระ รุญเจริญ, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับ (Katz, 1971)

ผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี มีทักษะ มีคุณธรรมและประสพการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพา สถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทักษะที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนจะมีและใช้ไม่เท่ากัน นำไปสู่ปัญหาในการบริหารสถานศึกษา บางแห่งมีการบริหารเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากเป็นที่เชื่อถือและศรัทธาจากผู้ปกครองและชุมชน แต่บางแห่งขาดประสิทธิภาพในการบริหาร ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าวอยู่หลายประเด็น แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ตัวผู้บริหารสถานศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

Robinson(2012) กล่าวว่า ทักษะความเป็นผู้นำ ประกอบด้วย 1. การสร้างสะพาน คือ ผู้นำในศตวรรษที่ 21 จะต้องสามารถ “สร้างสะพานและนำคนให้ข้ามไป เพราะเป็นเพียงหนทางเดียวที่จะสามารถพบสิ่งใหม่ ๆ ได้ 2. การคิดนอกกรอบ ทุกคนในองค์กรต้อง เปลี่ยนมุมมองเพราะเราจะไม่สามารถสืบคลานออกจากแนวคิดเดิม ๆ ได้ถ้าปราศจากการลองสิ่งใหม่ ๆ 3. ความคิดสร้างสรรค์ คือ การที่จะเป็นผู้นำโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความคิด สร้างสรรค์ โรงเรียนต้องการผู้นำที่สร้างสรรค์ หากกระบวนการวิธีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. การสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งนวัตกรรมเป็นกุญแจสำคัญสำหรับทักษะการเป็นผู้นำโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. มุ่งเน้นไปที่ขนาดเล็กที่สุด “จุดเปลี่ยนใหญ่กว่า” การออกจากกรอบแนวความคิดเดิม ๆ นั้น ผู้นำจำนวนมากพยายามที่จะเปลี่ยนทุกอย่าง ผู้นำโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องให้ความสำคัญในสิ่งที่เล็กที่สุดแต่ให้ความแตกต่างที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คือ มุ่งเน้น กลยุทธ์และการมีส่วนร่วมจะช่วยให้สืบคลานออกจากกรอบแนวความคิดเดิม ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถกระทำให้เกิดขึ้นภายในครั้งเดียวจะต้องค่อยเป็นค่อยไป

Hoyle, English and Steffy (2005) กล่าวว่า ทักษะผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 10 ทักษะ คือ 1. ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ 2. ทักษะด้าน ในการกำหนดนโยบายและการปกครอง 3. ทักษะการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน 4. ทักษะการบริหารจัดการองค์กร 5. ทักษะการวางแผนและการพัฒนาหลักสูตร 6. ทักษะการจัดการเรียนรู้ 7. ทักษะการประเมินผลงานและการบริหารบุคลากร 8. ทักษะในการบริหารจัดการบุคลากร 9. ทักษะการวิจัยทางการศึกษา การประเมินผลและการวางแผน 10. ค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ

Kamat (2012) กล่าวว่า ทักษะการบริหาร ประกอบด้วย ทักษะดังต่อไปนี้ 1. ทักษะทางการบริหาร 2. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ความเข้าใจในด้านพฤติกรรม 4. ภาวะผู้นำ 5. การ

ตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ 6. การบริหารเวลา 7. การบริหารความเครียด

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (2556) กล่าวว่า ทักษะใน ศตวรรษที่ 21 หรือทักษะ 4C คือ การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) ขณะที่บางทักษะที่จำเป็นในบริบทของ ศตวรรษใหม่ เช่น ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นต้น

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) กล่าวว่า ทักษะที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะการจัดการความขัดแย้ง การสื่อสาร ผู้นำสถานศึกษาเพียงลำพังไม่สามารถทำให้บรรลุผล ในภารกิจที่มากมายนี้ได้ จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ทักษะการสร้างทีมจึง เป็น ทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งเมื่อมีการทำงานเป็นทีมขึ้นย่อมต้องมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจะต้อง อาศัยทักษะด้านการจัดการความขัดแย้ง การสื่อสารเพื่อลดหรือขจัดความขัดแย้งนั้น

Yang (2011) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีให้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีเว็บไซต์ ออนไลน์ เพื่อการจัดการศึกษา นอกจากนี้ โรงเรียนจะต้องติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน จะต้องจัดให้มีช่องทางหรือเว็บไซต์ในการติดต่อสื่อสาร และ ผู้ปกครองสามารถเข้าไปตรวจสอบ การบ้าน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนของครูและผู้บริหาร

Crawford (2013) ได้กล่าวว่า “ผู้บริหารที่มีความสามารถ ไม่ได้มีมาแต่เกิด แต่สามารถพัฒนาขึ้น ได้” ซึ่งต้องอาศัยการฝึกอบรมหรือ การพัฒนาในทักษะที่สำคัญๆ เช่น 1. การคาดหวังสูง 2. การให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายพื้นฐาน 3. การแก้ปัญหาแบบร่วมมือ 4. มีจิตมุ่งสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับ เทคโนโลยีและนำเอา เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ 5. ความสามารถในการแปลความข้อมูล 6. ทักษะเรียนรู้ 7. ความสามารถในการบริหารเวลาและความใส่ใจ

วิจารณ์ พานิช (2555) ผู้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาต้อง มีความรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจต่อ ชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ ตระหนักในพฤติกรรมทางเชื้อชาติในบริบทของชุมชน การเพิ่ม ผลผลิตและการรู้รับผิดชอบประกอบด้วย การจัดการโครงการ โดยกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนมุ่ง สู่ความสำเร็จ ของงานและวางแผนจัดเรียงลำดับความสำคัญของงานและบริหารจัดการให้เกิด ผลลัพธ์ที่มุ่งหวังผลผลิตที่ เกิดขึ้น โดยสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพสูงโดยมีจุดเน้นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การทำงานทางวิชาชีพที่สุจริต สามารถบริหารเวลาและบริหารโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นภารกิจงานในเชิงสหกิจ การมีส่วนร่วม อย่างแข็งขัน นำเสนอผลงานได้อย่างมืออาชีพและยอมรับ ผลผลิตที่เกิดขึ้นด้วยความชื่นชม

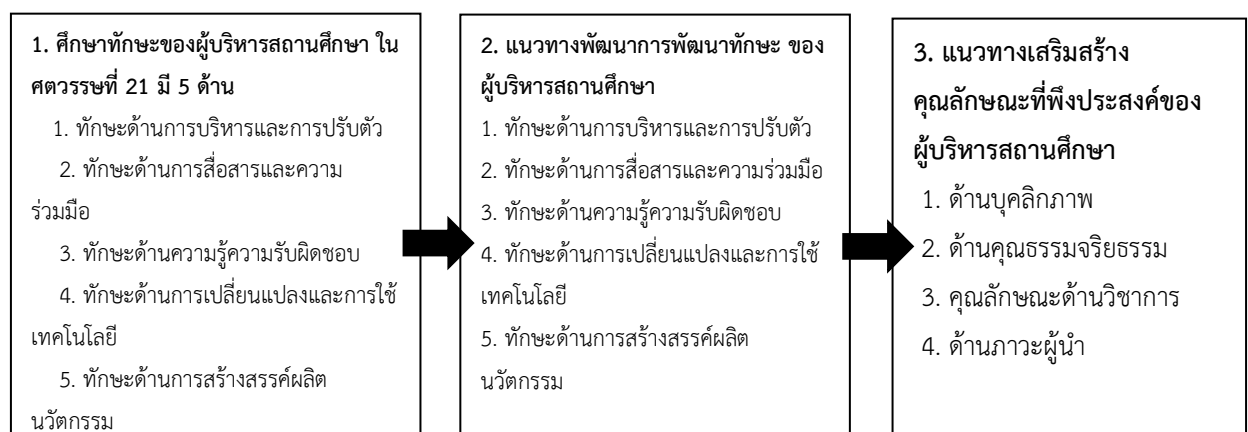
สุรศักดิ์ ปาเฮ (2557) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความยืดหยุ่นและการปรับตัว ได้แก่ การปรับตัวเพื่อเปลี่ยนแปลง โดยการปรับตัวตามบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบและบริบทตามช่วงเวลา ที่กำหนดปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศของการทำงานในองค์กรที่ดีขึ้น เกิดความยืดหยุ่นในการ ทำงาน โดยสามารถหลอมรวมผล สะท้อนของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ให้เกิดผล บวกกับการทำงาน และมี ความรู้ความเข้าใจในการสร้างความสมดุลและความเสมอภาคอย่างรอบด้านเพื่อ ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ของการทำงาน

สุทัศน์ สังคะพันธ์ (2557) กล่าวว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็นซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจน การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทันเทียมและ เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้นการเสริมสร้าง องค์ความรู้ ทักษะเฉพาะทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการเรียนรู้สังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 รูปแบบที่ พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P 21 ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้านความชำนาญ และความรู้อื่นๆ เข้าด้วยกันเพื่อความสำเร็จของผู้เรียน ทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตกรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่แสดง ผลลัพธ์ของนักเรียน

ไพฑูรย์ สีนารัตน์ (2557) กล่าวว่า การปลูกฝังสังคมทางบ้านศตวรรษที่ 21 จะปลูกฝังวัฒนธรรมการสร้างในตัวเด็กไทยในสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร คือ รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์มีความมั่นใจ ในตนเอง แสวงหาความรู้ รู้เท่าทันสารสนเทศใน การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดสร้างสรรค์ เรียนรู้เป็นผู้ประกอบการ และผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศ อดทน ทำงานหนัก ทำงานเป็นทีม รับผิดชอบต่อส่วนรวม คำนึงถึงสังคม มีคุณธรรม ยึดมั่นในสันติธรรม และมีความเป็นไทย

สรุป จากการสังเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีตัวแปร 5 ตัวแปร ที่มีความถี่ระหว่างจำนวน 5-7 ความถี่ คือ 1) ทักษะการบริหารและการปรับตัว 2) ทักษะการสื่อสาร และความร่วมมือ 3) ทักษะความรู้ ความรับผิดชอบ 4) ทักษะการเปลี่ยนแปลง และการใช้เทคโนโลยี และ 5) ทักษะการสร้างสรรค์ ผลิต นวัตกรรม ดังนั้น การศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ผู้วิจัยจึงได้เลือกตัวแปร ทั้ง 5 ตัวแปร เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวถึงข้างต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในเครือข่ายกลอนโดและเครือข่ายจรเข้เผือก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 16 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา 16 คน และ ครู 125 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 141 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในเครือข่ายกลอนโดและเครือข่ายจรเข้เผือก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970) ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ผู้บริหารสถานศึกษา 16 คน และ ครู 93 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 109 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 มี 5 ด้าน จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Hoyle, English and Steffy (2005) Yang (2011) Robinson (2012) Kamat (2012) Crawford (2013) ประกอบด้วย

- 1.1 ทักษะด้านการบริหารและการปรับตัว
- 1.2 ทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ
- 1.3 ทักษะด้านความรู้ความรับผิดชอบ
- 1.4 ทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี
- 1.5 ทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตนวัตกรรม

2. แนวทางพัฒนาการพัฒนาทักษะ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากการสังเคราะห์แนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555) วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) สุรศักดิ์ ปาเฮ (2557) สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (2556) สุทัศน์ สังคะพันธ์ (2557) และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) 5 ทักษะ ประกอบด้วย

- 2.1. แนวทางพัฒนาทักษะด้านการบริหารและการปรับตัว
- 2.2 แนวทางพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ
- 2.3 แนวทางพัฒนาทักษะด้านความรู้ความรับผิดชอบ
- 2.4 แนวทางพัฒนาทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี
- 2.5 แนวทางพัฒนาทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตนวัตกรรม

3. แนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน

- 3.1 ด้านบุคลิกภาพ
- 3.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม
- 3.3 คุณลักษณะด้านวิชาการ

3.4 ด้านภาวะผู้นำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็น

1. แบบสอบถามทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert, 1993) มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในเครือข่ายกลอนโดและเครือข่ายจรเข้เผือก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้
2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย
 - 2.1 สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2 การเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา บทบาทและหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์หา ค่าความถี่ (F) และ ค่าร้อยละ (%)
2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์
3. วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้
 - 3.1 แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ประกอบด้วย
 - 3.1.1. แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการบริหารและการปรับตัว
 - 3.1.2 แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ
 - 3.1.3 แนวทางการพัฒนาทักษะด้านความรู้ความรับผิดชอบ
 - 3.1.4 แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี

- 3.1.5 แนวทางพัฒนาทักษะด้านการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม
- 3.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.2.1 ด้านบุคลิกภาพ
 - 3.2.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม
 - 3.2.3 คุณลักษณะด้านวิชาการ
 - 3.2.4 ด้านภาวะผู้นำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1 ทักษะด้านการบริหาร และการปรับตัว	4.48	0.50	มาก	5
2 ทักษะด้านการสื่อสาร และความร่วมมือ	4.55	0.52	มากที่สุด	2
3 ทักษะด้านความรู้ ความรับผิดชอบ	4.52	0.50	มากที่สุด	3
4 ทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี	4.63	0.48	มากที่สุด	1
5 ทักษะด้านการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม	4.50	0.52	มากที่สุด	4
รวม	4.53	0.48	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปฏิบัติทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการสื่อสาร และความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ทักษะด้านการสื่อสาร และความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) ทักษะด้านความรู้ ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ทักษะด้านการบริหาร และการปรับตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ตอนที่ 1 แนวทางพัฒนาและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 ท่าน ซึ่งสรุปแนวทาง ดังนี้

1.1 ผู้บริหารจะต้องปรับตัวในด้านการบริหารโดยการใช้เครือข่ายความร่วมมือให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโดยใช้หลักการของวงจรเดมมิง หรือ ระบบพีแอลซี มาเป็นรูปแบบการบริหาร การให้ขวัญกำลังใจ มีหลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้ผู้บริหารต้องรอบรู้เรื่องกฎหมาย เกี่ยวกับการเงินและพัสดุ และผู้บริหารควรมีความเข้าใจ ความต้องการของครู จึงจะสนองความต้องการได้ถูกต้อง

1.2 แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องสร้างเครือข่ายการสื่อสารและความร่วมมือ ด้านภาษาอังกฤษ จึงส่งผลให้ระดับด้านภาษาอังกฤษ โดยสามารถนำโปรแกรมภาษาอังกฤษมาใช้ ปัจจุบันจะมีแอปพลิเคชันที่ช่วยในการฝึกภาษามากมายเช่น แอปพลิเคชันไลน์ แอปพลิเคชัน เฟสบุ๊ก และ Power point ต้องมีเวลาในการฝึกฝน โดยผู้บริหารต้องมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความรับผิดชอบ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องบริหารมีแบบส่วนรวม เปิดใจรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้บริหารในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการบริหารรวมทั้งการมีเครือข่ายจากภายนอก ลักษณะของการคิดเร็ว คิดนอกกรอบ ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย และต้องมีวิสัยทัศน์

1.4 แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้ เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีช่วยในการสื่อสาร และการนำเสนอข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แอปพลิเคชัน ไลน์ แอปพลิเคชัน เฟสบุ๊ก หรือ Power point ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น ภาษาอังกฤษ และเทคโนโลยีในการสื่อสาร นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญวิธีการสื่อสารกับองค์กรและชุมชนให้มีความเข้าตรงกัน สถานศึกษาควรจัดให้มี แอปพลิเคชันสำหรับผู้ปกครองในการติดตามผลการเรียนของบุตรหลานเช่น แอปพลิเคชัน: To school

1.5 แนวทางการพัฒนาทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทักษะด้านสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้บริหารจะต้องมีการศึกษาปัญหารอบด้านแล้วค้นหาวิธีที่ดีที่สุดโดยการประยุกต์กับเทคโนโลยีนวัตกรรม นำหลักการของ benchmarking และ balance Score card วงจรเดมมิงมาใช้เพื่อให้เกิดนวัตกรรมทางการบริหาร ใช้นานวิจัยมาเป็นกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้นวัตกรรมทางการบริการ มีนโยบายที่ชัดเจนร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ให้เกิดเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ต้องอาศัยจากประสบการณ์ของผู้บริหาร มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เกิดจากการระดมสมองจากหลายภาคส่วน เพื่อได้วิธีการที่ดีที่สุด

ตอนที่ 2 แนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ท่าน ซึ่งสรุปการสัมภาษณ์ ดังนี้

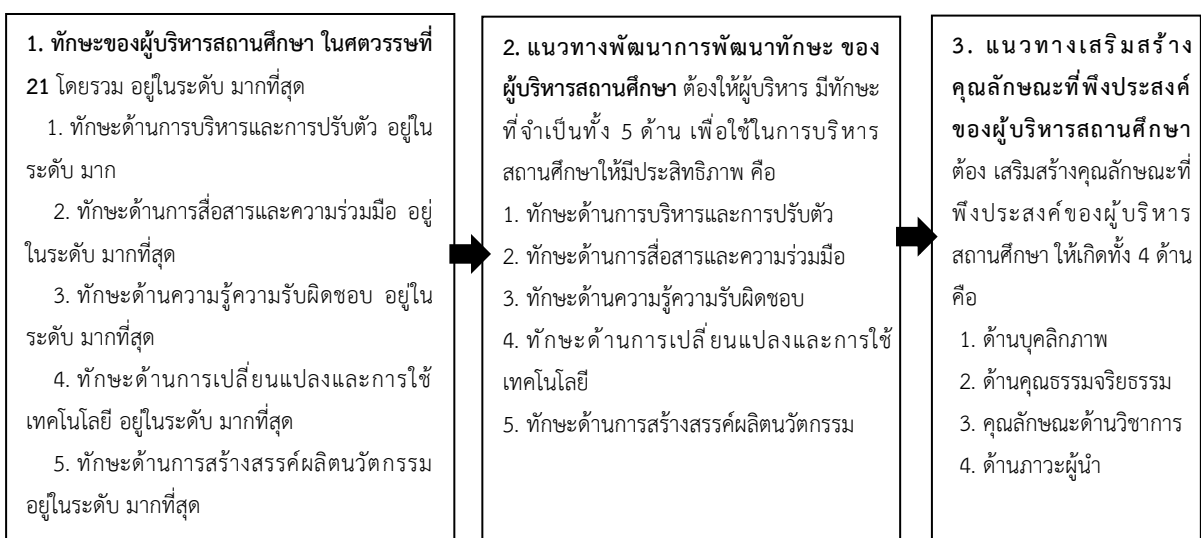
2.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารจะต้องเอาใจเขามาใส่ใจ เรา มีการสร้างขวัญ กำลังใจเอาทั้งคน และงาน ให้มีกิจกรรมร่วมกัน จัดคนให้ตรงกับงาน ผู้บริหารต้องจัดการกับตัวเองก่อน ให้มีบุคลิกภาพที่ดี และเป็นแบบอย่างที่ดี แล้วจึงลงไปหาครูให้ความช่วยเหลือให้ขวัญกำลังใจ

2.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับผู้บริหาร จะต้องมีความจริงใจ มีความโปร่งใสเป็นแบบอย่างที่ดี มี หลักธรรมาภิบาล ความมีน้ำใจ รู้จักให้เวลากับตัวเองให้เวลากับงานและครอบครัว ควรมีหลักธรรมประจำใจ เช่น พรหมวิหาร 4, และอิทธิบาท 4

2.3 ด้านคุณลักษณะด้านวิชาการ ผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ทฤษฎีนำมาสู่การปฏิบัติ มีความเข้าใจความต้องการของบุคลากรในองค์กร ตอบสนองความต้องการขององค์กรได้ ตามเป้าหมาย ต้องมีความรู้ในทฤษฎีการบริหาร เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ต้องมีเป้าหมายประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายจริงใจที่มีต่อสมาชิกในองค์กร ความสามารถเป็นที่เลี้ยงให้ใช้ ระบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ พัฒนา ด้านองค์ความรู้ เช่น การจัดการความรู้ การงานก็สำคัญตามหลักของ benchmarking

2.4 ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารจะต้องปรับตัวในการบริหารงานที่เน้นทั้งคนและงานมีความสำคัญ ต้องดูแลขวัญกำลังใจเป้าหมายในการการใช้หลักธรรมาภิบาล มีความระมัดระวังเรื่องเงินพัสดุมีความยืดหยุ่น มีความรอบรู้ในเรื่องของกฎหมาย การเงินพัสดุ ใช้ข้อมูลการตัดสินใจที่มีความสำคัญมาก ต้องจัดการองค์กรตัวเองก่อนให้ไปในทิศทางเดียวกัน มีการสื่อสารด้วยความจริงใจกับชุมชน

สังเคราะห์ผลการวิจัยโดยภาพรวมเป็นแผนภาพที่เชื่อมโยงกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา จัดให้มีช่องทางติดต่อสื่อสารที่หลากหลายกับผู้ปกครอง และ ชุมชน และ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะด้านการเขียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด นาคขวัญ (2564) พบว่า ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ทักษะด้านการบริหาร และการปรับตัว อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร จะต้องปรับตัวในด้านการบริหารโดยการมีเครือข่ายความร่วมมือ ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร นอกจากนี้ผู้บริหารต้องรอบรู้เรื่องกฎหมาย เกี่ยวกับการเงินและพัสดุ และผู้บริหารควรมีความเข้าใจ ความ ต้องการของครู จึงจะสนองความต้องการได้ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hoyle English and Steffy (2005) พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ทักษะการบริหาร จัดการองค์กร ทักษะการจัดการเรียนรู้ ทักษะในการบริหารจัดการบุคลากร ค่านิยมและจริยธรรม ของการเป็นผู้นำ Crawford, (2004) พบว่า การบริหาร และการปรับตัว ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งต้องมีทักษะที่สำคัญ ๆ เช่น การคาดหวังสูง ผู้นำสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์จะมุ่งความสำเร็จของ นักเรียนทุกคน การให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายพื้นฐาน สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ จึง เป็นจุดมุ่งหมายพื้นฐาน เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญ ทุกสิ่งทุกอย่างจึงมุ่งการบรรลุ จุดมุ่งหมายนั้น

1.2 ทักษะด้านการสื่อสาร และความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร สถานศึกษา จะต้องสร้างเครือข่ายการสื่อสารและความร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการสื่อสาร ภายนอกองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตร พานิช (2555) ได้กล่าวว่า การสื่อสาร และความ ร่วมมือของทักษะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรับผิดชอบ ตระหนักในพฤติกรรม ทางเชื้อชาติในบริบท ของชุมชน การเพิ่มผลผลิต และ วิโรจน์สารรัตน์ (2556) ได้กล่าวว่า การสื่อสาร และ ความร่วมมือ ทักษะที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสร้าง ทีมงาน การสื่อสาร เพื่อให้มั่นใจได้ว่าสภาพบรรยากาศการเรียนรู้เป็นสากล จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมการสื่อสาร ดังนั้น ทักษะการ สร้างทีมจึงเป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง ไกรศร เจียมทอง (2561) พบว่า ผู้บริหารมีการ พัฒนา ความเป็นผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา ใจ ทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมี ประสิทธิภาพให้ความสัมพันธ์กับทุกคนอย่างเสมอภาคกัน และมีวิธีการสื่อสาร สร้างความร่วมมือกับกลุ่มใน ฐานะผู้นำอย่างชัดเจน

1.3 ทักษะด้านความรู้ ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ทักษะการคิด สร้างสรรค์ ผู้บริหารต้องบริหารมีแบบส่วนรวม เปิดใจรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ต้องอาศัย ประสพการณ์ของผู้บริหารในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการบริหารรวมทั้งการมี เครือข่ายจากภายนอก ลักษณะของการคิดเร็ว คิดนอกกรอบ ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย และต้องมี

วิสัยทัศน์ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความแตกต่างกันของผู้ร่วมงานได้ สอดคล้องกับ บรรจง ลาวะลี (2560) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับ การเปลี่ยนแปลงของโลก

1.4 ทักษะด้านการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงของความรู้และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ต้อง ตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นได้ทันเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yang (2011) พบว่า ผู้บริหาร จะต้องใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีให้เป็นเครื่องมือในการ จัดการเรียนการสอน Crawford, (2013) ได้กล่าวว่า คุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัย สำคัญต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของ สถานศึกษา ซึ่งต้องอาศัยการฝึกอบรมหรือ การพัฒนาใน ทักษะที่สำคัญ ๆ เช่น ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีและนำเอา เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ทั้งในการเรียนรู้ของ ความสามารถ ในการแปลความข้อมูล ผู้นำสถานศึกษาต้องรู้คุณค่าของข้อมูลที่ดีและนำมาใช้เพื่อพัฒนา สถานศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว นำสู่การปฏิบัติและประเมินผลเพื่อวัดผลสำเร็จ

1.5 ทักษะด้านการสร้างสรรค์ ผลิตรายการ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีการ บริหาร จัดการทรัพยากรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการกระตุ้นให้บุคลากรแสดง ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้บุคลากรนำแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ใน การปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ในการผลิตนวัตกรรมการ เพื่อเป็นแบบอย่าง หรือนำไปนิตะการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ทองจำรัส และ สจิวรรณ ทรพพสุ (2563) พบว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มณฑาทิพย์ นามนุ, (2561) พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ญฐกร วรรณวัฒน์และ ภาวิดา ธาราศิริสุทธิ (2564) กล่าวว่า ผู้บริหารสามารถคิด นอกกรอบคิดสร้างสรรค์ข้อมูลได้รวดเร็ว ประเมินความสำคัญของ องค์ประกอบและเชื่อมโยง ข้อมูลตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศนำไปสู่การ ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ สภาพปัญหาของสถานศึกษา เพื่อนำมาจัดทำนโยบายใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาให้ บรรลุ เป้าหมาย และสอดคล้องกับ คณินันต์ กิจวิธิ (2560) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับในความคิดของ ครูหรือบุคลากร แสดง ว่าผู้บริหารมีความสามารถในการนำผลการคิดวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ เหมาะสมกับ สถานการณ์ โนมน้าวให้บุคลากรในโรงเรียนสร้างสรรค์งานให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น มี การวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ไปแก้ปัญหาที่สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำ ความคิดที่ สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนาวัตกรรมการได้

2. ผลการสัมภาษณ์ แนวทางเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสรุปการสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารต้องจัดการกับตัวเองก่อน ให้พร้อมและเป็นแบบอย่างที่ดี มีบุคลิก ภาพที่ดี เป็นที่ประทับใจของผู้พบเห็น แล้วจึงลงไปหาครูให้ความช่วยเหลือให้ขวัญกำลังใจ ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพ ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารและต้องทำให้องค์กรเป็นองค์กรเชิงบวก ต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีการสร้างขวัญ กำลังใจ เอาทั้งคนและงาน ให้มีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2557) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือการเปลี่ยนแปลง โดยการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและบริบทตามช่วงเวลาที่กำหนดปรับตัว โดยสามารถหลอมรวมผลสะท้อนของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ประทับใจของทุกคน

2.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีความจริงใจ รู้จักให้เวลากับตัวเองให้เวลากับงานและครอบครัว ควรมีหลักธรรมประจำใจ เช่น พรหมวิหาร 4, และอิทธิบาท 4 อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความแตกต่างกันของผู้ร่วมงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไกรสร เจียมทอง (2561) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ตนเอง

2.3 ด้านคุณลักษณะด้านวิชาการ ผู้บริหารจะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นำทฤษฎี นำมาสู่การปฏิบัติ มีความเข้าใจความต้องการของบุคลากรในองค์กร ตอบสนองความต้องการขององค์กรได้ ต้องมีความรู้ในทฤษฎีการบริหาร เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ สามารถเป็นพี่เลี้ยง ต้องมีความรู้ในทฤษฎีการบริหาร เรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ต้องมีเป้าหมายประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายจริงใจที่มีต่อสมาชิกในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทัศน์ สังคะพันธ์ (2557) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็นทางด้านวิชาการ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อให้ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลง การบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และ ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม สารวิชา ไปสู่การเรียนรู้ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555)

2.4 ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารจะต้องปรับตัวในการบริหารงานที่เน้นทั้งคนและงานมีความสำคัญ ต้องดูแลขวัญกำลังใจเป้าหมายในการการใช้หลักธรรมาภิบาล มีความระมัดระวังเรื่องเงินพัสดุมีความยืดหยุ่น มีความรอบรู้ในเรื่องของกฎหมาย การเงินพัสดุ ใช้ข้อมูลการตัดสินใจ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารจะต้องปรับตัวในการบริหารงานที่เน้นทั้งคนและงานมีความสำคัญต้องดูแลขวัญกำลังใจเป้าหมายในการการใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองทิพภาวิริยะพันธุ์ (2550) ได้กล่าวว่า ผู้บริหาร หรือผู้ที่จะเป็นผู้บริหาร นอกจาก จะต้องเป็น คนเก่ง มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องมีทักษะสำหรับผู้บริหารเพื่อสร้างคุณค่าเพิ่ม ให้แก่ตนเองสูงสุดจะได้มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันในโลกยุคไร้พรมแดน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ควรจัดให้ความสำคัญในการให้ ความรู้ โดยการฝึกอบรม หรือศึกษาเอกสาร ด้านทักษะด้านการสร้างสรรค์ ผลิตรายการด้านทักษะด้านการบริหาร และการปรับตัว แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู เนื่องจากผลการศึกษาพบว่ามีความสำคัญต่ำสุด

1.2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ควรจัดให้มีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่มีผลงาน ด้านทักษะด้านการสร้างสรรค์ ผลิตรายการด้านทักษะด้านการบริหาร และการปรับตัว ที่เป็นแบบอย่าง แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าทั้งสองทักษะมีความสำคัญต่ำสุด

1.3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2.4 ควรศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนของรัฐและผู้บริหาร โรงเรียนเอกชน

เอกสารอ้างอิง

ไกรสร เจียมทอง. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 32*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

คณินนิตย์ กิจวิธิ. (2560). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต .1* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ณัฐกร วรรณวัฒน์ และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ตาม การรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เครือข่ายที่ 71 กรุงเทพมหานคร*. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(2), 126-138.

ทองทิพภา วิริยะพันธุ์. (2551). *การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

- บรรจง ลาวะลี. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน. *วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 6(2), 30-41.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). *ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- มณฑาทิพย์นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสอภุชศักดิ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา* กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา. ใน สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (2556). *ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ แห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- สมคิด นาคขวัญ. (2564). *ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). *ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21*. ใน *บทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2557). *เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาครูและบุคลากรการศึกษาในสังกัดข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- สุวิมล ทองจำรัส และสจิวรรณ ทรรพสุ. (2563). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 10(3), 168-178.
- Crawford, C. (2013). *Chris Crawford on Interactive Storytelling*. (2nd ed.). Berkeley, CA: New Riders.
- Crawford, J. (2004). *Educating English Learners: Language Diversity in the Classroom*. (5th ed.). Los Angeles: Bilingual Education Services.
- Hoyle, English and Steffy. (2005). *Skills for Successful 21st Century School Leaders*. R&L Education.
- Kamat. (2012). *New Trends in Education for 21st Century*. (Online) (Retrieved 20 September 2019) [https://scholar.google.co.th/scholar?q=Kamat.+\(2012\).+New+Trends+in+Education+for+21st+Century.&hl=th&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar](https://scholar.google.co.th/scholar?q=Kamat.+(2012).+New+Trends+in+Education+for+21st+Century.&hl=th&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar)
- Katz, R.L. (1971). *Skill of effective administrator*. Cambridge: Harvard Business Review.

- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Robinson, J. (2012). Crawling Out-of-the-Box: 5 New Skills for 21st Century School Leaders. (Online) (Retrieved 20 September 2019) From <http://the21stcenturyprincipal.blogspot.com/2012/12/crawling-out-of-box-5-new-skills-for.html>
- Yang, P. (2011). *A Literature Review of the Skills Required by 21st Century School Administrators*. Canada: Athbasca University.

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
ในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศึกษากำแพงเพชร เขต 1*

นริศรา เรียนรู้^{1*} พงศกมล พลพิกุล²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: kung_english@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและเปรียบเทียบการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ และ 2) หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง 230 คน ผู้ให้ข้อมูล 17 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา Independent t-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียนแตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-10 ปี กับ 11-20 ปี มีข้อเสนอแนะ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำผลการวิจัยมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงาน สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยมาจัดทำแผนงานเพื่อนำมาพัฒนาครูให้มีความรู้ในการวัดผลประเมินผลอย่างถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัย ไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2566

คำสำคัญ: การวัดผล; การประเมินผล; เทียบโอนผลการเรียน; ความเป็นปกติใหม่

*Received: 26 December 2023, Revised: 21 January 2024, Accepted: 24 January 2024

Guidelines Development for Measurement, Evaluation and Transfer of Learning Achievement in the New normal of the Small Schools under the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1

Narisara Reanroo¹ Pruettipol Pruettikul²

¹Education in Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: kung_english@hotmail.com

ABSTRACT

The objective of this research is 1) to study the conditions, problems and compare the conditions for Measurement, Evaluation and Transfer of learning achievement in the New Normal of the small schools, classified by educational qualification and experience in working. 2) To found ways to developed to Measurement, Evaluation and Transfer of learning achievement in the New Normal of the small schools under the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 1, the samples of the research were 230 directors and teachers. 17 informants The instrument used was an estimation scale questionnaire with IOC values ranging from 0.80 - 1.00. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. content analysis independent t-test and One-way ANOVA. The findings were as follows: the evaluation of reading, critical thinking and writing had to operating conditions at the highest level. Classified by educational background, it was found that there was no difference. And classified according to work experience, it was found that Administrators and teachers with different operational experience, there are 1 pair of different performance assessment conditions: administrators and teachers with 1-10 years of operational experience and 11-20 years of experience. The researcher had a suggestion: Educational service area offices should to used the results of research on national assessment of academic achievement and the transfer of grades to developed a plan for teachers to had knowledge approach to assessment. Administrators should encourage staff to used research results to develop and design them in accordance with the guidelines for measuring and evaluating learning indicators along the way. Destination indicators and criteria for judging academic performance according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (2008) Revised B.E. 2566 (2023).

Keywords: Measurement; Evaluation; Transfer of learning achievement; New Normal

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกด้าน การศึกษาในปัจจุบันนี้ต้องเตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ อยู่เสมอ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สังคมจึงมีการปรับตัวในการดำเนินชีวิตแบบใหม่ชื่อว่า “New Normal” หรือ “ความเป็นปกติใหม่” ซึ่งสถานการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก บุคลากรทางการศึกษาจำนวนมากมีการปรับตัวเพื่อใช้เทคโนโลยีในการทำงานทางไกล สถานศึกษาและครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดทำสื่อและนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยมาใช้และสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เข้าใจและมีความรู้เข้าใจได้ง่ายขึ้น (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นหน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ จึงมีความมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีการปฏิรูปการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ปรับบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและสร้างระบบการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ด้านคุณภาพในข้อที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลควบคู่การเรียนรู้ไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมการนำหน่วยกิตมาใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งต่อผู้เรียน ผู้สอนและสถานศึกษา ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล สถานศึกษามีหน้าที่หลักในการบริหารการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ด้านการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติและด้านการเทียบโอนผลการเรียน โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การวิเคราะห์ผลและการรายงาน การนำผลไปใช้ในการพัฒนาการประเมินงานและการพัฒนางาน จากการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประเด็นนโยบายที่ 3 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพได้กล่าวถึง แนวทางพัฒนาข้อ 3.3.5 พัฒนาระบบการดำเนินงาน ทะเบียน-วัดผล การจัดเก็บเอกสารหลักฐานการจบการศึกษา การออกเอกสารทางการศึกษาและการ

ให้บริการข้อมูลทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1, 2565)

จากรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ยังมีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประสบปัญหาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมากและมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการวัดผลประเมินผลและเห็นความสำคัญของการนำผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนมาวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ในปีการศึกษาต่อไป จึงได้มีการจัดประชุมออนไลน์เพื่อให้ความรู้กับบุคลากรให้มีการปรับตัวใช้เทคโนโลยีในการทำงาน พัฒนาให้การเรียนการสอนมีความคล่องตัวได้มากยิ่งขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1, 2565) แต่สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีความขาดแคลนด้านทรัพยากร หากกล่าวถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนการสอนนั้น นับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการจัดการศึกษา เนื่องจากมีข้อจำกัดในปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัจจัยด้านบุคลากรที่มีจำนวนไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับภาระงานครูสอนไม่ตรงเอก จึงทำให้ไม่มีความถนัดในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ ด้านความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญของผู้ปฏิบัติงาน ด้านการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ด้านงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ขัดข้องและไม่ทั่วถึง เป็นต้น

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ให้สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการวัดและประเมินผล ซึ่งนับได้ว่าเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน พัฒนาด้านการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา กับประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การของผู้ปฏิบัติงาน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 565 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบเลือกตอบ และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert rating scales) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 7 คน นักวิชาการหรืออาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยที่ศึกษาวิจัยด้านการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน และครูที่มีประสบการณ์ด้านการวัดผลประเมินผลทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็น
ปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ	3.91	0.22	มาก
2	ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน	3.92	0.19	มาก
3	ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.92	0.20	มาก
4	ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.93	0.18	มาก
5	ด้านการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.93	0.19	มาก
6	ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน	3.94	0.21	มาก
เฉลี่ยรวม		3.92	0.19	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การวัดผลประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ($\bar{x}$ = 3.94, S.D. = 0.21) รองลงมาคือ การวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 0.19) การวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x}$ = 3.93, S.D. = 0.18) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 3.92, S.D. = 0.20) การวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x}$ = 3.92, S.D. = 0.19) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ($\bar{x}$ = 3.91, S.D. = 0.22) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แต่ละด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าปัญหา 3 อันดับแรกคือ คณะกรรมการขาดการกำกับ ติดตามการพัฒนาเครื่องมือของครูผู้สอน รองลงมาคือ คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระขาดการกำกับ ติดตามการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ และคณะกรรมการ ขาดการประมวลผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งโรงเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ ตามลำดับ

2.2 ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน พบว่า ปัญหา 3 อันดับแรกคือ สถานศึกษาไม่มีการวิเคราะห์และประมวลผลการประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่มีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจในการประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนให้กับบุคลากร และคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา ไม่ได้กำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามลำดับ

2.3 ด้านการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า ปัญหา 3 อันดับแรกคือ สถานศึกษาไม่มีการในการจัดทำเอกสารหลักฐาน และเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษาขาดการกำกับ ติดตามการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอน และสถานศึกษาขาดการสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ

2.4 ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ปัญหา 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาไม่มีการรวบรวมผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อสรุปผลการประเมินรายปี รายภาค และการผ่านระดับชั้นของผู้เรียน รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่มีการบันทึกผลการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทุกกิจกรรมเพื่อใช้ประกอบ การตัดสินผล การประเมินเป็นรายบุคคล และสถานศึกษาไม่ได้ นำผลการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำข้อมูลการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

2.5 ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ พบว่าปัญหา 3 อันดับแรกคือ สถานศึกษาไม่ได้นำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่มีการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติอย่างเหมาะสม และสถานศึกษาขาดการประชุมชี้แจงความสำคัญและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ ตามลำดับ

2.6 ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ปัญหา 3 อันดับแรก คือ สถานศึกษาไม่ได้นำผลของการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนมาพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รองลงมาคือ สถานศึกษามีการพัฒนาเครื่องมือการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาแต่ยังไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา และสถานศึกษาไม่มีการประชุม วางแผนเพื่อหาแนวทางปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ข้อ	รายการ	สูงกว่าปริญญาตรี (n=108)		ปริญญาตรี (n=122)		T-test	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.94	0.20	3.91	0.20	1.063	.289
2	ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน	3.95	0.19	3.92	0.22	.943	.347
3	ด้านการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์	3.95	0.18	3.90	0.19	1.928	.055
4	ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.95	0.16	3.91	0.20	1.765	.079
5	ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ	3.90	0.22	3.91	0.22	-.459	.646
6	ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน	3.92	0.20	3.90	0.19	.557	.578
รวม		3.94	0.19	3.91	0.20	.966	.332

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

สภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอน						
ผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.183	2	.091	2.226	.110
	ภายในกลุ่ม	9.329	227	.041		
	รวม	9.512	229			
2. ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน	ระหว่างกลุ่ม	.051	2	.025	.560	.572
	ภายในกลุ่ม	10.271	227	.045		
	รวม	10.322	229			
3. ด้านการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	.097	2	.048	1.305	.273
	ภายในกลุ่ม	8.398	227	.037		
	รวม	8.495	229			
4. ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	.059	2	.029	.814	.444
	ภายในกลุ่ม	8.174	227	.036		

สภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอน

ผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่		SS	df	MS	F	Sig.
รวม		8.232	229			
5. ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ	ระหว่างกลุ่ม	.254	2	.127	2.534	.082
	ภายในกลุ่ม	11.392	227	.050		
	รวม	11.647	229			
6. ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.251	2	.126	3.239	.041*
	ภายในกลุ่ม	8.808	227	.039		
	รวม	9.060	229			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากพบความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบรายคู่ (Multiple Comparisons) เพื่อพิจารณาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใดที่ต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	ความแตกต่าง		
	1- 10 ปี	11-20 ปี	ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป
$\bar{x}$	3.88	3.94	3.97
1- 10 ปี	3.88	1	-.060*
11-20 ปี	3.94	-	1
ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป	3.97	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียนแตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-10 ปี กับ 11-20 ปี

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

4.1 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูความตระหนักถึงความสำคัญของการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตัดสินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของครูภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง และควรมีการจัดทำระเบียบคู่มือการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

4.2 ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน พบว่า ผู้บริหารควรขับเคลื่อนให้มีการนำผลประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนมาวางแผนในการพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีการปรับปรุงซ่อมเสริม และส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือคัดกรองการอ่านการเขียนที่ต้นสังกัดจัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และนำมาเก็บรวบรวมผลเป็นข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.3 ด้านการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การจัดค่ายและกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และควรสร้างความเข้าใจให้ครูในการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะของผู้เรียนให้ถูกต้องและควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

4.4 ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า สถานศึกษาควรสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมและนำมาใช้ในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยดูจากการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมวลผลและตัดสินผลการประเมิน เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กครูต้องรับผิดชอบในการประเมินผลหลายด้าน และสถานศึกษาควรมีการรวบรวมผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อสรุปเป็นรายปี รายภาคและการผ่านระดับชั้นของผู้เรียนและมีการนำผลไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำข้อมูลการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

4.5 ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ พบว่า ได้แก่สถานศึกษาควรนำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติมาวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยแล้วนำมาวางแผนพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติดีขึ้น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการนิเทศกำกับและติดตามการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานอย่างชัดเจนและควรวางแผนเตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติอย่างต่อเนื่อง

4.6 ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนระดับสถานศึกษาเพื่อวางแผนและดำเนินการ ให้มีความพร้อมและสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเครื่องมือการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผล การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน รองลงมาคือ ด้านการวัดผลประเมินผล คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการดำเนินงานการวัดผลประเมินผล การเรียนอย่างชัดเจน พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบ ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ศรีสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผล การศึกษากับการปฏิบัติงานตามภารกิจ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในภาระหน้าที่การวัดผลประเมินผล การเทียบโอน ผลการเรียนรู้ ปฏิบัติตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด มีการจัดทำเอกสารคู่มือและแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างเป็นระบบ

2. ปัญหาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า คณะกรรมการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล ขาดการกำกับ ติดตามการพัฒนาเครื่องมือตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้ของครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการประชุมชี้แจง จึงทำให้ ครูไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล ไม่มีการวิเคราะห์และ ประมวลผลผลการประเมินผล การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของผู้เรียน ขาดการจัดทำเอกสารหลักฐานและ เก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษา ไม่ได้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาจุดปรับปรุง สอดคล้องกับงานวิจัย ของหทัย ศิริพิน (2558) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครรสาษฎร์ประสิทธิ์) พบว่า การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ควรได้รับการพัฒนา ด้าน กระบวนการเรียนรู้ การขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ สถานศึกษาควรมีการนำผลของการวัดผลประเมินผลมาศึกษา วิเคราะห์เพื่อนำมา ปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า

3.1 การดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามวุฒิ

การศึกษาพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรี ได้มีการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนจากคู่มือและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้ครูนำมาปฏิบัติตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ มีสง่าและอิศรา รุ่งทวีชัย (2561) เรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีสภาพการวัดและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน

3.2 การดำเนินการงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีสภาพการดำเนินการงานการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียนแตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-10 ปี กับ 11-20 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเข้าใจและวิธีแก้ปัญหาทางด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียนได้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. แนวทางพัฒนาการดำเนินการงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตัดสินผลการเรียนอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตในความเป็นปกติใหม่จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 19) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาเครื่องมือของครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาคเรียนละ 1-2 ครั้งและควรมีการจัดทำระเบียบ คู่มือการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอื้ออังกร ขำนาญ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า แนวทางด้านการวัดผลประเมินผล ควรมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายให้สอดคล้องกับหลักสูตรและส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รวมไปถึงการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดผลให้มากขึ้น

4.2 ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการขับเคลื่อนการนำผลประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนมาวางแผนในการพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีการ

ปรับปรุง ช่อมเสริม รวมถึงควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือคัดกรองการอ่านการเขียนที่ต้นสังกัดจัดทำขึ้น สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการนิเทศ กำกับและติดตามผลประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ศรีสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษากับการปฏิบัติงานตามภารกิจการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนด้านการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ กำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพการประเมิน สร้าง เครื่องมือและกำหนดวิธีการ ควรมีการรวบรวมผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนเพื่อสรุปผล การประเมินและนำผลมาวิเคราะห์เพื่อนำผลมาพัฒนาสถานศึกษาในปีต่อไป

4.3 ด้านการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาควรออกแบบ กิจกรรมที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการใช้ชีวิตประจำวันที่มี การดำเนินวิถีชีวิตในความเป็นปกติใหม่ เช่น ค่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมวันสำคัญ รวมถึงควร สร้างความเข้าใจให้กับครูผู้สอนในการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้ถูกต้องด้วย วิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของราเมศ ลาวงกระโทก (2561) ได้ศึกษาปัญหาและแนว ทางการบริหารงานวัดผลประเมินผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้ ทักษะในการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลประเมินผล ตลอดจนสร้างความเข้าใจและความตระหนักให้กับ ครูผู้สอนในการดำเนินงานให้ถูกต้อง การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควรประเมินในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมจิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.4 ด้านการวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาควรสร้างเครื่องมือที่มี ความหลากหลายและเลือกนำมาใช้วัดผลประเมินผลให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและมีความ ยืดหยุ่นในเรื่องวิธีการนำมาใช้ในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินวิถี ชีวิตในความเป็นปกติใหม่ การวัดผลประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานและ การเข้าร่วมกิจกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยในการเก็บรวบรวม ข้อมูลประมวลผลและตัดสินผลการประเมิน มีการรวบรวมผลการประเมินสรุปผลการประเมินและการผ่าน ระดับขั้นของผู้เรียนและมีการนำผลไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำข้อมูลการพัฒนาสถานศึกษาอย่าง เป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขงวิไลรัตน์ โกพลรัตน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการบริหาร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 พบว่า ให้มี การตรวจสอบติดตามผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีที่หลากหลาย รายงานและสรุปผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต่อผู้บริหารให้ ทราบผล วางแผนพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในวงจร PDCA วงรอบต่อ ๆ ไป

4.5 ด้านการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ สถานศึกษาควรมีการนำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ มาวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อยแล้วนำมาวางแผนพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติดีขึ้น ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับและติดตามการวัดผลประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานอย่างชัดเจน คำนึงถึงการดำเนินชีวิตในความเป็นปกติใหม่ ควรมีการวางแผนร่วมกันเพื่อเตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมรับการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ ทองงาม (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ได้ พบว่า สถานศึกษาควรมีการประเมินผลโครงการในมิติด้านวิชาการซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบ O-NET ช่วยให้ได้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจคุณภาพ นำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหารในการตรวจสอบโครงการว่าควรปรับปรุง พัฒนา หรือยกเลิก ต่อไป

4.6 ด้านการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการวัดผลประเมินผลการเทียบโอนผลการเรียน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานศึกษาเพื่อวางแผนและจัดทำและพัฒนาเครื่องมือในรูปแบบออนไลน์ได้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน เพิ่มช่องทางออนไลน์เพื่อลดความเสี่ยงในการติดต่อประสานงานกันโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กองทะเบียนและประมวผล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2565) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนความรู้ทักษะและประสบการณ์ตามหลักสูตรมหาวิทยาลัย นิสิตรระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ควรพัฒนาระบบการโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ตามหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและควรเพิ่มช่องทางการบริการให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจในการเทียบโอนผลการเรียน ทักษะและประสบการณ์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย (Policy) สำนักเขตพื้นที่การศึกษาควรสนับสนุนให้สถานศึกษาทุกแห่งเห็นความสำคัญในการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ควรมีการปรับเกณฑ์การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเกณฑ์วัดผลประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2566 และส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการสะท้อนจุดเด่น จุดด้อยในการดำเนินการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา โดยสามารถนำผลการวิจัยมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีรูปแบบและแนวทางในปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปปรับใช้พัฒนางานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาองค์กร (Organization) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติและด้านการเทียบโอนผลการเรียนมาจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อนำมาพัฒนาครูให้มีความรู้เรื่องการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดทำเครื่องมือที่สามารถดำเนินการวัดและประเมินผลในรูปแบบออนไลน์ได้ มีการประชาสัมพันธ์คู่มือและระเบียบผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน เพิ่มช่องทางการติดต่อออนไลน์เพื่อลดความเสี่ยงในการเข้ามาติดต่อประสานงานกันโดยตรง รวมทั้งควรจัดหาผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2566 มาเป็นวิทยากรให้คำแนะนำเกี่ยวกับดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

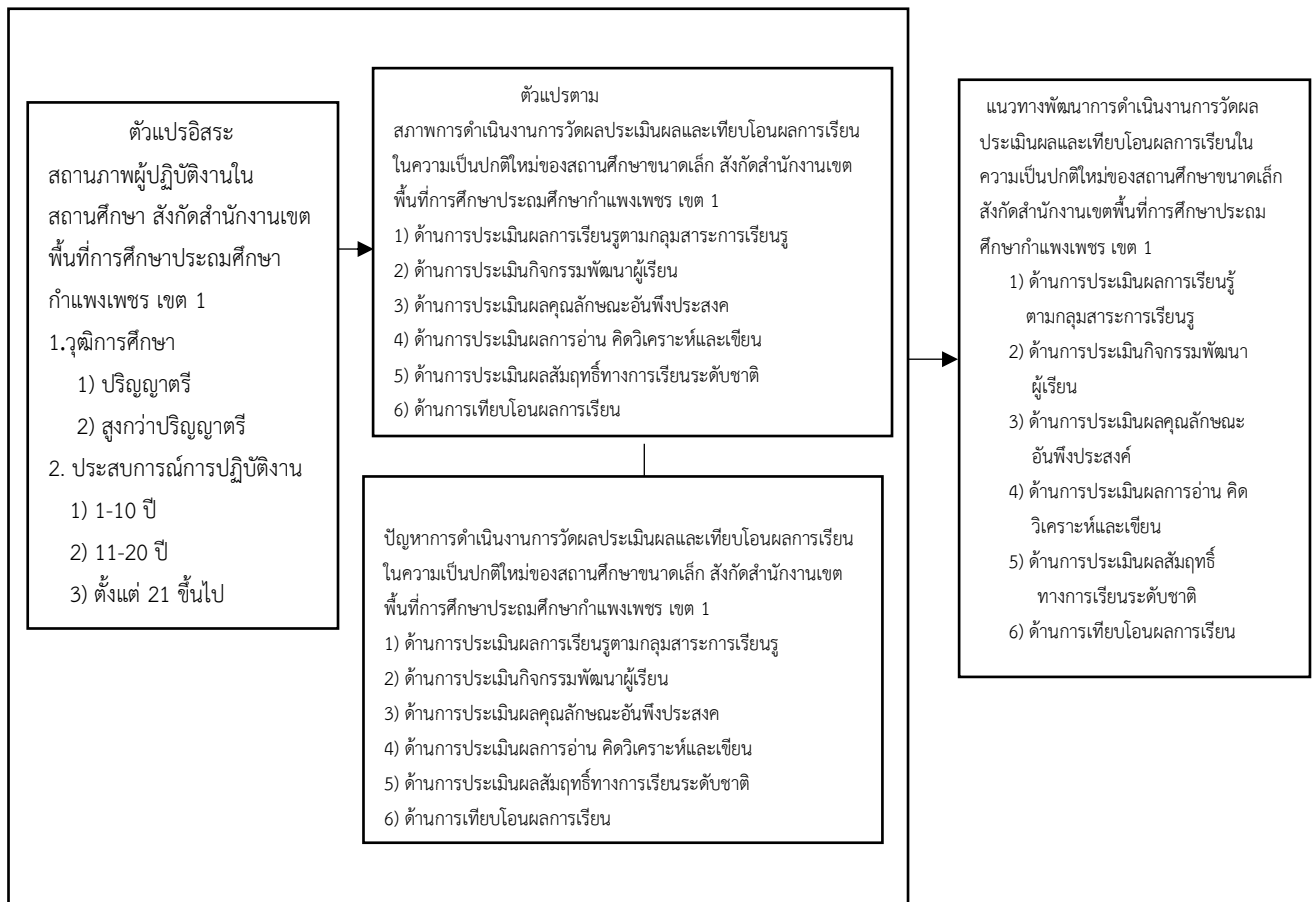
3. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาบุคลากร (Personal) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ในเรื่องการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลอย่างถูกต้อง นำมาปรับใช้ให้สอดคล้องให้ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2566 ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำผลการวิจัยในด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาและออกแบบเครื่องมือการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตัวชี้วัดระหว่างทาง ตัวชี้วัดปลายทางและเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2566 เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาในด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติและด้านการเทียบโอนผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพและการดำเนินงานให้มากขึ้น
2. ควรศึกษารูปแบบที่เหมาะสมต่อการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลในสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ
3. ควรมีการวิจัยและศึกษาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์
4. ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาในด้านการเทียบโอนผลการเรียน / การปฏิบัติงานตามภารกิจการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษา แล้วจึงนำมาประมวลผลเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

- กองทะเบียนและประมวลผล. (2565). *การศึกษาประสิทธิภาพการโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียนความรู้ทักษะและประสบการณ์ตามหลักสูตรมหาวิทยาลัย นิสิตระดับปริญญาตรี*.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิราภรณ์ มีสง่า และอิศรา รุ่งทวีชัย. (2561). *การศึกษาสภาพและปัญหาการวัดผลและประเมินผลทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1และเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- ทัศนีย์ ศรียสวัสดิ์. (2555). *การบริหารการวัดและประเมินผลการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ราเมฆ ลาวกระโทก. (2561). *ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวัดผลประเมินผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 . วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*.

- วิไลรัตน์ โกพลรัตน์. (2556). แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สมใจ ทองงาม. (2559). การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ จากผลการทดสอบ O-
NET. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติงานประจำปี
งบประมาณ 2565. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ 2565. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2563). การจัดการเรียน
การสอนและ การประเมินผลผู้เรียนแบบออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์และมาตรการการป้องกัน
การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. กรุงเทพฯ: ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- หทัย ศิริพิน. (2558). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นครราชบุรีประสิทธิ์).
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอื้ออังกูร ชำนาญ. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนโรงเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. สาร
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2*

อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ^{1*} เสริมทรัพย์ วรปัญญา²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*Corresponding author e-mail: ap_pra2009@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี และประเมินประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การติดตาม และการนิเทศกลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง มีขั้นตอนในการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การร่างการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี 3) การทดลองใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี 4) ประเมินคุณภาพการใช้ การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี 5) นำผลการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ที่สมบูรณ์ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน สถานศึกษา และชุมชน และ 3) ผลการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอนการประกันคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ผลการประเมินประสิทธิภาพ และด้านเนื้อหาของรูปแบบมีความสอดคล้องกัน

คำสำคัญ: การพัฒนา; รูปแบบ; โรงเรียนดี

*Received: 13 January 2024, Revised: 31 January 2024, Accepted: 2 February 2024

Developing a good school model Under the jurisdiction of Saraburi Educational Service Area Office 2

Apison Pachanavon¹ Sermsap Vorapanya²

¹Educational Administration Program, Faculty of Education Metharat University

²Educational Administration Program, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: ap_pra2009@hotmail.com

ABSTRACT

This research has the objective to develop a good school model and evaluate the efficiency of developing good school models Under the Saraburi Educational Service Area Office, Area 2, using a developmental research model, which is a workshop using participatory action research processes, monitoring, and supervision. The target group is schools under the Office of the Primary Educational Service Area. Saraburi District 2, 5 schools by purposive random sampling. There are 5 research steps as follows: 1) drafting the development of a good school model, 2) creating a model for developing a good school, 3) experimenting with the development of a good school model, 4) evaluating the quality of use. Developing a good school model 5) Leading the development of a good school model the complete information will be used in the development of affiliated schools. The research results found that obtain a good school development model that has 3 important elements: 1) management In terms of teaching and learning management Student quality assurance, 2) results for students, educational institutions, and communities, and 3) results of evaluating the efficiency of developing a good school model. by experts the research results found that In terms of management and teaching and learning, student quality assurance has the highest average level. In terms of the effects on students, schools and communities, the average level is high. Performance evaluation results and the content of the format is consistent.

Keywords: Development; Type; Good school

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยน และดำเนินนโยบายให้เท่าทัน ต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งคุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กล่าวถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายมีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักว่าการศึกษเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ การส่งเสริมให้ประชาชนของประเทศได้รับการศึกษาจึงถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่คุ้มค่า กระทรวงศึกษาธิการ (2562) จึงได้นำนโยบาย “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” โดยมีวัตถุประสงค์ให้โครงการโรงเรียนคุณภาพ ให้เป็น โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ภายใต้แนวคิด “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และมีความพร้อมในการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม งานอาชีพ และสุขภาพอนามัย สามารถให้บริการการศึกษาแก่นักเรียนและชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนระดับประถมศึกษาและโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณภาพ ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ พิจารณากลั่นกรอง ให้ความเห็นชอบผ่านกระบวนการประชาคม 3 ระดับ คือ ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาครอบคลุม ทุกอำเภอทั่วประเทศ พิจารณาให้ความเห็นชอบผ่านกระบวนการประชาคม 2 ระดับคือระดับอำเภอ และระดับจังหวัด นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 ยังได้บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อีกทั้งด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ทำให้การศึกษาของประเทศไทยได้เปลี่ยนรูปแบบไปในทิศทางที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ จากส่วนกลางออกไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545)

โดยกำหนดสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งครูผู้สอนต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข โดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการกลุ่มในการ ทำงาน เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการสื่อสารข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ใช้กระบวนการเทคโนโลยีและระดับของเทคโนโลยี เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ และเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ และมีวิธีการหางานทำที่ สอดคล้องกับความรู้ ความถนัดและความสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เกิดผลตามหลักสูตร แนวคิดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจึงเป็นความสำคัญสูงสุดในการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียน ในท้องถิ่นชนบท ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาการศึกษาไว้ทั้งด้าน “คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” พร้อมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบ

วินัย มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และ ทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการนำระบบบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นองค์กรหนึ่งที่รับนโยบายดังกล่าวมาสู่การปฏิบัติ แต่ในขณะเดียวกันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นสำนักงานเขตพื้นที่ที่มีโรงเรียนในสังกัดมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในชนบทที่ประชาชนยากจน โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณรายหัวน้อย แต่ต้องดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายในการปฏิรูปการศึกษา ในการดูแลผู้เรียนที่มีฐานะยากจนให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า จุดแข็งของชุมชนในชนบทคือ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียนเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้โรงเรียนเป็น โรงเรียนดี “ **ที่อบอุ่น น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ชุมชนมีส่วนร่วม** ” โดยใช้ แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มาเป็นกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทหลักในการพัฒนาโรงเรียนอย่างจริงจัง เป็นไปตามแนวนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นรูปแบบการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนดี แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบโรงเรียนดี โดยใช้ ทฤษฎีระบบ System Theory ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาของโรงเรียนในสังกัดจาก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 3 คน ครูระดับชำนาญการพิเศษ 5 คน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน รวม 10 คน ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลมาร่างรูปแบบโรงเรียนดี

ขั้นตอนที่ 2 สร้าง และประเมินการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี จากร่างรูปแบบในขั้นตอนที่ 1 และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) ของ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง และ ประเมินรูปแบบโรงเรียนดี

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบโรงเรียนดี มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนในสังกัดใน 5 อำเภออำเภอละ 1 โรงเรียนรวม 5 โรงเรียน โดย ใช้แบบแผนการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design (วาโร เฟื่องสวัสดิ์, 2551)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบโรงเรียนดี โดยใช้แบบสอบถาม และประเมินจากการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ใน 3 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนที่หนึ่ง เป็นการวางแผน (P) ประชุมผู้เกี่ยวข้องเช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่สองการปฏิบัติ และการสังเกต (Act & Observe) ขั้นตอนที่สาม (Reflect) การสะท้อนผลการพัฒนาโรงเรียนเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ ในสังกัด อำเภอละ 1 โรงเรียนรวม 5 โรงเรียน มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินคุณภาพการใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดีจากผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 5 นำรูปแบบโรงเรียนดี ที่สมบูรณ์ ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด มีการดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ดังนี้ ขั้นการวางแผน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 15 โรงเรียน ผู้วิจัยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อ สอบถามความต้องการพัฒนาของโรงเรียนว่ามีความต้องการพัฒนาตามรูปแบบของโรงเรียนดี ยินดี และเต็มใจใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี หรือไม่ถึงแม้ว่าจะไม่มีงบประมาณสนับสนุน ผู้วิจัยทำการชี้แจงให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดกรอบเวลาในการใช้รูปแบบในพัฒนา โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการ ดำเนินการพัฒนา 1 ภาคเรียน โรงเรียนต้องดำเนินการตาม ข้อตกลงในขั้นตอนการวางแผน ส่วนการ สังเกตการณ์ จะนำเสนอ

ในขั้นการสะท้อนผลของการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี เป็นการวิจัยและพัฒนา ที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี และ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโรงเรียนดี

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี พบว่ามีความต้องการพัฒนาในองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ 1. ด้านการบริหารจัดการ 2. ด้านจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพผู้เรียน และ 3. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน สถานศึกษา และชุมชน โดยมี 14 องค์ประกอบ 58 ตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดขององค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.ด้านการบริหารจัดการมี 4 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด จัดภูมิทัศน์สวยงามมี 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) บริเวณโรงเรียนสะอาดเป็นระเบียบ และสวยงาม 2) อาคารเรียนและอาคารประกอบสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 3) ห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 4) ห้องผู้บริหารสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 5) ห้องพักรุ้งสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 6) ห้องน้ำห้องส้วมสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 7) ห้องสมุดสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 8) มีสนามสำหรับเด็กที่เหมาะสม สวยงามและปลอดภัย 9) มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่เหมาะสม สวยงามและร่มรื่น 10) มีบริเวณสำหรับการพักผ่อนของนักเรียนที่เหมาะสม สวยงามและร่มรื่น 11) มีป้ายชื่อโรงเรียน และบริเวณป้ายของโรงเรียนที่เหมาะสม สวยงามและปลอดภัย

องค์ประกอบที่ 2 โรงเรียนมีความต้องการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีห้องเรียนเทคโนโลยี มีระบบสื่อสารทันสมัยมี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีเว็บไซต์ของโรงเรียนที่มีคุณภาพ 2) มีห้องเรียนคอมพิวเตอร์และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน 3) มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 4) มีการใช้อินเตอร์เน็ตในโรงเรียน 5) มีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย

องค์ประกอบที่ 3 โรงเรียนมีความต้องการ มีครู-ผู้บริหารดี มีความโปร่งใสมีคุณธรรม จริยธรรม มีระบบการบริหารที่ดี มี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้บริหารมีคุณลักษณะที่เหมาะสม 4) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ 5) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 6) มีระบบบริหารงานบุคคล 7) มีระบบบริหารงานงบประมาณ 8) มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

องค์ประกอบที่ 4 โรงเรียนมีความต้องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ให้การบริการแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มี 6 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการให้บริการแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว 2) มีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ต้องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการเรียนรู้และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนมีการคิด กิจกรรม และได้ลงมือปฏิบัติ 3) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 4) ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 5) นักเรียนมีผลงาน/โครงการ/ชิ้นงาน/ภาระงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ 6) มีการนิเทศการเรียนการสอน 7) มีการประเมินผลการเรียนรู้ 8) มีการสอนซ่อมเสริม

องค์ประกอบที่ 3 ต้องการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) โรงเรียนสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 ต้องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 2) มีนวัตกรรมการเรียนรู้ (Best Practice)

องค์ประกอบที่ 5 ต้องการประกันคุณภาพการศึกษา 1 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 6 ต้องการมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนไม่เสพและแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา 2) มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง 3) มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของนักเรียน

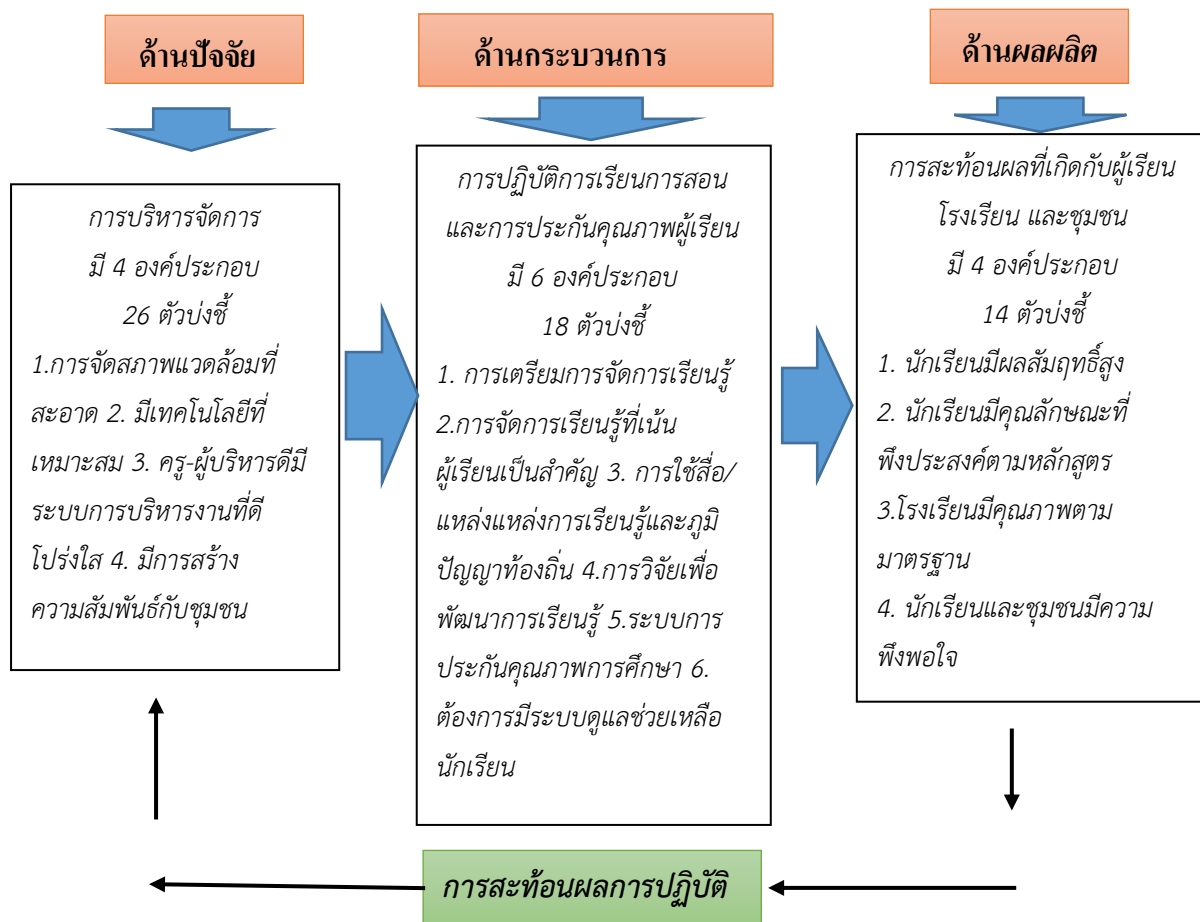
3. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชนมี 4 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ต้องการให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับโรงเรียนสูงขึ้นเป็นที่พึงพอใจ 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติสูงขึ้น เป็นที่พึงพอใจ

องค์ประกอบที่ 2 ต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 3 ต้องการให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินของ สมศ./ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) โรงเรียนได้รับรางวัลจากการประกวดกิจกรรมในระดับต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 4 ต้องการให้นักเรียน โรงเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจ มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนรักโรงเรียนและชอบมาโรงเรียน 2) ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในการบริหารงานของโรงเรียน ผู้วิจัยสรุปร่างรูปแบบโดยอาศัยแนวคิดเชิงระบบได้การการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ดังภาพประกอบ

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบโรงเรียนดี โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ผลการประเมินความสอดคล้องด้านเนื้อหาของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนในสังกัดใน 5 อำเภอ อำเภอละ 1 โรงเรียนรวม 5 โรงเรียน มีขั้นตอนการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนใน

สังกัดผลการทดลองใช้การการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ก่อน และหลังการใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 4 ประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบโรงเรียนดี โดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน พบว่าผลการประเมินคุณภาพการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดีเมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดจัดภูมิทัศน์สวยงามค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.64 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านผลที่เกิดกับนักเรียน โรงเรียนและชุมชน 4.37

จากการประเมินคุณภาพ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่า ในขั้นการวางแผน (Plan) มีการประชุมผู้เกี่ยวข้องเช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดีอย่างหลากหลาย เช่น ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสภาพแวดล้อม จัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม หาแนวทางพัฒนาพัฒนาโรงเรียน พัฒนาครู ให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม แสวงหาความร่วมมือ องค์กรเอกชน ในการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโรงเรียน และในขั้นตอนของการปฏิบัติ (Act & Observe) จากการสัมภาษณ์โรงเรียนในสังกัดที่เป็นแหล่งข้อมูล พบว่ามีชุมชนผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน และได้รับบริจาคเงิน คอมพิวเตอร์เก่าจากองค์กรเอกชนเป็นจำนวนมาก จากการสังเกตยังพบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด และสวยงาม มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย มีร่องรอยการใช้อย่างต่อเนื่องและใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ครู-ผู้บริหารดี มีความโปร่งใส โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยยังพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจในระดับมาก

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ที่สมบูรณ์ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด โดยประเมินจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 แห่ง พบว่า ด้านที่ 1)การบริหารจัดการโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด และสวยงาม มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย มีร่องรอยการใช้อย่างต่อเนื่องและใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ครู-บริหารดี มีความโปร่งใส โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พิจารณาได้จากการให้บริการแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว และมีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่2)การจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มีร่องรอยการเตรียมการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีแผนจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เช่น วิทยากรชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สถานประกอบการ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิงลักษณะวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยสถาบัน ด้าน การประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดเตรียมเอกสารที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันตามแผนงาน โครงการ และการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการคัด

กรองนักเรียน จำแนกนักเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาและด้านที่ 3) ผลที่เกิดกับผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชนพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง และยังพบว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานนักเรียนโรงเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจและยังส่งผลให้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มี ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ร้อยละ 81.56 (รายงานกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 (2558))

อภิปรายผล

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สร้างขึ้น จากแนวคิด ทฤษฎีระบบ System Theory ที่เน้นการจัดประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน และกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ (Experiential Learning) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) และ แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ พร้อมทั้งได้นำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ มาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบด้วยเหตุผลที่ว่ากระบวนการวิจัยปฏิบัติการนั้นเป็นรูปแบบการแสวงหาความรู้ที่อาศัยแนวความคิดของการปฏิบัติ (Action) กับการวิจัย (Research) มาใช้ร่วมกันในกระบวนการศึกษาค้นคว้า เพื่อมุ่งสะท้อนกลับ (Critical-Reflective) ให้ผู้ปฏิบัติที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ เกิดการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของกลุ่มและทำความเข้าใจวิธีการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ให้ดำเนินงานต่อไปจนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ ที่จะก่อให้เกิดศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง Kemmis, S., McTaggart, R. & Nixon, R. (2014)., Singapore: Springer (200pp.), Zuber-Skerritt. 1992) รายละเอียดวิธีการดำเนินการ พบประเด็นที่โรงเรียนมีความต้องการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ในขั้นตอนที่ 1 จากการร่างรูปแบบโรงเรียนดี โดยศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาของโรงเรียนในสังกัดจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนนี้มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

การบริหารจัดการ จากผลการสัมภาษณ์โรงเรียนในสังกัดพบว่า การพัฒนาโรงเรียนดี มีองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่จำเป็นจะต้องพัฒนาจำนวนมากแต่ต้องให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในสังกัด และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ใน 4 เรื่อง ได้แก่ กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การทบทวนการจัดสิ่งแวดล้อม การดำเนินการ และการปฏิบัติ การวางแผนการดำเนินงานและการตรวจสอบแก้ไขทุกปี เพื่อให้โรงเรียนดี “น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ชุมชน มีส่วนร่วม” ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่า ถ้าสภาพแวดล้อมดีจะส่งผลดีต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับศศิธร สารกุล (2556) สรุปไว้ในการทำวิจัย เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรีใน 4 ข้อ ได้แก่ กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การทบทวนการจัดสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับ อภิบาล สุวรรณโคตร และ สมหญิง จันทร์ไทย (2563) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วย ผู้บริหารโรงเรียนที่มุ่งให้ นักเรียนเป็นทั้ง คนดี คนเก่ง จึงจำเป็นต้องมุ่งพัฒนาสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนเป็นประการสำคัญ ซึ่งนอกจาก จะส่งผลต่อนักเรียนแล้วยังมีผลต่อการบริหารบุคลากรในโรงเรียนด้วย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี จะ ช่วยกล่อมเกลาคำความรู้สึกของบุคคลให้มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน จะส่งผลดีต่อการสร้างความเข้าใจกัน ลดปัญหา ความขัดแย้งในการทำงาน ทำให้การบริหารเกิดความคล่องตัว โรงเรียนจะสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในองค์ประกอบที่ 2 ก็พบว่าโรงเรียนมีความต้องการใช้เทคโนโลยีที่ เหมาะสม เช่นห้องเรียนเทคโนโลยี มีเว็บไซต์ของโรงเรียนที่มีคุณภาพ มีห้องเรียนคอมพิวเตอร์และ จำนวน เครื่องคอมพิวเตอร์เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของ นักเรียน มีระบบสื่อสารทันสมัย มีการใช้อินเตอร์เน็ตในโรงเรียน และมีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย และทันสมัย แต่ด้วยข้อจำกัดของสภาพที่ตั้งของโรงเรียนที่ห่างไกลไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ทำให้ขาดความ สมบูรณ์และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร แต่ทางกลับกัน ครูในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 มีสมรรถนะในด้านการใช้เทคโนโลยีในระดับมากซึ่ง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ เขมนิจ ปรีเปรม. (2554) และ พรภวิชัย อุ่นวิเศษ (2564) ได้วิจัย พบว่า สมรรถนะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารไม่แตกต่าง กันและสมรรถนะ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน องค์ประกอบที่ 3 ครู-ผู้บริหาร มีความโปร่งใส จากการสัมภาษณ์ กรรมการสถานศึกษาพบว่าครู ผู้บริหาร โรงเรียนในยุคใหม่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมมีความโปร่งใส มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความคิด ริเริ่มและ มีวิสัยทัศน์ และประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 มาตรา 39 ให้มีการกระจายอำนาจในการการบริหาร มีระบบบริหารงานบุคคล มีระบบการบริหารงาน งบประมาณ และมีการตรวจสอบและถ่วงดุลนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ ประกอบกับ มาตรา 21 มาตรา 24 ให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ส่งเสริมทุกโรงเรียนให้มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการ บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีต่อการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ พระมหาล่ำฟิ่ง อธิปญโญ

(2554) กล่าวถึงการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใช้หลักธรรมาภิบาลในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาให้เต็มประสิทธิภาพ ทำให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย และในองค์ประกอบที่ 4 โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จากการสัมภาษณ์ครู และกรรมการสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนยังใช้ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ แก้วนพรัตน์ (2551) สรุปไว้ในผลการวิจัยเรื่องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ อยู่ในระดับมาก

2. การปฏิบัติการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูพบว่าโรงเรียนต้องการดำเนินการด้านต่างๆ เช่นการจัดการเรียนรู้สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีแผนจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เช่น วิทยากรชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สถานประกอบการ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในลักษณะวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยสถาบัน สอดคล้องกับ พูนภักธา พูลผล (2555) ได้สรุปผลการวิจัยในเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกโดยใช้หลักการบริหารวิชาการโดยการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และทักษะกระบวนการคิด มีการตรวจสอบติดตามผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องชีวิตจริงของผู้เรียนและสภาพการณ์โลกได้ ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก สาเหตุที่ต้องจัดให้ มีการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนคือ ในชีวิตของคนเรามีเรื่องราวต่างๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ได้แยกออกจากกันเป็นเรื่องๆ เมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริงโดยการเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างออกไป ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมายลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลา เพิ่มเวลารู้ แบ่งเบาภาระของครูผู้สอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย ด้าน การประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดเตรียมเอกสารที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันตามแผนงานโครงการ และการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการคัดกรองนักเรียน จำแนกนักเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เป็น เช่นนี้เป็นเพราะว่าครูมีการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะจึงทำให้ครูมีความพร้อมใน

การจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ชัชวาล เจริญบุญ (2551) สรุปไว้ในผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่ปัจจัยด้านการพัฒนาครู และปัจจัยคุณลักษณะด้าน วิชาชีพ และยังส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับ เจตสิทธิ์ นาค เสน (2551) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 2 โดยรวม และรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. การสะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจากการ สัมภาษณ์ พบว่าโรงเรียนต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นในภาพรวมสถานศึกษาต้องให้ ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเน้น การจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน การใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย การวัดประเมินผลตามสภาพจริง การจัด กิจกรรมค่ายวิชาการ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละสถานศึกษา เปรียบเทียบกับการจัด การศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมาสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากกว่าร้อยละ 4 นักเรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ในภาพรวมพบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ค่ายคุณธรรม กิจกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา การสอดแทรกใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดแทรกในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งาน กิจกรรมนักเรียน จัดอาสาพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน และโรงเรียนได้รับรางวัลจากการประกวดกิจกรรมในระดับต่าง ๆ ผลจากการประเมินตาม มาตรฐานโรงเรียนดี พบว่า กิจกรรมที่สถานศึกษาได้ดำเนินงานสอดคล้องกับมาตรฐานด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ นักเรียน โรงเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ นักเรียนรักโรงเรียน และชอบมาโรงเรียน และ ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหาร การปฏิบัติหน้าที่ ของครูและผลการพัฒนา ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบรรยากาศในสถานศึกษา สถิติการมาเรียนสูงขึ้น นักเรียน เกิดความรักความผูกพันกับสถานศึกษา ร้อยละความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครอง เฉลี่ยโดยรวม สูง กว่า ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านของข้อคำถามพบว่า โรงเรียนจัด บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมได้สะอาดสวยงาม มีความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการใช้สื่ อเทคโนโลยีที่เหมาะสม ครู ผู้บริหารมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและมีระบบการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ สอนงศรี แสงศรี (2556) การศึกษารูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเด็ก และเยาวชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมส่งผลต่อผู้เรียนผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างบูรณาการจากกระบวนการ เรียนรู้คู่ปราชญ์ โดยเอาวิถีและภูมิปัญญาเป็นตัวตั้ง ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งรอบตัวที่สนุกมีชีวิตชีวา ได้เรียน หลาย ๆ วิชาไปในคราวเดียวกัน ที่สำคัญเป็นวิชาที่เชื่อมโยงกับชีวิต ไม่แยกขาดเป็นรายวิชาเด็กเรียนรู้ อย่าง

มีความสุข เกิดความผูกพันใกล้ชิดกับครูคุณภาพและพฤติกรรมของนักเรียนดีขึ้น ได้แก่ เด็กมาโรงเรียนเข้า
ชั้น ดุแลรับผิดชอบทำความสะอาดโรงเรียนทุกวัน มีนิสัยอดออม เช่น กิจกรรมการเผ่าถ่านทำให้เด็กเรียนรู้
ในการออมไม้ มาสู่การออมเงินจนเกิดเป็นออมทรัพย์ในโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันมีเงินฝากทั้งสิ้นกว่า หนึ่งล้าน
บาท ผลต่อชุมชน: คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ลูกหลาน ได้ร่วมพัฒนา
โรงเรียนจนเกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

ในขั้นตอนที่ 2 จากการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนาในรูปแบบโรงเรียนดี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
พบว่า ด้านการบริหารจัดการและ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย
ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ผลการ
ประเมินความสอดคล้องด้านเนื้อหาของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00
ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้ตัดตัวบ่งชี้บางตัวออกไปเนื่องจากเกินศักยภาพของโรงเรียนที่จะทำได้ และ
ประกอบกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาด
เล็ก และขนาดกลาง อยู่ห่างไกล เป็นภูเขาซึ่งทำให้การดำเนินการยากลำบาก และยังเสนอแนะให้โรงเรียน
ขอติดตั้งจานดาวเทียม เพื่อรับสัญญาณจากการศึกษาทางไกลวงไกลกังวลด้วย จากการประเมินคุณภาพใน
ขั้นที่ 4 พบว่า ในขั้นการวางแผน (Plan) มีการประชุมผู้เกี่ยวข้องเช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการแสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดี
อย่างหลากหลาย เช่น ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสภาพแวดล้อม จัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม หา
แนวทางพัฒนาพัฒนาโรงเรียน พัฒนาครู ให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม แสวงหาความร่วมมือ องค์กรเอกชน
ในการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโรงเรียน และในขั้นตอนของการปฏิบัติ (Act & Observe) จาก
การสัมภาษณ์โรงเรียนในสังกัดที่เป็นแหล่งข้อมูล พบว่ามีชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการ
พัฒนาโรงเรียน และได้รับบริจาคเงิน คอมพิวเตอร์เก่า จากองค์กรเอกชนเป็นจำนวนมาก จากการสังเกตยัง
พบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด และสวยงาม มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบการ
ติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย มีร่องรอยการใช้อย่างต่อเนื่องและใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อการ
จัดการเรียนรู้ ครู-ผู้บริหารดี มีความโปร่งใส โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยยังพบว่าผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารในระดับต่างๆต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรของตนเองในการดำเนินงานตาม
กรอบแนวทางการพัฒนาโรงเรียนดี เพื่อให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตาม
มาตรฐานโรงเรียนดี

2. ผลการประเมิน สถานศึกษาบางแห่งยังอยู่ในระดับปรับปรุง เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร องค์ประกอบการเข้ามาส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรใช้ ภาควิชาหรือข่ายในรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

3. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาควรพิจารณาจากข้อมูลศักยภาพที่ขาด หรือความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง

4. การพัฒนาผู้เรียน ครูต้องรู้พื้นฐาน ระดับความสามารถ และความก้าวหน้าการเรียนรู้ของ นักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มความแตกต่างที่จะเลือกวิธีการ นวัตกรรม เทคโนโลยีช่วยสอนได้เหมาะสมและ แก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนได้ตรงจุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนให้โรงเรียนนำรูปแบบโรงเรียนดีไปใช้ในการพัฒนา
2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องประเมินบริบทของตนเองให้ชัดเจนในทุกด้านก่อนการนำรูปแบบ
3. ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการนำพา โรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดี ที่น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ชุมชนมีส่วนร่วม (โรงเรียนดี)

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และขนาดใหญ่

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี มีส่วนสำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. บริหารจัดการ 26 ตัวมี 4 องค์ประกอบ บ่งชี้

- 1.การจัดสภาพแวดล้อมที่ สะอาด 2. เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3. ครู-ผู้บริหารดีมีระบบการ บริหารงานที่ดี โปร่งใส 4.มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ส่วนที่ 2. การปฏิบัติการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียนมี 6 องค์ประกอบ

- 18 ตัวบ่งชี้ 1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2.การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. การ ใช้สื่อ/แหล่งแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4.การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 5.การ ประกันคุณภาพการศึกษา 6.มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ส่วนที่ 3 สะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียนโรงเรียน และชุมชนมี 4 องค์ประกอบ

- 14 ตัวบ่งชี้ 1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง 2. นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร 3.โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน 4. นักเรียน โรงเรียน และชุมชนมีความ พึงพอใจ

เอกสารอ้างอิง

- เชมินิจ ปรีเปรม. (2554). *สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารระบบสารสนเทศของผู้บริหาร*
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจตสิทธิ์ นาคเสน. (2550). การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1--2 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(1), 123 -
136
- ชัชวาล เจริญบุญ. (2554). *การพัฒนารูปแบบครูเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ*
ครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ปรด.(ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค) มหาวิทยาลัยราช
ภัฏมหาสารคาม.
- พูนภัทรา พูลผล. (2557). *การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียม*
ผู้เรียนสู่ความเป็นพลโลก. *วารสารวิจัยทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา*, 2(426--
37).
- พระมหาลำพึง ธีรปัญญา. (2545). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม*
จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬ
าลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรภวิชัย อุ่นวิเศษ.(2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร*
กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต
1 ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิไลลักษณ์ แก้วนพรัตน์. (2551). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัด*
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, (3)169--182
- ศศิธร สาระกุล.(2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการ*
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- สนองศรี แสงศรี. (2556) .*การศึกษารูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดย*
กระบวนการมีส่วนร่วม. *วารสารผลงานวิจัยเด่น, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย*. (สกว)
1(1)128 -134
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง* (พ.ศ. 2552-
2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อภิบาล สุวรรณโคตรและ สมหญิง จันทรู้ไทย .(2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2.วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 7(7), 73 -86.

Kemmis, S., McTaggart, R. & Nixon, R. (2014). *The action research planner: Doing critical
participatory action research*. Singapore: Springer (200pp.)

Zuber – Skeritt, Ortrun, (1992). *Action Research in Higher Education: Examples and Reflection*.
Guildford: Biddles Ltd.

การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่*

ธนาภิน โนสุ^{1*} สมเกตุ อุทธโยธา² สายฝน แสนใจพรหม³

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²⁻³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*Corresponding author e-mail: duanchai.kaykay@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรในการวิจัย รวม 120 คน แบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หัวหน้างานบริหารงานวิชาการและบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 โรงเรียน และแบบสอบถามกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวมของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินการ โดยนำกระบวนการทฤษฎีระบบมาใช้ในการบริหารสื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบายและแผน ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ ไม่ได้ดำเนินการกำหนดเป้าหมายในการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจนและไม่ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ไว้ใช้ดำเนินการ 2) ด้านงบประมาณ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ มีการจัดทำงบประมาณการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ที่ไม่ชัดเจน 3) ด้านบุคลากร ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะขาดการประเมินผลงานบุคลากรด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ 4) ด้านส่งเสริมวิชาการ ขาดความต่อเนื่องของการนิเทศแนะนำการปฏิบัติงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ 5) ด้านบริหารจัดการ ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะการบริหารจัดการและการประเมินผลที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ยังชัดเจน

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบันปัญหา; การบริหารสื่อ; การเรียนรู้เชิงรุก

* Received: 22 January 2024, Revised: 6 February 2024, Accepted: 8 February 2024

A study of the current state and problems of the learning media management process to promote proactive learning management of the Center for Educational Quality Development, Mae Kha Subdistrict, Fang District, Chiang Mai Province

Tanagasin Nosu^{1*} Somkate Uttayotha² Saiphon Samjaiprom³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Mai Rajabhat University

²⁻³Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: duanchai.kaykay@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to study the current conditions and problems of the learning media management process to promote proactive learning management of the Educational Quality Development Center, Mae Ka Subdistrict, Fang District, Chiang Mai Province. The total population of 120 people was divided into interviewees who were 5 school administrators. There are 5 persons: 1) School Administrator, Ban Mae Ka School, 2) School Administrator, Ban Muang School, 3) Ban Pong Nok School Administrator, 4) School Administrator, Ban Pang Poi School, 5) Ban Huay krai School Administrator, and informant in the questionnaire. Mae Ka Subdistrict, Fang District, Chiang Mai Province the tools used include interview forms for the management of learning materials using system theory to promote proactive learning management of the Education Quality Development Center in Mae Ka Subdistrict, Fang District, Chiang Mai Province. It is used for administrators of all 5 schools and questionnaire on the process of managing learning materials using system theory to promote proactive learning management of the Educational Quality Development Center in Mae Ka Subdistrict, Fang District, Chiang Mai Province. It is used for teachers and educational personnel in the Center for Educational Quality Development. Mae Ka Subdistrict, Fang District, Chiang Mai Province Statistics used in data analysis include frequency, percentage, and content analysis. The research found that the current condition and problems of the learning media management process using system theory to promote proactive learning management of the Educational Quality Development Center, Mae Ka Subdistrict, Fang District, Chiang Mai Province. In the overview of the Center for Educational Quality Development Mae Ka Subdistrict, where all parties are involved in the implementation by applying the system theory process in the management of learning materials, consists of 1) policy and plan, the Center for Educational Quality Development, Mae Ka Subdistrict does not set clear goals for the management of learning materials and does not prepare an action plan for the management of learning materials for implementation, 2) budget. The Mae Ka Educational Quality Development Center has budgeted for the management of learning materials that are unclear 3) Personnel aspects. In the Mae Ka Educational Quality Development Center, there is a lack of evaluation of personnel in the management of learning media 4) Academic promotion. Lack of continuity of instruction in the management of learning materials 5) Management in the Mae Ka Education Quality Development Center, management and evaluation are a clear sequence of procedures.

Keywords: Current Condition Problem; Learning Materials Management; Active Learning

บทนำ

การศึกษาและการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง มีความสามารถในการสื่อสารและการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานของข้อมูลและเหตุผล การใช้ทักษะชีวิตที่ถูกต้องสามารถค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ได้ด้วยเทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด ในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมในเรื่องการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองสูงสุดโดยการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้จึงมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จนสามารถกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างหลากหลาย รวดเร็ว ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (ธัญญา แสงตันชัย, 2561) ดังนั้น การศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือยุคดิจิทัล ผู้บริหารและครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับตัวทั้งในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยและตรงกับสมรรถนะผู้เรียนในยุคดิจิทัลและควรมีการจัดการงานด้านสื่อเพื่อการศึกษาซึ่งเป็นงานหนึ่งในสถานศึกษาที่มีความจำเป็นในการส่งเสริม สนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้สึก เหมือนจริงการเรียนน่าสนใจเรียนอย่างมีความสุข จึงควรได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ให้เป็นหน่วยงานที่สามารถดำเนินกิจการงานเพื่อตอบสนองการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับการสนับสนุนปัจจัยในการดำเนินงานทุกด้านอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้ที่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงโดยสื่อและเทคโนโลยีการศึกษามีส่วนสนับสนุนและส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน ในการจัดการเรียนรู้การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาของผู้บริหารผู้สอนและผู้เรียนมีความจำเป็นและสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก จำเป็นจะต้องมี การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบในองค์ประกอบ 5 ด้านคือ 1) ด้านนโยบายและแผน 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านส่งเสริมวิชาการ และ 5) ด้านบริหารจัดการ (บัญชา โพธิ์พิทักษ์, 2559)

ถึงแม้ว่าการใช้สื่อและเทคโนโลยีจะเป็นเป้าหมายสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ก็ตาม แต่จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้อยู่ขาดการจัดการและการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการ (สุวัฒน์ ธรรมสุนทร, 2555) นอกจากนั้น ยังพบปัญหาครูผู้สอนยังขาดความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีครูผู้สอนยังไม่เห็นความสำคัญของนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ครูผู้สอนขาดความรู้ขาดประสบการณ์และความชำนาญในการใช้เรื่องของนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อจัดการเรียนรู้ ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ ยังขาดงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรม ปัญหาด้านสภาพการเรียนการสอนผู้เรียนมีความแตกต่างกันด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ (จันทวรรณ ปิยะวัฒน์, 2555) จากปัญหาดังกล่าว จึงส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการสื่อที่เป็นระบบเพราะผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจขาดการสนับสนุน ของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องนั้นยังไม่สามารถเข้าใจในการบริหารจัดการสื่อที่ตีพอและยังไม่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสื่อที่เป็น

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาและส่งผลกับครูผู้สอนที่ยังขาดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นแก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ให้แก่ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ระบุว่า ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มากขึ้น รวมไปถึงปัจจุบันครูในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะยังขาดประสบการณ์ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีได้ และยังขาดการกระตุ้นและความชำนาญจึงทำให้เกิดปัญหาการจัดการเรียนการสอนในแบบ Active Learning (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวกระบวนการบริหารงานสื่อการเรียนรู้โดยใช้วิทยุระบบเป็นกระบวนการวิธีหนึ่งที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษาในการใช้สื่อและเทคโนโลยีได้ ประกอบกับการใช้วิทยุระบบ คือ วิธีการในการศึกษาการบริหารจัดการใช้สื่อและเทคโนโลยีของโรงเรียนในฐานะที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งองค์กรจะต้องมีการศึกษาในภาพรวม โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์กันภายในระหว่างของส่วนประกอบต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์ภายในที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมภายนอก ในการบริหารและการจัดการสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Goal) และสิ่งที่จะต้องนำเข้าสู่วิธีการ (Input) เช่น ครูผู้สอน นักเรียน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เทคนิค วิธีการ เป็นต้น แล้วมีกระบวนการ (Process) ที่ดีในการบริหารจัดการจนเกิดสิ่งนำออก หรือ ผลผลิต (Output) ที่ดี มีคุณภาพ แล้วพิจารณาว่าจากการบริหารจัดการใช้สื่อและเทคโนโลยีมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะใด ที่จะนำไปเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงพัฒนาให้การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบในกลุ่มบริหารงานวิชาการ ได้ทราบถึงปัญหากระบวนการบริหารงานสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในเชิงรุกของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะที่ยังขาดการวางแผนและนโยบายการบริหารสื่อที่ชัดเจน ดังนั้น การบริหารสื่อการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการบริหารสื่อโดยใช้วิทยุระบบเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและเป็นผู้รับผิดชอบในกลุ่มบริหารงานวิชาการจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการจัดการสื่อการเรียนรู้อันจะส่งผลโดยตรงต่อการบริหารงานวิชาการในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะให้มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

1. ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 โรงเรียน จำนวน 120 คน ประกอบด้วย

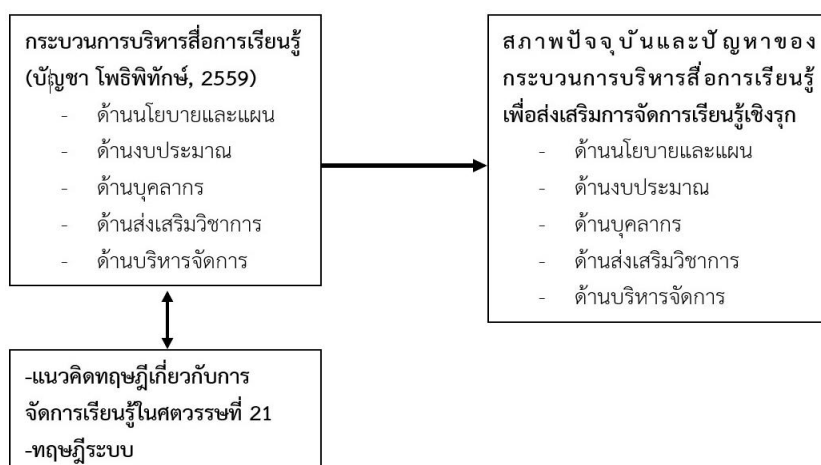
บุคลากรโรงเรียนบ้านแม่คะ	จำนวน 26 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านเหมืองแร่	จำนวน 30 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านปางปอย	จำนวน 25 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านโป่งนก	จำนวน 24 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านห้วยไคร้	จำนวน 13 คน
ประกอบด้วย	
ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน 5 คน
หัวหน้าบริหารงานวิชาการ	จำนวน 5 คน
ครูผู้สอน	จำนวน 110 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % จากประชากรรวม 120 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 92 คน ได้แก่

บุคลากรโรงเรียนบ้านแม่คะ	จำนวน 21 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านเหมืองแร่	จำนวน 24 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านปางปอย	จำนวน 20 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านโป่งนก	จำนวน 19 คน
บุคลากรโรงเรียนบ้านห้วยไคร้	จำนวน 8 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตของการวิจัย มีดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ 5 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนบ้านห้วยไคร้
2. โรงเรียนบ้านแม่คะ
3. โรงเรียนบ้านโป่งนก
4. โรงเรียนบ้านเหมืองแร่
5. โรงเรียนบ้านปางปอย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษากระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1) ด้านนโยบายและแผน 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านส่งเสริมวิชาการ และ 5) ด้านบริหารจัดการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดการบริหารโดยใช้ทฤษฎีระบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ ในศตวรรษที่ 21
- 2.) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการใช้การสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นด้านการบริหารสื่อ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอน ในขั้นนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบบันทึกการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.) แบบสอบถามหัวหน้าบริหารงานวิชาการและครูผู้สอนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ทั้ง 3 ชุดจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล แบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทุขทุระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการออกแบบกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทุขทุระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question)

2.) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.) นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคะแนนคำถามแต่ละข้อโดยพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ให้คะแนน	+1	สำหรับข้อที่แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน	0	สำหรับข้อที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน	-1	สำหรับข้อที่แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทุขทุระบบ เพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้สภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทุขทุระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้โดยใช้ทุขทุระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกการบริหารออกเป็น 5 ด้าน

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
1.ด้านนโยบายและแผน	4.26	0.79	มาก
2.ด้านงบประมาณ	4.09	0.84	มาก

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
3.ด้านบุคลากร	4.00	0.90	มาก
4.ด้านส่งเสริมวิชาการ	4.06	0.83	มาก
5.ด้านบริหารจัดการ	4.05	0.76	มาก
รวม	4.09	0.83	มาก

1.1 ผลจากการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและจำแนกรายด้านแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและแผน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมวิชาการ และด้านบริหารจัดการ จากการสำรวจระดับการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากในทุกด้าน เมื่อพิจารณาสามารถแยกตามรายด้านพบว่า ด้านนโยบายและแผน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านส่งเสริมวิชาการ และ ด้านบริหารจัดการ ตามลำดับ ส่วนด้านบุคลากร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.2 ด้านนโยบายและแผน ระดับการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยแต่ละหัวข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการกำหนดเป้าหมายการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ มีการวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ และ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขนโยบายและแผนการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้

1.3 ด้านงบประมาณ ระดับการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยแต่ละหัวข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการจัดทำงบประมาณการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ มีการจัดสรรทรัพยากรการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ และ มีการควบคุมงบประมาณการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการประเมินงบประมาณในการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้

1.4 ด้านบุคลากร ระดับการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยแต่ละหัวข้ออยู่ในระดับมากและอยู่ในระดับปานกลางในบางหัวข้อ และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการประเมินผลงานบุคลากรด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ มีการกำหนดอัตรากำลังในการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ และ มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการบริหาร

สื่อเพื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการสรรหาบุคลากรเข้าทำงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้

1.5 ด้านส่งเสริมวิชาการ ระดับการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยแต่ละหัวข้ออยู่ในระดับมากและปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการนิเทศแนะนำการปฏิบัติงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ มีการจัดระบบสื่อสารด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อวางแผนและการทำงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้

1.6 ด้านบริหารจัดการ ระดับการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยแต่ละหัวข้ออยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาตามหัวข้อพบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการบริหารจัดการและการประเมินผลที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน รองลงมาคือ มีการรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ และ มีการประเมินผลการปฏิบัติการโดยผู้บริหารด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการจัดทำรายการวัสดุอุปกรณ์รายการการใช้งบประมาณและบุคลากรในการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกๆด้าน เมื่อพิจารณาแยกตามรายด้านแล้ว พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านนโยบายและแผน รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านส่งเสริมวิชาการ ด้านบริหารจัดการ และด้าน บุคลากร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ แต่ละโรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของแต่ละโรงเรียนซึ่งได้มีการกำหนดแผนและนโยบายของแต่ละโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว รวมไปถึงการวางแผนด้านงบประมาณและการส่งเสริมงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นการกิจหลักของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะอยู่แล้ว สำหรับด้านการบริหารจัดการนั้นโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ ได้มีการจัดการที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน มีการประเมินการปฏิบัติงานการจัดการอย่างสม่ำเสมอ อาจจะเป็นไปตามงานของโรงเรียนและประเมินตามคำสั่งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กำหนดการปฏิบัติงานของโรงเรียนอยู่ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลากร อาจจะเป็นเพราะ ภาระงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภาระงานด้านการสอน งานพิเศษที่ได้รับมอบหมายของแต่ละโรงเรียน เช่น งานวัสดุ งานวิชาการ หรืองานเอกสารอื่นๆ และ การสรรหาบุคลากรเพิ่มเติมที่มาช่วยครูผู้สอนก็ต้องขึ้นอยู่กับการจัดสรรของหน่วยงานและแต่ละโรงเรียนไม่สามารถเลือกความต้องการได้ รวมไปถึง แต่ละโรงเรียน

ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้มีความชำนาญในการจัดการสื่อและการใช้สื่อมากเท่าที่ควร อาจจะด้วยเรื่องของอายุและความถนัดด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อเสนอแนะด้านการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้แก่วิทยาลัยพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอดงบัง จังหวัดชัยภูมิ ที่ระบุว่า ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มากขึ้น รวมไปถึงปัจจุบันครูในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะยังขาดประสบการณ์ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีได้ และยังขาดการกระตุ้นและความชำนาญจึงทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในแบบ Active Learning (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีรัตน์ ฤกษ์สุจิริต (2552) ได้อธิบายไว้ว่า การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เขต 5 ด้านพัฒนาบุคลากรและด้านการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลวิจัยของ วัชรารักษ์ ธิกากรณ์ (2555) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเสรีไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่าการบริหารเทคโนโลยีและสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติได้น้อยกว่าด้านอื่นๆคือ ด้านการส่งเสริมงานวิชาการ เพราะโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีจุดเน้นเกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ปกครองจะพิจารณาเป็นลำดับแรกในการให้ค่าสมัครเข้าเรียน เชื่อถือและไว้วางใจต่อโรงเรียนซึ่งจะมีผลต่อจำนวนนักเรียน ดังนั้นการบริหารในส่วนนี้บุคลากรทุกคนของโรงเรียน จึงมีความตระหนักรู้แล้ว รวมไปถึงโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเรื่องสื่อการจัดการเรียนรู้ในด้านต่างๆไว้ในแผนพัฒนาโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปีซึ่งเป็นการสนับสนุนด้านวิชาการโดยตรง บุคลากรมีการปฏิบัติเป็นประจำจึงทำให้ความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงบัง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นและข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงบัง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมและจำแนกรายด้านแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและแผน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมวิชาการ และด้านบริหารจัดการ จากการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ควรมีการสรรหาบุคลากรเข้าทำงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ เพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยในการเสริมการจัดการสื่อให้มีการใช้ได้อย่างชัดเจน และรวมถึงการจัดการจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมการจัดทำสื่อให้ตรงกับการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้สามารถใช้สื่อและจัดการสื่อได้อย่างมีคุณภาพ

2. จากผลการวิจัยด้านนโยบายและแผน พบว่า แนวทางการปรับปรุงแก้ไขนโยบายและแผนการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารในแต่ละโรงเรียนควรเน้นให้มีการบริหารสื่อการเรียนรู้ด้วยการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน จัดทำแผนปฏิบัติงานและกำหนดให้มีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการบริหารสื่อการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนและสามารถนำมาปฏิบัติงานได้จริง

3. จากผลการวิจัยด้านงบประมาณ พบว่า การประเมินงบประมาณในการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรวางแผนงานการใช้งบประมาณและกำหนดรูปแบบการประเมินการใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสื่อการเรียนรู้ให้ชัดเจนและใช้ระบบการติดตามการใช้งบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อครูและนักเรียนเป็นสำคัญ

4. จากผลการวิจัยด้านบุคลากร พบว่า การสรรหาบุคลากรเข้าทำงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการสรรหาบุคลากรเข้าทำงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ เพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยในการเสริมการจัดการสื่อให้มีการใช้ได้อย่างชัดเจน รวมถึงการส่งเสริมให้ไปศึกษาดูงาน ส่งเสริมการจัดทำสื่อและการบริหารจัดการสื่อที่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. จากผลการวิจัยด้านส่งเสริมวิชาการ พบว่า การจัดประชุมสัมมนาเพื่อวางแผนและการทำงานด้านการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดให้มีการสัมมนาเชิงวิชาการในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่คะ โดยอาจจะทำเป็นรูปแบบการกระจายการทำงานและจัดสื่อการเรียนรู้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีการติดตามประเมินผลและสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย

6. จากผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการ พบว่า การจัดทำรายการวัสดุอุปกรณ์รายการการใช้งบประมาณและบุคลากรในการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำบัญชีแสดงรายการวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการบริหารจัดการสื่อการเรียนรู้ หรือมีการเก็บรักษาสถิติรวบรวมข้อมูล เป็นทะเบียนสื่อการเรียนรู้ หรืออาจจะใช้เทคโนโลยีการบันทึกเช่น google drive เข้ามามีส่วนช่วยในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาระบบการบริหารจัดการสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาอื่นๆ หรือ ในโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อให้ทราบถึงวิธีการหรือกระบวนการในการบริหารสื่อการเรียนรู้ ที่อาจจะเหมือนหรือแตกต่าง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือ แต่ละโรงเรียนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการสังเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การบริหารสื่อการเรียนรู้ด้านนโยบายและแผน ด้านนโยบายและแผนนั้นส่วนใหญ่ จะเริ่มจากวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาการบริหารสื่อเพื่อการเรียนรู้ เพื่อที่แต่ละสถานศึกษาจะตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม จัดทำแผนการบริหารสื่อและแนวทางการติดตาม 2) การบริหารสื่อการเรียนรู้ด้านงบประมาณ มีการจัดทำงบประมาณควบคุม งบประมาณให้เหมาะสมและจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องสื่อการเรียนรู้ 3) การบริหารสื่อการเรียนรู้ด้านบุคลากร ในการดำเนินงานด้านนี้แต่ละสถานศึกษาต้องการบุคลากรที่สามารถใช้สื่อได้ในหลายรูปแบบ และมีความชำนาญโดยการสรรหาจากส่วนกลางหรือใช้การฝึกอบรม 4) การบริหารสื่อการเรียนรู้ด้านส่งเสริมวิชาการ แต่ละสถานศึกษามีการจัดนิเทศการใช้สื่ออย่างเป็นระบบและรวมไปถึงการวางแผนร่วมกัน เพื่อความชัดเจนในการดำเนินงานให้ครอบคลุมงานหลายๆอย่างโดยเฉพาะสื่อการเรียนรู้ 5) การบริหารสื่อการเรียนรู้ด้านบริหารจัดการ ส่วนใหญ่จะเป็นการรายงานการใช้สื่อจัดทำเป็นรายงานหรือจัดทำในรูปแบบอื่นๆเพื่อเป็นการนำมาวิเคราะห์ในการบริหารของผู้บริหารและสามารถนำมาปรับปรุงระบบการทำงานด้านสื่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและกระปรี่เมิลผลการบริหารสื่อทั้งกระบวนการ

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธรณ ปิยะวัฒน์. (2555). *การวิจัยเชิงสำรวจอุปสรรคที่มีผลต่อความตั้งใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางออนไลน์ของผู้ใช้งานในชุมชนออนไลน์*. สงขลา: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธัญญา แสงตันชัย. (2561). *การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมเอกชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บัญชา โพธิ์พิทักษ์. (2559). *สื่อวีดิทัศน์และรายการโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรพร ริกากรณ์. (2555). *การศึกษากาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน. (2557). *มาตรฐานการศึกษาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (พ.ศ. 2554-2558). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน.
- สุนิรัตน์ ฤกษ์สุจิต. (2552). *การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพ 5* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวัฒน์ ธรรมสุนทร. (2555). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่*

วิเชียร บุราณรักษ์^{1*} สำเนา หมั่นแจ่ม² ภูเบศ พวงแก้ว³

¹⁻³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*Corresponding author e-mail: rutcha_k@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรในการวิจัย 59 คนแบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง จำนวน 5 คน เจ้าอาวาสและผู้นำศาสนาคริสต์จำนวน 7 คน ผู้นำชุมชน/ผู้นำชุมชนจำนวน 6 คน ประธานผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล 2-มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน สถานักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแดงจำนวน 9 คน รวมทั้งสิ้น 59 คนเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้แนวคิดเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวคิดทฤษฎีแบบมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการบริหารแบบ วงจรคุณภาพ (PDCA) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าสภาพและปัญหากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ไม่ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินการที่ชัดเจนทั้งระบบ การปฏิบัติเป็นผู้ปฏิบัติรายบุคคล หรือครูผู้รับผิดชอบ ส่งผลให้การดำเนินงาน การประเมิน ตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร 2) การคัดกรองนักเรียนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ส่งผลให้การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การตั้งทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง มาเพื่อคัดกรองนักเรียน ทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาส่งผลให้ การดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือส่งเสริมไม่ได้รับการดำเนินการ 3) การส่งเสริมและการพัฒนา ขาดการวางแผนงานในส่งเสริมนักเรียนให้ได้พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และไม่มีการตรวจ ประเมิน ให้ดีขึ้นเท่าที่ควร 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาขาดการปฏิบัติที่มีความต่อเนื่อง และประเมินผล ส่งผลให้ไม่มีแนวทางในการปฏิบัติหรือป้องกันปัญหา 5) การส่งต่อ การวางแผน การปฏิบัติงาน ไม่มีการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนจากบุคคล ทรัพยากร หรือเครือข่ายของโรงเรียน ทำให้ทิศทางการส่งต่อไม่ชัดเจน

คำสำคัญ: สภาพปัญหา; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

* Received: 10 March 2024, Revised: 20 March 2024, Accepted: 22 March 2024

Participatory Management Approach student Support System For Banpadaeng School Banluangsubdistrict, Mae Ai District, Chiang Mai Province

Wichian Buranrak^{1*} Somnao Muanjam² Phubet Pungkaew³

¹⁻³Faculty of Education, Chinag Mai Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: rutcha_k@hotmail.com

ABSTRACT

The objective of this research was to study the condition and problems of the student support system of Ban Pa Daeng School. Ban Luang Subdistrict, Mae Ai District, Chiang Mai Province Fifty-nine participants were interviewed participants. There are 15 members, 7 members of the school committee, 5 members of the Ban Luang district administration, 7 abbots and Christian religious leaders, tribal/community leaders. There were 6 students, 10 parents of kindergarten 2-3 students, and 9 students of Ban Pa Daeng School student council, a total of 59 people.using the concept of a student support system. Participatory theory concepts Use the Quality Cycle Management Process (PDCA), qualitative data analysis, and content analysis. The results showed that the condition and problems of the student support system, The operation of the student support system consists of 1) knowing the students individually; There is no clear system-wide action plan. The practice is an individual practitioner or a responsible teacher. The audit is not as effective as it should be. 2) Student screening Student support system. There is no systematic and continuous implementation. As a result, the operation of the student support system. Lack of data analysis Extracting relevant resources to screen students, including normal, at-risk and problematic groups, resulted in 3) Promotion and development: Lack of planning to encourage students to develop to excellence and lack of assessment to improve as they should. 4) Prevention and problem solving: Lack of continuity and evaluation. The problem does not have guidelines to continue to act or prevent problems. 5) Forwarding, planning, operation There is no involvement in promotion, support from individuals, resources, or school networks. This makes the direction of forwarding unclear.

Keywords: condition; problem; Student support system

บทนำ

ในภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่ถูกเร่งเร้าด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร การกระจายข้อมูล การเปรียบเทียบ ความคาดหวัง ต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน หนึ่งในเครื่องมือรองรับ การเปลี่ยนแปลงคือ การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ในการจะสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถตอบสนองทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติได้ การศึกษามีความสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาประเทศ ประชาชนในชาติจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ พร้อมทั้งสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งถือเป็นแม่บทของการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือการมุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ภายใต้บริบทเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับหลักการในการวางแผนที่สำคัญ โดยการน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ และการพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (สันติ บุรณะชาติ, 2561)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ในหมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการ ของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการคุ้มครองและดูแลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัวให้อยู่ในสภาพ ที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกัน ความปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหาซึ่งระบุไว้ดังนี้ หมวด 2 มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก เป็นสำคัญและ

ไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาจึงกำหนดให้มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 42 กำหนดให้ ก.ค.ศ. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู สายงานการสอน การปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนานักเรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการ ของโรงเรียน พัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดให้ลักษณะงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู

จากประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 1. เร่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่และภัยอื่น ๆ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้มข้น รวมทั้งดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตามประเมินผล การดำเนินการและแสวงหาสถานศึกษาที่ดำเนินการได้ดีเยี่ยม (Best Practice) เพื่อปรับปรุง พัฒนาและขยายผลต่อไป 2. เร่งปลูกฝังทัศนคติพฤติกรรม และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องโดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันควบคู่กับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเชิงบวก และสร้างสรรค์พร้อมทั้งหาแนวทางวิธีการปกป้องคุ้มครองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ทุกช่วงวัย 1. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูล ในการส่งต่อไป ยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะระดับการศึกษาภาคบังคับ เพื่อป้องกันเด็กตกหล่นและเด็กออกกลางคัน 2. ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปทุกคน เข้าสู่ระบบการศึกษา เพื่อรับการพัฒนารอบด้าน มีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการร่วมงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและจุดเน้น ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีเป้าหมายให้ศูนย์ความปลอดภัย สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพ.สพฐ.) ดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงสิทธิ ของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ ดังนี้ ปี พ.ศ. 2557 – 2558 ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือ

และคุ้มครองนักเรียน ปี พ.ศ. 2559 – 2561 ปีแห่งการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ปี พ.ศ. 2562 ปีแห่งการรู้จัก รักเข้าใจ ห่วงใย ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ปี พ.ศ. 2563 ปีแห่งการห่วงใย ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ ความปลอดภัยในโรงเรียน ปี พ.ศ. 2564 ปีแห่งการรัก เข้าใจ ห่วงใย ปลอดภัย และให้อากาศ พ.ศ. 2565 ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม ปี พ.ศ. 2566 ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือ คุ้มครอง ห่วงใย เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นทางกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่างให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและดำเนินการประกาศเป็นนโยบายจุดเน้นประจำปี พ.ศ. 2566

ระบบการช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะพัฒนา นักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นคนไทยยุคใหม่ที่มีความสมบูรณ์แบบทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์สังคมและสติปัญญา ตลอดจนมีจิตสาธารณะเพื่อสังคม นอกจากนี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภายในสถานศึกษายังเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ ชัดเจน มีรูปประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา มีการจัดตั้งทีมทำ ทีมนำ และทีมประสาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีคุณค่าและความจำเป็น อย่างยิ่งที่สถานศึกษา จะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกเหนือจากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ก็มีปัญหาด้านอารมณ์หรือครอบครัว เช่น ผู้ปกครองไม่มี เวลาให้ เพราะต้องทำงานหนักหรือผู้ปกครองทะเลาะตบตีกันต่อหน้าเด็ก ทำให้เด็กในครอบครัวกลายเป็น เด็กที่ขาดความอบอุ่นหรือมีภาวะทางอารมณ์ที่ไม่เหมือนเด็กปกติ อีกทั้งผู้ปกครองบางคนไม่ได้เห็น ความสำคัญของการศึกษา และทำให้เด็กไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว จึงทำให้เด็กนักเรียนขาดเรียน บ่อยและซ้ำชั้น ประสิทธิภาพการศึกษาจึงลดลง แม้ว่าเด็กจะได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานแต่ หากอยู่ใน สภาพแวดล้อมที่ไม่ดี แน่แน่นอนว่าคุณภาพทางอารมณ์ของเด็กก็จะมีแนวโน้มที่จะแย่ลง บางคนอาจเปลี่ยนตัว เองไปเป็นคนหัวรั้น ต่อต้าน ซึมเศร้า และสุดท้ายอาจจะเลือกทางเดินที่ผิดได้และด้วยเหตุผลที่ยกตัวอย่างมา นี้ส่งผลให้เด็กที่มีคุณภาพหลายคนหลุดจากโอกาสที่ได้รับการพัฒนาตัวเอง (อุษา ชูชาติ และลัดดา อินทร์พิมพ์, 2558.)

โรงเรียนบ้านป่าแดงจัดเป็นสถานศึกษาที่สำคัญในชุมชน โดยมีผู้ปกครองในเขตพื้นที่บริการ ทั้ง หมู่บ้านป่าแดง บ้านสันติพัฒนา บ้านปางอาข่า บ้านปางพัฒนา บ้านปางแม่นาวาง บ้านใหม่โพธิ์งาม บ้านใหม่ทรายทอง ตลอดจนหมู่บ้านใกล้เคียงได้ส่งบุตรหลานมาเรียน ด้วยความไว้วางใจ แต่การจัดการศึกษาไม่เพียงจัด เฉพาะด้านวิชาการเท่านั้น การติดตาม ตรวจสอบเยี่ยมบ้าน เพื่อดูสภาพครอบครัว วัฒนธรรม พฤติกรรม ทักษะคติ ความเชื่อ รวมถึงจารีตประเพณี ในส่วนพื้นที่บริการทางการศึกษามีทั้งคนไทยพื้นเมือง ไทใหญ่ อาข่า ลาหู่ ดา ร่าอั้ง ม้ง ปะหล่อง ด้วยความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชนเผ่า ดังนั้นโรงเรียนต้องศึกษา ดูแลนักเรียน ร่วมกับ

ผู้ปกครองชุมชนในการจัดการศึกษา ทั้งนี้โรงเรียนบ้านป่าแดงจัดการศึกษาคาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กและวัยรุ่นตอนต้น หนึ่งในสภาพปัญหาที่พบเจอคือ การบริหารงานด้านงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่เป็นระบบ ขาดการบริหารจัดการที่เป็นรูปแบบ ขาดการประสานงาน ตลอดจนขาดการมีส่วนร่วมจากคณะครูและชุมชน เนื่องจาก การมีส่วนร่วมถือว่ามีความสำคัญต่อการบริหารในองค์กรเป็นอย่างมาก หากสถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยการบูรณาการใช้ภาคีเครือข่ายหรือการทำงานแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ดังที่นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินดา ศิริวรรณ (2560) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลผู้บริหารให้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมใน การคิด ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบเพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็น ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการ ประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้ในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร ประกอบนักเรียนบางส่วนมีปัญหาการออกเรียนระหว่างภาคเรียน ปัญหาการชู้สาว และปัญหายาเสพติดภายในโรงเรียน (โรงเรียนบ้านป่าแดง, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุตารัตน์ พิมล รัตนกานต์ (2558) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธชาติ สร้อยสน (2560) ซึ่งสรุปไว้ว่าสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนอาชีวศึกษา ได้แก่ ปัญหาจากเรื่องส่วนตัว ครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ รวมถึงสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากระบบดูแลนักเรียนของสถานศึกษาในอาชีวศึกษาอาชีวในจังหวัดอ่างทองที่ขาดเสถียรภาพ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานหรือเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการประสานงานหรือ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพุทธชาติ สร้อยสน (2560) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าจากประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาของการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานั้น ได้แก่ สถานศึกษาต้องให้การสนับสนุน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และการจัดระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมมือกับทุกฝ่าย เช่น ฝ่ายปกครองอาสาสมัครจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และลดอัตราการออกกลางคันโดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือว่า มีความสำคัญเพราะระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงาน ที่ตรวจสอบได้โดย ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอก โรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูทุกคน มีส่วนร่วมส่งเสริม พัฒนาป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนามาเต็มศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกัน จิตใจ ที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการ

ดำรงชีวิตและรอดพ้น จากวิกฤตทั้งปวง ในความเชื่อที่ว่าทุกคนต้องการความรัก การให้อภัย การให้โอกาส เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข ทุกคนมีศักยภาพที่เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลา และวิธีการที่แตกต่างและความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมคิดร่วมทำของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ประสานการจัดระบบข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ เพื่อพัฒนา ส่งเสริม แก่ไขและส่งต่อผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภท ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) นอกจากนี้ยังค้นพบจากรายงานการวิจัยของ ทวี วิชัยวงศ์ (2548) พบว่า การพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านทรายทองวิทยาคม ทำให้นักเรียนมีความ ประพฤติและมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้นส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของครูใหม่ประสิทธิภาพมากขึ้น

จากความสำเร็จและที่มาของปัญหาการวิจัยผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของจึงจะดำเนินการจัดทำ งานวิจัย แนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถึงผลการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และการปฏิบัติ รวมถึงเพื่อเป็นการหา สาเหตุของการดำเนินงานไม่บรรลุผลเท่าที่ควร โดยจะนำผลการดำเนินงานที่ได้รับจากงานวิจัยมาเป็น ข้อมูลพื้นฐานและนำเสนอข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตงานวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

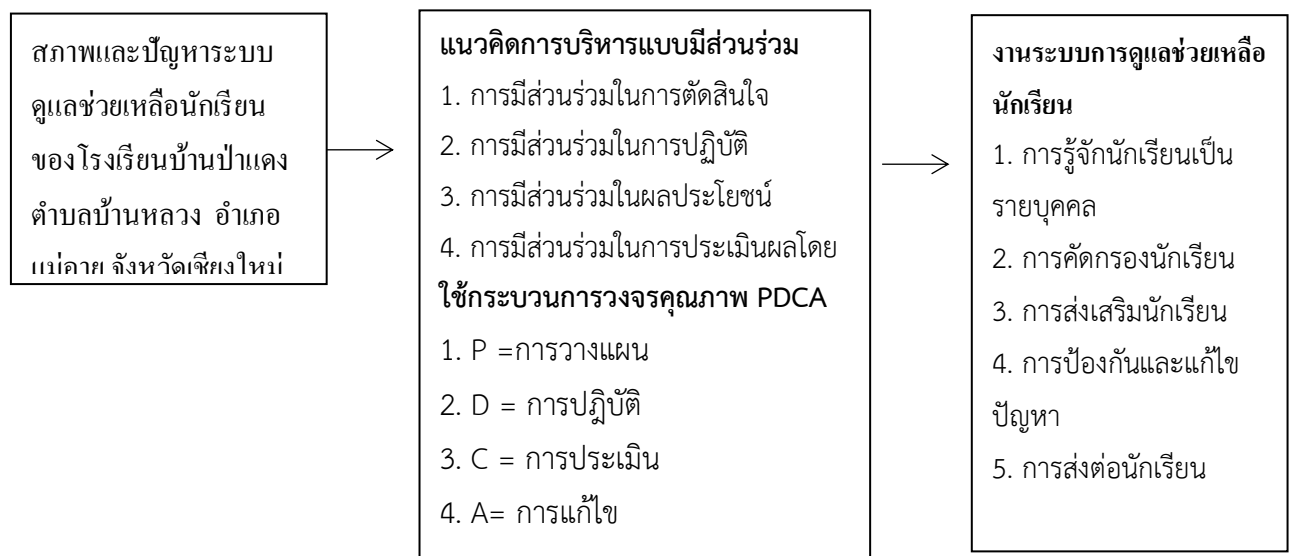
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา	จำนวน 15 คน
1.2 คณะกรรมการสถานศึกษา	จำนวน 7 คน
1.3 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง	จำนวน 5 คน
1.4 เจ้าอาวาสและผู้นำศาสนาคริสต์	จำนวน 7 คน
1.5 ผู้นำชุมชน/ผู้นำชุมชน	จำนวน 6 คน
1.6 ประธานผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล 2-มัธยมศึกษาปีที่ 3	จำนวน 10 คน
1.7 สถานักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแดง	จำนวน 9 คน
รวม	59 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษา 1) ความหมายของการจัดการศึกษา 2) ความสำคัญของการจัดการศึกษา 3) กระบวนการบริหารจัดการศึกษาวงจรคุณภาพ (PDCA) หรือ Deming Cycle เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุง การทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและให้เกิดการพัฒนา อย่างต่อเนื่องนักการศึกษาได้กล่าวถึงวงจรคุณภาพ (PDCA)
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
3. ระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญห และ 5) การส่งต่อ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดการบริหารโดยใช้แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงาน

2.) ศึกษาสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง เจ้าอาวาสและผู้นำศาสนาคริสต์ผู้นำชนเผ่า/ผู้นำชุมชนประธานผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล 2-มัธยมศึกษาปีที่ 3 สภานักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแดง ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.) แบบสัมภาษณ์แบ่ง 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม และกระบวนการของวงจรคุณภาพคุณภาพ (PDCA) หรือ Deming Cycle

ตอนที่ 3 แนวทางการออกแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended question) เพื่อให้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

2.) แบบสัมภาษณ์ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง เจ้าอาวาสและผู้นำศาสนาคริสต์ผู้นำชนเผ่า/ผู้นำชุมชนประธานผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาล 2-มัธยมศึกษาปีที่ 3 สภานักเรียนโรงเรียนบ้านป่าแดง

3.) นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคะแนนคำถามแต่ละข้อโดยพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ให้คะแนน	+1	สำหรับข้อที่แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน	0	สำหรับข้อที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
ให้คะแนน	-1	สำหรับข้อที่แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้สภาพและปัญหาของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลจากการวิจัย พบว่าสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมและจำแนกรายด้านแต่ละด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การแก้ไขปัญหาป้องกันปัญหา และการส่งต่อ ตามหลักการมีส่วนร่วมและกระบวนการบริหารตามหลักวงจรคุณภาพ (PDCA) พบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง สภาพปัญหาเริ่มจากการไม่มีการวางแผน การปฏิบัติไม่มีความต่อเนื่องและชัดเจน ส่งผลให้การประเมิน การตรวจสอบ แก้ไขปัญหา ขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

สภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการดำเนินการที่ชัดเจนทั้งระบบ การปฏิบัติเป็นผู้ปฏิบัติรายบุคคล หรือครูผู้รับผิดชอบ ส่งผลให้การดำเนินงาน การประเมิน ตรวจสอบไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. การคัดกรองนักเรียน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ส่งผลให้การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการวิเคราะห์ข้อมูล การตั้งทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง มาเพื่อคัดกรองนักเรียน ทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาส่งผลให้ การดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือส่งเสริม ไม่ได้ได้รับการดำเนินการ

3. การส่งเสริมและการพัฒนา ขาดการวางแผนงานในส่งเสริมนักเรียนให้ได้พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และไม่มีการตรวจ ประเมิน ให้ดีขึ้นเท่าที่ควร

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ขาดการปฏิบัติที่มีความต่อเนื่อง และประเมินผล ซึ่งปัญหาไม่มีแนวทางในการปฏิบัติหรือป้องกันปัญหาต่อไป

5. การส่งต่อ การวางแผน การปฏิบัติงาน ไม่มีการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนจากบุคคล ทรัพยากร หรือเครือข่ายของโรงเรียน ทำให้ทิศทางการส่งต่อไม่ชัดเจน

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

สภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีปัจจัยที่หลากหลายที่ส่งผลให้งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5

องค์ประกอบ ไม่สามารถขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับนักเรียนอันจะช่วยให้เข้าใจนักเรียนมากยิ่งขึ้น จะต้องมียุทธศาสตร์ มีทักษะ การยอมรับ การเข้าถึงและสืบเสาะข้อมูลของของนักเรียน และมีทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ที่จะช่วยให้เกิดการวางแผนในการดำเนินการในลำดับต่อไป ยิ่งมีข้อมูลมาก ก็สามารถจะนำไปสู่การคัดกรองจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มต่างๆ อาทิเช่น กลุ่มเด็กปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มเด็กพิเศษ ที่สำคัญจะต้องแจ้งผลการคัดกรองให้พ่อแม่ และผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนพอสมควร หากไม่รู้ต้นตอของปัญหา อาจนำไปสู่การสร้างปัญหาใหม่หรือส่งผลกระทบต่อเด็กที่มีปัญหาได้ บางอย่างทางโรงเรียนก็จำเป็นต้องประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ตลอดจนหน่วยงานปกครอง หน่วยงานด้านสุขภาพจิต ที่จะมีส่วนในการรับรู้ รับทราบในการแก้ปัญหา ดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การเสริมสร้างทักษะ การเข้าถึง สืบเสาะข้อมูลเชิงลึกของนักเรียน ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น การควบคุมและการเสริมแรง ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่ามีส่วนอย่างอย่างในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน(วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, เสรี ใหม่จันทร์, และชลิดา วสุวัต, 2563) โดยจะจำแนกจากการวิจัยเป็นรายองค์ประกอบดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

จากงานวิจัย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เข้าใจนักเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สู่การคัดกรองและนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในแง่การพัฒนาส่งเสริม หรือการป้องกัน แก้ไขปัญหา ในประเด็นนี้จึงต้องมีการเสริมสร้างทักษะให้บุคลากรในโรงเรียน มีการประชุมวางแผน แนวทางการปฏิบัติงานประจำปี งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ การตรวจเช็ค ประเมินผล ตลอดจนนำมาแก้ไขปรับปรุง

2. การคัดกรองนักเรียน

เป็นขั้นตอนของการพิจารณาข้อมูลที่ได้มาเกี่ยวกับนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์เป็นอย่างมากในการวางแผน จัดทำกิจกรรม โครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนที่คัดกรองทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้

1.กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับข้อมูลการวิเคราะห์ ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และส่งเสริมเพื่อพัฒนา

2.กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง ซึ่งทางโรงเรียนจะต้องหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหเป็นรายกรณีไป

3.กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่มีปัญหาตามเกณฑ์จะต้องได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วน

4.กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงความสามารถโดดเด่น เป็นที่ประจักษ์หากเทียบกับอายุรุ่นเดียวกัน จะต้องได้รับโอกาส ให้ได้รับการส่งเสริมขั้นสูงสุด

ทั้งนี้จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า หากกระบวนการคัดกรองมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้จัด กิจกรรมสร้างสรรค์ หรือแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.การป้องกันและแก้ปัญหา

พบว่า การป้องกันและแก้ปัญหา ให้นักเรียนสามารถดำเนินการได้หลายวิธี กระนั้นพบว่าอย่างน้อย มี 2 วิธี คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห(สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ดังนั้นใน ด้านนี้โรงเรียนจะต้องมีบุคลากร ที่มีทักษะการเข้าถึง ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น การควบคุมและ เสริมแรง โรงเรียนจะต้องมีการเชื่อมประสานความร่วมมือทั้งบุคลากรภายใน ภายนอก เช่น ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครอง หรือหน่วยงานด้านสุขภาพ ที่จะ มามีส่วนร่วมวางแผน ดำเนินการ ร่วมคิด ร่วมทำ ขับเคลื่อนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วม หรืออาจมีแผนปฏิบัติงานประจำปีร่วมกัน เช่น เรื่องป้องกันยาเสพติด เรื่องวัยรุ่นท้องก่อนวัยอันควร เรื่องสุขภาพจิตวัยรุ่น เป็นต้น

4.การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน

พบว่า หากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การ แก้ไขและป้องกันปัญหา ทำงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ส่งเสริมให้นักเรียนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ในทางที่ดี ย่อมส่งผลให้โรงเรียนสามารถมีนักเรียนต้นแบบ มีกิจกรรมที่เกื้อหนุน ทั้งทักษะวิชาการ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมลูกเสือจราจร กิจกรรม ส่งเสริมทักษะกีฬา เป็นต้น เหล่านี้ล้วนต้องเกิดจากการเชื่อมโยง ความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน ยิ่งมีการส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ มีงบประมาณ บุคลากรภายนอก ปรารถนุชุมชน เข้ามาส่งเสริมยิ่งจะทำให้ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.การส่งต่อ

พบว่า การส่งต่อมีทั้งภายในและภายนอก งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง โรงเรียนจะต้องมีการวางแผน การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีการประเมินผล ตลอดจนมีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนา ภายใต้ความร่วมมือของ ทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้นระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องศึกษา ปรับปรุงให้เข้ากับบริบทของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และปัจจัยนำออก ทั้งนี้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมการดำเนินงานร่วม

คิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ จึงจะทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นและข้อเสนอแนะดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลควรมีการสรรหาบุคลากรเข้าทำงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานความร่วมมือ มีการวางแผนการดำเนินงาน รวมไปถึงการจัดให้มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. การคัดกรองนักเรียน มีจัดทำแผนปฏิบัติงานและกำหนดให้มีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขมีความชัดเจนและสามารถนำมาปฏิบัติงานได้จริง และมีความร่วมงานกับบุคคล หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. การป้องกันและแก้ไขปัญห พบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีการเสริมสร้างทีมงานประสานความร่วมมือ หลากหลายส่วน ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญห
4. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พัฒนานักเรียนตรงตามศักยภาพ ทั้งนี้ต้องมิงงบประมาณ บุคลากร กิจกรรม ประสานความร่วมมือ ร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล จึงจะส่งผลการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การส่งต่อ ต้องมีการจัดกิจกรรมวางแผนการปฏิบัติงาน มีการประชุมหารือทิศทางการพัฒนา ผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง มีการปฏิบัติงาน มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่

จากศึกษาการศึกษาสภาพและปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการสังเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่มีการวางแผนหรือดำเนินการไม่ต่อเนื่อง

2) เพิ่มความสำคัญหรือมอบหมายให้ผู้ใดผู้หนึ่งรับผิดชอบงานระบบช่วยเหลือนักเรียน 3) เพิ่มการประสานงานความร่วมมือ ในการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) เพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) หาเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบ ประสานความร่วมมือในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การวางแผนร่วมกันเพื่อความชัดเจนในการดำเนินงานให้ครอบคลุมงานหลายๆ 6) ระดมทรัพยากรในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทั้งด้านทักษะวิชาการ ด้านทักษะชีวิต และด้านคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กันไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษา. (2547). *ปฏิรูป ICT โรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร, เสรี ใหม่จันทร์ และ ชลิตา รสวัด. (2563). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะด้านการให้การปรึกษาสำหรับครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย(รายงานผลการวิจัย)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และ อินตา ศิริวรรณ. (2560). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. (ออนไลน์) (สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2566) จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/article/download/141804/105047/>
- พุทธชาติ สร้อยสน. (2560). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการลดปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ หนองคาย*. ใน การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 (พ.ศ. 2560-2579)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สันติ บุรณะชาติ. (2561). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. นครสวรรค์: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อุษา ชูชาติ, และลัดดา อินทร์พิมพ์. (2558). บทวิเคราะห์ : มุมมองด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา). *วารสารวิจัยการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา*, 3(6), 1-2.

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ*

สุนีย์ เหมรัตน์¹ อรพรรณ ตูจินดา² ดวงใจ ชนะสิทธิ์³ มิ่งขวัญ ภาคสัญไชย⁴

¹หลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

⁴คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

*Corresponding author e-mail: hmeenop@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ 2. ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ 3. ตรวจสอบและยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 วิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์สู่ความเป็นเลิศ ระยะที่ 3 ตรวจสอบและยืนยันโมเดล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 505 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การจัดการความรู้ การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้นำมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ 2) โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์ เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรง ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการความรู้ ส่วนการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ สำหรับการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านผู้นำมีวิสัยทัศน์ 3) การตรวจสอบและยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการจัดการความรู้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ และการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ทั้ง 6 ปัจจัยมีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; ความเป็นเลิศ; โรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์

* Received: 29 February 2024, Revised: 23 March 2024, Accepted: 24 March 2024

Causal factors influencing secondary school management Under the Royal Patronage of the Central Region towards excellence

**Sunee Hemmarat^{1*} Oraphan Toujinda²
Duangjai Chanasid³ Mingkhuan Phaksunchai⁴**

¹Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Nakhon Pathom Rajabhat University

²⁻³Faculty of Education, Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

⁴Faculty of Science, King Mongkut's University of Technology Thonburi, Thailand

*Corresponding author e-mail: hmeenop@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research is 1. Study the management factors of secondary schools under royal patronage in the central region towards excellence 2. A study of the relative factors of the history of education under royal patronage in the central region towards excellence 3. Check and confirm the model of causal factors influencing the management of secondary schools under the Royal Patronage. Using a combined research method. The research method is divided into 3 phases as follows: Phase 1: study documents and interview experts; Phase 2: analyze causal factor models and empirical data on the management of secondary schools under the Royal Patronage towards excellence; Phase 3: examine and Confirm model The sample group used was 505, using a stratified random sampling method. The tool used was a questionnaire created by the researcher and analyzed for content. Statistics used in data analysis include frequency and percentage, mean, and standard deviation. and path analysis. The research results found that: 1) The level of management factors of secondary schools under royal patronage in the central region towards overall excellence is at a high level. When considering each aspect in order from most to least as follows: strategic planning Results-oriented management knowledge management Stakeholder focus Leaders have a vision. and executive leadership, respectively; 2) Model of causal factors influencing the management of secondary schools under the Royal Patronage Central region towards excellence It is consistent with empirical data by strategic planning leadership have a vision. Results-oriented management has a direct influence. As for The leadership of executives, it has a direct influence and indirect influence through strategic planning leadership have a vision. Results-oriented management, stakeholder-focused knowledge management. As for focusing on stakeholders, there are direct Influence and indirect influences through strategic planning for knowledge management. There is an indirect influence through visionary leadership; 3) Examination and confirmation of the causal factor model that influences the management of secondary schools under the Royal Patronage in the Central Region towards excellence. It was found that the leadership of administrators Stakeholder focus knowledge management strategic planning Leaders have a vision. And results-oriented management in all 6 factors is appropriate, possible, correct and beneficial to use in all components.

Keywords: Management; Excellence; Secondary schools under royal patronage

บทนำ

การบริหารการจัดการศึกษาที่ดีมีความเป็นเลิศมุ่งเน้นที่คุณภาพของคนจึงเป็นปัจจัยสำคัญ แสดงถึง ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพของคน คือ การจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรมสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคงและมีความสุข การศึกษาคุณภาพสูงระดับโลก โดยมีการวิเคราะห์การจัดการศึกษา ของประเทศที่ระบบการศึกษาคุณภาพสูงระดับโลก ได้แก่ สิงคโปร์ แคนาดา ฟินแลนด์ เซี่ยงไฮ้ (จีน) และออสเตรเลีย ซึ่งถึงแม้ว่า ทั้ง 5 ประเทศ พบว่า การศึกษาที่มีคุณภาพสูงทุกประเทศต้องมีมาตรการสำคัญ ที่เหมือนกัน 8 ประการ กล่าวคือ 1) วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ 2) กำหนดมาตรฐานสูงหรือท้าทาย 3) มุ่งสร้างความเท่าเทียม 4) ครูและผู้นำการศึกษาคุณภาพสูง 5) มีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน และสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งในระดับนโยบายถึงปฏิบัติการ 6) แนวทางการจัดการและระบบรับผิชอบ ที่สะท้อนผลลัพธ์ ที่ผู้เรียน 7) นักเรียนมีแรงจูงใจต่อการเรียนสูง 8) มุ่งเรียนเป็นพลโลกและเพื่ออนาคตจะมีบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ที่เป็นการบริหารมุ่งเน้นคุณภาพทั่วทั้งองค์กรที่มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกกระดับความสามารถขององค์กรในการแข่งขัน กับองค์กรอื่น ๆ และสามารถดำรงอยู่ได้ตามสภาพแวดล้อมและ/หรือปัจจัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างตลอดเวลา โดยครอบคลุมองค์ประกอบดังนี้ การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นลูกค้า การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้น บุคลากร การมุ่งเน้นปฏิบัติการ และผลลัพธ์ สันวิช แก้วมี (2561) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยวัฒน์ วาทะวัฒน์ (2562) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อ ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) กลยุทธ์องค์กร 3) การจัดการกระบวนการ และ 4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้ มีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติและโรงเรียนในพระราชดำริ จัดโรงเรียน เป็น 3 กลุ่ม ตามระดับความรุนแรงของปัญหาและความพร้อมในการพัฒนา ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มกำลังพัฒนาสู่มาตรฐานเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร นักเรียนส่วนใหญ่ยากจนขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่ทัดเทียมกับเด็กในชุมชนเมืองผลการประเมินคุณภาพของโรงเรียนตามมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงและพอใช้ โรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ โรงเรียนร่มเกล้า โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ โรงเรียนสังวาลย์วิทยา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่มที่ 2 กลุ่มพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่มีความพร้อมพื้นฐานค่อนข้างมากแต่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพเป็นพิเศษผลการประเมินคุณภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี โรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ โรงเรียนรัชดาภิเษก โรงเรียนรัชมังคลาภิเษก โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ฯลฯ กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีมาตรฐานสูงเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับดีและดีมาก โรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ โรงเรียน

ราชวินิต โรงเรียนนวมินทราชูทิศ โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา โรงเรียน ที่ปังวิทยาพัฒนา โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาศึกษาตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน ได้แก่ 1. ยกระดับคุณภาพโรงเรียนในกลุ่มกำลังพัฒนาให้เข้าสู่มาตรฐาน 2. เสริมความเข้มแข็ง ของโรงเรียนที่มีคุณภาพดีให้พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และเป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการและศูนย์ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 3. สร้างความเป็นเลิศให้โรงเรียนในกลุ่มที่มีมาตรฐานสูงและขยายผล สู่โรงเรียนอื่น

การบริหารจัดการกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์จึงมีความยากและมีความท้าทายเนื่องจากจัดอยู่ในกลุ่มโรงเรียนที่มีมาตรฐานสูง ต้องมีการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งองค์กรให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานการศึกษาที่ดี เพื่อรักษาคุณภาพของการจัดการศึกษา การพัฒนาจึงค่อนข้างยากและต้องมีเงื่อนไขในการบริหาร ซึ่งโรงเรียนเปิดแบบมีวัตถุประสงค์พิเศษ เช่น ความสามารถทางวิชาการ มีแนวปฏิบัติงานตามโครงการพระราชดำริ ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนมีการขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำโมเดลการบริหารจัดการมาใช้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้นโยบายการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ส่งเสริมให้โรงเรียนและผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ โดยผู้นำสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ในการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และมีการจัดการความรู้ คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Halloran (2008) ศึกษาผลของการดำเนินการใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์ม บอลดริจ ในโรงเรียนของรัฐอิลลินอยส์ โดยเลือกศึกษาโรงเรียนที่ชนะเลิศรางวัลคุณภาพของสมาคมลินคอล์น จำนวน 2 โรงเรียน ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ เยี่ยมชมโรงเรียน และตรวจสอบเอกสารผลการวิจัยที่สำคัญ ได้แก่ 1) การใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์มบอลดริจของโรงเรียนถือว่า เป็นโมเดลการพัฒนาโรงเรียนที่ใช้งานได้ดี 2) องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มัลคอล์มบอลดริจ คือ การใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ และการสร้างกระบวนการพัฒนาโรงเรียน 3) การพัฒนาบุคลากร 4) ภาวะผู้นำ ที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการฟันฝ่าปัญหาที่เกี่ยวกับ การดำเนินงาน 5) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมัลคอล์มบอลดริจมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้พบว่า สิ่งที่ได้ศึกษาด้านปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ โดยศึกษาปัญหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมถึงแนวทางการบริหารจัดการระบบคุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีต่อสถานศึกษาอื่น ๆ อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

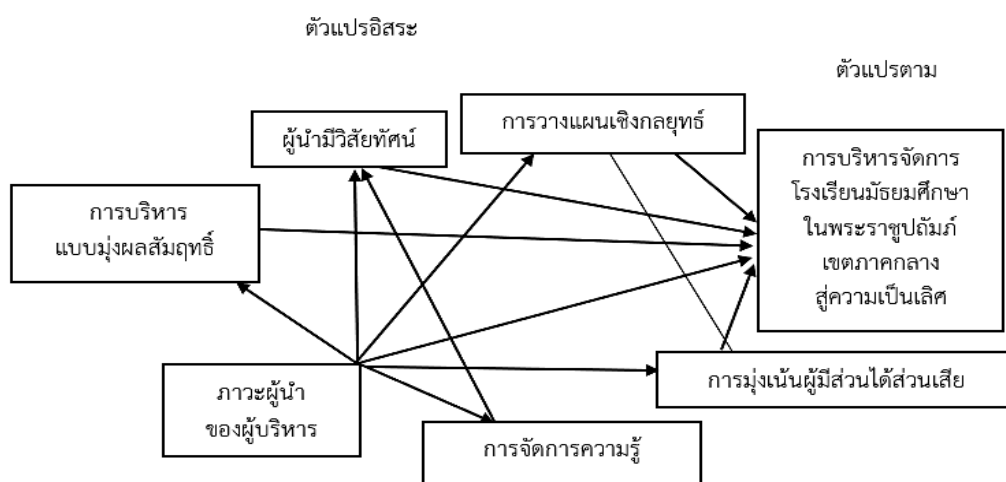
1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลาง สู่ความเป็นเลิศ

2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์ เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ

3. เพื่อตรวจสอบและยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนำแนวคิดทฤษฎี และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 3,262 คน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร ลพบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สุพรรณบุรี นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างจำนวน 505 คน เนื่องจากงานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ขนาดของกลุ่มตัวอย่างสำหรับใช้กับสถิติการวิเคราะห์ควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 10 เท่า

ของจำนวนข้อคำถามที่ใช้ (Stevens, 1996; Tabachnick & Fidell, 2001; Munro, 2001 และ Hair et al, 2010 อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานนท์, 2553) ได้เสนอขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด หากมีจำนวนตัวแปรจำนวนมาก มีค่า communality ต่ำและมีลักษณะเฉพาะของตัวแปรคุณลักษณะแฝงหลายตัว ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือ 500 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 505 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 7 คน และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลาง จำนวน 498 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนจากทั้งหมด 44 โรงเรียน ประชากร จำนวน 3,262 คน ตั้งแต่โรงเรียนขนาดกลางเป็นต้นไป ซึ่งไม่มี โรงเรียนขนาดเล็ก แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้ตัวอย่างที่มีโอกาสถูกเลือกโดยเท่าเทียมกัน โดยจับฉลากเพื่อให้ได้ตัวแทนจากสถิติการวิเคราะห์คำนวณขนาดของโรงเรียนได้จำนวน 7 โรงเรียน และจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 505 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษา เอกสารงานวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive method) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนพระราชูปถัมภ์ 2) ผู้บริหารการศึกษา การจบการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาหรือการวิจัย 3) ผู้บริหารที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 4) มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาในพระราชูปถัมภ์อย่างน้อย 3 ปี เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำมาสังเคราะห์เพื่อให้ตัวแปรในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 วิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์สู่ความเป็นเลิศ ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์ จำนวน 505 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ (rating scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน และครูจำนวน 30 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แบบสอบถามจำนวน 110 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.80 - 1.00 ค่า ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis)

ระยะที่ 3 ตรวจสอบและยืนยันโมเดล โดยตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและข้อมูลเชิงประจักษ์การบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ สุ่มความเป็นเลิศ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive method) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน พระราชูปถัมภ์ 2) ผู้บริหารการศึกษา การจบการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษาหรือการวิจัย 3) ผู้บริหารที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 4) มีประสบการณ์การบริหาร สถานศึกษาในพระราชูปถัมภ์อย่างน้อย 3 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืน ของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ แบบตรวจสอบและยืนยันโมเดล เป็นมาตราส่วน 5 ระดับ (rating scale) ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย โดยใช้สถิติ ความถี่และร้อยละ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการ โรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ จากงานวิจัยทั้งในประเทศไทยและ ต่างประเทศ และการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ที่มี ความสามารถ และมีประสบการณ์การบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์

2. ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 505 คน โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และจัดส่งด้วยตนเองไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำส่งคืน ทางไปรษณีย์และไปรับด้วยตนเอง

3. ระยะที่ 3 ตรวจสอบและยืนยันโมเดล โดยตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุและข้อมูลเชิงประจักษ์การบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ สุ่มความเป็นเลิศ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive method) ตาม เกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน พระราชูปถัมภ์ 2) ผู้บริหารการศึกษา การจบการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษาหรือการวิจัย 3) ผู้บริหารที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 4) มีประสบการณ์การบริหาร สถานศึกษาในพระราชูปถัมภ์อย่างน้อย 3 ปี

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

2. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดโรงเรียนใช้ค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

3. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. การวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศโดยการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิเคราะห์โมเดลศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ โดยการวิจัยครั้งนี้ ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ ($n = 505$)

ข้อ	ปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.39	0.49	มาก	6
2	ผู้นำมีวิสัยทัศน์	4.40	0.50	มาก	5
3	การจัดการความรู้	4.47	0.49	มาก	3
4	การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.48	0.48	มาก	2
5	การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.42	0.47	มาก	4
6	การวางแผนเชิงกลยุทธ์	4.53	0.48	มากที่สุด	1
รวม		4.44	0.45	มาก	

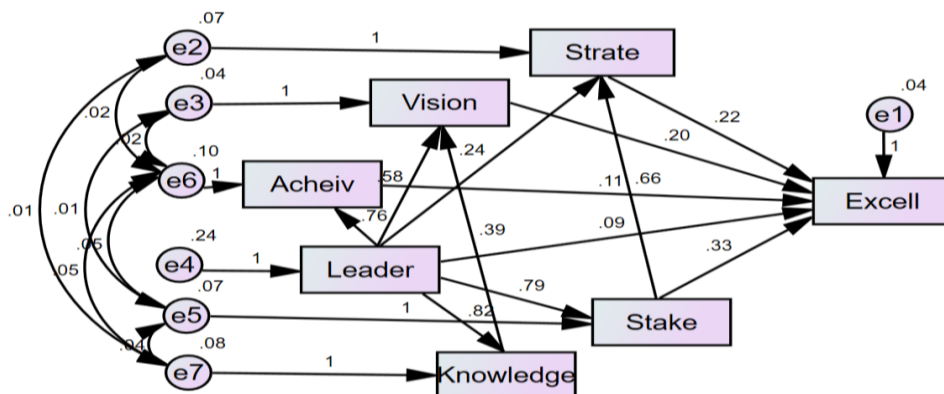
จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และรองลงมาอยู่ในระดับมากโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยการบริหาร แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การจัดการความรู้ การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้นำมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ

2. ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ

ดัชนีความกลมกลืนของโมเดล ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า χ^2 มีค่าเท่ากับ 3.587 และค่า p-value เท่ากับ 0.166 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายถึง โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลาง สู่

ความเป็นเลิศมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 1.793 พบว่าสอดคล้องกัน และเมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ จากค่าต่าง ๆ พบว่าค่า GFI (goodness of fit index) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเท่ากับ 0.998 ค่า AGFI (adjusted goodness of fit index) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้วเท่ากับ 0.972 ค่า RMR (root mean squared residual) มีค่าเท่ากับ 0.001 และรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า RMSEA (root mean square error of approximation) มีค่าเท่ากับ 0.040 มีค่า NFI (normed fit index) เท่ากับ 0.999 ค่า IFI (incremental fit index) เท่ากับ 1.000 ค่า CFI (comparative fit index) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบเท่ากับ 1.000 จากรายละเอียดข้างต้นสามารถสรุปภาพรวมพบว่าค่าดัชนีสอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณา แสดงให้เห็นว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีโมเดลดังนี้

Chi-square= 3.587 Chi-square /df =1.793, df=2, P-value=.166,GFI=0.998, AGFI=.972,

CFI=1.000, RMSEA= .040 , ค่า NFI = 0.999, ค่า IFI = 1.000, ค่า CFI = 1.000

ภาพที่ 2 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การจัดการความรู้ 4) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 5) ผู้นำมีวิสัยทัศน์ และ 6) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ

3. ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ

ผู้วิจัยได้นำร่างโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ มาตรวจสอบและยืนยันโมเดลเพื่อให้ได้ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ โดยผ่าน การตรวจสอบและเพิ่มความน่าเชื่อถือในการพัฒนาโมเดลที่เหมาะสม ผู้วิจัยนำร่างโมเดลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ในตอนที่ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบและยืนยันโมเดลการวิจัยในด้าน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และการใช้ประโยชน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละของการตรวจสอบโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ

(n=5)

รายการของโมเดล	ความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน)				
	5	4	3	2	1
โมเดลปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ	5(100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

จากตารางที่ 2 ค่าร้อยละของการตรวจสอบโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยมีความคิดเห็นว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ มีความเหมาะสมและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศได้ คิดเป็นร้อยละ 100

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศและสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลาง สู่ความเป็นเลิศ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การจัดการ ความรู้ 4) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 5) ผู้นำมีวิสัยทัศน์และ 6) การบริหารแบบมุ่งสัมฤทธิ์

1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ลำดับ ดังนี้ 1) ผู้บริหารแสดงความยินดีเมื่อครูได้เลื่อนวิทยฐานะหรือมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับ 2) โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและทักษะชีวิตของผู้เรียน 3) ผู้บริหารส่งเสริมบุคลากรให้มีการ อบรม เพิ่มขีดความสามารถของแต่ละบุคคลให้เต็มศักยภาพ 4) ผู้บริหารได้ประชุมหารือ ติดตามงาน สม่ำเสมอทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ 5) ผู้บริหารนำเทคโนโลยีมาให้ความรู้และบริการนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์สูงในการบริหารพัฒนาให้ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีองค์ประกอบทางการบริหารที่มีความพลวัต มี คุณลักษณะเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มุ่งพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายการสร้างแรงบันดาลใจและการสร้างแรงจูงใจในขณะสร้างทีม จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์สูงในการบริหารพัฒนาให้ไปสู่ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีองค์ประกอบทางการบริหารที่มีความพลวัต มี คุณลักษณะเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง มีความทันสมัย มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้มุ่งพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเองเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายการสร้างแรงบันดาลใจและการสร้าง แรงจูงใจในขณะสร้างทีม มีการทำงานเป็นทีม พัฒนาดตนเองทั้งทางด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยีเข้ามา บริหารจัดการองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญกุล หัตถกิจ (2556) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารคุณภาพ การศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความ เป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก 7 องค์ประกอบดังนี้ 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านการจัดการกระบวนการ 3) ด้าน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านการสร้างทีมงาน 5) ด้านการประเมินตนเอง 6) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน และ 7) ด้านสารสนเทศ เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุศ มีพันธ์ (2559) ได้ศึกษาต้นแบบ ภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบนพบว่า ภาวะผู้นำของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี 2) การนำการเปลี่ยนแปลงการทำงานเป็นทีม 4) การสร้างแรงบันดาลใจ 5) การมีวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับ งานวิจัย ของ Heyns (2001) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบการบริหารเชิงคุณภาพที่สำคัญเพื่อชี้ให้เห็นถึงความ เป็นมาและความสำคัญของการนำระบบการบริหารเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนมาตรฐานสากล และได้เสนอแนะระบบการบริหารเชิงคุณภาพที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ องค์ประกอบของมาตรฐานความเป็นเลิศ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) แผนงาน มุ่งเน้นลูกค้าและการตลาด 4) ข้อมูลข่าวสารและการวิเคราะห์ 5) มุ่งเน้นทรัพยากรมนุษย์ 6) กระบวนการบริหารจัดการ และ 7) ผลลัพธ์

1.2 การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ปัจจัยด้านการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ลำดับดังนี้ โรงเรียนจัดหลักสูตรการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการ ของผู้เรียนและสังคม โรงเรียนเห็นความสำคัญของผู้ปกครองโดยให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับวิถีชีวิตในโรงเรียน โรงเรียนใช้กระบวนการ PDCA ในการขับเคลื่อนองค์กร ตรวจสอบและประเมินผลปรับปรุง ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการดำเนินการ ดังนั้นเพื่อเกิดความยั่งยืนในการบริหารจัดการสถานศึกษาต้องมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงเป้าหมายตอบสนองความต้องการให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศรี พิมพ์พิพัฒน์ (2559) ได้ศึกษาการบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าองค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีการใช้กระบวนการนิเทศแบบกัลยาณมิตร 2) มีการบริหารจัดการโครงการหรือกิจกรรมที่เน้นคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยพิจารณาเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน 3) มีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำไปใช้ในการพัฒนาอย่างจริงจัง 4) สถานศึกษา ตรวจสอบ ทบทวนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกปี 5) มีการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ตามวิสัยทัศน์และคาดหวังความสำเร็จต่อนักเรียนสูง 6) จัดการศึกษาโดยยึดคุณภาพนักเรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด 7) พัฒนาระบบการเรียนรู้ของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องทั้งระยะสั้นและระยะยาว เอื้อให้ครูจัดกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ 8) มีการบริหารจัดการคุณภาพแบบองค์รวม มุ่งเน้นให้ครูนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม 9) มีการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและสภาพของโรงเรียนและมีแผนสำรองเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 10) มีการใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล 11) มีการพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยยึดหลัก ความแตกต่างระหว่างบุคคล 12) มีการใช้กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ 13) มีการใช้ระบบการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพและมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นหลักโดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับ การปฏิบัติงานเป็นทีม 14) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และดูแลเอาใจใส่บุคลากรทุกคนเป็นอย่างดี 15) มีการประชุมหารือติดตามงานสม่ำเสมอ ทำให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ 16) สร้างบรรยากาศในการทำงานเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและ การเสริมขวัญให้กำลังใจ 17) มีการใช้ทรัพยากรในการสนับสนุนทั้งในเรื่อง ของอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ งบประมาณอย่างพอเพียง 18) จัดทำหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้องค์ประกอบด้านการจัด การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขนาดเล็ก กรุงเทพมหานคร

1.3 การจัดการความรู้ในระดับมาก และเมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ลำดับดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่เชื่อถือได้ ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาครูให้มีการประชุมสัมมนาวิชาการ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพมีการเลื่อนวิทยฐานะ การเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการเพิ่มความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารได้พัฒนาเทคโนโลยีเชิงระบบสามารถนำไปใช้ในการจัดการความรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการความรู้เป็นกระบวนการค้นหา รวบรวม ความรู้ เป้าหมายการพัฒนาคน เป้าหมายของการพัฒนาองค์การไปเป็นองค์การเรียนรู้ การเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยการพัฒนาเทคโนโลยีเชิงระบบแบบผสมผสานของระบบการจัดการความรู้ โครงการที่เสนอสมบูรณด้วยการทำแผนปฏิบัติการ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สามารถนำเสนอ การแสวงหาความรู้ การได้รับความร่วมมือ จากสมาชิกในองค์การ การวิจัยการประชุมสัมมนา การมีปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล ภาระงาน และอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Patrick et al. (2009) ได้ศึกษาวัฒนธรรม องค์การและการจัดการความรู้ ความสำเร็จในระดับโครงการและองค์การ พบว่า กลยุทธ์การจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงองค์การและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับองค์การโดยการจัดการ ความรู้จะดำเนินการได้ผลดี ต้องประกอบไปด้วย การได้รับความร่วมมือ การวิจัยการประชุมสัมมนา การมีปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล ภาระงาน และอินเทอร์เน็ต เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์ในการแข่งขัน ทำให้ องค์การสามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ ดังนั้นวัฒนธรรมองค์การนับว่า เป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารไม่ควร มองข้าม เนื่องจากการที่องค์การ มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะเป็นแนวทางที่ผู้บริหารสามารถใช้ในการที่จะนำพา องค์การไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย Megan (2004) ได้ศึกษา ระบบการจัดการความรู้ขององค์กร พบว่า ระบบการจัดการความรู้ขององค์กรทั้งหมดและเทคโนโลยีที่สนับสนุน แหล่งทรัพยากร ระบบการจัดการความรู้ ที่ได้รับการออกแบบขึ้น มีความสัมพันธ์กันระหว่างความเป็นไปได้ และการทำหน้าที่ของระบบที่สามารถใช้ความรู้ที่ได้รับการออกแบบขึ้นมาได้สามารถเห็นได้โดยการเปลี่ยน ดันแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่เทคโนโลยี ความรู้ผ่านการใช้ระบบแบบเดิมและขั้นสูง ในการ สนับสนุนของลักษณะเด่นของการจัดการความรู้ในเรื่องที่กว้างขึ้นและในหลักการที่กว้างกว่าเครื่องมือที่ ได้รับการออกแบบเพื่อส่งมอบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความรู้ระบบที่มีความรู้เป็นศูนย์กลาง การแก้ไข ปรับปรุงการจัดหมวดหมู่ความรู้ที่มีอยู่และ การพัฒนาเทคโนโลยีเชิงระบบแบบผสมผสานของระบบการ จัดการความรู้ โครงการที่เสนอสมบูรณด้วยการทำแผนปฏิบัติการ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สามารถนำเสนอ เป็นแนวทางแก่นักทฤษฎีและนักปฏิบัติเพื่อทำ การวิจัยต่อไปในเรื่องของการจัดการความรู้และระบบการจัดการ ความรู้

1.4 การวางแผนเชิงกลยุทธ์

ปัจจัยด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหา น้อย ได้ลำดับดังนี้ 1) แผนกลยุทธ์ของโรงเรียนมุ่งผลักดันคุณภาพของผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษา ให้มี ความเป็นเลิศ 2) โรงเรียนจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี คำนึงถึงเป้าหมายให้บรรลุวิสัยทัศน์ ที่

กำหนด 3) โรงเรียนดำเนินการโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 4) โรงเรียนจัดการทรัพยากรนำไปใช้ในการปฏิบัติและสามารถใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลคุ้มค่า ทั้งนี้เนื่องจากการวางแผนกลยุทธ์ที่ดีที่จะนำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรมีดังนี้ 1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 3) การประเมินกลยุทธ์เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหาร มีอำนาจในการจัดการทรัพยากรนำไปใช้ในการปฏิบัติและสามารถใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิผลคุ้มค่ามากที่สุด ดังนั้นการวางแผนเชิงกลยุทธ์จะส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อร่าม วัฒนะ (2561) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) คุณภาพครู 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) เครือข่ายความร่วมมือ 5) คุณภาพนักเรียน 6) การบริหารจัดการ 7) การพัฒนาบุคลากร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ วาตะวัฒนะ (2562) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) กลยุทธ์องค์การ 3) การจัดการกระบวนการ และ 4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันวิธ แก้วมี (2561) ได้ศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า พบว่า องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นลูกค้า 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square = 52.47 ค่า p-value = 0.06 ค่า GFI = 0.99 AGFI = 0.96 และค่า RMSEA = 0.02

1.5 ผู้นำมีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ลำดับดังนี้ 1) โรงเรียนได้วิเคราะห์การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในโรงเรียน 2) ผู้บริหารเพิ่มระดับความสามารถของครูในการใช้ ICT ในการสอนและการผลิตสื่อได้เป็นอย่างดี 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการมีวิสัยทัศน์ของผู้นำสถานศึกษาต้องมีการคิดเชิงกลยุทธ์ มีการสร้างความคิดเชิงกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ มีก้าวทันเทคโนโลยี ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่ดีต้องใช้ ICT ในโรงเรียน เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพ รวมถึงการสื่อสาร ความเป็น

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นปัจจัยสำคัญกับพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้เทคโนโลยีมาเป็นหลักในการบริหารองค์กร เพื่อให้มีระบบการทำงานที่รวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Afshari et al. (2012) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของภาวะผู้นำการเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียน การศึกษาครั้งนี้ตรวจสอบบทบาทความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร เพื่อตรวจสอบว่า บทบาทความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในการใช้งาน ICT ในโรงเรียนได้รับอิทธิพลจากระดับความสามารถของการใช้คอมพิวเตอร์หรือไม่ บทบาทนี้อ้างอิงจาก การสอบถามผู้บริหาร 320 คนในอิหร่าน โดยพบว่า การใช้คอมพิวเตอร์และกิจกรรมพัฒนาเมื่ออาชีพ มีอิทธิพลต่อบทบาทความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในการใช้ ICT ในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางคอมพิวเตอร์กับระดับการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวก และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในการใช้ ICT ในโรงเรียน และควรให้โอกาสในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องในมิติของความเป็นผู้นำและเทคโนโลยีสำหรับผู้บริหาร เพื่อเพิ่มระดับความสามารถ ในการใช้คอมพิวเตอร์ และสอดคล้องกับงานวิจัย Halloran (2008) ได้ศึกษาผลของการดำเนินการใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีลคอล์มบอลดริจในโรงเรียนของรัฐอิลลินอยส์ โดยเลือกศึกษาโรงเรียนที่ชนะเลิศรางวัลคุณภาพ ของสมาคมลินคอล์น นักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ เยี่ยมชมโรงเรียนและตรวจสอบเอกสาร ผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้ 1) การใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีลคอล์ม-บอลดริจของโรงเรียนถือว่า เป็นโมเดลการพัฒนาโรงเรียนที่ใช้ งานได้ดี 2) องค์ประกอบสำคัญของกระบวนการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ มีลคอล์มบอลดริจ คือ การใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ผู้นำมีวิสัยทัศน์และการสร้างกระบวนการพัฒนาโรงเรียน 3) ปัญหาสำคัญของการดำเนินงาน ได้แก่ เวลา กระบวนการทำงานที่เปลี่ยนไป ความยั่งยืน และการพัฒนาบุคลากร 4) ภาวะผู้นำที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญในการฝ่าฟันปัญหาที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน 5) เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีลคอล์มบอลดริจมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zaccaro & Banks (2004) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้นำ เชิงวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบด้วยคำพูด การกระทำเพื่อให้มองเห็นภาพในผลสำเร็จที่ต้องการ ผู้นำสร้างความไว้วางใจ และให้ความสำคัญกับผู้อื่นมากกว่าตนเอง ซึ่งสามารถแยกเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สำคัญประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การสร้างความไว้วางใจและการให้ความสำคัญกับผู้อื่น

1.6 การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ลำดับดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูสร้างนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ผู้บริหารกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จเพื่อการประมวลผลและนำไปสู่การปฏิบัติตามกลยุทธ์ ผู้บริหารกำหนดพันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์การดำเนินงาน ผู้บริหารใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือการบริหารจัดการให้องค์กร มีความเป็นเลิศ ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมี การ

วัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมของการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นตอนแรก ของการวัดผล การปฏิบัติงานเป็นการมุ่งเน้นผลลัพธ์มีการบริหารเชิงกลยุทธ์แผนกลยุทธ์คือเครื่องมือ การบริหารจัดการ การพัฒนาและการนำแผนกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์และเป็นเป้าหมายมีความสำคัญ ต่อภาวะผู้นำองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ยมภักดี (2558) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับภาคบังคับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 7 ด้านดังนี้คือ 1) การวิเคราะห์วิสัยทัศน์และพันธกิจ 2) การกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ และตัวชี้วัดผลการดำเนินการ 3) ด้าน การกำหนดเป้าหมาย 4 ด้านการกำหนดแหล่งข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล 5) ด้านการวางแผนและการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ 6) ด้านการวิเคราะห์และประเมินผล และ 7) ด้านการทบทวนและรายงานผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย มีผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ค่าไคสแควเท่ากับ 10.29 ($p=0.327$) ที่องศาอิสระ 9 ค่าดัชนีระดับ ความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.021 สรุปได้ว่า โมเดล การวัด องค์ประกอบเชิงยืนยันของรูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาภาค บังคับ (RBM) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Eva Dhimitri & Dollija (2012) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในรัฐบาลท้องถิ่นแอลเบเนีย: กรณีศึกษา เขตเทศบาล เมืองคอกา วัดอุปสรรคการวิจัย เพื่อประเมินภาพรวมในสถานการณ์ของรัฐบาลท้องถิ่น ด้านการดำเนินงาน ในอนาคตด้านการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า การมีความรู้ที่ดีในการวางแผน กลยุทธ์ ทำให้ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจในการทำงานที่ตอบสนองระดับความ พร้อมในการทำงาน ขณะที่การพัฒนาวิสัยทัศน์เป็นส่วนหนึ่งของแผนกลยุทธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียและเป็นการสนับสนุนการทำงานของพนักงานและสมาชิกสภา แผนกลยุทธ์คือเครื่องมือการ บริหารจัดการ การพัฒนาและการนำแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ และเป้าหมายมีความสำคัญต่อภาวะผู้นำ องค์การและการบริหารที่น้อยลง คุณสมบัติของการบริหาร คือ การทำสัญญาที่สำคัญกับลูกจ้างแม้ไม่มี ผลต่อ แรงจูงใจในการทำงาน การประสานงาน เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายของการบริหาร แบบมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ การประเมินผลเป็นเครื่องมือแบบใหม่ที่สามารถเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการ และการ วิเคราะห์แผนการทำงานเป็นการพัฒนาระบบการทำงานให้มีคุณภาพมากขึ้น

2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์ เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกำหนดเป็นเส้นทาง อิทธิพล ตามสมมติฐานการวิจัยทางสถิติ โดยพบว่า ดัชนีความกลมกลืน ค่ามีค่า chi-square เท่ากับ 3.587 ค่า p-value เท่ากับ 0.166 ค่า chi-square/df เท่ากับ 1.793 ค่า GFI เท่ากับ 0.998 ค่า AGFI เท่ากับ 0.972 ค่า RMR เท่ากับ 0.001 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.040 ค่า NFI เท่ากับ 0.999 ค่า IFI เท่ากับ 1.000 ค่า CFI เท่ากับ 1.000 ค่า RFI เท่ากับ 0.999 ดังนั้นโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ การบริหารจัดการโรงเรียน

มัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ กำหนดเป็นเส้นทางอิทธิพล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่าเท่ากับ 0.226 ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีค่าเท่ากับ 0.217 การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับ 0.114 ตามลำดับ ส่วนภาวะผู้นำ ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลาง สู่ความเป็นเลิศมีค่าเท่ากับ 0.092 และอิทธิพลทางอ้อมผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีค่าเท่ากับ 0.239 ผู้นำ มีวิสัยทัศน์มีค่าเท่ากับ 0.570 การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับ 0.768 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีค่าเท่ากับ 0.820 การจัดการความรู้มีค่าเท่ากับ 0.816 และส่วนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ มีค่าเท่ากับ 0.329 และอิทธิพลทางอ้อม ผ่านการวางแผนเชิงกลยุทธ์มีค่าเท่ากับ 0.641 และส่วนการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีค่าเท่ากับ 0.384 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร 2) การมุ่งเน้นการมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การจัดการความรู้ 4) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 5) ผู้นำ มีวิสัยทัศน์ และ 6) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตามลำดับ

3. การตรวจสอบและยืนยันโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศ ผลการตรวจสอบและยืนยันโมเดลของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการความรู้ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ผู้นำมีวิสัยทัศน์ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ทั้ง 6 ปัจจัย มีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ในทุกปัจจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้นำโมเดลการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศไปใช้ในการพัฒนาการศึกษา
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาโรงเรียนให้มีการนำโมเดลการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา นำโมเดลการบริหารจัดการการโรงเรียนมัธยมศึกษาในพระราชูปถัมภ์ เขตภาคกลางสู่ความเป็นเลิศที่ได้ศึกษาวิจัยรายละเอียด นำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ดำเนินการให้เกิดศักยภาพและพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นต้นแบบและเป็นตัวอย่าง ให้แก่โรงเรียน อื่น ๆ ต่อไป

2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา และพัฒนาโมเดลการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้เกิดประสิทธิภาพ มีความเป็นเลิศ ไปสู่สากลเพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาโมเดลการบริหารจัดการการโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยตัดปัจจัยการจัดการความรู้เนื่องจากในผู้นำมีวิสัยทัศน์ต้องมีการจัดการความรู้อยู่แล้วสำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรด้านการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมที่เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนาการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ วาทะวัฒนะ. (2562). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- บุญยกุล หัตถกิจ. (2556). รูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิรุจ มีพันธ์. (2559). ตัวแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมในเขตภาคเหนือตอนบน. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สมศรี พิมพ์พัฒน์. (2559). การบริหารเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สันวิธ แก้วมี. (2561). การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

- สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *ข้อมูลทางการศึกษา 2566*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 7 มีนาคม 2566). จาก http://www.bopp.go.th/?page_id=2291
- อร่าม วัฒนะ. (2561). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อัครเดช ยมภักดี. (2558). *รูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์สำหรับสถานศึกษาระดับ การศึกษา ภาคบังคับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Afshari, M. et al. (2012). Factors affecting the transformational leadership role of principals in implementing ICT in schools. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(4),164-176.
- Eva Dhimitri, Majlinda Bello and Elda Dollija. (2012). Results based management in Albanian local governments. *Case study municipality of Korca. Manager Journal, Faculty of Business and Administration, University of Bucharest*, 16(1),14-23.
- Hair, J. et al. (2010). *Multivariate data analysis*. 7thed. Upper saddle River, NJ: Pearson Education International.
- Halloran. P. M. (2008). *An exploratory analysis of the implementation of the Malcolm Baldrige quality framework of selected Illinois school districts: A case study of two Lincoln Foundation quality award winners*. Unpublished dissertation. Illinois State University, Normal, IL.
- Heyns, R. (2001). *Quality Management Systems for Education and Training Providers*. New York: Pearson.
- Megan E. (2004). *Ambrus. An Integrative Framework for an Enterprise-Wide Information and Knowledge Management System*. Doctoral dissertation. University of Texas at El Paso, El Paso, TX.
- Munro, B. H. (2001). *Statistical methods for health care research*. 4thed. Philadelphia: Lippincott & Wilkins.
- Patrick, S. W. et al. (2009). Organizational Culture and Knowledge Management Success at Project and Organizational Levels in Contracting Firms. *Journal of Construction*

Engineering and Management: American Society of Civill Engineers, 135(12), 1348-1356.

Steven, J. (1996). *Applied multivariate statistics for the social sciences*. 3rded. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. 5thed. Boston: Pearson Education.

Zaccaro, S. J. and Banks, D. (2004). Leader Visioning and Adaptability: Bridging the Gap between Research and Practice on Developing the Ability to Manage Change. *Human Resource Management, 43(4), 367-380.*

แนวทางการพัฒนาการเสริมองค์กรแห่งความสุขในสภาพแวดล้อมใหม่ของสถานศึกษา อำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*

นาริรัตน์ อัจฉริยะมณีกุล^{1*} ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: Z.naree13@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา เปรียบเทียบสภาพการเสริมองค์กรแห่งความสุขในสภาพแวดล้อมใหม่ และหาแนวทางการพัฒนาการเสริมองค์กรแห่งความสุขในสภาพแวดล้อมใหม่ของสถานศึกษา อำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 198 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครื่อชี้และมอร์แกน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการเสริมองค์กรแห่งความสุขในสภาพแวดล้อมใหม่ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านใฝ่รู้ดีและด้านจิตวิญญาณดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านร่างกายดี และปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว (2) การเปรียบเทียบสภาพการเสริมองค์กรแห่งความสุขในสภาพแวดล้อมใหม่ของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน (3) แนวทางการพัฒนาการเสริมองค์กรแห่งความสุขในสภาพแวดล้อมใหม่ของสถานศึกษา พบว่า 1) ควรเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนในองค์กร 2) ควรชื่นชมและให้กำลังใจในผลงานการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) ควรเป็นผู้ประสานงานดีในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ 4) ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี 5) ควรให้คำปรึกษากับบุคลากรได้ในทุกด้าน 6) ควรสร้างความตระหนักในการประหยัดอดออมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 7) ควรส่งเสริมให้มีการผ่อนคลายในการทำงาน 8) ควรเป็นแบบอย่างในการคิดเชิงบวกและการปฏิสัมพันธ์ที่ดี

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การเสริมองค์กรแห่งความสุข; สภาพแวดล้อมใหม่

* Received: 10 March 2024, Revised: 7 April 2024, Accepted: 8 April 2024

Guideline Development for Happy Workplaces in the New Normal of Khlong Khlung District Schools Under the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2

Nareerat Astchariyamaneekul^{1*} Poompipat Rukponmongkon²

¹Master of Education in Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

²Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Z.naree13@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the conditions and problems, to compare the conditions for happy workplaces in the new normal, and to determine ways to develop the buildings and promoting for happy workplaces in the new normal of educational institutions in Khlong Khlung District under the Kamphaeng Phet Primary Education Service Area Office 2. The sample consisted of 198 people, including administrators and teachers, who were selected using the Krejcie and Morgan sample size determination table and a multi-stage sampling method. The data were provided by 17 experts, using the delphi method. The tools included questionnaires and interviews. The data were analyzed with statistical software for frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, t-test Independent, and One Way ANOVA. The results of this research indicated that (1) the conditions for happy workplaces in the new normal were at the high level, the aspect with the highest average was knowledge aspect and spiritual aspect, and the aspect with the lowest average was physical aspect, and the biggest problem was that there was not much opportunity to do activities together with the families. (2) The results of comparing the conditions for happy workplaces in the new normal, classified by work experience and by school sizes, did not differ. (3) The guidelines for developing and promoting happy workplaces in the new normal were found that 1) should be inspirations and set examples for everyone in the organizations, 2) should praise and encourage good practices of ethics, morality, and professionalism, 3) should be good coordinators in facilitating cooperation with other organizations, 4) should organize activities to build good relationships, 5) should provide consultation to staff and assist in helping their families, 6) should raise awareness of saving according to the principles of the sufficiency economy, 7) should promote relaxation and stress relief among staff while working, and 8) should serve as role models for positive thinking and good interactions.

Keyword: Guideline Development; Happy Workplace; The New Normal

บทนำ

ท่ามกลางสภาพการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามความเจริญของนวัตกรรมและเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และในยุคปัจจุบันที่มีโรคระบาดที่แพร่หลายไปนานาประเทศทั่วโลก จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่และการบริหารจัดการประเทศ ผู้บริหารในองค์กรจะต้องมีความเข้มแข็ง หนักแน่น และมีความเชื่อว่าจะต้องฝ่าวิกฤตนี้ไปได้โดยไม่มีเงื่อนไข รวมถึงมีความเชื่อในความสามารถและศักยภาพของตนเองและคนในองค์กรว่า สามารถปรับตัว เปลี่ยนแปลงและแสวงหาโอกาสในวิกฤตที่เกิดขึ้นแล้วนำพาองค์กรให้พ้นผ่านไปด้วยกัน และเนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ให้มีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษามีความสอดคล้องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายว่า จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถหนุนการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งบุคคลสำคัญที่จะช่วยในการดำเนินการเพื่อพัฒนาคนได้ คือ “ครู” ครูเป็นกำลังสำคัญในระบบการศึกษาที่ผลักดันนักเรียนและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ดังนั้น ครูเป็นปัจจัยสำคัญในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติงานได้อย่างทุ่มเทและเต็มศักยภาพนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสุขในการปฏิบัติงานด้วยและการที่องค์กรจะผลักดันและกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรทำงานกันอย่างขยันขันแข็ง รวมถึงทุ่มเทให้องค์กรอย่างเต็มที่เพื่อจะมีส่วนผลักดันให้องค์กรเจริญก้าวหน้า จะต้องทำให้บุคลากรรู้สึกมีความสุขในการทำงาน องค์กรจะต้องอาศัยการจูงใจที่ดี (ธัญลักษณ์ ลีอยศ, 2564)

การบริหารองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) เป็นแนวคิดหลักที่มุ่งการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายหลักคือ “คนทำงาน ในองค์กร” ที่ถือเป็นบุคคลสำคัญที่ครอบคลุม องค์กร ชุมชน และสังคม การสร้างความสุขในที่ทำงาน นับว่า เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์กร มุ่งเน้นให้บุคลากรทุกคนในองค์กร มีความสุขในการทำงาน มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความตึงเครียดจากการทำงาน รวมทั้งลดความขัดแย้งภายในองค์กร ความสุขที่เกิดขึ้นจากการทำงานเปรียบเสมือนน้ำหล่อเลี้ยงให้พฤติกรรมคนปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์ ซึ่งจะนำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน โดยใช้ความสุขพื้นฐาน 8 ประการ เป็นแนวทางในการบริหารจัดการชีวิตให้มีความสุขอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การมีสุขภาพดี 2) การมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 3) การรู้จักผ่อนคลาย 4) การมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวมีคุณธรรมประจำใจ 5) มีเศรษฐกิจการเงินที่ดี 6) การพัฒนาความรู้ 7) การมีครอบครัวที่ดี และ 8) มีสังคมที่มีความสุข เพื่อนำมาประมวลรวมกันสะท้อนความอยู่ดีมีสุขและคุณภาพชีวิตของประชาชน (กกร ขลายแย้ม และ อธิวัฒน์ เจียวิวรรณกุล, 2554) จึงเห็นได้ว่าการได้ทราบถึงแนวทางพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งความสุขที่

ชัดเจนนั้นจะทำให้ได้เกิดประโยชน์ในเชิงบริบททางการศึกษาจะสามารถพัฒนาศาสตร์การบริหารการศึกษา โดยผู้บริหารทางการศึกษาของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับสามารถนำแนวคิดการเป็นองค์กรแห่งความสุขไปใช้ออกนโยบายการพัฒนาคุณภาพองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พิกุล พุ่มช้าง และปริญญามีสุข, 2560) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน พบว่ามีแนวทางการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขที่นักการศึกษามีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์การเสริมสร้างองค์กรแห่งความสุข และพิจารณาความเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาของอำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกเป็น 8 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านผ่อนคลาย 3) ด้านน้ำใจดี 4) ด้านจิตวิญญาณดี 5) ด้านครอบครัวดี 6) ด้านสังคมดี 7) ด้านใฝ่รู้ดี 8) ด้านสุขภาพเงินดี

จากผลสำรวจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ปัจจัยหลักคือ ขาดแคลนด้านบุคลากรในการปฏิบัติงาน บุคลากรที่ไม่สามารถเกลี้ยให้ตรงกับความต้องการ ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการจัดทำกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานประจำปี ยังไม่เป็นระบบที่ดี ในโรงเรียนขนาดเล็กครู 1 คนต้องดูแลนักเรียนจำนวนมาก เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน ครูผู้สอนปฏิบัติงานเพิ่มจากงานสอน มีการสอนควบชั้น ดังนั้น จึงเกิดการขอย้ายไปปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม ดังนั้นสถานศึกษาควรสร้างองค์กรแห่งความสุข ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างคนในองค์กรให้เป็นคนที่มีความสุข เพราะเชื่อว่า “คน” คือปัจจัยสำคัญที่สุดขององค์กร หาก “คน” กลายเป็น “คนทำงานอย่างมีความสุข” ผลของการทำงานก็จะมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ถ้าที่ใดมีความสามัคคี คนก็มีความสุข แล้วที่ทำงานก็จะน่าอยู่ ถ้าที่ทำงานน่าอยู่ คนที่ทำงานก็มีความสุข มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่น่าอยู่ หมายถึงสถานที่ที่อยู่แล้วสบายใจ หากสถานที่ทำงานเป็นสถานที่แห่งความสุข บุคลากรก็จะมีแต่ความสุข มีผลงานที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ดี เกิดคุณค่าต่อตนเอง เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อองค์กรมากขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและผู้บริหารที่ดีขึ้น ต้องมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น มีความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร นำไปส่งต่อบุคคลในครอบครัวและชุมชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2, 2564)

ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่า อัตราการเขียนรายงานขอย้ายของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นในทุกปี ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนบุคลากรส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน เพราะฉะนั้น องค์กรแห่งความสุข จึงควรเป็นแนวคิดหลักที่จะมุ่งดำเนินการ โดยมีการส่งเสริมและพัฒนานโยบาย มีการสร้างองค์ความรู้และการขับเคลื่อนเครือข่ายในการสร้างเสริมสุขภาพชีวิตคนทำงาน จึงอาจกล่าวได้ว่า เมื่อคนทำงานในองค์กรมีความสุข ย่อมส่งผลดีต่อผลประกอบการหรือผลผลิตขององค์กร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร และนำไปพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เกิดองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียนอำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และเปรียบเทียบสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนอำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 42 คน ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 282 คน จำนวนทั้งสิ้น 324 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนอำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 36 คนและข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอำเภอลองขลุ่ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวน 162 คน จำนวนทั้งสิ้น 198 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสุ่มตัวอย่างของเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขใน
ความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองซูลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขใน
ความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองซูลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ (Multiple Response)

ซึ่งผู้วิจัยนำการขับเคลื่อนองค์กรในความปรกติใหม่ (New Normal) ประกอบด้วย 4 ด้าน
คือ 1) การใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต 2) การเว้นระยะห่างทางสังคม 3) การดูแลใส่ใจสุขภาพทั้งตัวเอง
และครอบครัว 4) การสร้างสมดุลชีวิต มาเป็นกระบวนการในการสร้างแบบสอบถามฉบับนี้

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยหาคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความสอดคล้อง
(IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.958

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตัวเอง
ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่
จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent) และจำแนกตาม
ขนาดโรงเรียนโดยใช้การหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

**ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของ
สถานศึกษา อำเภอลองซูลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2**

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขใน
ความปรกติใหม่ จำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Method)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้าง
ขึ้น โดยนำผลจากการศึกษาสภาพและปัญหาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่
มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัย
ดำเนินการสัมภาษณ์ได้ทั้งหมด จำนวน 17 ท่าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของ
สถานศึกษา อำเภอลองซูลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการส่งเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการส่งเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ โดยภาพรวม

ที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านใฝ่รู้ดี	4.53	0.52	มากที่สุด
2	ด้านจิตวิญญาณดี	4.53	0.52	มากที่สุด
3	ด้านสังคมดี	4.51	0.52	มากที่สุด
4	ด้านน้ำใจดี	4.46	0.50	มาก
5	ด้านครอบครัวดี	4.41	0.53	มาก
6	ด้านสุขภาพเงินดี	4.26	0.74	มาก
7	ด้านผ่อนคลายดี	4.24	0.53	มาก
8	ด้านร่างกายดี	4.21	0.61	มาก
รวมเฉลี่ย		4.39	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการส่งเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านใฝ่รู้ดี และด้านจิตวิญญาณดี รองลงมา ได้แก่ ด้านสังคมดี และด้านน้ำใจดี ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติต่ำสุด ได้แก่ ด้านร่างกายดี

ตอนที่ 2 ปัญหาการส่งเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

จากการศึกษาปัญหาการส่งเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดมีดังนี้ ด้านใฝ่รู้ดี สถานศึกษาขาดการส่งเสริมให้บุคลากรทำงานเพื่อความก้าวหน้าในสายงาน ด้านจิตวิญญาณดี บุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการทำงาน ด้านสังคมดี สถานศึกษาไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือองค์กรภายนอก ด้านน้ำใจดี สถานศึกษาไม่มีนโยบายหรือกิจกรรมกระตุ้นให้บุคลากรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านครอบครัวดี ท่านไม่ค่อยมีโอกาสมทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ด้านสุขภาพเงินดี สถานศึกษาไม่มีสวัสดิการด้านการเงินให้กับบุคลากร ด้านผ่อนคลายดี ท่านรู้สึกว่ามีอิสระในการทำงาน ด้านร่างกายดี คือท่านรู้สึกว่าคุณภาพร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง และมีการเจ็บป่วยบ่อยครั้ง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

		df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านร่างกายดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.28	0.14	0.37	0.691
	ภายในกลุ่ม	195	72.96	0.37		
	รวม	197	73.24			
2. ด้านผ่อนคลายดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.58	0.29	1.04	0.355
	ภายในกลุ่ม	195	53.94	0.28		
	รวม	197	54.51			
3. ด้านน้ำใจดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.33	0.17	0.65	0.521
	ภายในกลุ่ม	195	49.59	0.25		
	รวม	197	49.92			
4. ด้านจิตวิญญาณดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.27	0.13	0.54	0.583
	ภายในกลุ่ม	195	47.97	0.25		
	รวม	197	48.24			
5. ด้านครอบครัวดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.50	0.25	0.89	0.412
	ภายในกลุ่ม	195	54.71	0.28		
	รวม	197	55.21			
6. ด้านสังคมดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.08	0.04	0.15	0.857
	ภายในกลุ่ม	195	52.60	0.27		
	รวม	197	52.68			
7. ด้านใฝ่รู้ดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.31	0.16	0.57	0.567
	ภายในกลุ่ม	195	53.45	0.27		
	รวม	197	53.76			
8. ด้านสุขภาพเงินดี	ระหว่างกลุ่ม	2	0.38	0.19	0.34	0.711
	ภายในกลุ่ม	195	107.49	0.55		
	รวม	197	107.87			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.29	0.14	0.71	0.495
	ภายในกลุ่ม	195	39.59	0.20		
	รวม	197	39.88	0.14		

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา
อำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตาม
ประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

**ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ จำแนก
ตามขนาดโรงเรียน**

ที่	รายการ	โรงเรียน ขนาดเล็ก (n=138)		โรงเรียน ขนาดกลาง (n=59)		t	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านร่างกายดี	4.21	0.66	4.21	0.49	6.08	.150
2	ด้านผ่อนคลายดี	4.28	0.55	4.18	0.47	3.01	.084
3	ด้านน้ำใจดี	4.48	0.51	4.40	0.49	0.05	.818
4	ด้านจิตวิญญาณดี	4.55	0.50	4.46	0.49	0.84	.359
5	ด้านครอบครัวดี	4.45	0.53	4.33	0.52	0.47	.493
6	ด้านสังคมดี	4.55	0.51	4.44	0.52	0.54	.464
7	ด้านใฝ่รู้ดี	4.59	0.53	4.39	0.49	0.13	.719
8	ด้านสุขภาพเงินดี	4.26	0.81	4.22	0.56	7.30	.070
รวม		4.42	0.47	4.33	0.39	2.24	.136

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา
อำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาด
โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

จากการหาแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา
อำเภอคลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยนำการขับเคลื่อน
องค์กรในความปรกติใหม่ (New Normal) มาเป็นกระบวนการในการหาแนวทางพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย
4 ด้าน คือ 1) การใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต 2) การเว้นระยะห่างทางสังคม 3) การดูแลใส่ใจสุขภาพ
ทั้งตัวเองและคนรอบข้าง 4) การสร้างสมดุลชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ด้านใฝ่รู้ดี ผู้บริหารจะต้องเป็นแรง
บันดาลใจให้กับทุกคนในองค์กร เป็นตัวอย่างในการศึกษา ด้านจิตวิญญาณดี ผู้บริหารควรชื่นชมและให้
กำลังใจในผลงานของการปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพของบุคลากร ด้านสังคมดี
ผู้บริหารควรเป็นผู้ประสานงานที่ดีให้แก่ สถานศึกษา ในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ด้านน้ำใจดี

ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้น้อง น้องเคารพด้วยความจริงใจ ด้านครอบครัว ผู้บริหารควรมีการถามไถ่ให้คำปรึกษากับบุคลากร รวมไปถึงการช่วยเหลือครอบครัว ด้านสุขภาพเงินดี ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักในการประหยัด อดออม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายในสถานศึกษาโดยผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิต ด้านผ่อนคลายดี ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรพักผ่อนและผ่อนคลายในการทำงานไปด้วย โดยเริ่มผสมกิจกรรมสันทนาการเข้ามาเป็นสวัสดิการหนึ่งในการทำงาน ด้านร่างกายดี ผู้บริหารควรฝึกคิดเชิงบวก เป็นแบบอย่างในการคิดเชิงบวกและการปฏิสัมพันธ์ที่ดี โดยการให้กำลังใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างบรรยากาศที่ดีให้กันและกัน

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาสภาพและปัญหาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

1.1 สภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการเน้นความสำคัญของคนทำงานในทุกฝ่ายทุกระดับ ได้ทำงานในสถานที่ที่ตนเองมีความสุข ความสุขของบุคคลย่อมเชื่อมโยงกับสภาพของสังคมเป็นวงกว้าง ดังนั้น บุคคลจึงมีความสุขเมื่อช่วยกันสร้างสังคมสันติ ร่วมกันสร้างองค์กรที่น่าอยู่และเกิดสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับบทความวิชาการของ กอปรลาภ อภัยภักดิ์ (2563) ได้กล่าวว่า คน คือ หัวใจขององค์กร เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญ มีเกียรติภูมิ และมีคุณค่ามากที่สุดขององค์กร การสร้างองค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) คือ กระบวนการพัฒนาคนในองค์กรอย่างมีเป้าหมายและมียุทธศาสตร์ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้องค์กรมีความสามารถและพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง นำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน หากองค์กรใดปล่อยปละละเลยไม่ให้ความสำคัญ ต้นเค้าแห่งความเสื่อมถอยขององค์กรนั้นย่อมปรากฏขึ้นแน่นอน เนื่องจากคนทำงานขาดแรงจูงใจในการทำงาน ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่มีความสุขในการทำงาน ในที่สุดองค์กรนั้นก็ล่มสลายไป และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณศรี พันธุ์แดง และคนอื่นๆ (2565) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการสร้างองค์กรแห่งความสุขในโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย สังคมดี การหาความรู้ การมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ใฝ่หาความรู้ ชุมชนสมานฉันท์ครอบครัวที่ดี การที่สามารถจัดการรายรับ-รายจ่ายของตนเองได้ที่ทำงานน่าอยู่ สุขภาพดี และการผ่อนคลาย ตามลำดับ

1.2 ปัญหาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านครอบครัว ได้แก่ ไม่มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ขาดการวางแผนเรื่องการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวเมื่อเกษียณอายุราชการ และขาดโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครอบครัวกับบุคลากรในสถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถิติการทำงานระดับประเทศมีชั่วโมงการทำงาน

เฉลี่ยสัปดาห์ละ 40-44 ชั่วโมง หรือสัปดาห์ละ 5 วัน ตั้งแต่จันทร์ถึงศุกร์วันละ 8 ชั่วโมง ซึ่งผู้บริหารและครู มีชั่วโมงการทำงานสูงถึงสัปดาห์ละ 50.9 ชั่วโมง สูงกว่าค่าเฉลี่ยที่อยู่ที่ 48 ชั่วโมง จึงทำให้ไม่ค่อยได้ใช้เวลา ร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันกับคนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรัญญา เศษตะสัถย์ และวัลลภา เฉลิมวงศาเวช (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งความสุขของ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นมากที่สุดในการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี อยู่ในด้านสุขภาพดี รองลงมาคือ ด้านครอบครัวดี ด้านความสุขขององค์กรและสังคม ด้านการหาความรู้ ด้านการผ่อนคลาย ด้านการใช้เงิน เป็น ด้านน้ำใจงาม ด้านคุณธรรม

2. ผลจากการเปรียบเทียบสภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ ของ สถานศึกษา อำเภอลองขลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน

2.1 สภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ จำแนกตามประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทุกคนที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน สามารถสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขได้ เพราะบุคลากรทุกคนเห็นคุณค่าในตนเอง รู้สึกรู้ว่าตนเอง เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ทั้งนี้การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นตามหลักทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow) ได้แบ่งการ เห็นคุณค่าในตนเองออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกเกี่ยวข้องกับความรู้สึกรับรู้ในคุณค่าของตนเอง การยอมรับนับถือ และการประเมินคุณค่าของตนเอง อันได้แก่ การมีจุดเด่น ผลสัมฤทธิ์ ความสามารถที่ เหมาะสมต่อสภาพการณ์ต่างๆ การบรรลุเป้าหมายและความสามารถ ความเชื่อมั่น การพึ่งพาตนเอง และ ความมีอิสระเสรี ส่วนประเภทที่สองเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจว่ามีคุณค่าจากผู้อื่น เช่น การมีชื่อเสียง การได้รับ การยอมรับ ได้รับ ความสนใจ เกียรติยศ สถานภาพ การมีอำนาจเหนือผู้อื่น มีความสำคัญ ศักดิ์ศรี เป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิระภา สมครพงษ์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตรัง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ไม่ แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้น่าอยู่ สะอาด ร่มรื่น และมีมาตรการต่างที่ส่งเสริมด้านความปลอดภัยตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ และ เป็นไปตามการบริหารองค์กรแห่งความสุข ซึ่งประกอบด้วย 1) การสร้างบรรยากาศความรื่นรมย์ในการ ทำงาน (Happiness) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงานโดยเกิดความรู้สึกสนุกกับการ ทำงาน และไม่มีความรู้สึกวิตกกังวลใดๆ ในการทำงาน 2) ความรู้สึกกระตือรือร้น (Enthusiasm)

เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงาน โดยเกิดความรู้สึกว่าอยากทำงาน มีความตื่นตัว ทำงานได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉงมีชีวิตชีวาในการทำงาน 3) ความพึงพอใจในการทำงาน (Work Satisfaction) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำงานโดยเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน ชอบ สนใจ และยินดีปฏิบัติงานของตน โดยความรู้สึกทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากเป็นความรู้สึกที่มีฐานจากความรู้สึกพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรนิรวรรณ ศิริภูมิ และชนมณี ศิลาณกิจ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ พบว่าข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด ดังนี้ ด้านใฝ่รู้ดี ผู้บริหารจะต้องเป็นแรงบันดาลใจให้กับทุกคนในองค์กร เป็นตัวอย่างในการศึกษา ด้านจิตวิญญาณดี ผู้บริหารควรชื่นชมและให้กำลังใจในผลงานของการปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพของบุคลากร ด้านสังคมดี ผู้บริหารควรเป็นผู้ประสานงานที่ดีให้แก่ สถานศึกษา ในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ด้านน้ำใจดี ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้น้อง น้องเคารพพี่ด้วยความจริงใจ ด้านครอบครัวดี ผู้บริหารควรมีการถามไถ่ ให้คำปรึกษากับบุคลากร รวมไปถึงการช่วยเหลือครอบครัว ด้านสุขภาพเงินดี ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักในการประหยัดอดออม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายในสถานศึกษาโดยผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิต ด้านผ่อนคลายดี ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรพักผ่อนและผ่อนคลายในการทำงานไปด้วย โดยเริ่มผลานกิจกรรมสันทนาการเข้ามาเป็นสวัสดิการหนึ่งในการทำงาน ด้านร่างกายดี ผู้บริหารควรฝึกคิดเชิงบวก เป็นแบบอย่างในการคิดเชิงบวกและการปฏิสัมพันธ์ที่ดี โดยการให้กำลังใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างบรรยากาศที่ดีให้กันและกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า “คน” คือปัจจัยสำคัญที่สุดขององค์กร หาก “คน” กลายเป็น “คนทำงานอย่างมีความสุข” ผลของการทำงานก็จะมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ถ้าที่ได้มีความสามัคคี คนก็จะมีความสุข แล้วที่ทำงานก็จะน่าอยู่ ถ้าที่ทำงานน่าอยู่ คนที่ทำงานก็จะมีความสุข สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่น่าอยู่ หมายถึง สถานที่ที่อยู่แล้วสบายใจ หากสถานที่ทำงานเป็นสถานที่แห่งความสุข พนักงานก็จะมีแต่ความสุข มีผลงานที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ดี เกิดคุณค่าต่อตนเอง เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กรมากขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและผู้บริหารที่ดีขึ้น ต้องมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น มีความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร นำไปส่งต่อบุคคลในครอบครัวและชุมชน เป็นประชากรที่มีคุณค่า ส่งผลให้องค์กรมีผลผลิตสูงขึ้น คุณภาพของสินค้าและบริการที่ดีขึ้น ลดการขาดงาน การเข้างานช้า การลาป่วย ลาภิจของบุคลากร มีสังคมที่เข้มแข็งในองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงานดีขึ้น ลดอัตราการเลิกจ้างงาน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการสรรหา และฝึกอบรมบุคลากรใหม่ ส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร ลดปัญหาความไม่พอใจ ปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานดีขึ้นและทำให้บุคลากรมีความรัก

ในองค์กรมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศราวุฒิ อินตา และวันทนา อมตาริยกุล (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสู่องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การหาแนวทางการพัฒนาสู่องค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ควรมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ส่งเสริมการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง สนับสนุนสื่อวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นแบบอย่างให้แก่บุคลากร สร้างบรรยากาศที่ทำงานให้น่าอยู่ ส่งเสริมการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ปรีกษา ให้คำแนะนำเรื่องการใช้ชีวิต ให้ความสำคัญกับสมาชิกในครอบครัวของบุคลากรให้มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีการวางแผนการใช้จ่ายและแสวงหารายได้ด้วยการประกอบอาชีพเสริม ใช้ชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย (Policy) คือ หน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำแนวทางไปพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุข โดยกำหนดวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งความสุขที่ชัดเจน เพื่อให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและนำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

1.2 นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร (Organization) คือ ผู้บริหารต้องจัดการและบริหารสถานที่ให้เหมาะสมและเกิดความคล่องตัวในการทำงานมากที่สุด และปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้สวยงาม ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย และน่าอยู่มีเครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการทำงานให้แก่บุคลากรตามความต้องการ และความเหมาะสม ให้เป็นสถานศึกษาแห่งความสุข มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและเติบโตอย่างยั่งยืน

1.3 นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาบุคลากร (Personnel) ดังนี้

1.3.1 คณะกรรมการสถานศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ ไปส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษา เพื่อให้ดำเนินการบริหารงานภายในองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

1.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยต้องคำนึงถึงบริบท ความพร้อม ข้อจำกัด และปัจจัยอื่นๆ ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.3.3 ครู ควรนำแนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในความปรกติใหม่ ไปประยุกต์ใช้ในหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการพัฒนาระบบการสอนงานแบบพี่สอนน้องโดยให้ครูที่ประสบการณ์การทำงานมากกว่าให้คำปรึกษาสอนงานให้กับครูที่ประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า และควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในภาพรวมที่มีประสิทธิภาพ

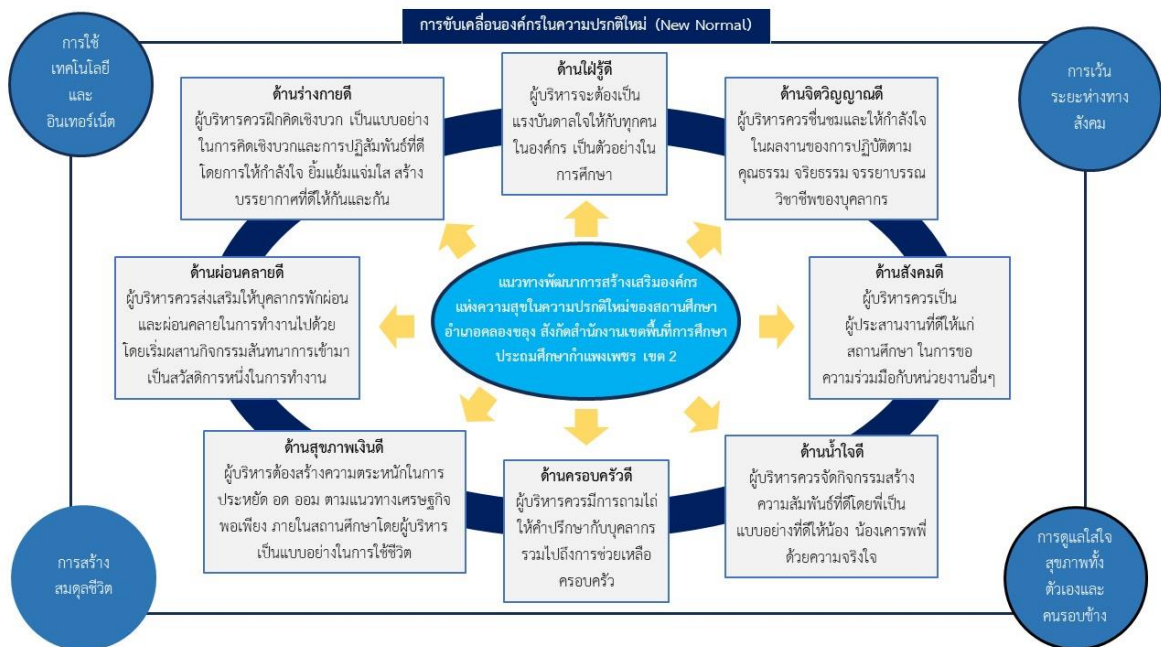
2.2 ควรศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยความสุขทั้ง 8 ประการ

2.3 ควรศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อดูระดับที่ส่งผลต่อการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุข

2.4 ควรศึกษารูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในภาพรวม ให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา สามารถนำไปกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในภาพรวมของสถานศึกษา อำเภอลองขลุ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ส่งเสริมให้มีการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสนับสนุนการสร้างเสริมองค์กรแห่งความสุขในภาพรวม ให้มีการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังแผนภาพองค์ความรู้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กอบปรลาก อภัยภักดี. (2563, มกราคม-มิถุนายน). บรรยากาตอศักรห่กความสุห: คนเบึกบาน งานสำเรื่จ. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 315-331.
- เขตพื้นทื่การศีกษาประณศีกษากำแพงเพห เขต 2, สำนังาน. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2564*. กำแพงเพห: สำนังานเขตพื้นทื่การศีกษาประณศีกษากำแพงเพห เขต 2.
- จิระภา สมัครพงษ์. (2563). *องคักรห่กความสุห ในสถานศีกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนังาน เขตพื้นทื่การศีกษาประณศีกษาดรื่ง เขต 1*. สารนิพนธศีกษาศาสตรมหาบัณธิต สาขาวิชาการบริหารการศีกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธัญลักษณ์ ลือยศ. (2564, ธันวาคม). การศีกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเลื่กสังกัด สำนังานเขตพื้นทื่การศีกษาประณศีกษากำแพงเพห เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 138-151.
- พัตรนิวรรณ ศิริภูมิ และชนมณี ศิลาณุกิจ. (2567, มกราคม-มีนาคม). องคักรห่กความสุหในสถานศีกษา ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก. *วารสารนิติรัฐ*, 2(1), 36-47.
- พิกุล พุ่มช้าง และปริญญา มีสุข. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). การวิเคราะห์องคักรประกอบการเป็นองคักร ห่กความสุหของสถาบันการศีกษาไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับ ภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 647-663.
- วรัญญา เศษตะสตัย และวัลลภา เณลิมวงศาเวช. (2566, กรกฎาคม-กันยายน). แนวทางการพัฒนาการเป็น องคักรห่กความสุหของโรงเรียนมัธยมศีกษานาใหญ่พิเศษ สังกัดสำนังานเขตพื้นทื่การศีกษา มัธยมศีกษานนทบุรี. *วารสารวิชาการธรรมทรรณ*, 23(3), 1-16.
- ศราวุธ อนินดา และวันทนา อมตารียกุล. (2565, มกราคม-มิถุนายน). แนวทางการพัฒนาสู่องคักรห่ก ความสุหของสถานศีกษาสังกัดสำนังานเขตพื้นทื่การศีกษาประณศีกษาจังหว็ดหนองคาย. *วารสาร ปัญญาปณิธาน*, 7(1), 83-96.
- สุพรรณศรี พันธุ์แดง และคนอื่นๆ. (2565, กรกฎาคม-ธันวาคม). ภาพะผู้นำไฟบริการของผู้บริหาร สถานศีกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองคักรห่กความสุหในโรงเรียน สังกัดสำนังานเขตพื้นทื่การศีกษา มัธยมศีกษาสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 10(2), 33-47.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970, December). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

แนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานการณ์การเปลี่ยน ฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*

อลิสสา มะริด^{1*} ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*Corresponding author e-mail: alisa140137@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และหาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 38 คน และข้าราชการครู จำนวน 216 คน รวมทั้งสิ้น 254 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคริจีและมอร์แกน และการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ขาดนวัตกรรมในการบริหาร การแก้ปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน (2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหาร จำแนกตามวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (3) แนวทางพัฒนา พบว่า 1) ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์ความรู้ ความสามารถของแต่ละคน เพื่อมอบหมายงานตามความเหมาะสม 2) สถานศึกษาควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง 3) ผู้บริหารควรมีการประสานขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 4) ผู้บริหารและครูควรหมั่นรับการอบรมพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ติดตามข่าวสารของทางราชการให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ทราบการดำเนินงานที่ทันสมัย และกล้าที่จะทดลองใช้กระบวนการใหม่ๆ 5) สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบ โดยให้คณะกรรมการร่วมประชุมกับคณะครู เพื่อสรุปข้อดี ข้อด้อยที่ควรพัฒนา

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน; สถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน

* Received: 10 March 2024, Revised: 6 April 2024, Accepted: 7 April 2024

Guideline Development for School Based Management in the Situation of Disruption of Small School Under Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2

Alisa Marid^{1*} Poompipat Rukponmongkon²

¹Master of Education in Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

²Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: alisa140137@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the condition and problems, to compare the conditions of school-based administration, and to determine ways to develop school-based administration in a situation of disruption among small-sized educational institutions under the supervision of the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2. The study involved a sample consisting of 38 administrators and 216 teachers, totaling 254 people, who were selected by a sample size estimation table of Krejcie & Morgan and using a multi-stage sampling method. The key informants included 17 experts. The tools were questionnaires and interviews. The data analysis was performed using statistical software to present frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test Independent, and One Way ANOVA. The results of this research indicated that (1) the overall condition of school-based administration in a situation of disruption was at a high level, and the most significant problem encountered was the lack of innovation in problem-solving in teaching management. (2) The comparison of the management using the school as a base in a situation of disruption classified by education level and by work experience also showed significant statistical differences at the .05 level. (3) The guidelines for developing management, found that 1) administrators should analyze the knowledge and abilities of each person to assign tasks appropriately. 2) Schools should hold meetings with the school committee and parents at least twice a year. 3) Administrators should coordinate with the basic school committee in setting policies and developing the quality improvement plan for the school. 4) Administrators and teachers should constantly receive training to seek new knowledge, follow up on various news from the government to know the more up-to-date systems 5) Schools should be checked by having the school committee and teachers meet to summarize the pros and cons that need to be developed.

Keywords: Guideline Development; School Based Management; The Situation of Disruption

บทนำ

เทคโนโลยีทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโครงสร้างของประเทศไทยให้ก้าวเข้าไปสู่ยุค Thailand 4.0 โดยการเป็นตัวกลางในการขับเคลื่อนปรับปรุงประสิทธิภาพของการศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้นจึงต้องเร่งพัฒนาและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์เปลี่ยนฉับพลันในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะมีการขยายแนวคิดการเชื่อมโยงเกี่ยวกับการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีให้เข้ากับบริบททางการศึกษานั้นๆ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยผ่านความร่วมมือจากองค์กรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จะเปรียบเสมือนเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทั้ง 5 ด้าน และส่งผลให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ เพื่อยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงและรองรับการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นต่อไป (สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ และคนอื่นๆ, 2563)

สถานการณ์เปลี่ยนฉับพลัน คือ สถานการณ์แห่งเหตุผล กล่าวคือ การแสวงหาความคิดสร้างสรรค์เชิงกลยุทธ์ที่แปลกใหม่อย่างรวดเร็ว เพื่อทำให้เกิดความคิดใหม่ที่แตกต่างหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เรียกกันว่า ดิสรัปชัน (Disruption) ให้เข้าสถานการณ์โลกปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาไทยควรจะต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือและพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างขีดความสามารถของผู้เรียนในการแข่งขันระดับนานาชาติต่อไป สิ่งสำคัญที่ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าสู่สถานการณ์เปลี่ยนฉับพลัน ก็คือ การพัฒนาการศึกษาผู้บริหารจะต้องร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริหารอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีมุมมองรูปแบบใหม่ 2) ด้านการทำงานที่เร็วขึ้น 3) ด้านการเรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาด 4) ด้านการมีทัศนคติที่อยากจะเรียนรู้ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ให้ความสำคัญกับประชาชนทางด้านการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกัน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช, 2560)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญจะทำให้การปฏิรูปการเรียนและการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะการศึกษาเกิดขึ้นที่โรงเรียน ผู้บริหารควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และมีอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญแก่ครูและนักเรียน จะเห็นได้ว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้คนไทยสามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเข้ากับก็จะส่งผลให้มีศักยภาพในการทำงาน และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรู้ความสามารถมี

หลักการบริหารที่ดีโดยมีชุมชนส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันนี้ได้ และยังนับว่าการศึกษเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เมื่อมีความพร้อมในด้านต่างๆ เหล่านี้ (กิริยณภา หนูอินทร์, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ได้ศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องในช่วงสถานการณ์โรคระบาดใหม่โควิด-19 ผลการดำเนินงานมีการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาจัดการศึกษามาเป็นอาสาสมัครการศึกษาประจำหมู่บ้าน (อสกม.) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีและมีจำนวนมาก ครูสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาเอก และมีภาระงานมาก โดยมีสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 107 โรงเรียน และผลการทดสอบทางการศึกษาโดยเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ เนื่องด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และโรคระบาดที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลกระทบโดยตรงกับสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีมากกว่าร้อยละ 50 ของสถานศึกษาทั้งหมด ดังนั้นโอกาสที่สำคัญในการพัฒนาก็คือ สร้างภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาและกระจายอำนาจสู่ชุมชน (SBM) รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2, 2564)

จากสภาพและปัญหาข้างต้น สถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน ทำให้สถานศึกษาได้รับผลกระทบในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก รวมถึงมีจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กมากกว่าร้อยละ 50 ซึ่งประสบปัญหาสำคัญในด้านการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก ดังนั้น การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นจึงเป็นกลไกสำคัญที่ผู้บริหารยุค Disruption จะต้องนำมาใช้ในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเป็นผู้นำครู คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เกิดการยอมรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหารงานวิชาการ บริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ รวมถึงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน

3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 110 คน ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 622 คน ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 732 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 38 คน และข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 216 คน ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 254 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสุ่มตัวอย่างของเครีจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple Choice)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉัพล้น (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉัพล้น (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ (Multiple Response)

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยหาคุณภาพของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.991

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตัวเอง ซึ่ง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 254 คน คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การแจกแจงความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำแนกตามวุฒิ การศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent) และจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยใช้การหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยน ฉัพล้น (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉัพล้น (Disruption) จำนวน 17 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้าง ขึ้น โดยนำผลจากการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยน ฉัพล้น (Disruption) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ได้ทั้งหมด จำนวน 17 ท่าน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่และจัดลำดับ แล้วนำเสนอผลในรูปตาราง

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยน ฉัพล้น (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) โดยภาพรวม

ที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	หลักการกระจายอำนาจ	4.13	0.53	มาก
2	หลักการมีส่วนร่วม	4.16	0.55	มาก
3	หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน	4.13	0.54	มาก
4	หลักการบริหารตนเอง	4.12	0.53	มาก
5	หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.14	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย		4.14	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติจากต่ำสุดไปหาสูงสุด ได้ดังนี้ หลักการบริหารตนเอง รองลงมา คือ หลักการกระจายอำนาจและหลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

จากการศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดมีดังนี้ หลักการกระจายอำนาจ คือ รู้สึกไม่ได้รับอิสระและไม่มี ความคล่องตัวในการตัดสินใจในด้านการบริหารงานวิชาการ หลักการมีส่วนร่วม คือ ไม่เปิดโอกาสให้ นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง หลักการ คืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน คือ ขาดการประชุมชี้แจงการบริหารจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา กับคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง หลักการบริหารตนเอง คือ ขาดนวัตกรรมในการบริหารการ แก้ปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ ขาดการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารและความเคลื่อนไหวภายในโรงเรียนเพื่อให้ ชุมชนได้รับทราบ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยน ฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) จำแนกตามวุฒิการศึกษา

รายการ	วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี (n=157)		วุฒิการศึกษาสูง ปริญญาตรี (n=97)		t	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. หลักการกระจายอำนาจ	4.05	0.42	4.26	0.64	22.76*	.000
2. หลักการมีส่วนร่วม	4.08	0.46	4.29	0.66	12.04*	.001
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน	4.04	0.45	4.27	0.64	16.06*	.000
4. หลักการบริหารตนเอง	4.04	0.44	4.26	0.63	14.80*	.000
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.04	0.47	4.31	0.66	14.33*	.000
รวม	4.05	0.40	4.28	0.62	20.20*	.000

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

		df	SS	MS	F	Sig.
1. หลักการกระจายอำนาจ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.14	1.07	3.96*	.020
	ภายในกลุ่ม	251	67.94	0.27		
	รวม	253	70.09			
2. หลักการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.45	1.22	4.09*	.018
	ภายในกลุ่ม	251	75.12	0.30		
	รวม	253	77.57			
3. หลักการคืนอำนาจจัด การศึกษาให้ประชาชน	ระหว่างกลุ่ม	2	.89	0.45	1.53	.219
	ภายในกลุ่ม	251	73.29	0.29		
	รวม	253	74.18			
4. หลักการบริหารตนเอง (Self-Managing)	ระหว่างกลุ่ม	2	1.29	0.64	2.32	.100
	ภายในกลุ่ม	251	69.58	0.28		
	รวม	253	70.87			

		df	SS	MS	F	Sig.
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)	ระหว่างกลุ่ม	2	1.84	0.92	2.97*	.053
	ภายในกลุ่ม	251	77.90	0.31		
	รวม	253	79.75			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.55	0.77	3.08*	.048
	ภายในกลุ่ม	251	63.00	0.25		
	รวม	253	64.54			

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การ เปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวม

ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน	$\bar{x}$	1 – 4 ปี	5 – 9 ปี	ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป
		4.03	4.14	4.22
1 – 4 ปี	4.03	-	-0.10	-0.19*
5 – 9 ปี	4.14	-	-	-0.08
ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป	4.22	-	-	-

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-4 ปี กับมีประสบการณ์ การปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การ เปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ด้านหลักการกระจาย อำนาจ

ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน	$\bar{x}$	1 – 4 ปี	5 – 9 ปี	ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป
		4.03	4.09	4.24
1 – 4 ปี	4.03	-	-0.06	-0.21*
5 – 9 ปี	4.09	-	-	-0.15
ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป	4.24	-	-	-

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-4 ปี กับมีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงฉับพลัน (Disruption) จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	$\bar{x}$	1 – 4 ปี	5 – 9 ปี	ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป
		4.02	4.22	4.23
1 – 4 ปี	4.02	-	-0.20*	-0.21*
5 – 9 ปี	4.22	-	-	-0.01
ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป	4.23	-	-	-

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-4 ปี กับมีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5-9 ปี และผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-4 ปี กับมีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

จากการหาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงฉับพลัน (Disruption) พบว่าข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด ดังนี้ หลักการกระจายอำนาจ คือ ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์ความรู้ ความสามารถของแต่ละคน เพื่อมอบหมายงานตามความเหมาะสม หลักการมีส่วนร่วม คือ สถานศึกษาควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน คือ ผู้บริหารควรมีการประสานขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา หลักการบริหารตนเอง คือ ผู้บริหารและครูควรหมั่นรับการอบรมพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ติดตามข่าวสารของทางราชการให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ทราบการดำเนินงานที่ทันสมัย และกล้าที่จะทดลองใช้กระบวนการใหม่ๆ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล คือ สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบ โดยให้คณะกรรมการร่วมประชุมกับคณะครู เพื่อสรุปข้อดี ข้อด้อยที่ควรพัฒนา

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยน
ฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2

1.1 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption)
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการ
สถานศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ด้วยการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการ
พัฒนางาน มีการมอบหมายงานบุคคลตามความรู้ความสามารถ หรือตามศักยภาพของแต่ละบุคคล แบ่ง
งานอย่างชัดเจน เหมาะสม รวดเร็ว มีการนิเทศ ติดตามเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลักการมีส่วนร่วม
มีการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ร่วมกันวางแผนและดำเนินการพัฒนางานวิชาการ อาคารสถานที่และ
สภาพแวดล้อมให้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และให้ทุกภาคส่วนร่วมกัน
สังเคราะห์สภาพ ปัญหา และหาแนวทางพัฒนางานบริหารงาน หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้
ประชาชน โดยการขอความคิดเห็น รูปแบบ หรือมุมมองใหม่ๆ จากคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ประชุมผู้มีส่วนได้ส่วน
เสียเพื่อจัดทำแผนการบริหารงานประมาณ/แผนปฏิบัติการประจำปี ให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนอย่าง
ฉับพลัน หลักการบริหารตนเอง มีดำเนินการบริหารงานวิชาการด้วยตนเองด้วยวิธีการใหม่ๆ ให้ทันต่อ
สถานการณ์เปลี่ยนฉับพลัน พัฒนาโครงสร้างและหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้อง และ
ปรับตัวตามบริบทของตนเอง มีอิสระในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของตนเองให้ทันสมัย
และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ดำเนินการร่วมกับเขตพื้นที่ในการกำหนดนโยบายควบคุมการ
บริหารงาน ให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาทุกระดับ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรายงานผล
การศึกษา (SAR) ต่อเขตพื้นที่ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต อ่อน
จันทร์ และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมกุล (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร
เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1) ด้าน
หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ร้อยละ 96.87 2) ด้านหลักการบริหารตนเอง ร้อยละ 96.87
3) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ร้อยละ 95.31 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ร้อยละ 95.31 และ 5) ด้าน
หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ร้อยละ 95.31

1.2 ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption)
พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดนวัตกรรมในการบริหารการแก้ปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน
ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
แต่ในช่วงสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลันเกิดขึ้น ทำให้ยังขาดขั้นตอนการปฏิบัติบางส่วนเพื่อให้การ

ดำเนินงานของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างยั่งยืน โดยเกิดจากการทำงานไม่เป็นระบบ ไม่ยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ การทำงานไม่เป็นปัจจุบัน ขาดการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และที่สำคัญคือไม่นำผลสะท้อนกลับจากการปฏิบัติงาน มาปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ออัสตินุส (Agustinus; อ้างถึงใน เพชรรัตน์ สีหาทัพ, 2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: ความท้าทายและผลกระทบ (School-based management developments: challenges and impacts) พบว่า ความรับผิดชอบของผู้มีอำนาจในระดับโรงเรียนสามารถสร้างความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียนการปฏิบัติการ วิสัยทัศน์ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ตำราเรียน อาคารสถานที่ หลักสูตรของโรงเรียน และนโยบายระเบียบวินัยนักเรียน ในทางกลับกันเมื่อกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนได้สร้างการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในโรงเรียนรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ได้นำไปสู่การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนและความสำเร็จของนักเรียน

2. ผลจากการเปรียบเทียบสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนระดับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน

2.1 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนระดับพลัน (Disruption) จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์ในการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นรูปแบบการบริหารแบบประชาธิปไตย เป็นการบริหารที่ให้อำนาจบุคลากรในสถานศึกษาทั้งหมดเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามความต้องการ แสดงให้เห็นได้ว่าผู้บริหารให้อิสระทางความคิดกับครูผู้สอนทุกคน อาจเป็นไปได้ว่าผู้บริหารและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันจึงมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ บุญพัก (2561) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู เมื่อเปรียบเทียบตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แตกต่างกัน

2.2 สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนระดับพลัน (Disruption) จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารจะทำหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษาโดยภาพรวม ตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการบริหาร โดยครูมีหน้าที่หลักในด้านการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานต่างๆ ตามบทบาท

หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่พิเศษตามที่ผู้บริหารกำหนด ดังนั้น ครูจึงมีลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติ จึงมองเห็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติหรือประสบปัญหาและแก้ปัญหาจากประสบการณ์ของตนเอง ในขณะที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ในการให้การสนับสนุนกิจการและการดำเนินงานของสถานศึกษา เห็นชอบการดำเนินกิจกรรมใดอันเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ซึ่งด้วยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะไม่ได้รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานมากเท่าไรนัก ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวัฒน์ ไยระย้า และวิวัฒน์ ตูจามงค์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลจากการหาแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 พบว่าข้อที่มีความถี่สูงสุด ดังนี้ ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์ความรู้ ความสามารถของแต่ละคน เพื่อมอบหมายงานตามความเหมาะสม สถานศึกษาควรจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ผู้บริหารควรมีการประสานขอความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรหมั่นรับการอบรมพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ติดตามข่าวสารของทางราชการให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ทราบการดำเนินงานที่ทันสมัย และกล้าที่จะทดลองใช้กระบวนการใหม่ๆ สถานศึกษาควรมีการตรวจสอบ โดยให้คณะกรรมการร่วมประชุมกับคณะครู เพื่อสรุปข้อดี ข้อด้อยที่ควรพัฒนา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารไม่สามารถลงมือทำงานทุกอย่างภายในสถานศึกษาได้เพียงคนเดียวได้ แต่ทำให้งานสำเร็จได้เพราะศิลปะในการมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำแทน จึงต้องมีผู้ใต้บังคับบัญชา/ลูกน้องเพื่อรับมอบงาน การมอบหมายงานเป็นการมอบอำนาจหน้าที่ หรือการกระจายงานและสร้างภาระความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานให้แก่ผู้อื่น เพื่อการทำงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้น การเลือกคนให้ถูกงาน (put the right man on the right job) ประเมินความสามารถของบุคลากรตามตำแหน่งงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ ความเหมาะสมสอดคล้องกับความสามารถ ขอบเขตสิทธิอำนาจ โครงสร้างและสายงานบังคับบัญชาในองค์กร ประสบการณ์ ความรู้ และทักษะต่างๆ ที่จำเป็น ภาระงานที่ผู้รับมอบหมายมีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ผู้บริหารสามารถใช้แพลตฟอร์มหรือเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ เข้ามาช่วยในการประเมิน วิเคราะห์ หรือสอบถามความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา สีแดง (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางต่อการส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ

โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ เพราะว่าโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา จึงควรมีอำนาจมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการ 2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ควรมีการส่งเสริมเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และจัดการศึกษา 3) ด้านหลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษา จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนเพื่อจัดการศึกษาด้วยตนเอง 4) ด้านหลักการบริหารตนเอง ควรส่งเสริมเรื่องระบบการศึกษาทั่วไป และ 5) ด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ควรส่งเสริมให้ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มุ่งองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาด้านนโยบาย คือ ควรให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยให้บุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีโอกาส มีส่วนร่วม ในการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม ประเมินผล การบริหารงานทั้ง 4 งานของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลที่ดีตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.2 นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาองค์กร คือ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่นจัดรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดความสามารถและความสนใจของผู้เรียน สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมถึงผู้เรียนทุกคน

1.3 นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาบุคลากร ดังนี้

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) นี้ไปวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption)

1.3.2 ครู ควรนำแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และให้ความสำคัญไปที่คุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

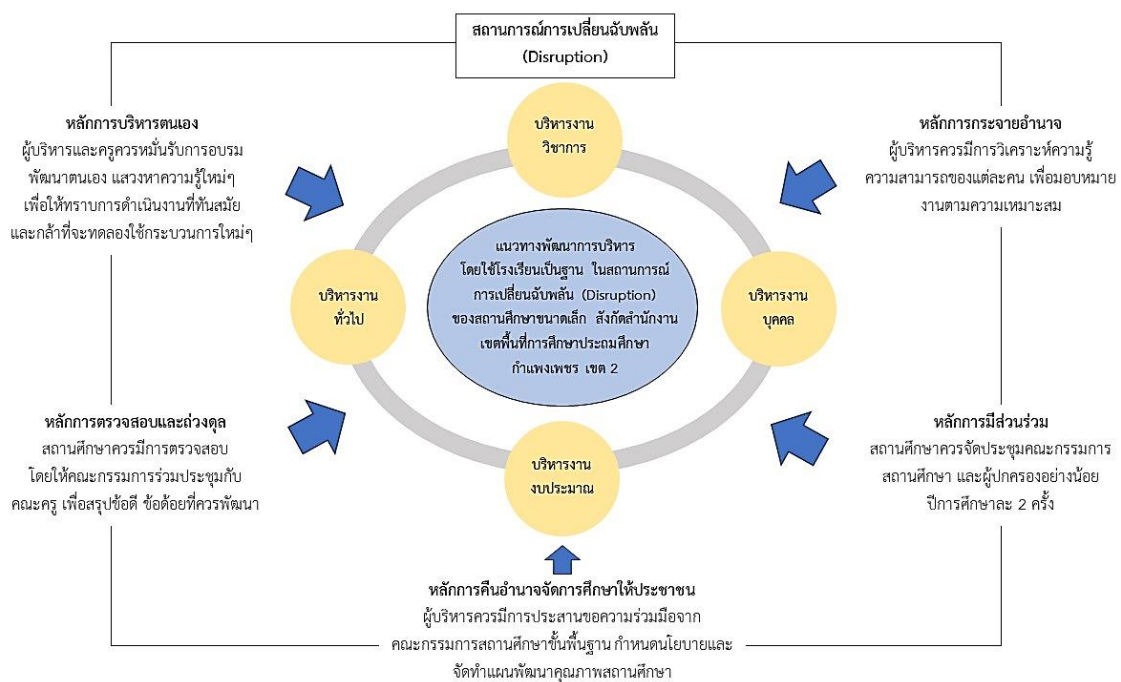
2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาวิจัยพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเชิงคุณภาพ เพื่อความสมบูรณ์ของผลงานวิจัย

2.3 ควรศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ พหุระดับที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ ได้ทราบถึงแนวทางพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสถานการณ์การเปลี่ยนฉับพลัน (Disruption) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ในการบริหารงาน 4 ฝ่าย ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพต่อไป ดังแผนภาพองค์ความรู้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กิริยณภา หนูอินทร์. (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(4), 33-39.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564*. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2.
- เพชรรัตน์ สีหาทัพ. (2561). *การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. 124(147), 23-24.
- วรวัฒน์ ไยระย้า และวิวัฒน์ ตู้งามงค์. (2565, มกราคม-มิถุนายน). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. *Education Journal of Nakhonratchasima College*, 1(1), 57-66.
- วัชรภรณ์ บุญพัก. (2561). *ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วาสนา สีแดง. (2562, กันยายน-ธันวาคม). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 4(3), 357-372.
- วิจิต อ่อนจันทร์ และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2564, มกราคม-มิถุนายน). แนวทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ในกลุ่มคลองน้ำไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 10(1), 100-108.
- สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ และคนอื่นๆ. (2563, กันยายน-ธันวาคม). นวัตกรรมจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อสังคมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(3), 246.

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต*

กุลธิดา วาหะ^{1*} สุดาพร ทองสวัสดิ์²

¹หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

²คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

*Corresponding author e-mail: kulthida9645@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ศึกษาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน และศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ประชากร คือ บุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำนวน 938 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 273 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดของสถานศึกษา และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการคิดวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ตามลำดับ ระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ สำหรับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .073 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; สมรรถนะหลัก; บุคลากรทางการศึกษา

*Received: 2 March 2024, Revised: 27 March 2024, Accepted: 29 March 2024

The Motivation Affects Core Competencies for Working of the Educational Personnel under the Phuket Primary Educational Service Area Office

Kulthida Waha^{1*} Suddaporn Tongsawat²

¹Master of Education Degree in Educational Administration Hatyai University

² Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

*Corresponding author e-mail: kulthida9645@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study the motivation for working, core competencies for working, and the motivation that affects core competencies for working of the educational personnel. The research population was 938 educational personnel. 273 samples were obtained using stratified random sampling relevant to the size of schools, and simple random sampling by lottery and take the lots without returning them. Questionnaires were used as a research instrument. The statistics used in this research were frequency, percentage, standard deviation, and multiple regression analysis. The study found that the overall motivation for working was at a high level. When considering each aspect separately, it was found that the responsibilities aspect had the highest average followed by success for working, job characteristics, recognition and respect, and advancement in position respectively. For the level of competencies for working, overall, it was at the highest level. When considering each aspect separately, it was found that teacher's ethics and integrity had the highest average followed by teamwork, service mind, self-development, and achievement for working respectively. In terms of the motivation that affects core competencies for working, it was found that the following motivation had an effect on core competencies for working: responsibilities, success for working, recognition and respect, and job characteristics with a regression coefficient equal to .073 statically significant at a 0.05.

Keywords: Motivation; Core competency; Educational personnel

บทนำ

การสอนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน การเรียนรู้เพื่อให้นักเรียน มีการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ คือเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน จะมีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่จะขึ้นอยู่กับบุคลากรทางการศึกษา

แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นได้ เพราะแรงจูงใจจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมให้บุคลากรสามารถที่จะปฏิบัติงานภายใต้วัฒนธรรมองค์กรที่มี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแรงจูงใจในการทำงานเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ถ้าได้รับแรงจูงใจ ในการทำงานที่ดีและเหมาะสมก็จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มใจทำงานอยู่กับองค์กรต่อไป องค์กรจะได้รับประโยชน์ จากบุคลากรในด้านคุณภาพของผลการปฏิบัติงานและสามารถพัฒนาองค์กรไปได้ดีอีกด้วย นอกจากแรงจูงใจส่งผลดีต่อการทำงานแล้วในอีกทางหนึ่งมีโอกาที่จะก่อให้เกิดผลเสียได้ด้วยเช่นเดียวกัน หากบุคลากรได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม เช่น ไม่พอใจ ในการปฏิบัติงาน มีความท้อแท้ ขาดกำลังใจ รู้สึกเบื่อหน่ายในสิ่งที่ทำ ทั้งนี้การขาดประสิทธิภาพในการทำงานก่อให้เกิดช่องว่างในการแสวงหารายได้โดยมิชอบหรือเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อกอบโกยผลประโยชน์ส่วนตัวส่งผลเสีย อันร้ายแรงแก่องค์กร ดังนั้น หากบุคลากรได้รับแรงจูงใจในการทำงานที่เหมาะสมบุคลากร ก็จะทุ่มเทกำลังและสติปัญญา เสียสละกำลังกาย อุทิศเวลาให้กับการทำงานทำให้การปฏิบัติงานขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (วรรณ อารณ, 2557)

การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้แสดงความรู้ ความสามารถ เพื่อดำเนินกิจการ ต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหาร (จันทร์านิ สงวนนาม, 2542) ซึ่งผู้บริหารสามารถนำมาปรับใช้ในสถานศึกษา เนื่องจากครูมักจะมีปัญหา ในด้านความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานที่นอกเหนือจากงานสอน ซึ่งเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จึงทำให้โรงเรียนประสบกับปัญหาครูย้าย ช่วยงานราชการ หรือเกษียณอายุก่อนกำหนด การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งไม่เป็นระบบชัดเจนและไม่แน่นอน การรับผิดชอบงานที่หนักหรือไม่ตรงตามที่นัด การปรับตัวไม่ทันต่อการปฏิรูปการศึกษา ไม่ทันต่อเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า หรือปัญหาหนี้สินของครู ทำให้ครูเกิดข้อโต้แย้งต่างๆ จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการทำงานของครู ทำให้อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ครู เพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจ ในการปฏิบัติงาน และเกิดความภูมิใจในอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความเต็มใจ (วชิรนาท ดอนแก้ว, 2560) สมรรถนะ (competency) ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และความสามารถอื่นๆ ที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานหรือหน้าที่

ให้ลุล่วงด้วยดีเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด (เสนห์ จัยโต, 2545) ปัจจุบันองค์กรเอกชนชั้นนำให้น้ำหนักคิดสมรรถนะไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน อย่างแพร่หลาย ในการบริหารงานบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) สมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจการพัฒนาศักยภาพ บุคลากร การมีวิสัยทัศน์เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

จากผลทดสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งประเทศที่เราเรียกว่า NT (National test) จัดสอบโดย สพฐ. กระทรวงศึกษาธิการ ส่วน O-NET จัดสอบโดย สทศ. (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ) ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น (12 ปี) คือ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-ม.3) และช่วงชั้นที่ 4 (ม.4 -ม.6) จากผลทดสอบในแต่ละครั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ปัญหาและอุปสรรคค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการประเมินระดับประเทศยังคงเป็นที่ไม่น่าพึงพอใจมากนัก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 ทักษะด้านภาษา ด้านคำนวณ และด้านเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน นักเรียนบางคนไม่สามารถอ่านหนังสือ หรือเขียนหนังสือได้อย่างถูกต้องและมีจำนวนนักเรียนอีกไม่น้อยที่ไม่สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาในการเรียนได้ มีปัจจัยจำกัดที่สำคัญอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เนื่องจาก ครูผู้สอนมีภาระงานสนับสนุนการสอนมาก ทำให้มีเวลาในการสอนนักเรียนไม่เต็มเวลา ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน ไม่มีเวลาจัดทำสื่อการเรียนการสอน ไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้า หาวิธีการสอนใหม่ ๆ และไม่ได้นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ถูกต้อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต, 2564) ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ต่อเนื่อง และจริงจัง ย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้สามารถนำสังคมไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความสามารถในการแข่งขัน กับนานาประเทศได้

การพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เกิดสัมฤทธิ์ผล ซึ่งบุคลากรจะต้องรู้และเข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ของตนเองตามตำแหน่งและมาตรฐานของสมรรถนะ หลักตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกล่าวว่า สมรรถนะครู ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก 5 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริหารงานที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม และ 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งครูต้องประเมินตนเองและวางแผนพัฒนาตนเอง ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงานที่ต้องขับเคลื่อน และเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บังคับบัญชาในการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา

เกิดความเชี่ยวชาญและความก้าวหน้า ในวิชาชีพของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสู่การเป็นสถานศึกษาการศึกษา ที่เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าแรงจูงใจใดบ้างที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต และสมรรถนะหลักการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับใด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อส่งผลให้สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 49 โรงเรียน มีบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น 938 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 49 โรงเรียน มีบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น 273 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่ม แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือจำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาและร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะตามตัวแปร ที่ใช้ในการวิจัย
2. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์และตัวแปรที่จะศึกษา และนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขและปรับปรุง
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษา เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้
6. นำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งเป็นการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) แบบสอบถามที่มีลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีครอนบาค (Cronbach)
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือนำเสนอแบบสอบถามจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยใช้ Google Form ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบ My Office ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 273 ฉบับ และได้กลับมา 273 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 กำหนดส่งคืนภายใน 15 วัน

4. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ทุกชุดเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ แรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ทโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่ได้ตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยที่ได้ตามเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

3. วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณของความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลัก ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Enter Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภูเก็ท

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกรายด้าน พบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมาได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะงาน และน้อยที่สุดได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน พบว่า ระดับแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำงานของหน่วยงาน รองลงมาได้แก่ รู้สึกเกิดความพอใจในความสำเร็จของงาน ที่ปฏิบัติ ส่วนระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานได้

1.2 ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า ระดับแรงจูงใจด้านการยอมรับนับถือ ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ร่วมงาน รองลงมาได้แก่ ได้รับการร้องขอคำปรึกษาในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนระดับแรงจูงใจ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา

1.3 ด้านลักษณะงาน พบว่า ระดับแรงจูงใจด้านลักษณะงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่าน จำเป็นต้องมีความรู้ รองลงมาได้แก่ งานที่ท่านทำอยู่เป็นงานที่ท่านมีความถนัด ส่วนระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของท่านที่ได้รับมอบหมายมีความน่าสนใจ

1.4 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ระดับแรงจูงใจที่ด้านความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านยอมรับความผิดพลาด โดยนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป รองลงมาได้แก่ ท่านมีความรับผิดชอบในการทำงาน ส่งงานทันตามกำหนด ส่วนระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ

1.5 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง พบว่า ระดับแรงจูงใจที่ในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รองลงมาได้แก่ มีโอกาสได้รับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติประจำ ส่วนระดับแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ได้รับการเลื่อนขั้นเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ

2. วิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

จากผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณา แยกรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู รองลงมาได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม และน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สามารถปรับปรุงวิธีการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รองลงมา ได้แก่ สามารถพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน ส่วนระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สามารถปฏิบัติงานได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้

2.2 ด้านการบริการที่ดี พบว่า ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานด้านการบริการที่ดี ในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บริการได้ด้วยความจริงใจ รองลงมา ได้แก่ แก้ไขปัญหาของผู้รับบริการ ส่วนระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บริการที่ตรงตามความต้องการของผู้บริการ

2.3 ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาตนเอง ในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ถูกต้อง รองลงมา ได้แก่ ฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ส่วนระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สามารถในวิชาชีพของตนอย่างชนิดรู้จริง รู้ลึก รู้กว้าง ไม่รู้เพียงผิวเผิน ต้องมีความสามารถในการวางแผน

2.4 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานด้านการทำงาน เป็นทีมในการปฏิบัติงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ถูกต้อง รองลงมา ได้แก่ ฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่วนระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สามารถในวิชาชีพของตนอย่างชนิดรู้จริง รู้ลึก รู้กว้าง ไม่รู้เพียงผิวเผิน ต้องมีความสามารถในการวางแผน

2.5 ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่า ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงาน ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริตถูกต้องตามกฎหมาย รองลงมา ได้แก่ ยึดมั่นในหลักการเพื่อประโยชน์แก่ราชการ ส่วนระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณของความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย b	Beta	T	P-value
ค่าคงที่(Constant)	.933		6.216	<.001
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	.193	.245	5.067	<.001
ด้านการยอมรับนับถือ	.133	.199	3.908	<.001
ด้านลักษณะงาน	.073	.103	2.097	.037
ด้านความรับผิดชอบ	.406	.443	9.743	<.001
ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง	.011	.021	.476	.635

$R^2 = .698$, $Adj R^2 = .692$, $SE=.2835$, $F=123.176$

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า แรงจูงใจด้านความรับผิดชอบส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต เป็นอันดับแรก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .406 รองลงมา คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .193 ด้านการยอมรับนับถือ ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .133 และด้านลักษณะงาน ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .073 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายค่าความผันแปรได้ $R^2 = .698$

อภิปรายผล

จากการศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับแรงจูงใจของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบ และอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรให้ความสำคัญกับเรื่องของการเสริมแรง การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พร้อมส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษามีการศึกษาหาความรู้ มีการจัดอบรม เพื่อสร้างให้บุคลากรทางการศึกษาเกิดการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ เต็มใจ มีความรับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับมอบหมาย จึงทำให้การปฏิบัติงานเกิดความสำเร็จมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ทวนทอง (2561) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การศึกษาเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในการทำงานและการยอมรับนับถือ ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต มีความรับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับมอบหมาย ในการปฏิบัติงานและมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการ ต้องเสริมสร้างคุณค่าของความเป็นคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ต้องจูงใจให้บุคลากรทุ่มเทกำลังความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ช่วยเสริมสร้างคุณค่าของความเป็นคนที่สมบูรณ์ให้เป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงานและเป็นบุคคลที่มี

ความมุ่งมั่นทำงานเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ และเพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้การประสานงานและปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ สนับสนุนและส่งเสริมบุคลากร ในการพัฒนาศักยภาพตนเอง เช่น การเข้าร่วมอบรม การศึกษาต่อ รวมทั้ง ยอมรับฟังความคิดเห็นยกย่องให้เกียรติ และมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถรับผิดชอบหรือตัดสินใจในงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับสถานที่ตั้งของที่ทำงานอยู่ในทำเลที่เหมาะสม จึงมีผลทำให้บุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ กอบกุล ต๊ะปะแสง (2563) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง แรงกระตุ้น หรือ แรงผลักดันเชิงบวก จากปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ที่ทำให้ครูและบุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจ เต็มใจ ทำงานอย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

2. ระดับสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านการบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู และอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท มีความสามารถและมีทักษะในการปฏิบัติงาน โดยมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม จึงทำให้บุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กิตติพันธ์ คำบาล และคณะ (2563) ได้ศึกษาสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะหลักของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสมรรถนะด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาคือสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำสุด

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณของความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย b	Beta	T	P-value
ค่าคงที่(Constant)	.933		6.216	<.001
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	.193	.245	5.067	<.001
ด้านการยอมรับนับถือ	.133	.199	3.908	<.001

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	Beta	T	P-value
	ถดถอย b			
ด้านลักษณะงาน	.073	.103	2.097	.037
ด้านความรับผิดชอบ	.406	.443	9.743	<.001
ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง	.011	.021	.476	.635
$R^2 = .698$, $\text{Adj } R^2 = .692$, $\text{SE} = .2835$, $F = 123.176$				

* ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต พบว่า แรงจูงใจด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านลักษณะงาน ส่งผลต่อสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ได้รับแรงจูงใจ การเสริมแรงที่เหมาะสม จึงได้มีการแสดงความรู้ความสามารถของตนเองออกมาอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนเข้าใจต่อภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ส่งผลให้บุคลากรมีความรับผิดชอบ เกิดความสำเร็จในการทำงาน ได้รับการยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอนก อมราพิทักษ์ และวุฒิชัย เนียมเทศ (2564) ได้ศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจของข้าราชการครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความต้องการความมั่นคงในตำแหน่งงานมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นและด้านความต้องการ สิ่งพื้นฐานในการดำเนินชีวิตมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น แรงจูงใจของข้าราชการครูด้านความต้องการความก้าวหน้าในงานอาชีพด้านความต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีในหน่วยงาน และความต้องการได้รับมอบหมายงานที่ท้าทายหรือความรับผิดชอบที่สูงขึ้น สามารถสร้างสมการพยากรณ์ของแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ทั้งนี้ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร เกิดจากความต้องการถูกกระตุ้นให้บุคลากรแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของ Herberg (1959) กล่าวว่า ปัจจัยจูงใจ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทำให้บุคคลใช้ความพยายามที่จะทำให้ผลงานและปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพิจารณาปรับปรุงการบริหารงานบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรเสริมแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน โดยมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และมีการทบทวนดัชนีวัดผลงานหรือความสำเร็จในการทำงาน เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ของงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งปริมาณและคุณภาพ

2. ผู้บริหารควรสนับสนุนด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งของบุคลากรทางการศึกษา เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น จึงควรกระตุ้นให้บุคลากรให้เกิดความเชื่อมั่น การมีส่วนร่วม และมีส่วนสำคัญในองค์กร เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพและการดำเนินงาน โดยกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาเข้าสู่ตำแหน่งงานที่สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. แรงจูงใจที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วยด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง เพื่อต่อยอดจากงานวิจัยในครั้งนี้

2. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อต่อยอดงานวิจัยในครั้งนี้ และให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ครูสภา ตลาดพร้าว.
- กิตติพันธ์ คำบาลและคณะ. (2563). *สมรรถนะของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วารสารการบริหารการศึกษา.
- กอบกุล ต๊ะปะแสง. (2563). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ราชบุรี*. คณะบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จันทรานี สงวนนาม. (2542). *ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บุ๊ค พอยท์.
- จุฬารัตน์ ทวนทอง. (2561). *การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วชิรนาท ดอนแก้ว. (2560). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเครือข่ายขุนน้ำ อำเภอลำปางหลวง จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

- วรรณ อารณ. (2557). แรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการรัฐสภาระดับปฏิบัติงาน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- เสน่ห์ จัยโต. (2545). องค์การสมัยใหม่ : ตัวแบบ 5 เอส. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 4(2), 67-80
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต (2564). รายงานผลการดำเนินการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียน (O-Net) ปีการศึกษา 2564. ภูเก็ต: กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง) สำนักงานพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เอนก อมราพิทักษ์ และวุฒิชัย เนียมเทศ. (2564). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ศิษย์ศาสตร์วิจัย คณะศึกษาศาสตร์ ครั้งที่ 6; 18-19 กรกฎาคม 2562; หาดใหญ่: สงขลา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Herberg. (1959). *The motivation to work*. New York: John Willey & Sons.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง*

อัจจิมา วาหะ^{1*} สุตพร ทองสวัสดิ์²

¹หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

²คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

*Corresponding author e-mail: atchimanongnong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 299 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ .98 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

*Received: 2 March 2024, Revised: 26 March 2024, Accepted: 29 March 2024

The Relationship between Leadership of School Administrators and the Operation of the Student Support System under the Secondary Educational Service Area Office of Phang Nga, Phuket, and Ranong

Atchima Waha¹ Sudaporn Thongsawad²

¹Master of Education Degree in Educational Administration Hatyai University

²Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

*Corresponding author e-mail: atchimanongnong@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the level of leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office of Phang Nga, Phuket, and Ranong, 2) examine the operation level of student support system within the same educational area, and 3) investigate the relationship between the leadership of school administrators and the operation of student support system under the Secondary Educational Service Area Office of Phang Nga, Phuket, and Ranong. The research is a quantitative research. The sample used in this study consisted of 299 teachers who work under the Secondary Educational Service Area Office of Phang Nga, Phuket, and Ranong in the academic year 2022. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of a leadership of school administrators .98 and the student support system .99. Statistical analysis included mean, standard deviation, and Pearson Product-moment Correlation. The research found that 1) the level of leadership of school administrators overall and in specific aspects is high. 2) the operation level of the student support system overall and in specific aspects is high. 3) the leadership of school administrators and the operation of the student support system have a very high positive correlation, statistically significant at the .01 level.

Keywords: Relationship; Leadership of School Administrators; Student Support System

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขัน และยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญ และทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศไทยได้แรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบัน และอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษา คือการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน คิดเป็น ทำเป็น มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และความเป็นพลโลก มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และได้กำหนดให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย และพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ภาวะผู้นำเป็นความสามารถด้านอิทธิพลต่อบุคคลในกลุ่ม เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ใช้กระบวนการสั่งการการมีอิทธิพลต่อผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์โดยถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าภาวะผู้นำเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่หยุดนิ่งของกระบวนการ 3 อย่างที่มีความเกี่ยวเนื่อง และมี

อิทธิพลต่อกัน ได้แก่ ผู้นำ ผู้ตาม และสถานการณ์ อันนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายความสามารถ และทักษะทางผู้นำของผู้บริหารมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคุณภาพ และคุณค่าขององค์กร ที่สะท้อนให้เห็น ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์กร หรือหน่วยงานนั้นอย่างดี การพัฒนาคนจะสำเร็จได้ต้องอาศัย ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สามารถวางแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่ง (Sergiovanni, 1982) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ดี และมีคุณภาพ คือ 1) ความจำเป็น พื้นฐาน 2) การมองการณ์ไกล 3) มีหลักการ 4) หลักในการทำงาน 5) หลักการปกครอง 6) ความมุ่งมั่น ประสงค์ 7) การวางแผน 8) ความยืนหยัด 9) การบริหารคน 10) ความรักองค์กร จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำ ของผู้บริหารมีความสำคัญมากในการบริหารองค์กรจะต้องอาศัยประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการ บริหารองค์กรให้มีคุณภาพ ซึ่งในแต่ละองค์กรจึงต้องการผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถเพื่อนำองค์กร ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ ของ สถานศึกษา เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ วางแผน อำนาจการ และมอบหมายงานใน กำกับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และในยุคสมัยที่กระแสการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำ หรือใช้ภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสม และเป็นไป ตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารที่ดี จะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน เพราะผู้นำจะมีความสามารถในการใช้อิทธิพลโน้มน้าวใจบุคลากรในการ ปฏิบัติงาน และให้บุคลากรตระหนักถึงความเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจ กันปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (ทองอินทร์ อุบลชัย, 2556)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่าง มีขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และให้นักเรียนได้เจริญเติบโต เป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ จึงต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างใกล้ชิดตามที่ (กรมสุขภาพจิต, 2546) ได้กำหนดหลักการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากร หลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือ บุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนการดูแลช่วยเหลือ หมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการ และเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการ ดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ปลอดภัยจากสารเสพติด และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ ในสังคม และได้กำหนดหลักการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย การ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และการส่งต่อ ด้วยเหตุนี้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)

กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เข้มแข็ง และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกมิติ โดยเฉพาะเรื่องพฤติกรรมของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแส โลกาวัดันทั้งในด้านที่เป็นคุณ และโทษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตของนักเรียน ที่ต้องเผชิญปัญหาในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จึงได้ประกาศนโยบายการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ ให้แก่โรงเรียนในสังกัด ดังนี้ ให้สถานศึกษาในสังกัดสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง และ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกมิติ โดยมีโรงเรียนที่ต้องกำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดระนอง ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 27 โรงเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 28,515 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง, 2565)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ และปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน จึงเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นสิ่งสำคัญและมีความ จำเป็นในการจัดการสถานศึกษา โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ คำนึงถึง สถานการณ์ และแก้ปัญหาสถานการณ์ได้ ภาวะผู้นำที่ดี และมีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นปัจจัย สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร ในการชักจูงให้บุคลากรคล้อยตาม และยินยอมปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ อย่าง มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญให้งานสำเร็จ ส่วนในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน สร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็ง และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาจะได้นำผลจากการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ 1

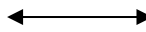
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความจำเป็นพื้นฐาน
2. การมองการณ์ไกล
3. มีหลักการ
4. หลักในการทำงาน
5. หลักการปกครอง
6. ความมุ่งประสงค์
7. การวางแผน
8. ความยืดหยุ่น
9. การบริหารคน
10. ความรักองค์กร

ตัวแปรที่ 2

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน
4. การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อนักเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ปีการศึกษา 2565 โดยมีโรงเรียน 27 แห่ง ประชากรทั้งหมดจำนวน 1,330 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ปีการศึกษา 2565 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 299 คน และใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหารตามแนวคิด (Sergiovanni, 1982) และแนวคิดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552)
2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อกำหนดขอบเขตของคำถาม
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีคุณภาพของผู้บริหาร ตามแนวคิด (Sergiovanni, 1982) และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) โดยนำมาวิเคราะห์ และบูรณาการเป็นแบบสอบถามฉบับร่างของผู้วิจัย
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบโครงสร้างคำถาม การใช้ภาษา ความครอบคลุมในเนื้อหาสาระ และความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อพิจารณาค่าความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) แต่ละข้อของแบบสอบถาม ถ้ามีค่ามากกว่า 0.67 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงของเนื้อหา
6. นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่ม ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ในการขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. นำหนังสือจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ในการขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. ดำเนินการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามโดยใช้ Google Form ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านทางระบบการสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e - Office) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 299 ฉบับ และได้รับกลับมา 299 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 กำหนดส่งคืนภายใน 15 วัน

4. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ และสรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป มีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)
4. หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่ามีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางใด และมีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด ด้วยค่า Correlation

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ความรักองค์กร รองลงมา คือ หลักในการทำงาน กับความมุ่งมั่นประสงค์ และการบริหารคน กับความจำเป็นพื้นฐาน ตามลำดับ
2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน กับการจัดักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามลำดับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	r	ทิศทางความสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง	.93**	ทางบวก	สูงมาก
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง			

**p < .01

จากตารางที่ 1 แสดงว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะทางภาวะผู้นำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิสัยทัศน์ สามารถวางแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม คือ ความจำเป็นพื้นฐาน การมองการณ์ไกล มีหลักการ หลักในการทำงาน หลักการปกครอง ความมุ่งประสงค์ การวางแผน ความยืดหยุ่น การบริหารคน ความรักองค์กร (Sergiovanni, 1982) รวมถึงการมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดี และมีคุณภาพ โดยผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ และทักษะทางผู้นำของผู้บริหาร มีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคุณภาพ และคุณค่าขององค์กร ที่สะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์กร หรือหน่วยงานนั้นอย่างดี อันนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ด้านความรักองค์กรมีภาวะผู้นำระดับมาก กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความรักองค์กรแสดงออกซึ่งความรัก ให้ความสำคัญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเห็นความสำคัญ ศรัทธาในสถานศึกษาอย่างเด่นชัด ปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ สามารถสร้างแนวทาง ที่จะทำให้ครูอุทิศเวลา และขยันขันแข็งในการทำงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิชามญชุ์ ม่วงแก้ว, 2559) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

จันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทุกรายการอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัชชัย สาคกรสิทธิ์ศักดิ์, 2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมในการนำยุทธวิธีในการใช้ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพใช้กับบุคลากรในสถานศึกษาด้วยการสร้างสัมพันธภาพในหน่วยงานให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูให้มีเอกภาพในการทำงาน มีความเชื่อถือศรัทธาในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน โดยแสดงออกซึ่งความรักและศรัทธาในสถานศึกษาอย่างเด่นชัด

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เป็นเพราะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริ โชคสกุล, 2559) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการด้านการป้องกัน และช่วยเหลือแก้ไขปัญหา พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภัทสร สุริยะ, 2562) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน พบว่าไม่แตกต่าง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก โดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาทุกแห่ง มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะเรื่องพฤติกรรมของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ทั้งในด้านที่เป็นคุณ และโทษ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตของนักเรียนที่ต้องเผชิญปัญหาในสภาพสังคมปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้สถานศึกษาสร้างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศุภกรเกษม ประมูล, 2560) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำของ

ผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก โดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สร้อยญา เกิดแก้ว, 2563) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นไปในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ควรพัฒนาและส่งเสริมด้านการมองการณ์ไกล เสนอแนะให้ผู้บริหารมีการวิเคราะห์เหตุการณ์ วินิจฉัยปัญหา และคาดการณ์เหตุการณ์ วางแผนนโยบายของโรงเรียน เพื่อให้ช่วยต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างชัดเจน
2. จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีวิธีการด้านหลักการปกครอง เสนอแนะให้ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ให้กำลังใจ ชมเชย หรือให้รางวัลแก่ครูที่ทำงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้ช่วยต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. จากผลการวิจัยพบว่า ควรส่งเสริมด้านการส่งต่อนักเรียน เสนอแนะให้ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาควรมีการรายงานผลการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญในการประสานงาน ทั้งหน่วยงานภายใน และหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ในการวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน และพิจารณาเพื่อส่งต่อนักเรียน และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง เมื่อมีการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกต สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำผลการวิจัยมาประกอบการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง

2. ควรมีการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทที่เหมาะสมต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างไร เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ด้านความร้วกรองค์กรอยู่ในระดับมาก ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกียรติพงษ์ เกิดศรี. (2557). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จันจิรา ไชยรัตน์. (2561). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ดุขฎิ ศรีจำปา. (2557). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ทองอินทร์ อุบลชัย. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- ธวัชชัย สาครสิทธิศักดิ์. (2565). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นัฐพล หัสณี. (2565). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต*. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นิตดา ดวงเดือน. (2556). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2*. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พิชามญช์ ม่วงแก้ว. (2559). *ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศิริ โชคสกุล. (2559). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์ 9 จังหวัดสมุทรปราการ*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภกรเกษม ประมูล. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สร้อยญา เกิดแก้ว. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง. (2565). *ข้อมูลสารสนเทศ สพม.พังงา ภูเก็ต ระนอง*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 10 มิถุนายน 2565). จาก https://myoffice.spmppr.go.th/back/data_information.php.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักการแนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size For Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Sergiovanni, Thomas. (1982). Ten Principles of Quality Leadership. *Educational Leadership*, 39(5), 330-36.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนา ดอยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ*

วันมงคล กุณา^{1*} ไพรภ รัตนชูวงศ์² สุวดี อุปปินใจ³

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail wanmongkol.toto@gmail.com

²⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ข้อที่ 1 ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน ครูผู้สอน 86 คน ข้อที่ 2 ได้แก่หัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน จำนวน 5 คน และข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน และหัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ภาววิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยในการบริหารวิชาการ ได้แก่ ปัจจัยภายใน ด้านโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา , ผลผลิตและบริการ, บุคลากร , ประสิทธิภาพทางการเงิน , วัสดุทรัพยากร และ การบริหารจัดการ ปัจจัยภายนอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม , ด้านเทคโนโลยี , ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านการเมืองและกฎหมาย 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา , ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ , ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ ด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง

*Received: 20 February 2024, Revised: 26 March 2024, Accepted: 31 March 2024

The Development Guidelines for Academic Administration of Schools in the Doi Tung Development Project Area (Royal Work Area)

Wanmongkol Kuna^{1*} Pairop Rattanachuwong² Suwadee Ouppinjai³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²⁻³Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail wanmongkol.toto@gmail.com

ABSTRACT

The research has three objectives 1) to study the current state academic administration. 2) to study the factors' academic administration. 3) to guidelines for academic administration. The participants were used in the research according to the objectives number one; the school director six people, teachers eighty-six people. the objectives number two; the head of academic department five people. And the objectives number three; the school director one person, supervisor one person and the head of academic department three people. The research instruments were questionnaires and interviews. And they were collected analyzed by using descriptive statistics. Then the research presented in a table format with lectures and essays. The research found that: 1) The Independent Study found that the results of study the current state academic administration was a high level; 2) The results of study the factors' academic administration found that internal factors; the school has a clear structure and policies , output and services , personnel ,financial efficiency ,materials and resources and management. Then there was an external factor; the state of social and culture, technological advances, the state of economic and Politics and law; 3) The results of study the guidelines for academic administration found that the developmental curriculum of school. ,the developmental of learning progress. the development and use educational technology. the measurement evaluation and transfer of school record.

Keyword: The Development Guidelines; Academic administration; Schools in the Doi Tung Development

บทนำ

การบริหารการศึกษาที่ดีจะช่วยให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้ โรงเรียนที่มีคุณภาพจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณธรรมที่เพียงพอที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติได้ (ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์, 2561) การบริหารงานวิชาการเป็นศูนย์กลางและสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เปรียบเสมือนดวงใจที่ให้พลังและชี้นำสถานศึกษาในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาโดยทันที มีแนวทางในการนิเทศติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบประกันคุณภาพ การปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ยุทธนา เกื้อกุล, 2560) การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในสถานศึกษา ทุกประการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารเพราะการบริหารเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการโดยเฉพาะ เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการทำกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และขอบข่ายของงานวิชาการเป็นขอบข่ายที่กว้างและเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ

โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยดุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนโดยดุงเป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2530 ทรงเล็งเห็นว่ารากเหง้าของปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมบนดอยดุง คือ ความยากจนและการขาดโอกาสในการดำรงชีวิต จึงอยากแก้ไขปัญหานี้ในพื้นที่ดอยดุงคือการสนับสนุนให้เยาวชนในพื้นที่ดอยดุงบรรลุเป้าหมายในการเป็นพลเมืองที่มีสำนึกดีต่อสังคม ประกอบอาชีพสุจริต และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โครงการพัฒนาโดยดุงฯ จึงได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการปรับหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียน ที่ไม่ได้มุ่งหวังเพียงให้เยาวชนอ่าน เขียน และคำนวณได้ดีเท่านั้น แต่ยังเน้นการปลูกฝังคุณค่าที่สำคัญ เช่น วินัยและความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ การริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนในการรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และส่งเสริมศักยภาพให้เขาสามารถช่วยตัวเองได้ มีการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เช่น มอนเตสซอรี (Montessori) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task Based Learning) การจัดการเรียนรู้ด้วยโครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) และการฝึกอบรม

วิชาชีพจากการปฏิบัติจริง มาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทท้องถิ่น และการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมของโครงการฯ

จากรายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประจำปีงบประมาณ 2565 พบว่า โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง มีผลการสอบ O - NET ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยภาพรวมต่ำกว่าระดับประเทศ กรอบกับข้อจำกัดของโรงเรียนด้านการบริหารของโรงเรียนคือจะขาดผู้บริหาร มีการสับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งตามวิถีทางราชการทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง ครูไม่ครบชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนของครูที่ไม่ตรงวิชาเอกที่จบมา รวมไปถึงนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ผู้บริหารควรนำผลการประเมินไปศึกษาหาสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำไปกำหนดเป็นแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พร้อมทั้งพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นับว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง สมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงอย่างจริงจัง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2565. น.15)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว บทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลการศึกษาศาภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศาภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

- 1.1.1 ในการศึกษาครั้งนี้มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาศาภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 92

คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน ครูผู้สอน 86 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ

1.2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 ศึกษาหลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสภาพการบริหารงานวิชาการ จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.3.2 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67–1.00

1.3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.985

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการส่งจดหมายทางระบบออนไลน์ เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหาร คณะครู ในการตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามกลับ

1.4.2 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในเรื่องสภาพพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง จังหวัดเชียงราย

1.4.3 นำผลการสรุปการตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร คณะครู จัดหมวดหมู่และบันทึกไว้และนำเสนอในรูปตารางพร้อมอธิบายใต้ตาราง

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.1 ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อและโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

2. ศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1.1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ หัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้ศึกษา เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความยินดี เต็มใจให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2.3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 ศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการ ในแต่ละด้านที่ได้จากการทำแบบสอบถาม

2.3.2 สร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้โครงสร้างการวิเคราะห์ปัจจัยภายในสถานศึกษา และปัจจัยภายนอกสถานศึกษา จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนดโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนา ตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารวิชาการหรือปฏิบัติหน้าที่ในงานฝ่ายบริหารวิชาการมาไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposing Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ร่างการสนทนากลุ่มเพื่อหา แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

3.3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ศึกษารูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.3.2 ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารวิชาการ ให้ออกมาเป็นแบบสนทนากลุ่มแนวทางการพัฒนาแต่ละด้าน

3.3.3 นำร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่ม

3.3.4 นำร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาจัดทำร่างการสนทนากลุ่ม

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 122 คน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30 และเพศหญิง จำนวน 65 คนคิดเป็นร้อยละ 70.70 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่น้อยที่สุดคือ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 76.10 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 และระดับที่มีผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือปริญญาเอก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครู จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 82.70 รองลงมาคือตำแหน่งครูหัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 และตำแหน่งที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ตำแหน่งรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.10 จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาระหว่าง 1 ปีขึ้นไป – 5 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 67.40 รองลงมาปฏิบัติงานในสถานศึกษาระหว่างน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.90 และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาน้อยที่สุดคือ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปรากฏดังนี้

สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.70$) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.82$) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.81$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.47$)

2. ผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปรุได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน

1. โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษาควรมีความชัดเจนและสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา โดยควรมีการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของงานบริหารวิชาการ

2. คุณภาพของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาควรเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดย
ควรมีการประเมินคุณภาพของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

3. บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน
บริหารวิชาการ โดยควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ
งานบริหารวิชาการ

5. สถานศึกษามีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของงาน
บริหารวิชาการ

6. สถานศึกษามีแนวทางการบริหารวิชาการที่ชัดเจน และมีการกำกับติดตามการ
ดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัจจัยภายนอก

1. สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและผู้ปกครอง ต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์
อย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพ
สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและผู้ปกครอง

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการ
จัดการเรียนการสอน โดยมีการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูลที่ไม่สร้างสรรค์

3. สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครอง ต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อหา
แนวทางในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

4. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความมั่นคง และกฎหมาย มีผลต่อการดำเนินงานของ
สถานศึกษาต้องได้รับการติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายที่
เปลี่ยนแปลงไป

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนา ดอยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง
(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็น
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษพบว่า

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษาจัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จากนั้นศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย ดำเนินการจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร่วมกันจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และโครงสร้างรายวิชา ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากนั้นนำร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing)

สถานศึกษานำเอาหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้สู่การปฏิบัติ มีการร่วมกันวางแผนนำเอาหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม โดยกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษามีการนำผลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามความเหมาะสม

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษาจัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัด ทั้งตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง เนื้อหาสาระที่จะสอน รวมไปถึงการวางแผน โดยกำหนดวิธีสอน กิจกรรม สื่อ และแนวทางการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนตอบสนองความต้องการทั้งภายในและหน่วยงานภายนอก

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing)

สถานศึกษามีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและแตกต่างระหว่างบุคคล

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยผู้อำนวยการโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุน เพื่อเป็นการ ประเมินที่หลากหลายจากผู้เชี่ยวชาญ

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษานำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในครั้งต่อไป เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน อีกทั้งหาแนวทางการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการพัฒนา ทักษะกระบวนการที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนและผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม มีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามความสามารถในการ เรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้น

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing)

สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนผลิตสื่อและนวัตกรรม และใช้เทคโนโลยี ทางการศึกษาเพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้เร็วมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ครู สร้างชุมชนแห่งการผลิตสื่อและนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดที่ น่าสนใจ

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพจากการใช้สื่อจากหน่วยงาน ต้นสังกัดหรือหน่วยงานภายนอก

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการผลิตและการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่ามากที่สุด

4. ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษามีการศึกษาแนวทางการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีการวางแผน การจัดทำคู่มือการวัดและ ประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา และมีแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing)

สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการวัดประเมินผลและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับคู่มือการวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ออกแบบการวัดผล ประเมินผลที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามจากคณะกรรมการฝ่ายการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีเชี่ยวชาญด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน อีกทั้งมีการเผยแพร่สู่สาธารณะชน

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับแรก โดยถือว่างานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้น จึงให้ความสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับติดตามการดำเนินงานของครูผู้สอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร และเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ ศรีศรีรัมย์ (2559) เรื่องการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่า

2.1 ปัจจัยภายใน

1. โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษาควรมีความชัดเจนและสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา โดยควรมีการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของงานบริหารวิชาการ

2. คุณภาพของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาควรเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยควรมีการประเมินคุณภาพของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานบริหารวิชาการ โดยควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของงานบริหารวิชาการ

5. สถานศึกษามีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของงานบริหารวิชาการ

6. สถานศึกษามีแนวทางการบริหารวิชาการที่ชัดเจน และมีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ปัจจัยภายนอก

1. สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและผู้ปกครอง ต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและผู้ปกครอง

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน โดยมีการกำกับดูแลอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูลที่ไม่สร้างสรรค์

3. สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครอง ต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อหาแนวทางในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

4. การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความมั่นคง และกฎหมาย มีผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาต้องได้รับการติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไป

ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารวิชาการ เป็นผู้จัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้แก่สถานศึกษา เป็นผู้กำกับติดตามการดำเนินงานของงานบริหารวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ปัจจัยภายในมีความพร้อมและมีประสิทธิภาพ ในด้านของปัจจัยภายนอกผู้บริหารสถานศึกษาต้องออกแบบการบริหารวิชาการโดยใช้กระบวนการที่เชื่อมโยงกับบริบทของสังคม สถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย สาริศา จันทร แรม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มี

อิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและทิศทางการศึกษา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และปัจจัยด้านการเมืองและความมั่นคง ส่วนปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ปัจจัยด้านทรัพยากร และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการคือ
ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษาจัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จากนั้นศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย ดำเนินการจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน จัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ร่วมกันจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และโครงสร้างรายวิชา ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากนั้นนำร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข

ขั้นการจัดองค์กร (O-Organizing)

สถานศึกษานำเอาหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้สู่การปฏิบัติ มีการร่วมกันวางแผนนำเอาหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม โดยกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษามีการนำผลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความเหมาะสม

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงนภา เตปา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท้าวบุญเรืองอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมครูให้มีความรู้ในการวิเคราะห์หลักสูตรและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการคือ

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษาจัดให้มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัด ทั้งตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง เนื้อหาสาระที่จะสอน รวมไปถึงการวางแผน โดยกำหนดวิธีสอน กิจกรรม สื่อ และแนวทางการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน ตอบสนองความต้องการทั้งภายในและหน่วยงานภายนอก

ขั้นการจัดองค์กร (O-Organizing)

สถานศึกษามีการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อออกแบบหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้กำหนดขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและแตกต่างระหว่างบุคคล

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูผู้สอน โดยผู้อำนวยการโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุน เพื่อเป็นการประเมินที่หลากหลายจากผู้เชี่ยวชาญ

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษานำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน อีกทั้งหาแนวทางการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาทักษะกระบวนการที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรพินท์ พิมมานนท์ (2562) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในศึกษามัธยมศึกษา ได้เสนอแนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและยั่งยืน และควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการคือ

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนและผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม มีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และ

เทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้น

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing)

สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนผลิตสื่อและนวัตกรรม และใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้เร็วมากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ครูสร้างชุมชนแห่งการผลิตสื่อและนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่น่าสนใจ

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพจากการใช้สื่อจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานภายนอก

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษามีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการผลิตและการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่ามากที่สุด

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภูวนัย ปฐพี (2559, น.104) ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารควรส่งเสริม ให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรอื่นในการผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนางานด้านการเรียนการสอนและงานวิชาการ รวมถึงส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญในการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา สนับสนุนให้ครูผลิตพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาด้วยตนเอง

ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการคือ

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษามีการศึกษาแนวทางการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และมีการวางแผน การจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา และมีแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing)

สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการวัดประเมินผลและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับคู่มือการวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ออกแบบการวัดผล ประเมินผลที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามจากคณะกรรมการฝ่ายการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีเชี่ยวชาญด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน อีกทั้งมีการเผยแพร่สู่สาธารณะชน โดยมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้เข้าใจ และควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอน นำผลการวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการวัดและประเมินผลในระดับสถานศึกษา

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี แก้ววิเชียร (2563) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ได้เสนอแนวทางการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลว่า ควรมีการปรับปรุง พัฒนาการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน อีกทั้งมีการเผยแพร่สู่สาธารณะชน โดยมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้เข้าใจ และควรมี การส่งเสริมให้ครูผู้สอน นำผลการวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และการวัดและประเมินผลในระดับสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ระดับนโยบาย

จากผลการศึกษาสำนักนันทนาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่ฯ

ระดับปฏิบัติการหรือสถานศึกษา

1. จากการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควร ติดตามและ ประเมินผลการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจว่าการพัฒนามีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. จากการศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการ พบว่า ปัจจัยภายนอกส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องออกแบบการบริหารวิชาการโดยใช้กระบวนการที่เชื่อมโยงกับบริบทของสังคม สถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในพื้นที่พิเศษ ถิ่นทุรกันดารเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยเฉพาะปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นปัจจัยที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ และปัจจัยภายนอกยังส่งผลอย่างมากต่อการการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนาออยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ควรศึกษาข้อมูลบริบทของพื้นที่เพิ่มเติม อีกทั้งต้องศึกษาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกโดยเฉพาะปัจจัยภายนอกที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ดวงนภา เตปา. (2562). *ศึกษาการพัฒนาคู่มือการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านท้าวบุญเรืองอำเภอหวางดง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ไพโรภ รัตนชูวงศ์. (2561). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูวนัย ปฐพี. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธนา เกื้อกุล. (2560). *การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สาริตา จันทร์แรม. (2562). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์. (2563). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- สุมาลี แก้ววิเชียร. (2563). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลของ
สถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ ศรีศรีราม. (2559). การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. (2565). รายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการ
พื้นที่พัฒนาอยุ่สูง. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3.
- อรพินท์ พิมลมานนท์. (2562). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาการกระบวนการ
เรียนรู้ในสถานศึกษามัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970, December). Determining Sample Size for Research
Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

แนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานบูรพาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2*

กนกวรรณ ชิดชาญชัย^{1*} วิจิต เทพประสิทธิ์² ไพโรภ รัตนชวงศ์³

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: annahhha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทางศิลปะ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ 3) เสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน กำหนดขนาดโดยใช้สูตร Taro Yamane (1970) โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามเกณฑ์สัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 91 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยใช้เครื่องมือที่ศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผลการศึกษาพบว่า 1.ผล การศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 2.ปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ พบว่าทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ล้วนส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทั้งสิ้น 3.แนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยใช้หลักมีส่วนร่วม แยกเป็นรายด้านตามขั้นตอนการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทางศิลปะ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับติดตามการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม 4 หลัก ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ทางศิลปะ; หลักการมีส่วนร่วม

*Received: 18 February 2024, Revised: 28 March 2024, Accepted: 31 March 2024

Administration of the dance learning curriculum is the main focus of schools in the Phan Burapha Educational Quality Development Network Center, According to the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2

Kanokwan Chidchanchai^{1*} Wichit Thepprasit² Pairoop Rattanachuwong³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²⁻³Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: annahhha@gmail.com

ABSTRACT

This independent study the objectives are 1) To study the administrative conditions of the dance learning curriculum . 2) To study the factors affecting the administration of the dance learning curriculum . 3) To propose guidelines for managing the dance learning curriculum. Using the principles of participation of schools in the Phan Burapha Educational Quality Development Network Center, under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 using the tools studied, including questionnaires and interviews which has the results of the study. In summary as follows: 1) The results of the study of the administration of the dance learning curriculum Overall, it is at a moderate level; 2) Factors affecting the administrative conditions of the dance learning curriculum found that both internal factors and external factors All affect the management conditions of the dance learning curriculum; 3) Guidelines for managing the dance learning curriculum, using the principles of participation Separated into sections according to the steps for administering the dance learning curriculum: Step 1: Planning the use of learning curriculum, Step 2: Implementing learning curriculum, Step 3: Supervising and monitoring the use of the curriculum, step 4: evaluation of the curriculum by using 4 principles of participation. Including, 1) Participation in decision making 2) Participation in operations 3) Participation in receiving benefits 4) Participation in evaluation.

Keywords: Administration of the dance learning curriculum; The principles of participation

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ที่ประชาคมโลกต้องปรับตัวไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม ให้สามารถก้าวทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เราสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ความรู้และภูมิปัญญาได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันกับนานาอารยประเทศ(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554) ซึ่งการศึกษาจะช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณธรรมทางปัญญาและความงดงามทางจิตใจ สร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆของชีวิต ที่จำเป็นสำหรับคนทุกวัย (รัศมี เทพแก้ว, 2561) ทั้งนี้ การศึกษายังเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และเป็นกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาคนให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีเพื่อให้คนบรรลุถึงขีดความสามารถสูงสุด โดยอาจพิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ การศึกษาในฐานะเป็นสังคมประภิตที่ถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งและการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของสถาบัน โดยมีกระบวนการดำเนินการที่เป็นระบบ ชัดเจน(ประเวศ เวชชะ, 2565)

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำสาระการเรียนรู้แกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ ในศิลปะแขนงต่างๆประกอบด้วยทัศนศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ สารนาฏศิลป์ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิจัยคุณค่าทางนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผลรวมทั้งเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาผู้เรียน ชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรต้องใช้แนวทางและวิธีการที่หลากหลายรูปแบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือเป็นแนวทางการบริหาร ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในหน่วยงานและสถานศึกษาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี (ศิริเกศ เพ็ชรขำ, 2565)

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 มีทั้งหมด 10 โรงเรียน ได้จัดทำหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)ตามแนวทางที่กำหนดไว้และเป็นไปตามมาตรา 27 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักการ จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด แต่ด้วยสภาพโดยรวมแล้วพบว่าโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ยังขาดแคลนบุคลากรที่จบการศึกษาในวิชาเอกนาฏศิลป์ ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนั้นโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา ยังประสบปัญหาทางด้านของงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมทางนาฏศิลป์และ อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ต่างๆ เช่น สภาพของห้องเรียนปฏิบัติการ ที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น(โรงเรียนบ้านกล้วย, 2565)ซึ่งปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังไม่สามารถบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ได้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลสะท้อนการบริหารหลักสูตรสาระนาฏศิลป์ ที่ยังเล็งเห็นจุดบกพร่องของการบริหาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรนาฏศิลป์ ศึกษาปัจจัยสำคัญในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ซึ่งในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์นั้น ในการศึกษาจะใช้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารหลักสูตร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมที่มีความเหมาะสมกับบริบทของการบริหาร ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผลการศึกษานี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการเป็นแนวทางการบริหาร ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรสาระนาฏศิลป์ ให้มีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 10 คน

ครูผู้สอนโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 107 คน รวมจำนวน 117 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 91 คนคนโดยใช้ สูตร Taro Yamane (1970) โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ(Stratified sampling)ตามเกณฑ์สัดส่วน เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของ ผู้สอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ สภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาหลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามราย ข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่าIOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาคแบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้ง ฉบับเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูลจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งถึงผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอน ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 91 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุก ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัด หมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ อายุ ตำแหน่ง โดยวิธีการหาค่าร้อยละตอนที่ 2 วิเคราะห์โดย หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 3 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเหตุปัจจัยในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับเหตุปัจจัยในการบริหารหลักสูตรการ เรียนรู้นาฏศิลป์การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยศึกษาข้อมูลที่ได้มาจาก แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ในแต่ละขั้นตอนของการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ได้จากการทำ แบบสอบถามสร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้โครงสร้างการวิเคราะห์ปัจจัยภายในสถานศึกษา และปัจจัย ภายนอกสถานศึกษา จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตาม

ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

3. แนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อคำถามการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ การหาแนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละขั้นตอน รวมถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ร่างแนวทางการจัดการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 91 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และตำแหน่ง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 39.60 และเพศหญิง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 29.70 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 และ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งผู้บริหาร

สถานศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 ตำแหน่งรองครูผู้สอน จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 92.30

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD.		
1	ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตรนาฏศิลป์	3.41	0.62	ปานกลาง	1
2	ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรนาฏศิลป์ไปใช้	3.37	0.7	ปานกลาง	2
3	ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม หลักสูตรนาฏศิลป์	3.29	0.76	ปานกลาง	3
4	ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรนาฏศิลป์	3.20	0.74	ปานกลาง	4
ภาพรวม		3.32	0.71	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทั้ง 4 ขั้นตอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.32)

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายใน (2S4M)

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 10 โรงเรียน โดยใน 10 โรงเรียนนี้ มีเพียงหนึ่งโรงเรียนที่มีบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางด้านนาฏศิลป์โดยตรง ทำให้ในการบริหารหลักสูตรนาฏศิลป์นั้นโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษาจึงส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรนาฏศิลป์อย่างมาก สถานศึกษาที่

มีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ จะช่วยให้การบริหารหลักสูตรนาฏศิลป์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาที่ไม่มีนโยบายสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ จะทำให้การบริหารหลักสูตรนาฏศิลป์เป็นไปอย่างยากลำบาก แต่นักเรียนก็มีความรู้และทักษะ ตามที่หลักสูตรการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เนื่องจากมีการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ด้วย DLTV ในการกำหนดโครงสร้างบุคลากรในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์นั้น จะมีการกำหนดหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะเป็นผู้ดูแล จัดทำ และบริหารหลักสูตร โดยใช้บุคลากรที่มีอยู่รับผิดชอบตามหน้าที่ ทั้งนี้อาจไม่ใช่บุคลากรหรือครูที่จบการศึกษาในวิชาเอกศิลปะ ดนตรี หรือนาฏศิลป์ โดยตรงมารับผิดชอบการเรียนการสอน นอกจากนั้นไม่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเงินเพื่อสนับสนุนการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยตรง หากมีกรณีจำเป็นต้องใช้งบประมาณ จะใช้งบประมาณจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาใช้ในการบริหารจัดการแทน และยังไม่มีการจัดสรรวัสดุทรัพยากรเพื่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยตรง หากต้องการใช้วัสดุทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ทางสถานศึกษา จำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์จากผู้ปกครอง และชุมชน แนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ คือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา โดยใช้สื่อ DLTV และสื่อออนไลน์ ในการจัดการเรียนการสอนในกรณีที่โรงเรียนไม่มีบุคลากรที่จบวิชาเอกนาฏศิลป์มาโดยตรง

2.2 ปัจจัยภายนอก (STEP)

บริบทของชุมชนในพื้นที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ส่งผลต่อการบริหารงานหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ในส่วนของเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ ยกตัวอย่างเช่น เป็นชุมชนไทลื้อ ทำให้การบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์มีการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทลื้อ เป็นต้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ในการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนสามารถใช้สื่อการสอน DLTV และ สื่อออนไลน์ Youtubeช่วยในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานาฏศิลป์ให้เป็นไปตามที่หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษากำหนดโดยสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครองนั้นก็ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ในด้านของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนในกรณีที่ทางโรงเรียนต้องนำนักเรียนไปแสดงนาฏศิลป์ภายในชุมชน แต่สถานศึกษาไม่มีงบประมาณและวัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากรที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องขอการสนับสนุนจากทางชุมชนและผู้ปกครอง นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาก็มีผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ของสถานศึกษาอย่างมาก เนื่องจากมีนโยบาย ที่กำหนดให้จำนวนบุคลากรครูต่อจำนวนนักเรียน จึงส่งผลทำให้สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนน้อย หรือเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ขาดแคลนบุคลากรครูที่เรียนจบวิชาเอกนาฏศิลป์โดยตรง โดยที่จำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีอยู่จัดการเรียนการสอนไม่ตรงเอกวิชาที่เรียนจบมา ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เนื่องด้วยวิชานาฏศิลป์จัดอยู่ในหน่วยของวิชาเพิ่มเติมจึงส่งผลให้หน่วยงานต้นสังกัดไม่เห็นความสำคัญของรายวิชาเท่าที่ควรจะเป็น

3. แนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนใน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตรจัดประชุมผู้ปกครอง โดยเชิญผู้ปกครอง ตัวแทนจากแต่ละระดับชั้นเข้าร่วมประชุม เพื่อชี้แจงหลักสูตรนาฏศิลป์ และให้ผู้ปกครองสามารถ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรและงบประมาณของหลักสูตรนาฏศิลป์ จัดทำ เอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตรนาฏศิลป์ เผยแพร่ข้อมูลหลักสูตรนาฏศิลป์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จัดทำ แผนงบประมาณหลักสูตรนาฏศิลป์ และพิจารณาจากความต้องการและข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้หลักสูตรนาฏศิลป์ ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้เชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนพัฒนาครูผู้สอนนาฏศิลป์ จัดทำแผนพัฒนาครูผู้สอน นาฏศิลป์ จัดจ้างครูผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์มาสอนรายวิชานาฏศิลป์ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนรายวิชานาฏศิลป์ เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับนาฏศิลป์ จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ร่วมมือกับ ชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การ ใช้หลักสูตรเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แผนนิเทศหลักสูตรและการเรียนการสอนนาฏศิลป์ จัดทำแผนนิเทศหลักสูตร แผนนิเทศการเรียนการสอน จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการนิเทศหลักสูตรและการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้ หลักสูตรเชิญผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ วิเคราะห์ข้อมูลประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ จัดทำแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์โดย พิจารณาจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองและชุมชน จัดกิจกรรมให้ครูผู้สอนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ คัดเลือกผู้แทนจากผู้ปกครองและชุมชนอย่าง โปร่งใสและยุติธรรม จัดทำกฎระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการประเมิน หลักสูตรนาฏศิลป์

3.2การมีส่วนร่วมในการดำเนินการขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตรจัดให้มีเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน พัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ให้หลากหลาย จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นาฏศิลป์นอกห้องเรียน จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อหารือแนวทางการระดมทุน เช่น การจัดกิจกรรมการกุศล การรับบริจาค การขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จัดตั้ง คณะกรรมการบริหารทุน เพื่อบริหารจัดการเงินทุนอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เชิญผู้เชี่ยวชาญด้าน นาฏศิลป์มาบรรยายให้ความรู้แก่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กับนักเรียน ผู้ปกครอง ครูในวิชาที่ เกี่ยวข้อง เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์จากชุมชนขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรจัด ประชุมชี้แจง อธิบายความสำคัญ วัตถุประสงค์ และกระบวนการนิเทศหลักสูตรนาฏศิลป์จัดทำเอกสาร

ข้อมูล เกี่ยวกับการนิเทศหลักสูตรนาฏศิลป์ แจกจ่ายให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมฝึกอบรม ให้ความรู้ เกี่ยวกับการนิเทศหลักสูตรนาฏศิลป์ แก่ครูผู้สอนขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรรวบรวมข้อมูล ประเมินผลจากแหล่งต่างๆ เช่น ผลการเรียนรู้ ผลการสอบวัดระดับ ความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตร นำผล การวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรนาฏศิลป์จากกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ จัดทำ แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จัดกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอผลการศึกษาคือต่อ ผู้บริหารและคณะกรรมการ

3.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตรจัด กิจกรรม "เปิดบ้านนาฏศิลป์" เชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมชมการแสดงและกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์สถานศึกษาขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวง วัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับองค์กรด้าน นาฏศิลป์ เช่น หอศิลป์วัฒนธรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการ เช่น การนำนาฏศิลป์ไปผสมผสานกับวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จ้างครูสอนนาฏศิลป์พิเศษจากภายนอก ส่งครูไปอบรมพัฒนาทักษะ ด้านนาฏศิลป์ ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรแจ้งให้ครูผู้สอนทราบถึงวิธีการนิเทศ หลักสูตรนาฏศิลป์ จัดกิจกรรมการสังเกตการณ์สอน การสัมภาษณ์ครูและนักเรียน การตรวจสอบเอกสาร ประกอบการสอน การจัดทำแบบสอบถามขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาควร จัดทำคู่มือการประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ควรจัดฝึกอบรมให้กับครูเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการการประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ คณะกรรมการประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการ ประเมินหลักสูตรนาฏศิลป์ให้ชัดเจน ครอบคลุมทุกมิติของหลักสูตร วัดผลได้ชัดเจนและเป็นธรรม เหมาะสม กับประเด็นการประเมินและบริบทของสถานศึกษา

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเปิด โอกาสให้ผู้ปกครองสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนาฏศิลป์ จัดทำคู่มือการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง จัด กิจกรรมหารายได้ เช่น การจัดงานแสดงนาฏศิลป์ การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ประสานงานกับ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ เพื่อขอรับการสนับสนุน ประเมินผลการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ประเมินระดับความรู้ของครูผู้สอน นาฏศิลป์ ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น ชุมชน ศิลปินขั้นตอน ที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักจัดทำระบบ Mentor: ครูผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ทำหน้าที่เป็น

Mentor ให้คำแนะนำและสนับสนุนนักเรียน จัดทำระบบสารสนเทศเพื่อจัดเก็บข้อมูลผลการจัดการเรียนรู้รายเทอมและรายปี

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เนื่องจากสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ยังมีบางขั้นตอนที่ไม่เป็นไปตามหลักการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริดา สกลภัทรสกุล (2565) ศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชั้นพบว่า ชั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชั้นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ชั้นการนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน ชั้นการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ชั้นการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา และชั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชั้นการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร

2. ผลการจากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยใช้หลักการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Environment) 2S4M และปัจจัยภายนอก (External Environment) STEP พบว่าทั้งปัจจัยภายใน ด้านโครงสร้างและนโยบาย ด้านผลผลิตและการบริการ ด้านบุคลากร ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและกฎหมาย ล้วนส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ทั้งสิ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล ความต้องการของชุมชน บริบทของชุมชน ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ ทรัพยากรของสถานศึกษา ความพร้อมของครูและการสนับสนุนจากผู้บริหาร

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต2โดยใช้หลักมีส่วนร่วม 4 ด้าน ตามขั้นตอนการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้
นาฏศิลป์ 4 ขั้นตอน อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

3.1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดประชุมผู้ปกครอง เพื่อเสนอแนวทาง
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันตัดสินใจ ในด้านการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ในแต่ละ
ขั้นตอนของการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ 4 ขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุทธ์ แม้น
รัมย์(2560)ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนนวมินทราชินู
ทิศเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต6พบว่า การมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ โดย
ภาพรวมทั้ง4 ด้าน คือด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ
การศึกษา และด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก
ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่จะต้องมีการนิเทศ และกำกับอย่างใกล้ชิดเพื่อ
เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถร่วมกัน
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
และขณะนี้ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาจึงทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร
สถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนางานวิชาการ และต้องส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาด้านวิชาการ

3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เปิดโอกาสให้ ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนการ
บริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ในทุกขั้นตอน ทั้ง 4 ขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พิชมณูช
สุภายอง(2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ
ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า แนว
ทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไปและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนก
พิชญ์ เชื้ออเจ็ดตนและไพรภ รัตนชูวงศ์(2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนเชียงแสนอคาเดมี พบว่า แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเชียงแสนอคาเดมี
ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ควรจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้าง
ความเข้าใจในเนื้อหาส่วนต่างๆของหลักสูตร ต้องนำหลักสูตรที่จัดทำขึ้นไปใช้เพื่อหาข้อดีและข้อเสียเพื่อ
นำมาปรับปรุงแก้ไขมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ สามารถสื่อสารให้ถึงตัวผู้เรียน

3.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหาร
หลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ ผ่านช่องทางออนไลน์สถานศึกษาขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับองค์กรด้านนาฏศิลป์ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ สอดคล้อง
กับงานวิจัยของ ธัญญลักษณ์ ใจเที่ยง (2563)ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระ
นคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0 พบว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีส่วนที่
เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในเชิงปริมาณเช่น ทุนสนับสนุน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง 1 สำหรับการจัด

กิจกรรมพัฒนาทักษะเยาวชน และเชิงคุณภาพ เช่น ความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ คุณค่า ความรู้สึกทางจิตใจ ความประทับใจ ความสุขใจข้อดี - ข้อเสีย ผลกระทบของการจัดกิจกรรม ทั้งนี้การทำกิจกรรมต้องมีผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดโครงการ/กิจกรรม แต่โดยส่วนมากจะได้รับผลประโยชน์ทางด้านจิตใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมิน สถานศึกษามีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้เฉพาะทาง ในการวางแผนการประเมินผล นิเทศ กำกับ ติดตามการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและสามารถนำไปปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย อุตทาสา และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ(2563) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีการกำหนดขอบข่ายการประเมินผลการบริหารจัดการของสถานศึกษา เป็นแบบชัดเจน โปร่งใส

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในวงกว้างต่อไป ดังนี้

1.ระดับนโยบาย

1.1จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า สถานศึกษาสามารถนำแนวทางไปใช้ในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์อย่างเหมาะสมจะส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานในสังกัดใช้หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ของสถานศึกษาโดยทั่วถึง

1.2หน่วยงานระดับนโยบายควรกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ให้สามารถดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารแบบเบ็ดเสร็จที่สถานศึกษาได้แจ้งตั้งแต่การกำหนดนโยบายบุคคล การวางแผนอัตรากำลังคน การสรรหา บรรจุแต่งตั้ง โอนย้าย การเสริมสร้างประสิทธิภาพบุคคล วินัยและการรักษาวินัยและการออกจากราชการในรูปแบบองค์คณะบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับสถานศึกษา

1.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ควรนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ เพื่อให้แนวทางแก่โรงเรียนสามารถบริหารจัดการหลักสูตรการเรียนรู้นาฏศิลป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ระดับปฏิบัติ

2.1 จากผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ทั้ง 4 ขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการใช้หลักสูตรรายสัปดาห์ ขั้นตอนที่ 2 การนำหลักสูตรรายสัปดาห์ไปใช้ ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรรายสัปดาห์ โดยศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในข้อต่างๆจากผลการวิจัยในครั้งนี้ และจัดทำแนวทางแก้ไขต่อไป

2.2 จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรรายสัปดาห์ ในทุกๆ ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของปัจจัยต่างๆอย่างครอบคลุม และจัดทำแนวทางแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 จากผลศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรรายสัปดาห์ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้ง ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์

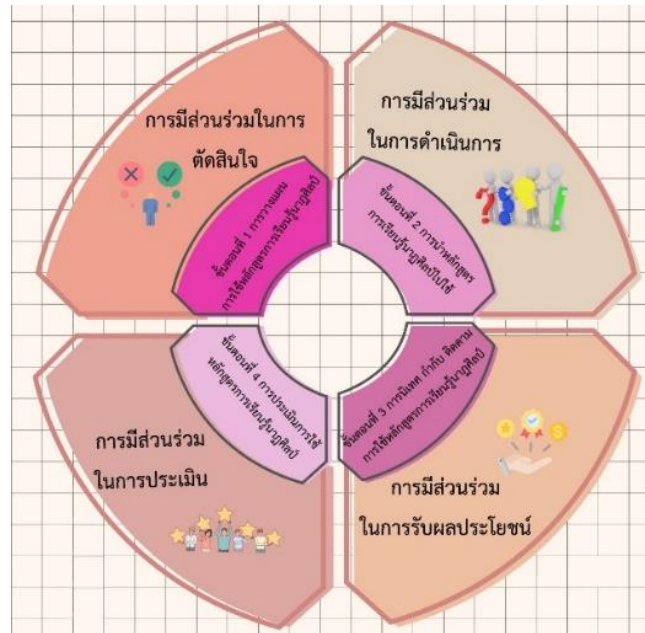
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ของการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงมีประเด็นในการศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ ที่สำคัญอยู่หลายประเด็น จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่กว้างและครอบคลุมมากขึ้น

2. จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนในการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ได้แก่ ปัจจัยภายนอก (STEP) และปัจจัยภายใน (2S4M) ดังนั้นควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจุดเด่นและจุดอ่อนของทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้รายสัปดาห์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรนำแนวทางที่ได้จากการศึกษาไปสู่การปฏิบัติอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

รูปภาพ 1 แนวทางการบริหารหลักสูตรการเรียนรู้ฐานศิลปะ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานบุรีพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กนกพิชญ์ เชื้อเจ็ดตน และไพโรจน์ รัตนชูวงศ์. (2563). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเชียงแสนอคาเดมี . วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, (5(2), 1-14.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ต่อการพัฒนาทักษะเยาวชนไทย 4.0. รายงานการวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- ธาริดา สกลภัทรสกุล. (2565). สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิรุทธ์ แม้นรัมย์. (2560). การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเวศ เวชชะ. (2565). การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. เชียงราย: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- พิมพ์พิมพ์ณัฐ สุภายอง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.
การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
รัศมี เทพแก้ว. (2561). ความสำคัญของการศึกษา. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 17 ธันวาคม 2561). จาก
<https://education.maggang.com>
- โรงเรียนบ้านกล้วย. (2565). รายงานการประชุมประจำเดือน มิถุนายน 2565. เชียงราย: โรงเรียนบ้าน
กล้วย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: อาร์แอนด์ปรีนท์จำกัด.
- ศิริเกศ เพ็ชรขำ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.
- สิทธิชัย อุตทาสา และพิมพ์พรณ เพชรสมบัติ. (2563). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 5(3), 28-40
- Taro Yamane. (1967). Statistics: An introductory analysis. New York: Harper&Row.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้*

สุภาสินี มีอาหาร^{1*} สุตาพร ปัญญาพฤษ² สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: suphasinee280423@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ 2) ศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ประชากร ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 397 คน กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 196 คน และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 20 คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.50 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การสร้างวัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 2) ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย ปัจจัยเชิงใจ คือ ผู้บริหารกระตุ้นและจูงใจให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มอบหมายงานตามความถนัด ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการวัดผลประเมินผลตามเป้าหมายของสถานศึกษา กำกับติดตามสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูอย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยด้านจุน คือ การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถ จัดหางบประมาณ จัดอบรม ส่งเสริมสนับสนุนให้ร่วมกันจัดทำหลักสูตร การวัดผลประเมินผล กำกับติดตามกระบวนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; งานวิชาการ

*Received: 27 February 2024, Revised: 3 April 2024, Accepted: 5 April 2024

The Guidelines for Development Strategic Leadership Administration Academic of Local Education Organization Schools in Chiang Rai Province, South Zone

Suphasinee Meeahan^{1*} Sudapon Panyaprouks² Somkiet Tunkaew³

¹Master of Education Program in Educational Administration
Chiang Rai Rajabhat University

²⁻³Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: suphasinee280423@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to 1) study the condition of strategic leadership for academic administration, 2) study important factors in developing strategic leadership for academic administration, and 3) propose guidelines for developing strategic leadership for administration. Academic work of schools under local administrative organizations Chiang Rai Province, Southern Zone Group. Population includes 397 teachers and educational personnel in schools under local administrative organizations. Chiang Rai Province, Southern Zone Group. The sample group consisted of 196 teachers and 20 school administrators who were selected using the purposive sampling method. The research tools were questionnaires, semi-structured interviews, and focus group recordings. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The results of the study found that: 1) The condition of strategic leadership for academic administration. The overall level is at a moderate level with an average of 3.50. When considering each aspect, creating organizational culture is at the highest level with an average of 3.56; 2) Important factors in developing strategic leadership for academic administration include: Factors Motivation is stimulating and motivating teachers to organize teaching and learning activities according to the effective curriculum, assigning work according to their aptitude, promoting the use of technology in teaching and learning activities, measuring and evaluating results according to the goals of the educational institution, and Regularly monitoring and building morale for teachers; Supporting factors include assigning work to suit one's abilities, providing a budget, arranging training, promoting and supporting the joint creation of a curriculum, measuring and evaluating results, and supervising and monitoring the teaching process to meet the educational standards of the educational institution. ; 3) Guidelines for developing strategic leadership for academic administration consist of three aspects: setting organizational direction, implementing strategies, and creating organizational culture.

Keywords: Strategic Leadership; Academic Management

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี ด้านการเกษตร ด้านการศึกษา และอีกหลาย ๆ ด้าน ทำให้สภาพสังคมในปัจจุบันจึงต้องก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว กระแสของโลกาภิวัตน์มีส่วนผลักดันให้สังคมไทย กลายเป็นระบบเปิดรับของข้อมูลข่าวสาร และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เพราะงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ และความสำเร็จของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ตัวนักเรียน การบริหารงานวิชาการมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา โดยการจัดโปรแกรมการสอนและการปฏิบัติตามโปรแกรมการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การสอนที่ดี รวมถึงการวัดผลเพื่อประเมินความสำเร็จของกระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ อีกทั้งการบริหารงานวิชาการรวมถึงงานกำกับติดตามการเรียนการสอน การทำงานวิจัย การนิเทศติดตาม และการรักษาความเป็นมืออาชีพในการจัดการเรียนการสอน ส่วนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดแผนการเรียนการสอน การพัฒนาครู การนิเทศการสอน เป็นต้น (ปรีชา จันทร์มณี, 2556) การบริหารงานวิชาการจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลง ในปัจจุบันการจัดการศึกษาทุกระดับประสบปัญหาสำคัญ คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ หลักสูตรมีสาระเนื้อหาแน่นเกินไป ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วน ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ทำให้ขาดทักษะในการบริหารและจัดการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) และจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ในปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกกลยุทธ์ในด้านการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการที่มีความน่าเชื่อถือ การบริหารกลยุทธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์สำคัญที่ผู้บริหารควรทำการศึกษาและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรง ทำให้องค์กรต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอด การประยุกต์หลักการและแนวคิดของการบริหารเชิงกลยุทธ์ไปใช้ในการบริหารจะทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จ และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน (จินตนา บุญบงการ และณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2548)

การนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานตามที่ต้องการได้ ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์จะให้คำตอบพื้นฐานสำคัญแก่ผู้บริหาร คือ เราจะทำอะไร เราจะทำเพื่อใคร เราจะต้องบรรลุเป้าหมายอย่างไร ซึ่งถือว่าเป็นแนวดำเนินการที่มีความต่อเนื่อง และน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาและพัฒนาผู้เรียนที่เป็นทรัพยากรบุคคลของชาติโดยตรง ประกอบกับสถานศึกษาเอกชนมีความอิสระทางการบริหารมากขึ้นอันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจึงต้องนำระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเป็นเครื่องมือที่จะดำเนินการศึกษา ตามภารกิจหลักในการบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ (สมยศ นาวิการ, 2554)

ความสำคัญของการจัดการเชิงกลยุทธ์เช่นนี้ช่วยให้องค์กรมีการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกัน การวางแผนที่ชัดเจน การใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ และการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำกลยุทธ์มีความสำคัญช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานและใช้ทรัพยากรในการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลสำเร็จดีกว่าการบริหารงานตามปกติเนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์จะมีการศึกษา วิเคราะห์ และจัดระบบความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ขององค์การอย่างรัดกุมและชัดเจน ทำให้การดำเนินงานและการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม มีเทคนิคหรือกลยุทธ์การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ (Williams, 2005)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ เพื่อให้โรงเรียนสามารถนำภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ได้จากการศึกษา ให้เกิดการพัฒนาด้านคุณภาพการบริหารงานวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็น 4 ด้าน ได้แก่

1.1.1 การกำหนดทิศทางขององค์กร

1.1.2 การสร้างวัฒนธรรมองค์กร

1.1.3 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

1.1.4 การควบคุมและประเมินกลยุทธ์

1.2 องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเป็น 5 ด้าน ได้แก่

1.2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.2.3 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน

1.2.4 การพัฒนา และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.2.5 การนิเทศการศึกษา

1.3 ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ มี 2

ปัจจัย ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยจูงใจ

1.3.2 ปัจจัยค้ำจุน

1.4 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

ประชากร ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 397 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 196 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie and Mogan (1970) ใช้การสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling)

2.2 การศึกษาปัจจัยสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และแนวทางในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 8 คน ซึ่งได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร 5 ปีขึ้นไป

2.3 เสนอแนวทางภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหาร งานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 12 คน ซึ่งได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร 6 ปีขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 397 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้จำนวน 196 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie and Mogan (1970) ใช้การสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ เป็นแบบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert จำนวน 1 ชุด หาค่าคุณภาพของเครื่องมือตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC)

การวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่ม
โซนใต้ จำนวน 8 คน ซึ่งได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด
ประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร 5 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับ
ปัจจัยที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ได้แก่ 1) ปัจจัย
จูงใจ (Motivator Factors) และ 2) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ตามประเด็นที่ตอบนำเสนอใน
รูปแบบ การวิจัยเชิงพรรณนา

**ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้**

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่ม
โซนใต้ จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด
เชียงราย กลุ่มโซนใต้ จำนวน 12 คน ซึ่งได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตาม
เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดประสบการณ์การเป็นผู้บริหาร 6 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อ
การศึกษหาแนวทางภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ (Content Analysis) ตามประเด็นที่ตอบนำเสนอใน
รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ	สภาพที่เป็นจริง			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การกำหนดทิศทางขององค์กร	3.45	0.21	ปานกลาง	4
2. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.51	0.26	มาก	2
3. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร	3.56	0.24	มาก	1
4. การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	3.47	0.23	ปานกลาง	3
เฉลี่ย	3.50	0.11	ปานกลาง	

ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.56 และลำดับสุดท้าย คือ การกำหนดทิศทางขององค์กร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.45 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โซนใต้

1. ปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ซึ่งสามารถสรุปความเห็นในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร

ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ผู้บริหารกระตุ้นและจูงใจให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้บริหารชื่นชมและให้รางวัลครูที่ผลิตสื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพ และผู้บริหารมีการนิเทศติดตามและให้คำแนะนำแบบกัลยาณมิตร

ปัจจัยคำจุน ประกอบด้วยผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล ผู้บริหารจัดหางบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน และ ผู้บริหารจัดกิจกรรมการผลิตสื่อการเรียนการสอน และผู้บริหารจัดตั้งงบประมาณเพื่อให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความรู้อย่างสม่ำเสมอ

1.2 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ผู้บริหารกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรเห็นความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งงาน พร้อมอุทิศตนต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และผู้บริหารมอบหมายงานตามความถนัดและความสามารถของบุคลากรสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานวิชาการ และผู้บริหารกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และระดับความรู้ของนักเรียน

ปัจจัยคำจูน ประกอบด้วยผู้บริหารจัดตั้งงบประมาณในการอำนวยความสะดวกในการบริหารงานวิชาการ และผู้บริหารจัดตั้งงบประมาณในการบริหารงานวิชาการอย่างเหมาะสม และผู้บริหารมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถในการทำงานของครูและบุคลากร

1.3 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามกลยุทธ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลตามเป้าหมายของสถานศึกษา และผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรได้เห็นถึงความสำคัญของการวัดผลประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

ปัจจัยคำจูน ประกอบด้วย ผู้บริหารจัดให้มีการอบรมการพัฒนาบุคลากรด้านหลักสูตรเทคโนโลยี การวัดผลประเมินผล ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนางานด้านวิชาการ และผู้บริหารจัดตั้งงบประมาณในการจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อให้ครูใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์

ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ผู้บริหารกระตุ้น จูงใจ ให้ครูมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา ผู้บริหารกำกับติดตามนิเทศสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารชี้แจงให้ครูเห็นเป้าหมายในการดำเนินงานตามที่สถานศึกษากำหนดและให้คำแนะนำ

ปัจจัยคำจูน ประกอบด้วย ผู้บริหารให้มีระบบสารสนเทศในการจัดการข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารนำผลการประเมินตามมาตรฐานมาปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา และผู้บริหารมีการประเมินอย่างสม่ำเสมอ มีแบบประเมินอย่างชัดเจน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โชนใต้

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ผู้วิจัยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นเป้าหมายที่สามารถพูดคุยได้ตอบในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การกำหนดทิศทางขององค์กร

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ

1. การพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล
2. ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือการวัดผลและประเมินผล

3. ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อและพัฒนาสื่อเพื่อสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
4. ส่งเสริมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเพื่อผลิตสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน
6. ผู้บริหารมีการนิเทศครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนางานสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านที่ 2 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ

1. ส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนางานสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ส่งเสริมให้มีการจัดหางบประมาณและสนับสนุนให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทุกฝ่ายให้มีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 3 การสร้างวัฒนธรรมองค์กร

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำหลักสูตร
2. พัฒนาระบบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา
3. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล
4. ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อและพัฒนาสื่อเพื่อสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ด้านที่ 4 การควบคุมและประเมินผล

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ

1. ส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตาม ระบบการวัดผลประเมินผลใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ
2. มีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบและมีความทันสมัย สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน

3. สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติ งานโดยพิจารณาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาภายในสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย โซนใต้ เมื่อพิจารณาภาพรวม มีสภาพเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และผลการพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการสร้างวัฒนธรรมองค์การ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.56 วัฒนธรรมองค์การคือคุณลักษณะสำคัญในการเป็นองค์การที่มีประสิทธิผล จึงเป็นเหตุให้องค์การต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์การ ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การ กล่าวคือ ค่านิยมที่ถูกยึดถืออย่างเข้มแข็งกว้างขวางภายในองค์กรนั้นจะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถคาดการณ์พฤติกรรมของสมาชิกในองค์กรได้ ยังสามารถควบคุมไม่ให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่พึงปรารถนาได้อีกด้วย ดังนั้นประสิทธิผลขององค์การมักจะแปรผันตามค่านิยมร่วมที่สมาชิกในองค์กรยึดถือซึ่งก็คือ วัฒนธรรมองค์การนั่นเอง สอดคล้องกับ ยศวดี เชื้อวงศ์พรหม ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร มีการบริหารจัดการวัฒนธรรมองค์การที่ดี ผลของวัฒนธรรม คือ สิ่งที่ส่งผลทำให้วัฒนธรรมองค์การเปลี่ยนแปลงไป อาจเป็นไปในทิศทางที่ดี หรือไม่ดีก็ได้ และได้มีผู้กล่าวถึงผลของวัฒนธรรมองค์การไว้มากมาย อาทิเช่น วัฒนธรรมองค์การมีผลกระทบต่อการบริหารหลายประการ ซึ่งได้แก่ การจูงใจ การตัดสินใจ การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมยังมีผลกระทบต่อการกระบวนการโครงสร้างขององค์การอีกด้วย จะต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์การ นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์การ ยังมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน และประสิทธิภาพขององค์การ ผู้บริหารจะถูกประเมินบนพื้นฐานของผลงานที่พวกเขาทำสำเร็จ เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมองค์การ จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญเนื่องจากผลลัพธ์ที่มันผลิตขึ้นมามีอิทธิพลมากมายทั้งต่อการบริหาร และการปฏิบัติงานขององค์การแต่ละองค์การจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความพร้อมเพรียงของบุคลากร ความกระตือรือร้นที่จะต้องทำงานร่วมกัน เพื่อความสำเร็จขององค์การ วัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเป็นแรงกระตุ้น ให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลกระทบต่อการพฤติกรรมภายในองค์กร วัฒนธรรมแบบแข็งสามารถที่จะลดจำนวนพนักงานเข้าออกได้ (ยศวดี เชื้อวงศ์พรหม, 2562)

2. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยสำคัญของผู้นำแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ผู้บริหารกระตุ้นและจูงใจให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ชื่นชมและให้รางวัลครู มีการนิเทศติดตามและให้คำแนะนำแบบกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะส่งผลให้บุคลากรมีกำลังใจพร้อมที่จะดำเนินงานตามที่ผู้บริหารได้กำหนดทิศทางขององค์กรไว้ หากผู้บริหารคอยให้กำลังใจและสร้างขวัญกำลังใจตามโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อเป็นแรงขับและแรงเสริมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้กล่าวว่าการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้ตามทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ เปิดใจกว้างไม่สนับสนุนความคิดด้วยความเชื่อมั่นฝ่ายเดียว เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มอบหมายภาระงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้องค์กรได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับ รัตนา เหลืองงาม ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลง โดยการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้ตามทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ เปิดใจกว้างไม่สนับสนุนความคิดด้วยความเชื่อมั่นฝ่ายเดียว เป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มอบหมายภาระงานได้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้องค์กรได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา สามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมประเทศและโลก(รัตนา เหลืองงาม, 2562)

2.2 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผู้บริหารกระตุ้นจูงใจให้บุคลากรเห็นความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งงาน พร้อมอุทิศตนต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และผู้บริหารมอบหมายงานตามความถนัดและความสามารถของบุคลากรสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานวิชาการ การปฏิบัติตามกลยุทธ์นั้นเป็นการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (Implementation the Strategy) เริ่มต้นจากการแปลงยุทธศาสตร์ระดับองค์การสู่ระดับหน่วยงานองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) การกำหนดเป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา 2) การสำรวจสภาพปัจจุบันของหน่วยงานหรือการวินิจฉัยองค์การระดับหน่วยงาน (Unit Performance Evaluation) เมื่อผู้บริหารได้ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการที่ดีและมีความสามารถในการนำองค์การและนั้นความพร้อมเหล่านี้จะนำไปสู่การวางแผนและการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมถึงแม้ว่าการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนสุดท้าย แต่เป็นขั้นตอนที่มี

ความสำคัญอย่างมากในการบริหารเชิงกลยุทธ์ เมื่อองค์การได้กำหนดทิศทางขององค์การวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่าง ๆ และจัดทำกลยุทธ์แล้วจะต้องนำกลยุทธ์ที่ได้วางแผน จัดทำและคัดเลือกไว้มาดำเนินการประยุกต์ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารกระตุ้นให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และระดับความรู้ของนักเรียน ผู้บริหารจัดตั้งงบประมาณในการอำนวยความสะดวกในการบริหารงานวิชาการ และผู้บริหารจัดตั้งงบประมาณในการบริหารงานวิชาการอย่างเหมาะสม และผู้บริหารมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถในการทำงานของครูและบุคลากร (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2553)

2.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามกลยุทธ์ของสถานศึกษา ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างมากที่จะกำหนดทิศทางของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรจะต้องให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกระทำได้หลายแนวทาง เช่น การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรเดิมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น การปรับ ลด หรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาบางเรื่องให้เป็นเรื่องราวของท้องถิ่น จัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือสร้างรายวิชาใหม่เพิ่มเติม ปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยสื่อที่ใช้ควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรได้เห็นถึงความสำคัญของการวัดผลประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลตามเป้าหมายของสถานศึกษา(เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2545) การพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยี หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้บรรลุสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งอาจอยู่ในสภาพของจริง แบบจำลองหรือการใช้เทคโนโลยีในการจัดทำ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ปวีนา เหล่าลาด, 2557)

2.4 ด้านการควบคุมและการประเมิน ผู้บริหารกระตุ้น จูงใจ ให้ครูมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน การวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา มีการนิเทศ ติดตาม วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เน้นการประเมินตามสภาพจริงโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ การตัดสินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้

3. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างเครื่องมือวัดและประเมิน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเพื่อผลิตสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยผู้บริหารมีวิธีการปฏิบัติภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจัดทำโครงการขอรับสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา จากหน่วยงานต้นสังกัด หรือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้บริหารจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการวัดผลประเมินผลทางการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ว่าเป็นกระบวนการที่จะทราบว่าการเรียนการสอนนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องใด การวัดเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขที่ได้จากการวัด ส่วนการประเมินเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่าในสิ่งที่วัดได้ รวมทั้งข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ การตรวจผลงาน และการทดสอบ การวัดผลการเรียนใน 3 องค์ประกอบ คือ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะปฏิบัติ และเจตคติ สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ และหรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2554) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีข้อเสนอแนะ คือ การจัดอบรม การทำคู่มือการปฏิบัติงาน การพัฒนาหลักสูตร การติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษานิเทศ และการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาสนับสนุนการบริหาร นอกจากนี้ผู้บริหารต้องส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อและพัฒนาสื่อ ส่งเสริมการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาสื่อและการใช้สื่อเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ นิเทศครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนางานสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในสถานศึกษา เนื่องจากมีผลต่อการพัฒนาและความสำเร็จในการเรียนการสอนของนักเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนของครูและบุคลากรในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความร่วมมือและความสามัคคีกับครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการศึกษาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญแก่การบริหารงานวิชาการเพื่อให้สถานศึกษาเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืนในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ เป็นที่สำคัญอย่างยิ่ง (นิลวรรณ วัฒนา, 2556)

3.2 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีแนวทางส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนางานสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารเข้านิเทศครูอย่างสม่ำเสมอ และประชุมครูเดือนละ 1 ครั้ง ให้ครูนำเสนอปัญหาและอุปสรรคของงานวิชาการ ส่งเสริมให้มี

การจัดหางบประมาณและสนับสนุนให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพื่อใช้ในการงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดทำโครงการ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาทางด้านวิชาการ คนละ 2 ครั้งต่อภาคเรียน ขั้นตอนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการ วางแผนล่วงหน้าเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และปรับปรุงพฤติกรรมของบุคลากรในการทำงานให้แก่บุคลากรนั้น โดยองค์การเป็นผู้จัดขึ้นให้แก่บุคลากร ในระยะเวลาที่จำกัด ผ่านกระบวนการพัฒนาปัจเจกบุคคล เช่น การฝึกอบรม การศึกษาและการพัฒนากระบวนการพัฒนาอาชีพ และกระบวนการพัฒนาองค์การ ทั้งนี้เพื่อดึงเอาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อเอื้ออำนวยต่อการช่วยองค์การบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามลำดับขั้นตอนได้ 6 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดความจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์ความท้าทายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Challenge Analysis) 3) การวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (Strategic HRD Planning) 4) การออกแบบกิจกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD Activity Designing) 5) การนำแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การปฏิบัติ (HRD Complementation) 6) การประเมินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD Evaluation) (กิริติ ยศยิ่งยง, 2549)

3.3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์การ มีแนวทางพัฒนากระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยผู้บริหารจัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาให้คำแนะนำ รวมถึงสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร การวัดผลประเมินผลให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การบริหารงานวิชาการมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา โดยการจัดโปรแกรมการสอนและการปฏิบัติตามโปรแกรมการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้การสอนที่ดี รวมถึงการวัดผลเพื่อประเมินความสำเร็จของกระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ อีกทั้งการบริหารงานวิชาการรวมถึงงานกำกับติดตามการเรียนการสอน การทำงานวิจัย การนิเทศติดตาม และการรักษาความเป็นมืออาชีพในการจัดการเรียนการสอน ส่วนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดแผนการเรียนการสอน การพัฒนาครู การนิเทศ การสอน เป็นต้น การบริหารงานวิชาการจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลงในสังคมและตลาดแรงงานของปัจจุบัน (ปรีชา จันทรมณี, 2556)

3.4 ด้านการควบคุมและประเมินผล มีแนวทางสถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาภายในสถานศึกษา มีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบและมีความทันสมัย สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน โดยผู้บริหารจัดหาระบบสารสนเทศที่ทันสมัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางงานวิชาการ ส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตาม ระบบการวัดผลประเมินผลใช้เครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการติดตามและควบคุมการดำเนินงานของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา มีการดำเนินงานวิชาการตามงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผู้บริหารที่มีความสามารถในการควบคุม ติดตาม วิเคราะห์การปฏิบัติงานอย่างมีระบบตามที่ได้วางแผนไว้ และแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมและการประเมินผลเชิงกลยุทธ์(Strategic Controlling and Evaluation) ว่าเป็นการประเมินผลงานเพื่อให้ทราบ ว่า กลยุทธ์ (Strategic) ที่ปฏิบัติไปทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย (Goals) หรือวัตถุประสงค์ (Objectives) ภายใต้พันธกิจ (Mission) เพียงใด มีความคลาดเคลื่อนระหว่างวัตถุประสงค์กับการปฏิบัติจริงตรงไหนควร ต้องมีการปรับแก้อย่างไร เป็นกระบวนการในการตรวจสอบกิจกรรมที่ปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่าจะบรรลุผล สำเร็จตามแผน หากมีความเบี่ยงเบนไปจากแผนก็จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไข นำผลการปฏิบัติงานจริง เปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนด การรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและการแก้ไขหรือปรับปรุงสิ่งที่ ผิดพลาดหรือเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐาน (Taking Managerial Action to Correct Deviations or Inadequate Standards) ได้แก่ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ไม่เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด และการนำผลการปรับปรุงเป็นข้อมูลในการวางแผน (Robbins & Mary, 2003)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

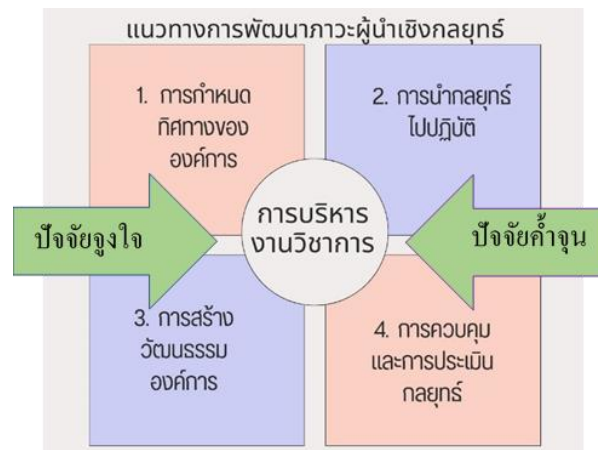
1. ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงาน วิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ ควรนำแนวทางการพัฒนา เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ เพื่อใช้ ในการดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โดยกำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน และโครงการในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด เชียงราย กลุ่มโซนใต้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
2. ควรมีการกำหนดแผนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ อย่างชัดเจน ให้เหมาะสมกับบริบทสภาพการจัดการศึกษาโดยอาศัยผล การศึกษาค้นคว้านี้เป็นแนวทาง
3. ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษา ต้องมีการพัฒนาตนเองให้ทัน เหตุการณ์ ใช้หลักภาวะผู้นำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาและแก่ตัวผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายสูงสุด ของการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ อาจมีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ร่วมด้วยกับการใช้ แบบสอบถาม เพราะจะได้ข้อมูลเชิงลึกของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ แต่ละ สถานศึกษาเพิ่มขึ้น

2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร เช่น ประสิทธิภาพในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร อายุ เพศ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้

การวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสภาพการบริหารงานวิชาการและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย กลุ่มโซนใต้ โดยศึกษาสภาพของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการ หาแนวทางในการพัฒนาโดยมีปัจจัยเชิงใจและปัจจัยค้ำจุน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพดังนี้ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร มีแนวทางการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเพื่อผลิตสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีแนวทางส่งเสริมการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนางานสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารเข้านิเทศครูอย่างสม่ำเสมอ ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร มีแนวทางพัฒนาระบบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา โดยผู้บริหารจัดทำโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาให้คำแนะนำ และด้านการควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ มีแนวทางสถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดสำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยพิจารณาจากมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาภายในสถานศึกษา มีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นระบบและมีความทันสมัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2549). *การจัดการความรู้ในองค์กร และการนิเทศศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ ก๊อปปี.
- จินตนา บุญบงการ และณัฏฐพันธ์เขจรนันท์. (2548). *ภาพรวมในยุทธศาสตร์ธุรกิจ SME*. กรุงเทพฯ : ซี เอ็ดดูเคชั่น.
- นิลวรรณ วัฒนา. (2556). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวีณา เหล่าลาด. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชา จันมณี. (2556). *ตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2554). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา : บริษัทนำศิลป์โฆษณา จำกัด.
- ยศวดี เชื้อวงศ์พรหม. (2562). *อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2553). *การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยศ นาวิการ. (2554). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). *กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

Robbins, S.P., & Mary, C. (2003). *Management*. 7thed. New Jersey: Engle wood Cliffs
Prentice Hall.

Williams, B.S. (2005). A Lesson in Strategic Leadership for Service. *Nurse Leader*, 3(5): 25–
27.

การวิจัยสหสัมพันธ์: ก้าวสำคัญในการศึกษาและเข้าใจปรากฏการณ์*

สมาน อัสวภูมิ

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Corresponding author e-mail: samubon@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเป็นวิธีการในการศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ ที่นำใช้หลักการและวิธีการวิทยาศาสตร์ เพื่อบรรยาย อธิบาย และทำนายปรากฏการณ์ที่ยังไม่มีคำตอบ หรือมีคำตอบที่เรายังไม่แน่ใจว่าถูกต้อง หรือดีพอในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์นั้นๆ การบรรยายปรากฏการณ์เป็นเป้าหมายแรกในการศึกษาปรากฏการณ์ และการทำนาย ปรากฏการณ์เป็นเป้าหมายสูงสุดของการทำการวิจัย ขณะที่การวิจัยสหสัมพันธ์เป็นการวิจัยที่เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาวิจัยเพื่อการบรรยายและการทำนายปรากฏการณ์ ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าการวิจัยสหสัมพันธ์เป็นก้าวสำคัญในการศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ จากการวิจัยเพื่อการบรรยายไปสู่การวิจัยเพื่อการพยากรณ์ผล แต่ยังคงมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการวิจัยสหสัมพันธ์บางประการ จึงเป็นที่มาของการเขียนบทความนี้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวิจัยสหสัมพันธ์ให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ของความหมาย วิธีการ และการตีความข้อค้นพบจากการวิจัยสหสัมพันธ์ดังกล่าว

คำสำคัญ: การวิจัยสหสัมพันธ์; ความหมายความสัมพันธ์; ขั้นตอนการวิจัย; การตีความสหสัมพันธ์

*Received: 27 November 2023, Revised: 3 February 2024, Accepted: 17 February 2024

Correlation Research: An important Step forward in Studying and Understanding the Phenomenon

Saman Asawapoom

Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University
Corresponding author e-mail: samubon@hotmail.com

Research is a method used to study and understand the phenomena by utilizing scientific principles and methods to describe, explain, and predict phenomena that have not yet answers or unsatisfied answers. Phenomenon descriptions are fundamental goals of researches and predictions are the ultimate goals, while correlational researches are somewhere in between researches for descriptions and researches for predictions. So, the author considers correlational research as a crucial step of studying and understanding of the phenomena, from description to prediction. However, there are some misunderstandings related to correlational research, which lead to write this article aiming to clarify the concept of correlational research on the aspects of definition, methods, and interpretation of the findings.

Keywords: Correlational Research; Definition of Correlation; Research Steps; Interpretation of Correlation

บทนำ

คุณสมบัติสำคัญที่ทำให้มนุษย์เราแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตประเภทอื่นคือความสามารถในการเรียนรู้ และการนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการดำรงชีวิต ความสามารถในการเรียนรู้เหล่านี้เกิดขึ้นความสามารถในการสังเกต การแยกแยะ การเปรียบเทียบ และการหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเรียนรู้ของมนุษย์ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่ได้จากการสังเกต กับความรู้สึกและตามความคิดเห็นจากประสบการณ์ กับความสัมพันธ์ตามที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจตามวิธีการทางสถิติอาจจะไม่เหมือนกัน ดังนั้นนักศึกษา หรือผู้สนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยใช้วิธีการวิจัยสหสัมพันธ์จึงควรศึกษาและนำใช้หลักการและวิธีการวิจัยดังกล่าวให้ถูกต้องจึงจะได้ประโยชน์จากการทำวิจัยได้อย่างคุ้มค่า

ความเข้าใจเบื้องต้นที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการวิจัยสหสัมพันธ์ประการแรกคือการเข้าใจว่าเมื่อมีปรากฏการณ์สองอย่างเกิดขึ้นพร้อมกันแล้วก็คิดและเข้าใจว่าสองสิ่งนั้นสัมพันธ์กัน เช่น ไม้จะขึ้นก่อนหน้าที่ตะวันจะขึ้นทุกวัน ดังนั้นจึงสรุปว่า ‘ไม้ขึ้นสัมพันธ์กับตะวันขึ้น’ ยิ่งถ้านำไปใช้สัมพันธ์ที่พบไปทำนายต่อว่า ‘การขึ้นของไม้เป็นสาเหตุทำให้ตะวันขึ้น’ ซึ่งก็ไม่น่าจะเป็นข้อสรุปที่ถูกต้องนักเพราะตะวันคงขึ้นตอนเช้าทุกวันมาแล้วหลายล้านปีก่อนจะมีไม้ตัวแรกบนโลกของเราแล้ว เป็นต้น

ความเข้าใจคลาดเคลื่อนอีกประการหนึ่งเกิดจากวิธีการทางสถิติ กล่าวคือ ถ้าเราป้อนตัวเลขสองชุดเข้าไปในโปรแกรมที่สามารถคำนวณค่าสหสัมพันธ์แล้ว โปรแกรมนั้นก็คำนวณค่าสหสัมพันธ์ออกมา ซึ่งจะมีค่ามากหรือน้อยก็แล้วแต่ความสัมพันธ์กันของตัวเลขสองชุดนั้น แต่การที่ตัวเลขสองชุดสัมพันธ์กัน ไม่มีความหมายใดๆ ว่าตัวแปรทั้งสองนั้นจะสัมพันธ์กัน ถ้าชุดของตัวเลขเหล่านั้นไม่ได้มาจากค่าที่วัดได้จากตัวแปรที่สัมพันธ์กัน ดังนั้นการศึกษาสหสัมพันธ์จึงเริ่มจากตัวแปรสองตัว หรือหลายตัวที่เชื่อว่าจะมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้ที่สนใจศึกษาปรากฏการณ์โดยใช้วิธีการวิจัยสหสัมพันธ์ต้องทำความเข้าใจความหมาย และเงื่อนไขเบื้องต้นในการศึกษาสหสัมพันธ์ก่อน ดังจะได้กล่าวต่อไป

ความเข้าใจเกี่ยวกับสหสัมพันธ์และการวิจัยสหสัมพันธ์

สหสัมพันธ์ในทางสถิติ (Correlation) เป็นวิธีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Sarantakos, 2005) และค่าดัชนีความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาเรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง +1.00 และ -1.00 (Gay, Mills & Airasian, 2000) ถ้าตัวแปรที่ศึกษาไม่สัมพันธ์กันเลย ดัชนีความสัมพันธ์จะมีค่าเป็น 0 และถ้ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวกจะมีค่าค่อนข้าง +1 และในทางตรงกันข้าม ถ้าตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันเชิงลบก็จะมีค่าค่อนข้าง -1

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นก็ดูเหมือนว่าสหสัมพันธ์และการวิจัยสหสัมพันธ์ก็ไม่มีอะไรที่เข้าใจยาก และไม่มี ความสลับซับซ้อนตรงไหน และนิยามการวิจัยสหสัมพันธ์ (Correlational Research) ที่นักวิชาทั้งชาวต่างประเทศ และชาวไทยต่างก็ให้นิยามไปในทิศทางเดียวกัน เช่น Ary, Jacobs & Sorensen (2010) นิยามการวิจัยสหสัมพันธ์ไว้ว่าเป็นการวิจัยที่ไม่ใช่การวิจัยเชิงทดลอง มีลักษณะคล้ายกับการวิจัย

แบบสืบย้อน (ex post facto) ซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในสภาพจริงอยู่แล้ว ไม่ต้องจัดกระทำกับตัวแปร (no manipulation) ส่วนข้อแตกต่างระหว่างการวิจัยสหสัมพันธ์กับการวิจัยแบบสืบย้อนก็คือ ในการวิจัยแบบย้อนกลับจะศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลจากสองกลุ่ม หรือมากกว่า ขณะที่การวิจัยสหสัมพันธ์จะใช้ข้อมูลจากกลุ่มเดียว แต่สองตัวแปร หรือมากกว่า เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาเหล่านั้นโดยจะมีการเก็บข้อมูลจากพลวิจัยแต่ละคนตามจำนวนตัวแปรที่ศึกษา

Spatz & Kardas (2008) กล่าวว่าการศึกษาสหสัมพันธ์นั้นเป็นการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าที่วัดได้จากตัวแปรหลายลักษณะของแหล่งข้อมูล หรือพลวิจัยเดียวกัน เป้าหมายหลักคือการพยากรณ์ค่าของตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่ง หรือหลายตัว จากตัวแปรอีกตัวของบุคคลเดียวกัน เท่านั้น และบุญชม ศรีสะอาด (2547) กล่าวถึงสหสัมพันธ์ว่าเป็นกรณีที่เกิดทิศทางและระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ซึ่งคำว่าความสัมพันธ์ในทัศนะของบุญชม ศรีสะอาดนั้นคือการแปรผันร่วมกัน ซึ่งมีหลายแบบ เช่น สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว สหสัมพันธ์พหุคูณ และสหสัมพันธ์ค่าโนนิคอล เป็นต้น

Jackson (2009) อธิบายว่าการวิจัยสหสัมพันธ์เป็นการวัดค่าของตัวแปรอย่างน้อยสองตัวของบุคคลหรือเหตุการณ์เดียวกัน และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา เช่น การศึกษาว่าความสูงของบุคคลสัมพันธ์กับน้ำหนักของเขาหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งถ้าผลการศึกษาพบว่าตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยอาจจะใช้พลวิจัยที่ค้นพบเพื่อประมาณค่าน้ำหนักของบุคคลอื่นถ้าเราทราบความสูงของบุคคลคนได้ และ Black (2011) นิยามสหสัมพันธ์ว่าเป็นการวัดค่าระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร ซึ่งนักวิจัยสหสัมพันธ์ก็จะใช้ข้อมูลที่ให้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจ เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ของหุ้นสายการบินสองบริษัทในห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักรถบรรทุกกับค่าจ้างในการขนสินค้า เป็นต้น

จากนิยามความสัมพันธ์และการวิจัยสหสัมพันธ์ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ที่นำไปใช้ในการวิจัยหมายถึงการแปรผันร่วมกันของตัวแปรสองตัว หรือหลายตัวที่นำมาศึกษา แต่สิ่งที่ผู้วิจัยต้องระมัดระวังในการทำวิจัยนี้คือ ตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการศึกษาสหสัมพันธ์นั้นต้องเป็นตัวแปรของพลวิจัยเดียวกัน เช่น ส่วนสูงและน้ำหนักของคนๆ เดียวกัน หรือการเปลี่ยนแปลงราคาหุ้นของสองบริษัทที่เก็บข้อมูลในแต่ละวันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นต้น และการวิจัยสหสัมพันธ์เป็นวิธีการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว หรือหลายตัว และหลังจากพบว่าตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ผู้วิจัยอาจจะใช้ผลจากข้อค้นพบดังกล่าวในการพยากรณ์ หรือค่าประมาณการจากค่าตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งได้ ถ้าเราทราบค่าตัวแปรอีกตัว หรือหลายตัว

ประเภทของการวิจัยสหสัมพันธ์

นักวิชาการที่เขียนหนังสือเกี่ยวกับการวิจัย หรือสถิติเพื่อการวิจัยแบ่งประเภทการวิจัยไว้แตกต่างกัน แล้วแต่วัตถุประสงค์และสาระที่ต้องการนำเสนอในหนังสือเล่มนั้น เช่น บุญชม ศรีสะอาด (2547) ได้กล่าวถึงการวิจัยสหสัมพันธ์ไว้สามลักษณะคือ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว สหสัมพันธ์พหุคูณ ซึ่งเป็น

สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวกับตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัว และสหสัมพันธ์คาโนนิคอล ซึ่งเป็นสหสัมพันธ์กลุ่มตัวแปรตามมากกว่าหนึ่งตัวกับกลุ่มตัวแปรอิสระที่มีจำนวนมากกว่าหนึ่งตัว

Mertens (2010) และ Fraenkel & Wallen (2006) แบ่งประเภทของการวิจัยสหสัมพันธ์ออกเป็นสองลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การวิจัยสหสัมพันธ์เพื่ออธิบาย (explanatory studies) เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สนใจศึกษา และการวิจัยสหสัมพันธ์เพื่อพยากรณ์ (prediction studies) เป็นการวิจัยที่มีการพยากรณ์หลังจากพบความสัมพันธ์ของแปรที่สนใจศึกษาแล้ว สำหรับการวิจัยสหสัมพันธ์เพื่ออธิบายที่กล่าวมาข้างต้น ควรเรียกชื่อให้เต็มคือ correlational explanatory studies แต่ผู้เขียนหนังสือทั้งสองเล่มที่กล่าวอ้างข้างต้นใช้คำว่า explanatory studies เฉยๆ นั้นอาจจะเป็นเพราะว่าหัวข้อนี้เป็นหัวข้อย่อยภายใต้เรื่องการวิจัยสหสัมพันธ์ (correlational research) อยู่แล้ว ส่วนที่ Jackson (2009) ใช้คำว่า explanator studies ในความหมายของการวิจัยเชิงสาเหตุ (causal research) ซึ่งเขาเห็นว่าต้องใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองเท่านั้นในสรุปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ น่าจะเป็นการใช้คำว่า ‘อธิบาย หรือ explanatory’ ในความหมายที่ต่างระดับกัน กล่าวคือ คำว่าการอธิบายในความหมายของการวิจัยสหสัมพันธ์นั้นเป็นการอธิบายได้ในเบื้องต้นว่าตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ระดับใด และทิศทางใดเท่านั้น โดยไม่ได้ระบุความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ส่วนการใช้คำว่าอธิบายในความหมายของการวิจัยเชิงทดลองนั้นมุ่งอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสาเหตุของตัวแปรที่ศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามเป็นผลมาจากอิทธิพลของตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใดนั่นเอง

Jackson (2009) กล่าวถึงการวิจัยสหสัมพันธ์ไว้ว่าเป็นการวิจัยเพื่อค้นหาว่าตัวแปรสองตัวสัมพันธ์กันหรือไม่ เช่น ความสูงของบุคคลสัมพันธ์กับน้ำหนักตัวหรือไม่ หรือการสูบบุหรี่สัมพันธ์กับการเป็นมะเร็งหรือไม่ เป็นต้น การวิจัยสหสัมพันธ์ไม่ใช่วิจัยเชิงทดลอง จึงไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุได้ แต่เราอาจจะใช้ข้อค้นพบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เราศึกษาในการพยากรณ์ได้ระดับหนึ่ง เช่น ถ้าเราพบว่าส่วนสูงของบุคคลสัมพันธ์กับน้ำหนักตัวของเขาแล้ว เราก็สามารถประมาณค่าน้ำหนักของบุคคลได้ถ้าเรารู้ส่วนสูงของบุคคลคนนั้นได้ระดับหนึ่ง เป็นต้น และจากคำอธิบายข้างต้นนี้ Jackson ชี้ว่าเป้าหมายหลักของการวิจัยสหสัมพันธ์คือการศึกษาค้นหาความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัว หรือหลายตัว และการใช้ข้อค้นพบจากการวิจัยในการพยากรณ์ตัวแปรตามเมื่อเราทราบค่าของตัวแปรอีกตัว เป็นสำคัญ

จากแนวคิดที่นำเสนอไปข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของการวิจัยสหสัมพันธ์ตามจำนวนตัวแปรที่สนใจศึกษาแล้วจะแบ่งได้เป็นสองลักษณะคือ สหสัมพันธ์สองตัวแปร กับสหสัมพันธ์หลายตัวแปร และเมื่อแบ่งประเภทตามจุดมุ่งหมายในการวิจัยจะมีสองลักษณะเช่น คือ สหสัมพันธ์เชิงอธิบาย กับ สหสัมพันธ์พยากรณ์ ซึ่งมีสาระสำคัญที่ควรทำความเข้าใจและนำไปใช้ในการทำวิจัยสหสัมพันธ์ดังนี้

การวิจัยสหสัมพันธ์ตามจำนวนตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยสหสัมพันธ์ตามจำนวนตัวแปรที่ศึกษานี้มีสองลักษณะคือ (1) สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว (Bivariate Correlation) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในเรื่องประวัติศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ในวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน

(Gall, Gall, & Borg, 2005) ซึ่งจะใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแปรสองตัว (Bivariate Statistic Analysis) ในคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นต้น และ (2) สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาหลายตัว หรือสหสัมพันธ์พหุคูณ (Multivariate Correlation) ซึ่งแบ่งออกเป็นสองลักษณะคือ พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตามตัวเดียว กับสหสัมพันธ์ระหว่างตัวกลุ่มตัวแปรอิสระหลายตัวกับกลุ่มตัวแปรตามหลายตัว ซึ่งนักวิชาการบางท่านเรียกเฉพาะว่าสหสัมพันธ์แบบคาโนนิคอล (Canonical Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2538; Gay, Mills & Airasian, 2011; Gall, Gall, & Borg, 2005) ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณนั้นมีหลายแบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์พหุสัมพันธ์ทั่วไป พหุสัมพันธ์แบบส่วน พหุสัมพันธ์หลายขั้นตอน ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยแบบต่างๆ ซึ่งผู้สนใจศึกษาจากหนังสือสถิติเฉพาะเรื่องได้ สำหรับตัวอย่างการวิจัยสหสัมพันธ์พหุคูณทั่วไปนั้นผู้วิจัยอาจจะสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในวิชาสังคม (ตัวแปรตาม) กับตัวแปรอิสระหลายตัว เช่นประกอบด้วยกลุ่มตัวแปร 3 ตัวคือ ความถนัด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสนใจของนักเรียน ส่วนตัวอย่างของการวิจัยสหสัมพันธ์พหุคูณแบบคาโนนิคอลนั้นผู้วิจัยอาจจะสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียน (ตัวแปรตาม) ซึ่งมีสองตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ในรายวิชานั้นๆ กับเจตคติที่มีต่อรายวิชา และตัวแปรอิสระ 3 ตัวคือ ความถนัด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความสนใจ (บุญชม ศรีสะอาด, 2547) เป็นต้น

การวิจัยสหสัมพันธ์ตามเป้าหมายการศึกษา

จากแนวคิดที่นำเสนอไปข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าเป้าหมายในการวิจัยสหสัมพันธ์นั้นนอกจากจะศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัว หรือหลายตัวว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และทิศทางใดแล้ว เป้าหมายสำคัญอีกประการของการวิจัยสหสัมพันธ์คือการทำนายปรากฏการณ์จากความสัมพันธ์ที่พบจากการวิจัย ดังนั้นหาจะแบ่งประเภทของการวิจัยสหสัมพันธ์ตามเป้าหมายการศึกษาแล้วก็น่าจะแบ่งได้เป็นสองแบบคือ สหสัมพันธ์เชิงอธิบาย และสหสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ กล่าวคือ การศึกษาสหสัมพันธ์เชิงอธิบาย (correlational explanatory studies) นั้นมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อศึกษาว่าตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด ซึ่งหมายถึงมีความสัมพันธ์ในทางบวก หรือทางลบ หรือไม่สัมพันธ์กัน เท่านั้น เช่น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความซับซ้อนในการใช้ภาษาของพ่อแม่กับความสามารถในการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็ก (Fraenkel & Wallen, 2006) เป็นต้น ส่วนการวิจัยสหสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ (prediction studies) มีเป้าหมายในการใช้ค่าความสัมพันธ์ที่พบจากการวิจัยเพื่อพยากรณ์ค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่ง เมื่อเรารู้ค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่ง เช่น การพยากรณ์คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยในระดับมัธยมศึกษาของนักศึกษา (Fraenkel & Wallen, 2006) เป็นต้น แต่พึงตระหนักว่า คำว่าการพยากรณ์ในการวิจัยสหสัมพันธ์นั้นเป็นเพียงการประมาณการแปรผันร่วมของชุดของตัวแปรที่ศึกษาเท่านั้น ไม่ใช่การทำนายผล และไม่ใช่อธิบายเชิงสาเหตุแต่ประการใด

การวิจัยสหสัมพันธ์กับการวิจัยแบบสืบย้อน และการวิจัยเชิงทดลอง

ในการความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยสหสัมพันธ์ให้กระจ่างชัดมากขึ้นนั้น ผู้สนใจควรทำความเข้าใจและความเหมือนของการวิจัยทั้งสามแบบ คือ การวิจัยสหสัมพันธ์ (correlational research) การวิจัยแบบสืบย้อน (ex post facto research) หรือการวิจัยเชิงสาเหตุเปรียบเทียบ (causal comparative research) และการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) (Ary, Jacobs, Razavieh & Sorensen, 2006; Fraenkel & Wallen, 2006) ซึ่งความแตกต่างพื้นฐานคือ การวิจัยสหสัมพันธ์ไม่ใช่การวิจัยเชิงสาเหตุ ส่วนการวิจัยแบบสืบย้อน และการวิจัยเชิงทดลองเป็นการวิจัยเชิงสาเหตุ โดยที่การวิจัยแบบสืบย้อนเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ คือตามที่เป็นอยู่ ส่วนการวิจัยเชิงทดลองการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ที่มีการจัดกระทำ (manipulate) กับตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระเพื่อวัดผลที่จะเกิดขึ้นกับตัวแปรตาม ส่วนความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการศึกษาสหสัมพันธ์กับการวิจัยแบบสืบย้อน และการวิจัยแบบสืบย้อนกับการวิจัยเชิงทดลองนั้น นักวิชาการดังกล่าวข้างต้นอธิบายไว้พอสรุปได้ดังนี้

การวิจัยสหสัมพันธ์กับการวิจัยแบบสืบย้อน

ความเหมือนกันระหว่างการศึกษาสหสัมพันธ์กับการวิจัยแบบสืบย้อน หรือการวิจัยเชิงสาเหตุเปรียบเทียบคือ การวิจัยทั้งสองแบบนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สนใจศึกษา และพยายามอธิบายความสัมพันธ์เหล่านั้นตามข้อมูลที่พบจากการวิจัย และทั้งสองแบบเสนอความสัมพันธ์เชิงสาเหตุหลายๆ โดยเฉพาะการวิจัยแบบสืบย้อน แต่ไม่สามารถฟันธงไปได้ว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุหรือไม่ แต่ขณะเดียวกันผู้วิจัยอาจจะเสนอแนะแนวทางในการทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต้น หรือปัจจัยอิสระว่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามหรือไม่เพียงใด ส่วนความแตกต่างระหว่างวิธีวิจัยทั้งสองแบบนี้คือ การวิจัยแบบสืบย้อนซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรจากกลุ่มพลวิจัย (research subjects) อย่างน้อยสองกลุ่มขึ้นไป ขณะที่การวิจัยสหสัมพันธ์เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของข้อมูลสองชุด หรือมากกว่าจากพลวิจัยคนเดียวกันของกลุ่มพลวิจัยที่ศึกษา การวิจัยสหสัมพันธ์จะศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัว หรือหลายตัว ขณะที่การวิจัยแบบสืบย้อนจะมีตัวแปรกลุ่มอย่างน้อยหนึ่งตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยสหสัมพันธ์จะใช้แผนภาพการกระจาย (scatterplot) และการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ส่วนการวิจัยแบบสืบย้อนจะใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย หรือการวิเคราะห์ตารางไขว้

การวิจัยแบบสืบย้อนกับการวิจัยเชิงทดลอง

ความเหมือนของการวิจัยทั้งสองลักษณะคือต่างก็เป็นการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรอย่างน้อยสองตัวที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา และหนึ่งของตัวแปรเหล่านั้นต้องเป็นตัวแปรกลุ่ม (categorical variable) แต่ข้อแตกต่างที่สำคัญคือการวิจัยเชิงทดลองนั้นผู้วิจัยต้องจัดกระทำ (manipulate) กับตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรต้นเพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรต้นนั้นๆ ว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ส่วนการวิจัยแบบสืบย้อนเป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุจากสภาพที่เป็นอยู่ที่มีเหตุผลทาง

วิชาการที่เชื่อได้น่าจะส่งผลต่อกัน เช่น จากการสังเกตและการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าเป็นไปได้ที่การสุบหรือจะทำให้เป็นมะเร็งปอด แต่การจะทำการวิจัยเชิงทดลองโดยจัดหาคนมาสองกลุ่มแล้วทดลองดูว่ากลุ่มที่สุบหรือกับกลุ่มที่ไม่สุบหรือกลุ่มไหนเป็นมะเร็งมากกว่ากันนั้นย่อมไม่สามารถจะทำได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงอาจจะใช้วิธีการวิจัยแบบสืบย้อนในการศึกษา โดยการเก็บข้อมูลผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งปอดกับประวัติการสุบผู้ป่วยเหล่านั้นว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการสุบหรือกับการเป็นมะเร็งต่อไป ซึ่งถ้าผลการวิจัยแบบสืบย้อนนั้นพบว่ามีความสำคัญเชิงสาเหตุระดับสูง และเมื่อทดสอบระดับความมีนัยสำคัญแล้วก็พบว่ามีความมีนัยสำคัญตามระดับที่กำหนดไว้ อาจจะมีการวิจัยเชิงทดลองในหนูทดลองต่อไปว่าเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุกันจริงหรือไม่ และมากน้อยเพียงใดต่อไป

ขั้นตอนและแนวทางในการวิจัยสหสัมพันธ์

ด้วยการศึกษาสหสัมพันธ์มีหลายลักษณะและวัตถุประสงค์ ดังนั้นขั้นตอนและแนวทางการวิจัยที่จะนำเสนอไว้ในบทความนี้เป็นเพียงขั้นตอนและแนวทางพื้นฐานซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาและสรุปจากหนังสือการวิจัยที่นักวิชาการจำนวนหนึ่ง (Mertens, 2010; Creswell, 2008; และ Fraenkel & Wallen, 2006) เสนอไว้ ซึ่งพอสรุปได้เป็น 6 ขั้นตอนคือ ขั้นการกำหนดปัญหาในการวิจัย การกำหนดตัวแปรในการศึกษา การกำหนดและสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความและรายงานผลการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำวิธีการวิจัยสหสัมพันธ์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัว หรือมากกว่า ดังนั้นตัวแปรที่จะนำมาศึกษานั้นผู้วิจัยต้องมีประสบการณ์และข้อมูลเชิงทฤษฎีให้มากเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าตัวแปรเหล่านั้นน่าจะมีสัมพันธ์กัน และเป้าหมายในการศึกษาสหสัมพันธ์โดยทั่วไปก็มุ่งศึกษาว่าตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด และมีทิศทางของความสัมพันธ์แบบไหน คือสัมพันธ์เชิงบวก หรือเชิงลบ ดังนั้นคำถามในการวิจัยก็จะเป็นไปในทิศทางนี้ และไม่ค่อยนิยมการตั้งสมมุติฐานการวิจัย โจทย์การวิจัยสหสัมพันธ์อาจจะเป็นการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการทางจริยธรรมกับวิธีการแนะแนวของครูแนะแนว หรือ ความกระฉับกระเฉงของครูที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของนักเรียน หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อเรื่องสุขภาพ ค่านิยมด้านสุขภาพ และการส่งเสริมสุขภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นต้น ส่วนเป้าหมายในการวิจัยก็ควรจะกำหนดตั้งแต่ตอนที่กำหนดปัญหาการวิจัยว่าผู้วิจัยจะสนใจแค่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา (explanatory study) หรือศึกษาความสัมพันธ์และการพยากรณ์ (prediction study) ด้วย เพราะถ้าจะมีการพยากรณ์ด้วย คงต้องทบทวนวรรณกรรม และมีข้อมูลสนับสนุนค่อนข้างจะชัดเจนตั้งแต่การตั้งโจทย์การวิจัยแล้ว

2. การกำหนดตัวแปรในการศึกษา

ระหว่างการศึกษาปัญหาที่จะวิจัย หรือหลังจากได้ปัญหาที่จะวิจัยชัดเจนแล้วขั้นตอนต่อไปของการวิจัยสหสัมพันธ์คือการศึกษารายเอียดของตัวแปรที่จะศึกษาเพือนิยามตัวแปรที่จะศึกษาในเชิงปฏิบัติการ และนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดค่าของตัวแปรเหล่านั้น เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป หัวใจสำคัญของการกำหนดตัวแปรในการศึกษาคือ การสกัดและระบุคุณลักษณะสำคัญที่สะท้อนค่าตัวแปรนั้นๆ ให้มากที่สุด และเป็นรูปธรรมที่สุด ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลที่ได้ค่าตัวแปรที่ศึกษาได้ตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด และเมื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ก็จะสะท้อนความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้มากที่สุด ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ความสัมพันธ์ของตัวเลขสองชุด หรือหลายชุดเท่านั้น

3. การกำหนดและสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

หลักพื้นฐานที่สำคัญของการศึกษาสหสัมพันธ์ คือ ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะ หรือตัวแปรที่ศึกษาเหล่านั้นต้องเป็นของพลวิจัย (research subjects) เดียวกัน เช่น ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาคือเกรดเฉลี่ยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคนๆ เดียวกันทั้งเกรดเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมหาวิทยาลัย หรือในกรณีที่ศึกษาความกระจ่างชัดของครูที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของนักเรียนนั้น พลวิจัยคือนักเรียนที่มีการวัดความพึงพอใจต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเขา กับการรับรู้ของเขาต่อครูที่สอนรายวิชาที่มีการวัดผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจของเขา หรือในกรณีที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าหุ้นระหว่างสองสายการบินในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง พลวิจัยก็คือจำนวนวันในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล ส่วนข้อมูลที่เก็บก็คือค่าหุ้นของสายการบินทั้งสองในแต่ละวันที่เก็บนั่นเอง สำหรับขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยสหสัมพันธ์ เพื่อให้มั่นใจว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ไม่ใช่โดยบังเอิญ คือเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั้น ควรจะมีควรมีอย่างน้อย 30 พลวิจัย (Fraenkel & Wallen, 2006; Creswell, 2008) เพราะถ้ากลุ่มตัวอย่างน้อยกว่านี้โอกาสจะเกิดความคลาดเคลื่อนของผลการศึกษาจะค่อนข้างมาก คือไม่พบความมีนัยสำคัญในการทดสอบค่าทางสถิติ

4. การสร้างเครื่องมือและเก็บข้อมูล

ความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัยเป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยทุกแบบและทุกเรื่องเพราะหากเครื่องมือการวิจัยไม่มีความตรงเชิงเนื้อหาแล้วเราก็ไม่ได้ค่าวัดตัวแปรที่ศึกษาตรงตามเนื้อหาที่เราต้องการวัด และถ้าเครื่องมือการวิจัยไม่มีความเชื่อมั่นในวัดแล้ว ตัวเลขที่วัดมาได้ก็ไม่มีคุณค่าใดๆ ดังนั้นผู้วิจัยต้องศึกษาค้นคว้าตัวแปรให้ครอบคลุมและกระจ่างชัด มีการศึกษาความตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นของเครื่องมือเป็นอย่างดีก่อนจะนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกครั้ง เพราะอยู่นอกเหนือวัตถุประสงค์ของบทความ ส่วนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยก็ดำเนินการเก็บเอง หรือมีผู้ช่วยเก็บข้อมูล หรือใช้วิธีการอื่น เช่น เก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ หรือทางออนไลน์ หรือหลายแบบรวมกันได้ แต่ถ้ากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้น้อย เช่น จำนวน 30 พลวิจัย ตามที่เสนอแนะ

ไว้ข้างต้น ก็ควรเก็บให้ได้ครบร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ถ้ากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากอยู่แล้ว ก็อาจจะเก็บไม่ได้ทั้งหมดก็ได้ แต่ก็ควรเก็บให้ได้มากที่สุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์สถิติพื้นฐานที่เกี่ยวข้องและที่จำเป็นในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น ส่วนค่าสถิติที่ใช้ในการตอบคำถามการวิจัยสหสัมพันธ์โดยทั่วไปคือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามลักษณะตัวแปรที่ศึกษา การทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยตามรูปแบบการวิเคราะห์แต่ละแบบที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ซึ่งศึกษาเพิ่มเติมได้จากหนังสือสถิติ หรือการวิจัยและสถิติเพื่อการวิจัยทั่วไป อย่างไรก็ตามนักวิชาการวิจัยหลายคนแนะนำว่าก่อนที่จะวิเคราะห์สหสัมพันธ์นั้น ผู้วิจัยควรได้ทำแผนภาพการกระจาย (scatterplot) ของข้อมูล หรือสร้างโปรแกรมให้นำเสนอแผนภาพการกระจายก่อน เพื่อจะได้ดูภาพการกระจายของข้อมูลก่อนว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และในทิศทางใด เป็นต้น

6. การตีความและรายงานผลการวิจัย

การตีความและการรายงานผลการวิจัยเป็นเทคนิคและความสำคัญในการวิจัย และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการตีความผลการวิจัยได้ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งจุดมุ่งหมายของการวิจัยสหสัมพันธ์มีสองอย่างคือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา และอาจจะมีการพยากรณ์ค่าตัวแปรโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จากการศึกษาด้วยก็ได้ การตีความผลการศึกษาสหสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นเพียงการบอกว่าตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และเป็นไปในทิศทางใด โดยการพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง +1 กับ -1 ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างไปทาง +1 หมายความว่าตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์กันเชิงบวก (คือแปรผันไปในทิศทางเดียวกัน) แต่ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ค่อนข้างไปทาง -1 หมายความว่าตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบ (คือแปรผันไปในทิศทางตรงกันข้ามกัน) ยิ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าใกล้ +1 หรือ -1 มากเท่าใด ตัวแปรที่ศึกษาก็ยิ่งมีความสัมพันธ์กันมากเท่านั้น เพียงแต่เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก หรือเชิงลบ เท่านั้น และถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็น 0 แปลว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนเกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์เท่าใดเป็นความสัมพันธ์ระดับมาก หรือน้อยนั้น ผู้วิจัยต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณา เช่น ในหนังสือของ Gay, Mills, & Airasian (2011) กำหนดไว้ 3 ระดับคือ ระดับน้อยหรือไม่มี (ต่ำกว่า -0.35 หรือ +0.35) ระดับปานกลาง (ระหว่าง -0.35 ถึง -0.65 หรือ +0.35 ถึง +0.65) และระดับสูง (สูงกว่า -0.65 ไปถึง -1.00 หรือ +0.65 ไปถึง +1.00) หรือเกณฑ์ที่ Mukaka, (2012) เสนอไว้ 5 ระดับคือ ระดับสูงมาก (.90 ถึง 1.00, -.90 ถึง -1.00) ระดับสูง (.70 ถึง .90, -.70 ถึง -.90) ระดับปานกลาง (.50 ถึง .70, -.50 ถึง -.70) ระดับต่ำ (.30

ถึง .50, -.30 to -.50) และระดับที่ไม่ถือว่ามีความสัมพันธ์ (.00 ถึง .30, .00 ถึง -.30) เป็นต้น ดังนั้นในการตีความระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษานั้น ผู้วิจัยต้องกำหนดเกณฑ์ในการตีความไว้ด้วย

ก่อนที่จะนำเสนอแนวทางในการรายงานผลการวิจัยสหสัมพันธ์ผู้เขียนอยากกล่าวถึงข้อพึงระวังในการตีความผลการศึกษาสหสัมพันธ์ก่อนดังนี้

1. นักวิจัยสหสัมพันธ์ต้องระลึกอยู่เสมอว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เราศึกษาไม่ใช่ข้อมูลแสดงถึงความเป็นสัมพันธ์เชิงเหตุของแปรที่ศึกษา (Creswell, 2006; Ary, Jacobs & Sorensen, 2010; Jackson, 2009) ถ้าต้องการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรใดๆ ผู้วิจัยต้องใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลองเท่านั้น หรืออย่างน้อยก็ต้องเป็นการวิจัยแบบสับยอน เพียงแต่เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่มีการจัดกระทำตัวแปรสาเหตุเพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม

2. ระดับของความสัมพันธ์ของที่ศึกษาเป็นเพียงการแปรผันร่วมกันของตัวแปรที่ศึกษาเท่านั้นไม่ได้เป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความสำคัญ หรือไม่สำคัญของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2547; Creswell, 2006; Ary, Jacobs & Sorensen, 2010) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบในการศึกษาเป็นเพียงค่าที่แสดงระดับความสัมพันธ์ หรือการแปรผันร่วมกันของตัวแปรที่ศึกษาเท่านั้น และการพยากรณ์ที่ได้จากการวิจัยสหสัมพันธ์ก็เป็นเพียงการประมาณค่าที่ควรเป็นของตัวแปรอีกตัวหนึ่ง เมื่อเราทราบค่าของตัวแปรอีกตัวที่เราศึกษาเท่านั้น

3. การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติเป็นเพียงการตรวจสอบเพื่อยืนยันว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่พบในการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง น่าจะเป็นจริงในประชากรในระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้เท่านั้น หรือไม่ใช่ค่าที่ได้มาโดยบังเอิญ [บุญชม ศรีสะอาด, 2547; (Gay, Mills, & Airasian, 2011; Ary, Jacobs & Sorensen, 2010) ดังนั้นระดับนัยสำคัญทางสถิติจึงไม่ใช่ตัวบ่งชี้ระดับความสำคัญของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาแต่อย่างใด แต่เป็นระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ชี้ว่าค่าที่ได้จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างมีความน่าจะเป็นในประชากรด้วย ดังนั้นการนำเสนอค่าสถิติตัวอื่นๆ จึงน่าเชื่อถือ และเป็นการเสนอในความหมายเสมือนหนึ่งเป็นการศึกษาจากประชากร

ดังนั้นในการตีความและรายงานผลการวิจัยสหสัมพันธ์นั้นผู้วิจัยต้องคำนึงถึงข้อสังเกตที่นำเสนอไปข้างต้นนี้อย่างยิ่ง หากไม่แล้วอาจจะทำให้การตีความและการรายงานการวิจัยคลาดเคลื่อนได้ ส่วนการรายงานผลการวิจัยก็ต้องรายงานผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาสหสัมพันธ์ธรรมดา หรือเพื่อพยากรณ์ผลจากสหสัมพันธ์ที่พบจากการวิจัยด้วย โดยมีการรายงานข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลประกอบผลการวิจัยด้วย กล่าวคือ ข้อมูลพื้นฐานคือข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูล หรือแหล่งข้อมูล ข้อมูลประกอบผลการวิจัย เช่น รายงานสภาพของตัวแปรที่ศึกษาทุกตัวแปรที่ศึกษา และแผนภาพการกระจาย เป็นต้น

บทสรุป

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ มีหลายวิธีนอกเหนือจากการวิจัยสหสัมพันธ์ แต่บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยสหสัมพันธ์เป็นหลักเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาและผู้สนใจที่จะใช้วิธีการวิจัยสหสัมพันธ์เป็นวิธีการวิจัยของตน โดยผู้เขียนมีหลักคิดว่าถ้าผู้ที่วิจัยสหสัมพันธ์ได้เข้าใจว่าการวิจัยสหสัมพันธ์เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัว หรือหลายตัวของพลวิจัย (research subject) เดียวกัน และความสัมพันธ์ที่พบเป็นเพียงการแปรผันร่วมของตัวแปรที่ศึกษาเท่านั้น ไม่ได้เป็นข้อมูลที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกันและกันของตัวแปรเหล่านั้นแต่ประการใด อนึ่งการใช้ค่าสหสัมพันธ์ที่พบในการศึกษาเพื่อพยากรณ์ค่าตัวแปรอีกตัวจากค่าที่ทราบของตัวแปรอีกตัวนั้น ก็เป็นเพียงการประมาณค่าของตัวแปรอีกตัว จากค่าของตัวแปรอีกตัวที่ทราบค่าเท่านั้น หากได้เป็นการทำนายเชิงสาเหตุแต่ประการใดไม่ นอกจากนี้ผู้เขียนก็ได้เสนอขั้นตอนและแนวทางพื้นฐานในการวิจัยสหสัมพันธ์ และลงท้ายด้วยของพึงระวังในการตีความผลการวิจัยสหสัมพันธ์ และรายงานผลการวิจัยสหสัมพันธ์ จึงหวังว่าบทความนี้จะยังประโยชน์สำหรับนักศึกษา และนักวิจัยมือใหม่ตามสมควรครับ

เอกสารอ้างอิง

- บุญชุม ศรีสะอาด. (2538). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- Ary, D., Jacobs, L.C. & Sorensen, C. (2006). *Introduction to Research in Education*. 8th ed. Australia: Thomson Wadsworth.
- Ary, D., Jacobs, L.C., Razavieh, A. & Sorensen, C. (2006). *Introduction to Research in Education*. 7th ed. Australia: Thomson Wadsworth.
- Black, K. (2011). *Applied Business Statistics: Making Better Business Decisions*. 6th ed. Asia: John Wiley & Sons.
- Creswell, J.W. (2008). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. 3rd ed. New Jersey: Pearson Education.
- Fraenkel, J.R. & Wallen, N.E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education*. 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Gall, J.P., Gall, M.D. & Borg, W.R. (2005). *Applying Educational Research: A Practical Guide*. Boston: Pearson.
- Gay, L.R.; Mills, G.E.; & Airasian, P.W. (2000). *Educational Research: Competencies for Analysis and Application*. 10th ed. Boston: Pearson Prentice-Hall.

- Jackson, S.L. (2009). *Research Methods and Statistics: A Critical Thinking Approach*. 3rd ed. Australia: Wadsworth Cengage Learning.
- Mertens, D.M. (2010). *Research and Evaluation in Education and Psychology: Integrating, Diversity with Qualitative, and Mixed Methods*. 3rd ed. California: SAGE Publication.
- Mukaka, M. (2012). A guide to appropriate use of Correlation Coefficient in medical research. *Malawi Med. Journal*, 24(Sept), 69-71.
- Sarantakos, S. (2005). *Social Research*. 3rd ed. New York: Palgrave Macmillan.
- Spatz, C. & Kardas. (2008). *Research Methods: Ideas, Techniques, & Reports*. Boston: McGraw-Hill.

ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD*

ญาณิศา นวลแก้ว^{1*} ปัทมวรรณ จินดารักษ์²

¹⁻²หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ

*Corresponding author e-mail: 6909020092@payap.ac.th

บทคัดย่อ

โลกยุคใหม่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีมากขึ้น สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจ ส่งผลกระทบทวีความรุนแรง สำหรับผู้นำองค์กรที่ต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือให้ทัน กับ โลกของความสับสนและความซับซ้อน ส่งผลให้ VUCA World ที่ใช้มานานกว่า 30 ปีอาจอธิบาย สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ยังไม่ครอบคลุม ในการพัฒนาองค์กร นักบริหารจากหลายวงการอาชีพ จึงนำแนวคิด BANI World มาใช้อธิบายโลกยุคใหม่แทน VUCA World เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการ รับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเฉพาะเจาะจงยิ่งกว่าเดิมทั้งในมิติด้านกายภาพ องค์กร และความรู้สึกอารมณ์ของบุคลากรในองค์กรด้วย ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ และผลลัพธ์ทางการบริหารที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมให้ผู้ได้บังคับบัญชามีความศรัทธาและไว้วางใจเพื่อจะได้ ร่วมแรงรวมใจกับผู้นำเพื่อบ่มงู่ความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ องค์ประกอบของ **ภาวะผู้นำการศึกษา คาทอลิกในยุค BANI WORLD** ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำด้านการสื่อสาร ภาวะผู้นำการ ทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำแบบคล่องตัว และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้วยองค์ประกอบดังกล่าวจะ สามารถนำพาองค์กรสู่เป้าหมายและเกิดความยั่งยืนได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิก; BANI WORLD

*Received: 15 December 2023, Revised: 25 January 2024, Accepted: 1 February 2024

Catholic Educational Leadership in the BANI WORLD Era

Yanisa Nuankaew^{1*} Pattamawan Chindarak²

¹⁻²Master of Education in Educational Administration Program, Payap University

*Corresponding author e-mail: 6909020092@payap.ac.th

ABSTRACT

The modern world has an increasingly rapid rate of technological change. The business environment and economy have an intensifying impact. For organizational leaders who must understand and prepare to deal with it in time. With a world of confusion and complexity, the VUCA World that has been used for more than 30 years may explain various changing situations. not yet covered in organizational development Executives from many professions have therefore adopted the concept of BANI World to describe the modern world instead of VUCA World in order to gain clarity in dealing with the impacts of change more specifically than before in both the physical dimension. organization and the feelings and emotions of personnel in the organization as well. Therefore, Catholic school administrators need to have a clear and concrete management vision and results for their subordinates to have faith and trust in so that they can join forces with the leaders to achieve Accomplished as set out Elements of Catholic educational leadership in the BANI WORLD era includes visionary leadership. Communication Leadership Leadership, teamwork Agile Leadership and transformational leadership With such elements, the organization will be able to lead the organization towards its goals and achieve sustainability.

Keywords: Catholic Educational Leadership; BANI WORLD

บทนำ

โลกยุคใหม่หลังวิกฤติโควิด 19 เป็นโลกมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่รวดเร็วมากขึ้น เกิดจากปัจจัยหลายด้านซ้อนทับกัน ทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Digital Disruption) สถานการณ์โลกผันผวน (VUCA World) การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมคน สังคมสูงวัย และโรคอุบัติภัยใหม่ๆ (ไทยโพสต์, 2565) และทางการเมือง รวมเข้าด้วยกัน (พระมหาอำพล ชัยสาร, 2565) โดยแนวคิดเดิมที่ใช้อธิบายสถานการณ์โลกยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ จนทำให้การตัดสินใจต่างๆ เป็นได้ยากลำบาก เกิดความชะงักงันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรต่างๆ ก็คือ สถานการณ์ VUCA World ซึ่งเป็นคำย่อที่วิทยาลัยกองทัพสหรัฐฯ ใช้เรียกและอธิบายสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและรุนแรงอย่างต่อเนื่องในช่วงสงครามอัฟกานิสถานและอิรัก ในช่วงทศวรรษที่ 1990 และต่อมาได้ถูกนำมาใช้ในโลกรธุรกิจเพราะสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เศรษฐกิจและสังคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไม่แพ้สถานการณ์สงครามเช่นกัน โดย VUCA World ประกอบด้วยสถานการณ์ 4 รูปแบบ ได้แก่ Volatility (ความพลิกผัน) Uncertainty (ความไม่แน่นอน) Complexity (ความซับซ้อน) และ Ambiguity (ความคลุมเครือ)

เมื่อโลกยุคใหม่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากขึ้น ผลกระทบยิ่งทวีความรุนแรง ไม่เพียงมีผลต่อการตัดสินใจของผู้นำองค์กรในการใช้กลยุทธ์เอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆ แล้ว แต่ยังมีผลต่อสภาพจิตใจของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่ต้องทำงานในโลกแห่งความยุ่งเหยิง ความวุ่นวาย ส่งผลให้ VUCA World ที่ใช้มานานกว่า 30 ปีอาจอธิบายสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ยังไม่ครอบคลุม ในการพัฒนาองค์กร นักบริหารจากหลายวงการอาชีพจึงนำแนวคิด BANI World มาใช้อธิบายโลกยุคใหม่แทน VUCA World เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเฉพาะเจาะจงยิ่งกว่าเดิมทั้งในมิติด้านกายภาพองค์กรและความรู้สึกอารมณ์ของบุคลากรในองค์กรด้วย (จิราเจต วิเศษตอนหาย, 2565)

BANI World เป็นแนวคิดของ Jamais Cascio นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกาที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ BANI World เป็นมากกว่า “สถานการณ์” ที่พลิกผัน, ไม่แน่นอน, ซับซ้อน, และคลุมเครือ แต่เป็นการมองไปถึงผลกระทบ “ด้านอารมณ์ของคน” ด้วย เช่น ความเครียด ความกังวล ความหดหู่ ความสับสน ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรมองเห็นภาพรวมในการบริหารจัดการอย่างรอบด้านในสถานการณ์โลกยุค BANI World ซึ่งประกอบไปด้วย 1) โลกที่เปราะบาง (B - Brittle) สิ่งต่างๆ มีความเปราะบาง นอกจากเปลี่ยนแปลงได้เสมอแล้ว ยังสามารถล่มสลายได้อย่างรวดเร็วด้วย เช่น หลักสูตร โครงการ แผนงานจะมีความเสี่ยงที่จะล้มเหลวอยู่ตลอดเวลาอันเนื่องมาจากความพลิกผันของโลกรอบด้าน แผนระยะยาวหรือแผนที่ไม่มีความยืดหยุ่นจึงอาจถูกทำให้ชะงัก (Disrupt) ได้ตลอดเวลา 2) โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล (A - Anxious) บุคลากรเกิดความกังวลและความเครียด เนื่องจาก ธรรมชาติของการทำงานเปลี่ยนไปจากเดิม โดยต้องตอบสนองต่อความรวดเร็วและไม่แน่นอนของสถานการณ์ซึ่งทำให้ลังเลไม่กล้าตัดสินใจ กลัวเกิดความผิดพลาดหรือหากพบปัญหาซับซ้อนบ่อยๆ เกินกว่าจะรับมืออาจนำไปสู่สภาวะ

ความสับสนของบุคลากรและนำองค์กรไปสู่สถานการณ์วิกฤต 3). โลกที่ซับซ้อนคาดเดายาก (N - Nonlinear) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นเส้นตรง หมายถึง สาเหตุและผลลัพธ์ไม่สัมพันธ์กันและไม่สามารถคาดเดาแนวโน้มได้ สาเหตุเล็ก ๆ อาจจะนำไปสู่ปัญหาที่ใหญ่เกินคาดเดาและ 4). โลกที่เข้าใจยาก (I - Incomprehensible) มีข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนปัจจัยต่างๆ มีปริมาณมากและซับซ้อน ทั้งจริงและเท็จ ทำให้การทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือ สรุปสถานการณ์ การคาดการณ์หรือการวางแผนควบคุมให้สิ่งต่าง ๆ เป็นไปได้ยาก (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2565)

สถานการณ์ในยุค BANI World ส่งผลกระทบไปทุกวงการรวมถึงวงการศึกษาด้วย ได้แก่ ช่วงหลังวิกฤตโควิด 19 เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัย ธุรกิจเทคโนโลยีการเรียนรู้ออนไลน์เติบโตอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ประชาชนบางกลุ่มเข้าไม่ถึงเทคโนโลยี เข้าไม่ถึงข้อมูล ไม่มีทักษะดิจิทัล เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล รวมไปถึงสภาวะทางจิตใจของนักเรียน นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษายุคหลังโควิดที่เปราะบางและเต็มไปด้วยความหดหู่ เครียด วิตกกังวล เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเยาวชน (ไทยโพสต์, 2565) ดังนั้น การจัดการกับปัญหาและความท้าทายเหล่านี้ย่อมเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้นำสถานศึกษาหรือผู้นำทางการศึกษาที่ต้องทำความเข้าใจและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำเป็นบุคคลที่ริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงการกระทำในกลุ่มซึ่งมีหน้าที่ในการประสานงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับการกิจของกลุ่มอีกทั้งยังเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสและต้องมียุทธวิธีรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยสามารถจัดปัญหาความขัดแย้งและการต่อต้านได้อย่างเหมาะสม เพราะผู้นำเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ (Fiedler, 1967) ผู้นำสถานศึกษาหรือผู้นำทางการศึกษาระดับต่างๆ ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเริ่มจากการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนางานต่าง ๆ ขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้นำทางการศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะ ต่างๆที่จะนำพาให้หน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษามุ่งไปสู่ความสำเร็จ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างมีคุณภาพ ผู้นำทางการศึกษาในยุค BANI World จึงจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ๆและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อปรับตัวและองค์กรให้มีความเหมาะสมและทันต่อสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมืองที่กำลังเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิก ทีมงานและองค์กรมั่นใจว่ามีความพร้อมในการรับมือกับทุกสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต (Latif, Suzana Abd., 2020) ผู้นำจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้นำใช้อิทธิพลให้บุคคลดำเนินการในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กร โดยที่ผู้นำได้แสดงความรู้ในด้านต่าง ๆ และแสดงลักษณะท่าทางเพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในการทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและบรรลุเป้าหมายร่วมกันและมีลักษณะผู้นำ (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง, 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญ และมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงกระบวนการที่ปฏิบัติ

ต่อผู้ตามโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีการกระตุ้นให้ผู้ตามปฏิบัติตาม สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามสิ่งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติของผู้ตาม สร้างแรงบันดาลใจ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามจะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ (4Is) ตามทฤษฎี ของ แบสและโวลีโอ (Bass and Avolio. 1994) คือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลการบริหารงานโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยอยู่ภายใต้นโยบายของสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่ภายใต้การบริหารของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นระบบการบริหารของพระศาสนจักรคาทอลิก พระศาสนจักรได้เล็งเห็นถึงบทบาทอันสำคัญของการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการเสริมสร้าง และการพัฒนาสมรรถภาพ และศักยภาพของมนุษย์อย่างครบถ้วนในทุกด้าน และการศึกษายังปลูกฝังความรัก จริยธรรม และมโนธรรมให้แก่เยาวชนอีกด้วย ดังนั้นจึงอาจ กล่าวได้ว่า การจัดการศึกษา จึงเท่ากับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นเจริญก้าวหน้าขึ้นนั่นเอง (สภาการศึกษาคาทอลิก, 2558) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะโดดเด่น เหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง (ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่, 2563)

ผู้นำทางการศึกษาในยุค BANI World ถูกคาดหวังให้เป็นผู้นำเชิงรุก มีสติปัญญา สามารถประสานงาน และใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาและตอบสนองกับความท้าทายใหม่ๆ ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม รวมถึงมีความพร้อมในการนำพาผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และองค์กรก้าวผ่านปัญหาและอุปสรรคต่างๆ พร้อมเดินทางสู่ความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายได้แม้ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และซับซ้อนมากขึ้น Nurbantoro (2021) กล่าวว่า ผู้นำทางการศึกษาควรมีแนวคิดในเชิงบวกในการเปิดรับความเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเข้าสู่ยุค BANI World และมองหาโอกาสในการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ แนวคิดวิธีการใหม่ๆ ในการรับมือเอาชนะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ซับซ้อนและไม่แน่นอนนี้ ในการเรียนรู้และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ได้อยู่เสมอซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Brodie, Victoria Kimball (2019) กล่าวว่า สมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาที่สำคัญมี 3 สมรรถนะคือ 1) ความคิดเชิงระบบ มุ่งเน้นมองภาพรวม มองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ 2) ความฉลาดด้านบริบทความสามารถในการปรับใช้ข้อมูลสารสนเทศความรู้ความสามารถที่มีอยู่มาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนางานในบริบทของสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างจากเดิม 3) กลวิธีด้านอภิปัญญา (Metacognitive Strategies) การรู้ความคิดว่ามีความรู้ความสามารถระดับใดรวมถึงสามารถควบคุมและใช้ความคิดตนเองโดยมีการวางแผน ตรวจสอบประเมินผล และวิพากษ์ความรู้ความคิดวิธีการด้วยตนเองได้ว่าเหมาะสมและสามารถนำมาแก้ไขปัญหพัฒนางานได้ดีหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้แล้วสถาบันผลิตครูและผู้นำทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงกลุ่มบริหารงานบุคคลใน

สถานศึกษา ควรมีนโยบายและดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของผู้นำทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และมีความไม่แน่นอนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Brodie, Victoria Kimball (2019) & Coopersmith, Kevin (2022) กล่าวว่า สมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาที่สำคัญคือสมรรถนะ ภาวะผู้นำแนวตั้ง (Vertical Leadership) มีความสามารถในการคิด การตัดสินใจ การพัฒนากลยุทธ์ การบูรณาการมุมมองต่าง ๆ ได้หลากหลายและรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี นอกจากนี้ Brodie, Victoria Kimball (2019) กล่าวว่า ผู้นำทางการศึกษาและทุกคนในองค์กร จำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจในการยกระดับขีดความสามารถของตนเองให้สามารถรับมือกับอุปสรรคต่างๆ ที่มาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตเพื่อก้าวข้ามวิกฤติและสร้างความสำเร็จอย่างยั่งยืนขององค์กร

ดังนั้น การนำเสนอภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้น่าองค์ความรู้จากการศึกษานี้ไปใช้ในการพัฒนาเตรียมความพร้อมภาวะผู้นำของผู้นำทางการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบันรวมถึงในอนาคต เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามอัตลักษณ์คาทอลิก ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิก

การศึกษาเป็นความหวังของโลก โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ดังนั้น นักการศึกษาคาทอลิกจึงต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเอง และวิธีการจัดการศึกษา ด้วยการวางแผนและมีความมุ่งมั่นในการสร้างแรงบันดาลใจ ให้เด็กและเยาวชนสามารถวางแผนและก้าวไปสู่เป้าหมายในการดำเนินชีวิต รู้จักเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ตรงแยกแยะและรู้จักคุณค่าของตนเอง ทำให้โลกแห่งการเรียนรู้กว้างขวางและไร้พรมแดน ดำเนินชีวิตในยุคแห่งการทำลายเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้เกิดใหม่ (Disruption) โดยอาศัยความกล้าหาญที่จะเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้ ผู้นำการศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำแห่งอนาคต มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2562) การศึกษาคาทอลิกเป็นทางเลือกของสังคมไทย โดยจัดการศึกษาแบบคาทอลิก ที่มุ่งเน้นงานอภิบาล และการอบรมหล่อหลอมนักเรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและจิตวิญญาณด้วยจิตตารมณ์แห่งพระวรสาร เพื่อให้นักเรียนดำเนินชีวิตบนหนทางของความเป็นหนึ่งเดียวกันกับผู้อื่น และสร้างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อเป็นฐานในการประกาศข่าวดีแห่งความรักของพระเจ้า ซึ่งนำความรอดพ้นสู่ชีวิตนิรันดร์เป็นสนามในการเผยแผ่ธรรม ด้วยกระบวนการศึกษาที่สร้างนักเรียนให้มีจิตอาสาและเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงในสังคม ด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก BE ALL TO ALL “เราจะเป็นบุคคลเพื่อผู้อื่น เราจะเป็นทุกอย่างสำหรับทุกคน” อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกยังเป็นที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ดำรงไว้พร้อมพัฒนาให้ดีขึ้น ในแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2560-2564 ได้กำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการส่งเสริมให้อัตลักษณ์ของการศึกษาคาทอลิก คือ การยึดมั่นในการจัด

การศึกษาตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกที่มีพระเยซูคริสต์เป็นศูนย์กลาง และทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการสอนคุณค่าพระวรสาร ควบคู่กับการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพที่พระเจ้าประทานให้ กำหนดให้ครูเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกได้อย่างเด่นชัด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกได้ ซึ่งเรียกร้องให้ทุกสถานศึกษาภายใต้การควบคุมดูแลของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด (ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2560)

การศึกษาคาทอลิกมีพันธะผูกพันในการให้การศึกษอบรมกระตุ้นให้นักเรียนฝึกฝนสติปัญญา โดยอาศัยการทำความเข้าใจและมีความคิดสร้างสรรค์ ช่วยนักเรียนให้สามารถค้นหาความหมายและสัจธรรมจากประสบการณ์ของตน (สมาคมสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2556) โรงเรียนคาทอลิกจัดการศึกษากล่อมเกลาด้านจิตวิญญาณให้กับเด็ก ค้นหาวิธีการและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คงไว้ซึ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ (วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์, 2553) นำนักเรียนให้พัฒนาบุคลิกภาพ เพิ่มพูนวุฒิภาวะสามารถใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจและจิตวิญญาณที่มีดุลยภาพ ผสมกลมกลืนกันในความเป็นมนุษย์แท้ ให้การหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกมิติ (สมาคมสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2556) หล่อหลอมให้นักเรียนเป็นผู้มีความรัก ความเมตตา เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น นักเรียนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ดำรงตนอยู่ในความจริง กล่าวหาสิ่งที่ทำสิ่งที่ถูกต้องและเที่ยงตรง เป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณ ตระหนักในความดีที่ผู้อื่นมอบให้ตน พร้อมตอบแทนคุณในทุกโอกาสพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพ (สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2555) และเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของการศึกษาดังกล่าว จำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาองค์กร เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการทำงาน กระตุ้นจูงใจให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่น และยึดปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กัญชพร ศรีมณี, 2556)

การจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษาคาทอลิกโดยตระหนักว่าโรงเรียนเป็นทางเลือกของสังคมไทยที่จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกเป็นสำคัญ แต่ในขณะที่สภาการศึกษาคาทอลิกได้สังเคราะห์สภาพของโรงเรียนคาทอลิกพบว่ามีผลกระทบที่เกิดขึ้น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคมที่ก้าวตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งสังคมนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยมจนทำให้ศีลธรรมเสื่อมถอยลง การทวิความเหลื่อมล้ำทางสังคมการขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีความขัดแย้งทางความคิด การขาดวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านเด็กและเยาวชนมีสภาพครอบครัวแตกแยก ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่น ขาดโอกาสได้รับการหล่อหลอมจากสถาบันครอบครัว ขาดการเคารพสิทธิเสรีภาพต่อผู้อื่น และขาดทักษะในการดำเนินชีวิต และ 3) ด้านการบริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ก้าวตามกระแสสังคมมุ่งการแข่งขันด้านวิชาการเพื่อแสวงหาชื่อเสียงจนลดทอนคุณค่าตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต้องปรับเปลี่ยนการบริหารในยุคปัจจุบันให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่มีเปลี่ยนแปลงมากขึ้นด้วย

อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ถือเป็นลักษณะเฉพาะอันเป็นพื้นฐานมาจากคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิกและพระเยซูคริสตเจ้า ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งครบ ทั้งด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม “การเป็นผู้นำ” หรือ “การนำการเปลี่ยนแปลง” เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของผู้นำ ผู้บริหารและของครูอาจารย์การเป็นผู้นำหรือการมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสูง มีความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นและเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการจะนำการเปลี่ยนแปลงเพื่อไปสู่เป้าหมายสิ่งที่ดีกว่าและที่สำคัญที่สุดคือ ผู้นำจำเป็นต้องริเริ่มเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างก่อน ดังนั้น เมื่อผู้นำจะต้องนำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร หรือในโรงเรียน ทั้งตัวผู้นำครูหรืออาจารย์ และคนอื่น ๆ ในองค์กร ควรจะต้องเข้าใจเหตุผลว่าทำไมองค์กรต้องมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากองค์กรเป็นระบบเปิด จึงได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายนอก ในปัจจุบันองค์กรต่างๆ ได้รับผลกระทบและต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ มากมาย ซึ่งผู้นำควรที่จะต้องตระหนักถึง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงปัญหาการขาดจริยธรรม โดยเฉพาะจริยธรรมของผู้นำ นอกเหนือจากนั้นได้มีนักวิชาการที่ชี้ให้เห็นว่า อารยธรรมของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเป็นการเปลี่ยนสภาพ (Transformation) ไม่ใช่แค่การเปลี่ยนแปลง (Change) แบบเล็ก ๆ น้อย ๆ เริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคแรกสุด คือยุคของการล่าสัตว์หาอาหาร เปลี่ยนไปสู่ยุคที่สอง คือยุคของเกษตรกรรม เข้าสู่ยุคที่สาม คือยุคของอุตสาหกรรม และยุคที่สี่ คือยุคของการทำงานโดยอาศัยข้อมูลและความรู้ซึ่งเป็นยุคในปัจจุบัน และนักวิชาการได้ทำนายว่า ยุคอนาคตที่กำลังจะมาถึงคือยุคแห่งปัญญา (Wisdom) หรือยุคแห่งจิตวิญญาณ (Spirituality) จากสภาพการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ประกอบกับการเกิดวิกฤตในด้านจริยธรรมของผู้นำเพิ่มมากขึ้น รวมถึงคนในสังคมละทิ้งจริยธรรม ไม่สนใจคุณค่าความหมายของการเป็นมนุษย์ ไม่รู้จักหรือไม่สนใจเรื่องจิตวิญญาณ แต่สนใจความต้องการหรือผลประโยชน์ส่วนตน มากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม ส่วนผู้นำหรือผู้บริหารก็สนใจแต่เรื่องผลประโยชน์ของตนหรือขององค์กรเท่านั้น หรือมีเป้าหมายสูงสุดขององค์กรก็คือผลกำไร หรือผลประโยชน์ในรูปของเงินแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งผลสุดท้าย จึงได้เริ่มมีการตระหนักว่าคนหรือผู้นำหรือผู้บริหารแบบนี้ องค์กรหรือสังคมแบบนี้จะไปไม่รอด หรือไม่สามารถประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้ แต่กลับส่งผลกระทบทางลบ เกิดปัญหาและวิกฤตการณ์เป็นผลกระทบต่อ ๆ กันตามมามากมาย(สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2562)

อัตลักษณ์ของความเป็นผู้นำคาทอลิก เพื่อนำมาสังเคราะห์สาระสำคัญเชื่อมโยงกับมุมมองพื้นฐานด้านการจัดการศึกษาตามสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิกว่าด้วยโรงเรียนที่นำเสนอบทบาทใหม่ที่สำคัญของการเป็นนักการศึกษา อันได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อเสริมสร้างพระศาสนจักรด้วยความมูมานะ ความชำนาญทางเทคนิค ร่วมมือเสริมสร้างสิ่งทั้งหลายให้สมบูรณ์ขึ้น เพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2) เป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้มีสมรรถนะเพื่ออุทิศความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การลงมือทำงานด้วยความตั้งใจกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ 3) เป็นความสามารถในการมองเครื่องหมายแห่งกาลเวลา กล่าวเผชิญต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซับซ้อนหลากหลายอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 4) มี

ความสามารถในการสื่อสารความจริง 5) มีความสามารถในการไตร่ตรองที่มุ่งมั่นหล่อหลอมบุคคลให้เป็นผู้มีคุณธรรมตามคุณค่าพระวรสาร มีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจเลือกอย่างอิสระและถูกต้องได้ และ 6) มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง และนำประสบการณ์ของตนมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสังคมและสร้างจิตสำนึกต่อสังคม (Catholic Education Council of Thailand, 2014)

ดังนั้น ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกมี บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการในสถานะที่โลกเปราะบางเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การรับฟังและไตร่ตรองเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเข้าใจผู้อื่น เพื่อจะช่วยเหลือเยียวยาให้บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ที่มีความกังวล ได้มีการตระหนักรู้และสามารถเข้าใจความไม่แน่นอนตรง สามารถโน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการใช้อำนาจบังคับ มีความสามารถในการมองเหตุการณ์ในอนาคตและรู้แนวโน้มของสถานการณ์ในอนาคตโดยอุทิศตนเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เข้าใจยากให้เป็นการตระหนักรู้ทำให้มีความรัก ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้นำการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนการบริหารในยุคปัจจุบันให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่มีเปลี่ยนแปลงมากขึ้นด้วย อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก

ภาวะผู้นำในยุค BANI World

ความเป็นผู้นำเป็นบทบาทหน้าที่นำพาความสำเร็จไปสู่เป้าหมายขององค์กร ภาวะผู้นำจึงเป็นทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการบริหารจัดการงาน การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 (COVID-19) เป็นสาเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงจากความผันผวนไปสู่ความเปราะบาง ในการเรียนรู้ผู้นำองค์กรจึงต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือให้ทันสถานการณ์ของความเป็นโลกที่เปลี่ยนผัน หมดยุค “VUCA World” เข้าสู่ยุค BANI World โลกที่เต็มไปด้วยความผันผวนไปสู่ความเปราะบาง ยากจะคาดการณ์เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันไม่ทันตั้งตัว มีความไม่แน่นอนสูงทำให้เต็มไปด้วยความวิตกกังวล ไม่ชัดเจน ยากจะอธิบาย มีความซับซ้อนสูงแบบไม่มีใครคาดคิด มีปัจจัยมากมายที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ และมีความคลุมเครือเข้าใจยาก ภาวะผู้นำทางการศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อความอยู่รอดในการจัดการศึกษาและเตรียมพร้อมรองรับความเปลี่ยนแปลงที่มีอย่างต่อเนื่อง อันส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะของความเป็นพลโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกจึงควรมีคุณสมบัติและสมรรถนะในตนเองเพื่อรับมือกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนผัน ใน 9 ประการ ดังนี้ 1). มีความคล่องตัวในการเรียนรู้ 2). มี Mindset ในการทำงาน มองโลกและมีทัศนคติที่ดีภายใต้พื้นฐานแห่งความเป็นจริง 3). มีความทันสมัยติดตามและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น 4). มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 5). มีสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 6). มีความยืดหยุ่นและรู้จักปรับตัว 7). มีความเชื่อมั่นในตนเองสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในทีม 8). มีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และ 9). มีความสามารถในการ

การจัดลำดับความสำคัญของวิกฤติต่าง ๆ ซึ่งย่อมจะมั่นใจได้ว่าผู้นำทางการศึกษาจะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมากด้วยคุณภาพอย่างแน่นอน (เจริญ ภูวจิตร, 2565)

ผู้นำองค์กรในยุค BANI คำว่า BANI World มักถูกนำมาใช้ในบริบทที่เกี่ยวกับการพูดคุยเกี่ยวกับความท้าทายและความซับซ้อนในสถานะปัจจุบันของโลกและสังคม โดยเน้นถึงความปรับตัวและความสำเร็จในการเผชิญกับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในโลกในยุคปัจจุบัน ต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเองให้มีภาวะผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่เสมอ ผู้นำองค์กรต้องดำเนินการตามพันธกิจและความรับผิดชอบของแต่ละองค์กร มุ่งไปในทิศทางเดียวกันในโลกของ BANI และเตรียมพร้อมตั้งรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการวางแผนเตรียมไว้สำหรับการจัดการในโลก BANI ซึ่งอาจจะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ผู้นำองค์กรต้องมีความคล่องตัวตลอดจน มีภูมิคุ้มกันที่จะรับมือกับสถานการณ์ในยุค BANI world ด้วยเหตุนี้ ในส่วนของการจัดการศึกษาในโลกยุค เปราะบาง ผู้นำทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัว เปลี่ยนแปลงตัวเองให้มีบทบาทภาระหน้าที่ในการนำการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อรองรับสถานการณ์โลกยุคเปราะบาง กังวล ไม่เป็นเส้นตรง เข้าใจยาก อดีตเราอาจจะพอทำนายได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นแต่ในขณะนี้เราไม่อาจรู้ว่าภายในปีหน้าหรือปีนี้จะมียะไรเกิดขึ้นเพราะการเปลี่ยนแปลงนับจากนี้ไปล้วนเต็มไปด้วยความกังวล ความเปราะบางเรากำลังอยู่ในโลกของ BANI World ซึ่งหากนำมาพิจารณาในสถานการณ์โลกปัจจุบันนับเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นมากที่จะต้องใส่ใจ เพราะการที่องค์กรจะอยู่รอดภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วเช่นนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำองค์กรจะต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวอย่างต่อเนื่อง (อนิรุทธิ์ ตูลสุข, 2566)

ภาวะผู้นำทางการศึกษาในโลกยุคเปราะบางเช่นนี้ ควรมีคุณลักษณะอย่างไรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โลกที่เปราะบาง(B-Brittle) ในวงการการศึกษาไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร โครงการ แผนงานจะมีความเสี่ยงที่จะล้มเหลวอยู่ตลอดเวลาอันเนื่องมาจากความผันผวนของโลกรอบด้าน แผนระยะยาวหรือแผนที่ไม่มีความยืดหยุ่นจึงอาจจะถูก Disrupt ได้ตลอดเวลา โลกที่เต็มไปด้วยความกังวล(A-Anxious) จึงนำไปสู่ความลังเลไม่กล้าตัดสินใจ เมื่อเจอความผิดพลาดในการดำเนินงานบ่อยประสบปัญหาที่ซับซ้อนอาจนำไปสู่สภาวะความสิ้นหวังของบุคลากรและอาจนำองค์กรไปสู่สถานการณ์วิกฤต โลกที่คาดเดายาก(N-Nonlinear) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นเส้นตรง ไม่สามารถคาดเดาแนวโน้มได้ อาจนำไปสู่ปัญหาที่ใหญ่เกินคาดเดา และ โลกที่เข้าใจยาก(I-Incomprehensible) การคาดการณ์อย่างทะลุปรุโปร่งหรือการวางแผนควบคุมให้สิ่ง ต่าง ๆ เกิดขึ้นตามต้องการอาจจะทำได้ยากเพราะมีความผันผวน พลิกผันอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างความสมดุลของสองด้าน คือ ความสมดุลด้านทิศทางองค์กรระหว่าง Growth (การเติบโต) และStability (ความมีเสถียรภาพ) เพื่อให้้องค์กรสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาวความสมดุลด้านคน ระหว่าง Productivity (ผลผลิต) และ Engagement (คน) เพื่อให้สามารถบริหารจัดการบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญดังนั้นผู้นำทางการศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ และ

คุณลักษณะต่างๆที่จะนำพาให้หน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษามุ่งไปสู่ความสำเร็จ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างมีคุณภาพ (อนิรุทธิ์ ตูลสุข, 2566)

ดังนั้น บทบาทของผู้ที่มีความสำคัญมากในยุค BANI WORLD ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ผู้นำที่เข้ากันได้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะของนักเรียนในยุคที่ท้าทายนี้ได้ดียิ่งขึ้น การเรียนรู้และปรับตัวตามสภาวะในยุค BANI WORLD เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างผู้เรียนที่มีความพร้อมในการเผชิญกับอนาคตที่ไม่แน่นอนและเต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงและความคล่องตัวในการรับมือกับมัน การจะฝ่าฟันวิกฤตจำเป็นต้องเรียนรู้แนวทางใหม่ๆ เพื่อใช้รับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หลักคิดที่สามารถนำไปปรับใช้เพื่ออยู่กับโลกที่ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกมุ่งมั่นพัฒนาตนเองในการจัดการศึกษาคาทอลิกอย่างมีคุณภาพในบริบทสังคมใหม่ ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD จำเป็นต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

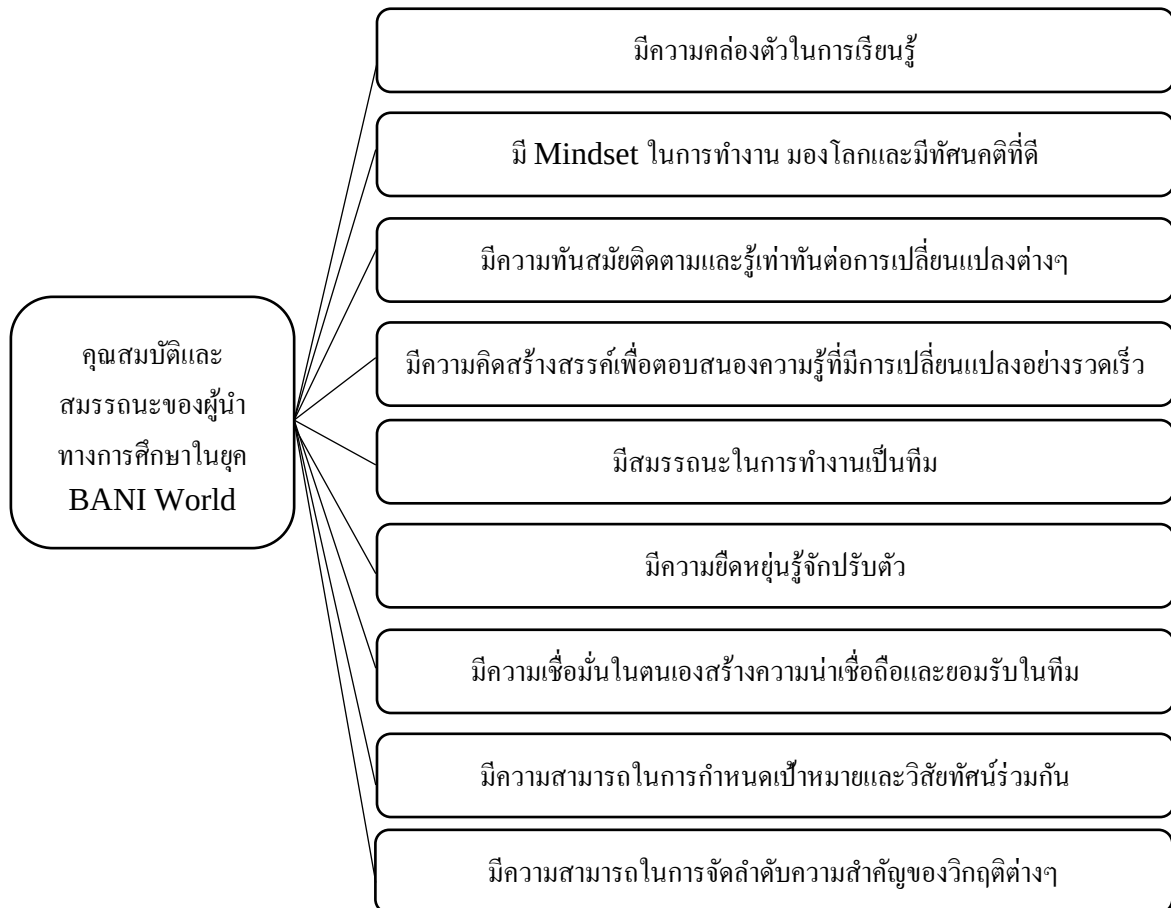
1.มีความคล่องตัว (Agility) ภาวะผู้นำต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดาไม่ได้ของสภาพแวดล้อม และต้องสามารถคิดนอกกรอบและสร้างสรรค์แนวทางใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

2.มีความยืดหยุ่น (Resilience) ภาวะผู้นำต้องสามารถรับมือกับความท้าทายและความเครียดที่เกิดขึ้นได้อย่างเข้มแข็ง และสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว

3.มีความร่วมมือ (Collaboration) ภาวะผู้นำต้องสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และนำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน

4.มีความมุ่งมั่น (Commitment) ภาวะผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นในการนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ และสามารถสร้างความศรัทธาและแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่นได้

นอกจากนี้ ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD ยังต้องยึดมั่นในคุณค่าและหลักการของคริสตศาสนา ซึ่งได้แก่ ความรัก (Love) ภาวะผู้นำต้องรักและใส่ใจนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และพร้อมที่จะช่วยเหลือนักเรียนทุกคนให้เติบโตและบรรลุศักยภาพสูงสุด ความยุติธรรม (Justice) ภาวะผู้นำต้องให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สันติภาพ (Peace) ภาวะผู้นำต้องสร้างสันติสุขและความเข้าใจในโรงเรียน และพร้อมที่จะแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำพาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จในยุคที่มีความท้าทายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยภาวะผู้นำจะต้องมีความคล่องตัว ยืดหยุ่น ร่วมมือ และมุ่งมั่น ควบคู่ไปกับการรักษาคุณค่าและหลักการของคริสตศาสนา

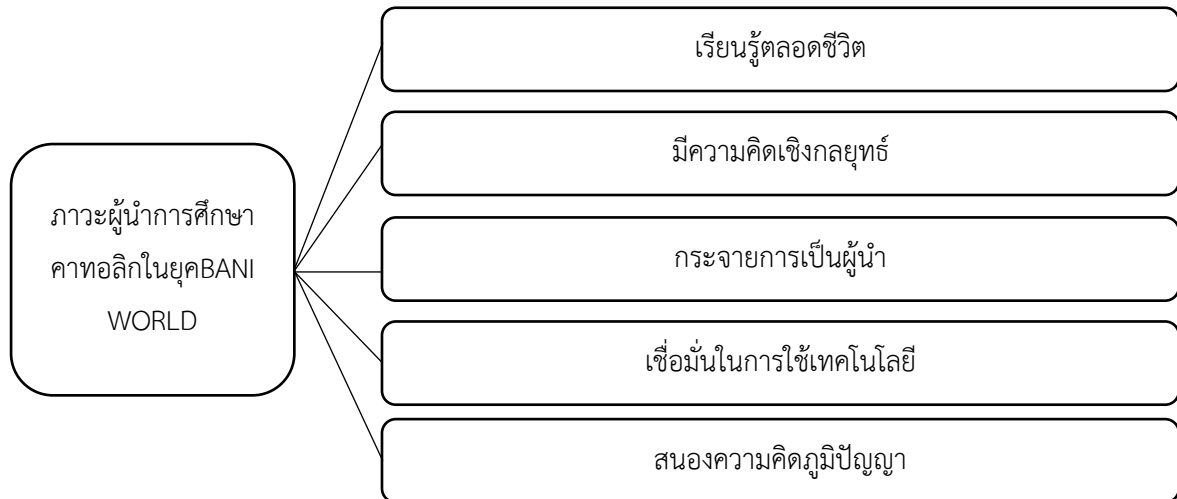
ภาพที่ 1 คุณสมบัติและสมรรถนะของผู้นำทางการศึกษาในยุค BANI WORLD

ภาวะผู้นำการศึกษาศตวรรษที่ 21 BANI WORLD

ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผู้ที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้เร็วย่อมมีความได้เปรียบ ดังนั้น ผู้นำทางการศึกษาซึ่งในบริบทของสภาพการศึกษาไทยก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มินักการศึกษาได้กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเป็นผู้นำทางการศึกษาในยุคใหม่ที่ดี คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็น 1) ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเปิดกว้างต่อการเรียนรู้ เตรียมพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลง และเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ 2) มีความคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นแนวคิดแบบอนาคตที่มีความเป็นไปได้และพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในยุคปัจจุบันเพื่อการแก้ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยใช้นโยบาย ระบบ และแนวทางปฏิบัติแบบเดิม 3) กระจายความเป็นผู้นำ

จะทำให้ความเชี่ยวชาญและความรู้สามารถกระจายไปทั่วทุกกลุ่มคน การแบ่งปันความเชี่ยวชาญและความรู้จะช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ที่แตกต่าง นำไปสู่การพัฒนาและช่วยสนับสนุนเพื่อแก้ปัญหาที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ 4) ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และกล้าที่จะทดลอง ส่งเสริมและเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยี และคิดค้นนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการบริการใหม่ ๆ และ 5) สนองความคิดภูมิปัญญา ต้องระวังอย่าเพิกเฉยต่อความคิดแบบเดิม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ควรเรียนรู้ เชื่อมต่อ และสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจกับผู้ที่มีความคิดและยึดถือวิธีทำแบบเก่า เพราะยังต้องใช้เวลาในการแบ่งปันการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน (Youngs, 2020) นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ และเป็นจุดเชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังที่ ปณตนนท์ เถียรประภากุล (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน มีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงนโยบาย สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น ผู้นำการศึกษาคาทอลิกยุคBANI WORLD จะต้องมีการตระหนักรู้ในตนเองและการสะท้อนตัวตนสามารถช่วยให้เข้าใจ ลำดับความสำคัญได้ดีขึ้นซึ่งจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการทำงาน สามารถเลือกใช้ประโยชน์จากจุดแข็ง จุดอ่อน มอบหมายงานที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ขององค์กร พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่และพัฒนาตัวเองได้ตลอดเวลาเมื่อเจออุปสรรคต่างๆ มีกรอบความคิดแบบเติบโต มีภาวะผู้นำตนเอง รู้จักบทบาทตนเองในองค์กร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน มีทักษะการปรับตัวและทักษะความยืดหยุ่น มองหาโอกาสอยู่เสมอ มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ จะช่วยให้องค์กรนั้นผ่านวิกฤตไปได้ มีทักษะการจัดการความเครียด และการดูแลตัวเอง มีทักษะที่สามารถช่วยผลักดันทีมไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี รู้จักการบริหารเวลา และจัดการพลังในตัวเองได้ มีทักษะการสื่อสาร และการฟังอย่างตั้งใจเพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและทำให้ทีมรู้สึกว่าเขามีความสำคัญ ลดการสื่อสารที่ผิดพลาด ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งและสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนกัน มีทักษะในการจัดการความขัดแย้งและแก้ปัญหา สามารถนำทีมให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างเต็มตามศักยภาพ ส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ภาพที่ 2 ภาวะผู้นำการศึกษาคาทอลิกในยุค BANI WORLD

บทสรุป

ภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership) ในยุค BANI World นั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้แนวทางใหม่ในการรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หลักคิดที่จะนำไปปรับใช้เพื่ออยู่กับโลกที่เปราะบาง(B)อยู่ตลอดเวลา คือการสร้างโครงสร้างการทำงานให้แข็งแกร่งและมีทักษะการกลับสู่ความปกติ เมื่อล้มเหลว(capacity and resilience) เช่น การกระจายอำนาจในโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง สำหรับการรับมือกับความกังวล(A) มีความเข้าใจ เข้าใจและมีสติเมื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์(empathy and mindfulness) ผู้บริหาร ส่งเสริมการดูแลสภาพจิตใจของครู นักเรียน และบุคลากรให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ จนสามารถคลายความกังวลลงไปได้ การคาดเดาไม่ได้(N) ผู้บริหารต้องประเมินบริบทพร้อมปรับตัว (context and adaptability) ให้สามารถก้าวผ่านและเดินทางต่อไปให้ได้ สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการประเมินบริบท คือ การรับฟังเสียงของผู้ปฏิบัติงาน ผ่านกิจกรรม PLC และ ความท้าทายสุดท้ายคือ ความเข้าใจยาก (I) ของสถานการณ์โลกจำเป็นต้องใช้ความโปร่งใสในการดำเนินงานและการใช้สัญชาตญาณ (transparency and intuition) ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ แนวทางที่จะทำให้เกิดการเสนอทางออกหลากหลายและการตัดสินใจแก้ปัญหาพร้อม คือ การแบ่งปันข้อมูลอย่างโปร่งใส ให้กับทีมผู้ปฏิบัติงานจะช่วยให้เพิ่มความมั่นใจในการดำเนินงานท่ามกลางความโกลาหลของโลกที่เราไม่สามารถควบคุมและเข้าใจได้ การเตรียมพร้อมและทักษะการปรับตัวเป็นสิ่งสำคัญที่สุดไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนอย่างไร ผู้บริหารรวมถึงบุคลากรที่มีความสนใจที่จะเรียนรู้ทักษะการปรับตัวของผู้นำแห่งอนาคต โดยการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ และผลักดันไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- กัญชพร ศรมณี. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อประสิทธิผลขององค์การยุคการเปลี่ยนแปลง.
วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 19(1), 85-86
- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2565). ลาก่อน VUCA มาแล้ว BANI : ชวน ผอ. ปรับตัวและโรงเรียนให้ทันการ
เปลี่ยนแปลง. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 30 ตุลาคม 2566). จาก <https://www.educathai.com>
- เจริญ ภูวิจิตร. (2565). ภาวะผู้นำทางการศึกษาโลกยุคผันผวน. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 30 ตุลาคม 2566).
จาก <http://www.nidtep.go.th>
- ไทยโพสต์. (2565). ปลัด ศธ.ชี้โลกเข้าสู่ยุค BANI World รวมความปั่นป่วนไว้มทั้งหมด กระทบการศึกษา
โดยตรงมอบนโยบายรับมือยุคเรียนรู้ถดถอย. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 30 ตุลาคม 2566). จาก
<https://www.thaipost.net>
- ปณตนนท์ เถียรประภากุล. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0. *Veridian E-Journal*, 11(2), 1994-2013.
- ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. (2563). (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 15 มกราคม 2567) จาก
<http://conference.edu.ksu.ac.th>
- ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2560). แผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
ปี พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.
- พระมหาอำพล ชัยสารีและคณะ. (2565). ภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับความเชื่อมั่นใน
ตนเอง. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 30 ตุลาคม 2566). จาก <https://so06.tci-thaijo.org>
- วิศิษฐ์ ศรีวัชรรัตน์. (2553). เพื่อกล่อมเกลานักเรียนให้เป็นคนดี เก่ง เป็นสุข และมีชีวิตเพื่อผู้อื่น. ใน
การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย สิงหาคม 2552-กรกฎาคม 2553. กรุงเทพฯ: สมาคมสภา
การศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย).
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2555). ก้าวไปข้างหน้าด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ปี ค.ศ.
2012-2015. กรุงเทพฯ: สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย.
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2556). อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก (ฉบับปรับปรุงค.ศ. 2013).
กรุงเทพฯ: สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย.
- สภาการศึกษาคาทอลิก. (2558). ตลอดกาลนิรันดร์ 350 ปีการศึกษาคาทอลิกไทย. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์
พรินติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2562). การศึกษาคาทอลิกในโลกอนาคต ปี ค.ศ. 2019-2023.
กรุงเทพฯ: สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2553). ภาวะผู้นำให้บริการ แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัย.
ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.

- อนิรุทธิ์ ตูลสุข. (2565). *จาก VUCA world สู่ BANI WORLD*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 25 มกราคม 2566).
จาก <https://www.coachforgoal.com>
- Brodie, Victoria Kimball. (2019). *Disrupted Leadership: Strategies and Practices Of Leaders In A VUCA World*. (Online) (Quoted on 30 October 2023). from
<https://www.researchgate.net>
- Catholic Education Council of Thailand. (2014). *Going forward with identity catholic education, an Introduction to catholic education*. Bangkok: Assumption.
- Coopersmith, Kewin. (2022). *Personal Development Planning and Vertical Leadership Development in a VUCA World*. (Online) (Quoted on 30 October 2023). from
<https://scholar.valpo.edu>
- Fiedler, F. E. (1967). *A theory of leadership effectiveness*. New York: McGraw-Hill.
- Latif, Suzana Abd & Ahmad, Mohd Amir Shaukhi. (2020). *Learning Agility Among Educational Leaders: A VUCA-Ready Leadership Competency?*. (Online) (Quoted on 30 October 2023). from <https://www.researchgate.net>
- Nurbantoro, E. (2021). Strategic leadership in the VUCA era: Challenges facing COVID-19. *Academia Letters*, 2570.
- Parekh, Milonee. (2022). *Business Acumen: A much-needed Skill in the BANI world*. (Online) (Quoted on 30 October 2023). from <https://knolskape.com>
- Youngs, H. (2020). *6 things education administrators in the digital age should have and applied*. (Online) (Quoted on 30 October 2023). <https://today.line.me/th/v2/article/o7lyRP>

การพัฒนาสมรรถนะครูไทยยุคปกติใหม่ตามแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน*

ศกุนตลา พร้อมมูล^{1*} บรรจบ บุญจันทร์² อริสา นพคุณ³

¹หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*Corresponding author e-mail: dsinelife@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการการพัฒนาสมรรถนะครูไทยยุคปกติใหม่ตามแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน หากต้องการให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนแล้ว ครูนั้นจำเป็นต้องเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้เข้าใจ ตระหนักรู้ และมีสมรรถนะด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนเช่นกัน องค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนมี 5 ส่วน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ (สภาพทรัพยากร) ด้านระบบชีวภาพ และด้านคุณภาพชีวิต ครูยุคปกติใหม่ควรมีสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทักษะการสอนที่หลากหลาย ความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

คำสำคัญ: สมรรถนะครูไทย; ยุคปกติใหม่; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

*Received: 25 February 2024, Revised: 22 March 2024, Accepted: 23 March 2024

Developing the Competency of Thai Teachers in the New Normal Era according to the Concept of Sustainable Development

Skuntala Prommool¹ Banjob Boonchan² Arisa Nopakun³

¹Doctor of Education Program in Educational Administration
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²⁻³Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: dsinelife@gmail.com

ABSTRACT

This academic article aims to study concepts, theories, and principles regarding the development of Thai teacher competencies in the new normal era according to the concept of sustainable development. If we want learners to have competency in sustainable development, teachers are an important person who must be developed to understand, be aware of, and have competency in sustainable development as well. The elements of sustainable development consist of 5 important parts: economic, social, environmental and ecological (resource conditions), biological systems, and quality of life. Teachers in the new normal should have key competencies including an understanding of sustainable development, a variety of teaching skills, responsibility for organizing learning, creating a creative learning environment, promoting critical thinking, and promoting collaboration.

Keywords: Thai Teacher Competency; New Normal Era; Sustainable Development

บทนำ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นกระบวนการหรือแนวทางที่เน้นไปที่การเติบโตและการปรับปรุงที่มีความยั่งยืนในระยะยาว ไม่เน้นเพียงผลลัพธ์ทันทีเท่านั้น แต่เป็นการพัฒนาที่เป็นระบบสนับสนุนการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนขององค์กรหรือสังคม โดยไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมหรือสังคมเสื่อมโทรม (มานะ สินธุวงษานนท์, ญัฐยา บุญกองแสน และกชกร หวังเดิมกลาง, 2566) การพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่มีผลกระทบที่เสียหายต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว มีการพิจารณาถึงความเป็นธรรมและความเท่าเทียมในสังคม เพื่อให้มั่นใจว่าผลประโยชน์จากการพัฒนาถูกแจกจ่ายอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคนในสังคม ให้โอกาสแก่ทุกคนในสังคมในการมีชีวิตที่มั่นคงและมีความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจ โดยไม่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีผลกระทบที่เสียหายต่อมนุษยชาติหรือสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างยั่งยืนมักมีการวางแผน การประเมินผล ระบุวิธีการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาว เพื่อให้การพัฒนามีประโยชน์ต่อระบบอื่น ๆ อีกด้วย เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมักมีลักษณะที่หลากหลายและกว้างขวาง เน้นไปที่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์และยั่งยืนต่อการเจริญเติบโตของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างรวดเร็ว

การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและมีความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างของวิธีการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืน การศึกษาเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนในแง่ต่าง ๆ เช่น การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจ เป็นต้น การสนับสนุนการศึกษาทางสิ่งแวดล้อม การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การเสริมสร้างการใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างการผลิตแบบยั่งยืน การเรียนรู้เรื่องความเท่าเทียม การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสร้างสังคมที่เป็นอิสระและเท่าเทียม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา การงาน และโอกาสต่าง ๆ การสนับสนุนการศึกษาทางวัฒนธรรม การเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเข้าใจและเคารพถึงความแตกต่างของบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การสนับสนุนการศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง การศึกษาที่ส่งเสริมการกระทำในการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การสนับสนุนโครงการเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะการแก้ไขปัญหา การสนับสนุนโครงการสร้างและส่งเสริมสังคมที่ยั่งยืน การศึกษาเชิงประสบการณ์ การให้โอกาสในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง เช่น การทำงานร่วมกับองค์กรที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน การเข้าร่วมกิจกรรมสังคมที่สนับสนุนความยั่งยืน เป็นต้น การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความยั่งยืนและเป็นอิสระทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว (กาญจนา เกรียงสี, 2559) ซึ่งบทความวิชาการนี้ จะนำเสนอแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครู สมรรถนะเพื่อความยั่งยืน การพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามลำดับ

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่เน้นให้มนุษย์คำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติบนโลก และให้มีการดำเนินการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนทั้งในยุคปัจจุบันและยุคต่อ ๆ ไปอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจน จึงจะนำเสนอในแง่มุมของความหมาย เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และองค์ประกอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความหมาย

เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Summit) เพื่อรับรองวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งในวาระดังกล่าวมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) หรือเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Global Goals for Sustainable Development) จำนวน 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ (United Nations, 2015) เพื่อใช้เป็นแผนที่นำทางการพัฒนาในอีก 15 ปีข้างหน้า ในที่ประชุมสหประชาชาติมีความเห็นตรงกันว่า การจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำเป็นจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยการส่งเสริมและเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน โดยเรียกปัจจัยที่สำคัญเหล่านี้ว่า “5 P’s” อันประกอบด้วย (1) People ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของคนให้มีความเท่าเทียมกัน (2) Planet ด้วยการปกป้องโลกของเราจากการเสื่อมสลาย (3) Prosperity ด้วยการสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีให้มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ (4) Peace ด้วยการส่งเสริมให้เกิดสันติภาพที่ปราศจากความกลัวและความรุนแรง และ (5) Partnership ด้วยการสร้างความเป็นหุ้นส่วนแห่งการพัฒนาให้เข้มแข็ง และเป็นปึกแผ่น โดยการส่งเสริมให้ทุกประเทศและประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการบริหารจัดการและการกำหนดกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยไม่มีการทำลายความคงอยู่ของระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถอนุรักษ์การดำรงอยู่แบบสมดุล เพื่อประชากรรุ่นต่อ ๆ ไป (จิรศักดิ์ สุรงค์พิพพรรณ, 2554) เช่นเดียวกับข้อมูลจากยูเนสโก (UNESCO, 2015) และพลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2555) ที่เห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั่วโลกได้ตระหนักร่วมกันว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พัฒนาการทางเศรษฐกิจของโลกที่เติบโตอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 กำลังสร้างภาระอย่างใหญ่หลวงให้แก่สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรของโลกทางออกเดียวที่จะสร้างหลักประกันถึงอนาคตที่ยั่งยืนให้แก่รุ่นต่อไปของเราได้ คือ ปลูกฝังให้ทุกคนได้เรียนรู้และตระหนักถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน

หลักการสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การสร้างสมดุลระหว่าง 3 มิติของการพัฒนา อันได้แก่ 1) มิติการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพกระจายรายได้ให้อื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะคนที่มีรายได้น้อย 2) มิติการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีผลิตภาพสูงขึ้น ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่มีคุณภาพ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 3) มิติการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ระบบนิเวศสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ การปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมในระดับที่ระบบนิเวศสามารถดูดซับและทำลายมลพิษนั้นได้ โดยให้สามารถผลิตมาทดแทนทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไปได้ ทั้งนี้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสังคมที่เป็นสังคมธรรมรัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐานในการผลิตและนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Brundtland, 1987)

การประชุมคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development: WCED) เมื่อปี ค.ศ. 1987 ได้ให้นิยาม การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายความว่า การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง เช่นเดียวกับ Rabie (2016) ที่ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ใช้ทรัพยากรมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในขณะที่ต้องมีการรักษาสภาพแวดล้อม มีทรัพยากรสำหรับคนในรุ่นปัจจุบันและคนในรุ่นต่อไป

นอกจากนี้ ศุภชัยวิจิตรนาคศึกษา พิวจอร์เทสส์ แลป์ (2564) ให้ความหมายว่า ความยั่งยืน หมายถึง ความสามารถในการดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องในมิติต่าง ๆ ของชีวิต ที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและไม่กระทบต่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของทุกสิ่งมีชีวิตในอนาคต ประเด็นด้านความยั่งยืนของประเทศไทยมีหลายมิติที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญ ซึ่งรวมถึงมิติด้านความยั่งยืนของสังคมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและการมีสุขภาวะที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้คนในประเทศไทย อีกทั้งยังช่วยให้ระบบนิเวศเกิดความสมดุลและมีศักยภาพในการเติบโตได้นานตราบเท่าที่ควรจะเป็น

โดยสรุป การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น เป็นกระบวนการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และทรัพยากรบุคคล โดยควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อการพัฒนาทุกด้านมีความสมดุลแล้ว ประเทศก็จะสามารถก้าวหน้าอย่างยั่งยืนได้

2. เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2015) ได้ระบุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่บนปัจจัยพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่

2.1 ศักดิ์ศรี เพื่อยุติความยากจนและต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำ (Dignity: to end poverty and fight inequalities) หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยการแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้จะต้องขจัดปัญหาความยากจนให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2030 นอกจากนั้นยังต้องส่งเสริมสิทธิสตรีและเด็กตลอดจนส่งเสริมโอกาสในการทำงานและการรับฟังความเห็นและเน้นการมีส่วนร่วมจากคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง เด็ก วัยรุ่น ผู้สูงอายุ ชนกลุ่มน้อย หรือผู้ลี้ภัย และผู้พลัดถิ่นจากเหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศ

2.2 คน เพื่อให้ทุกคนมีสุขภาพดี มีการศึกษาและเข้าถึงสตรีและเด็ก (People: to ensure healthy lives, knowledge and the inclusion of women and children) หมายถึง การพัฒนาโดยมีคนเป็นศูนย์กลาง เน้นการมีสุขภาพอนามัยที่ดีและการมีโอกาสด้านการศึกษา ไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรีและเด็ก โดยที่ผ่านมามีเห็นว่าเด็กและสตรีจำนวนมากยังไม่ได้ประโยชน์จากแผนการพัฒนาแห่งชาติของประเทศไทย เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ควรเน้นถึงการเข้าถึงบริการสาธารณะของสตรีและเด็กโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ รวมถึงบริการด้านการเงินและการมีสิทธิในการถือครองที่ดิน การพัฒนาควรมีรากฐานจากการเคารพสิทธิมนุษยชน การยุติความรุนแรงทางเพศ หรือการแสวงหาผลประโยชน์จากแรงงานเด็กและสตรี และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ควรมีการกำหนดมาตรฐานด้านการเข้าถึงบริการทางสุขภาพและการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง

2.3 ความมั่งคั่ง เพื่อการเจริญเติบโตที่เข้มแข็ง มีเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและเปลี่ยนแปลง (Prosperity: to grow a strong, inclusive and transformative economy) หมายถึง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ให้ประโยชน์ต่อคนทุกกลุ่ม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้วัดจาก GDP เพียงอย่างเดียว ควรหมายถึงความเป็นอยู่ที่ดีของคนทุกกลุ่ม ความเจริญทางเศรษฐกิจควรหมายถึงการที่คนทุกคนมีโอกาสในการจ้างงานและสามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม นอกจากนี้กิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะโดยภาคเอกชนหรือรัฐบาลจะต้องคำนึงถึงการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.4 โลก เพื่อปกป้องระบบนิเวศสำหรับทุกสังคมและเด็กของเรา (Planet: to protect our ecosystems for all societies and our children) หมายถึง การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องร่วมกันหาทางออกต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างยั่งยืน การรักษาพันธุ์สัตว์ป่า การไม่ตัดไม้ทำลายป่า และหาทางป้องกัน และรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติ นอกจากนี้ กิจกรรมทางการเกษตรและการประมงจะต้องคำนึงถึงความยั่งยืน กิจกรรมทางอุตสาหกรรมจะต้องไม่เป็นภาระแก่สิ่งแวดล้อม

2.5 ความยุติธรรม เพื่อส่งเสริมสังคมให้มั่นคงปลอดภัยและมีสันติภาพ และมีสถาบันที่เข้มแข็ง (Justice: to promote safe and peaceful societies and institutions) หมายถึง การเคารพในหลักนิติธรรม และการมีกระบวนการยุติธรรมที่เคารพสิทธิและยึดมั่นในผลประโยชน์ของคนทุกกลุ่ม โดยการปฏิบัติงานภาครัฐและกระบวนการทางกฎหมายจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมของคนทุก

กลุ่ม กฎหมายและกระบวนการทางกฎหมายจะต้องการพินหลักสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน บุคคลจะต้องมีความเป็นอยู่ที่ปลอดภัยปราศจากความหวาดระแวง

2.6 ความเป็นหุ้นส่วน เพื่อเร่งให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของโลกในการร่วมกันพัฒนาอย่างยั่งยืน (Partnership: to catalyze global solidarity for sustainable development) หมายถึง การเสริมสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา การพัฒนาอย่างยั่งยืนนี้จะต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน ผ่านทางการค้า การลงทุน การเก็บภาษี และเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นระหว่างประเทศพัฒนา กับประเทศกำลังพัฒนา หรือระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาด้วยกัน

3. องค์ประกอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Barbier and Burgess (2017) ได้อธิบายว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาที่มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ระบบเศรษฐกิจ (Economic System) ระบบสังคม (Social System) และระบบชีวภาพ (Biological System) โดยเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะต้องครอบคลุมเป้าหมายนี้ให้มากที่สุด ซึ่ง Brundtland (1987) ได้แบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ 1) มิติคุณภาพชีวิต เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต 2) มิติสภาวะแวดล้อมและระบบนิเวศ ให้สามารถอยู่ได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่สะอาด และสุขอนามัยที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต 3) มิติสภาพทรัพยากร เพื่อให้มีทรัพยากรคงเหลือไว้ให้คนรุ่นหลังใช้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) กำหนดองค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มิติเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาอย่างมีเสถียรภาพ และการกระจายความมั่งคั่ง
2. มิติสังคม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพและการปรับตัวบนฐานความรู้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และความมั่นคงในการดำรงชีวิต การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรม ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วม
3. มิติสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสงวนรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี การมีส่วนร่วม และการกระจายการใช้ทรัพยากร

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบหลักของการพัฒนาอย่างยั่งยืน จะประกอบด้วย 5 ส่วนสำคัญคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ (สภาพทรัพยากร) ด้านระบบชีวภาพ และด้านคุณภาพชีวิต ซึ่งสามารถนำหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปใช้กับการพัฒนาได้ทุกประเภท โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะครู

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครู

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยถ่ายทอดผ่านทางกระบวนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการอบรมสั่งสอน ครูจึงมีความ

เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้เรียน ดังนั้นคุณภาพของครูจึงมีความสำคัญ ครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะของการเป็นครูมืออาชีพอยู่เสมอ เพื่อที่จะปรับตัวให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก อันนำไปสู่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียน

1. ความหมาย

สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรโดยเป็นผลมาจากการมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553) เช่นเดียวกันกับ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2556) ที่ได้กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ลักษณะทักษะเด่นของกลุ่มงานที่ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันระหว่างตำแหน่งงานหลักกับการปฏิบัติงานโดยตรง นอกจากนี้ McClelland (1973) และ Spencer and Spencer (1993) ให้ความหมายที่สอดคล้องกันของสมรรถนะว่าเป็นลักษณะที่อยู่ภายในของบุคคลที่สามารถผลักดันให้บุคคลนั้น ๆ สามารถปฏิบัติงานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างยอดเยี่ยมและมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ วนิดา ภูขำนิ (2564) ให้ความหมาย สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่อยู่ภายในตัวของบุคคลและแสดงออกมาโดยการปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายโดยมีผลงานการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยมและโดดเด่นทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรม นอกจากนี้ อริสา นพคุณ (2560) ยังให้ความหมายสมรรถนะหรือขีดความสามารถ คือ คุณลักษณะด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัยส่วนบุคคลที่แต่ละคนมี โดยแสดงออกเป็นวิธีคิดและพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลนั้น ๆ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของงานตามมาตรฐานหรือสูงกว่ามาตรฐานที่องค์กรตั้งเป้าหมายไว้

2. องค์ประกอบของสมรรถนะครู

ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งเป็นทฤษฎีที่ McClelland (1980) เป็นผู้คิดค้น ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบบุคลิกภาพของคณกับภูเขาน้ำแข็ง เพื่อบ่งชี้ถึงสมรรถนะของแต่ละบุคคลในการปฏิบัติงานในองค์กร เปรียบคณกับภูเขาน้ำแข็งนั่นเอง โดยในส่วนที่อยู่เหนือผิวน้ำนั้นเป็นส่วนที่สังเกตและวัดได้ง่าย และส่วนที่อยู่ใต้น้ำซึ่งเป็นส่วนที่มีมากกว่า จะทำการสังเกตและวัดได้ยากกว่า McClelland (1980) ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน โดยได้อธิบาย และให้ความหมายของแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้

2.1 ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องเป็นสาระสำคัญสำหรับวิชาชีพ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น

2.2 ทักษะ (Skills) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

2.4 บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

2.5 แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะ คือ ความสามารถที่มีอยู่ในตัวครู โดยจะปรากฏออกมาในด้านของความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ โดยสมรรถนะของครูสามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนได้เห็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป องค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล และแรงจูงใจ/เจตคติ ประเด็นสำคัญคือ การพัฒนาสมรรถนะเพื่อความอย่งยั่งยืนมีขอบเขตในด้านใดบ้าง

สมรรถนะเพื่อความยั่งยืน

สมรรถนะในความหมายของการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะที่บุคคลต้องการสำหรับการดำเนินการและการจัดระเบียบตนเองในบริบทและสถานการณ์ที่ซับซ้อนต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงองค์ประกอบทางความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) อารมณ์ ความคิด (Affective) และแรงบันดาลใจ (Motivation) ด้วยเหตุนี้สมรรถนะจึงมีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ (Knowledge) ความสามารถและทักษะ (Capacities and Skills) แรงจูงใจและอารมณ์ (Motives and Affective Dispositions) สมรรถนะไม่สามารถสอนได้ แต่ต้องได้รับการพัฒนาโดยผู้เรียน ประสบการณ์และการไตร่ตรอง (Ofei-Manu & Didham, 2014; Alberta Government, 2016; Mochizuki, & Vickers, 2017)

ราชบัณฑิตยสภา สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง (2562) ให้ความหมาย สมรรถนะ หมายถึง หัวใจของความฉลาดรู้ (Literacy) ความรู้แม้มีมากมายเพียงใด แต่หากไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตก็อาจไม่ช่วยให้เกิดความฉลาดรู้หรือความเจริญได้เท่าใดนัก หรือสมรรถนะเป็นความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมและการกระทำในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมี ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งต้องสามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะเพื่อความยั่งยืนมีความครอบคลุมดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking Competency) หมายถึง สามารถรับรู้และเข้าใจความสัมพันธ์ สามารถวิเคราะห์ระบบที่ซับซ้อน สามารถคิดถึงวิธีการที่ระบบฝังตัวภายในขอบเขตและมิติที่แตกต่างกัน และสามารถจัดการกับความไม่แน่นอนได้

2. สมรรถนะการคาดการณ์ (Anticipatory Competency) หมายถึง สามารถทำความเข้าใจและประเมินอนาคตที่หลากหลาย ความเป็นไปได้ ความน่าจะเป็น และความต้องการ สามารถสร้างวิสัยทัศน์ของตนเองสำหรับอนาคต สามารถใช้หลักการป้องกันไว้ก่อนสามารถประเมินผลที่ตามมาของการกระทำ และสามารถจัดการกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลง

3. สมรรถนะเชิงบรรทัดฐาน (Normative Competency) หมายถึง สามารถเข้าใจและไตร่ตรองถึงบรรทัดฐานและค่านิยมที่รองรับการกระทำของคน ๆ หนึ่ง และสามารถเจรจาต่อรองบนค่านิยมหลักการ จุดมุ่งหมายและค่าเป้าหมายของความยั่งยืนในบริบทที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

4. สมรรถนะเชิงกลยุทธ์ (Strategic Competency) หมายถึง สามารถพัฒนาร่วมกันและทำให้วิธีปฏิบัติสู่นวัตกรรมเป็นผล ซึ่งจะช่วยให้เกิดความยั่งยืนได้มากขึ้นในระดับท้องถิ่นและภายนอก

5. สมรรถนะการทำงานร่วมกัน (Collaboration Competency) หมายถึง สามารถเรียนรู้จากผู้อื่นสามารถทำความเข้าใจและเคารพความต้องการ มุมมองและการกระทำของผู้อื่น (เอาใจใส่) สามารถทำความเข้าใจ ผูกพันและอ่อนไหวต่อผู้อื่น (ความเป็นผู้นำที่เอาใจใส่) สามารถจัดการกับความขัดแย้งในกลุ่ม และสามารถอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาอย่างร่วมมือและมีส่วนร่วม

6. สมรรถนะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Competency) หมายถึง สามารถตั้งคำถามต่อบรรทัดฐาน การปฏิบัติและทางเลือกต่าง ๆ สามารถสะท้อนค่านิยม การรับรู้และการกระทำของตนเอง และสามารถให้ความเห็นในการอภิปรายด้านความยั่งยืน

7. สมรรถนะการรู้จักตนเอง (Self-awareness Competency) หมายถึง สามารถในการสะท้อนบทบาทของตนเองในชุมชนท้องถิ่นและสังคม (ระดับโลก) สามารถประเมินและกระตุ้นการกระทำของตนเองอย่าง และสามารถจัดการกับความรู้สึกและความปรารถนาของตนเอง

8. สมรรถนะการแก้ปัญหาแบบบูรณาการ (Integrated Problem-solving Competency) หมายถึง สามารถที่จะประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดการแก้ปัญหาที่แตกต่างกับปัญหาการพัฒนาอย่างยั่งยืนและพัฒนาตัวเลือกวิธีการแก้ปัญหาแบบครอบคลุมและเป็นธรรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการบูรณาการสมรรถนะหลักข้างต้นทั้งหมด

Ofei-Manu and Didham (2014) ศึกษาพบว่าองค์ประกอบสมรรถนะด้านความยั่งยืนของสถาบันยุทธศาสตร์สิ่งแวดล้อมโลก (The Institute for Global Environmental Strategies: IGES) แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจด้านความยั่งยืน 2) ทักษะ หมายถึง ทักษะและความสามารถด้านความยั่งยืน และ 3) ค่านิยม หมายถึง ค่านิยมและทัศนคติด้านความยั่งยืนหมายถึง ทักษะ และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป สมรรถนะเพื่อความยั่งยืนเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่บุคคลต้องการสำหรับการดำเนินการและการจัดระเบียบตนเองในบริบทและสถานการณ์ที่ซับซ้อนต่าง ๆ นับเป็นหัวใจของความฉลาดรู้ของบุคคลในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิต สมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ สมรรถนะการคิดเชิงระบบ สมรรถนะการคาดการณ์ สมรรถนะเชิงบรรทัดฐาน สมรรถนะเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะการทำงานร่วมกัน สมรรถนะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สมรรถนะการรู้จักตนเอง สมรรถนะการแก้ปัญหาแบบบูรณาการ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูควรมีสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทักษะการสอนที่หลากหลาย ความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่

ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และค่านิยม กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะครู เพราะสมรรถนะครูทำให้การวางแผนอัตรากำลังการสรรหาและคัดเลือก การอบรมพัฒนา การประเมินผลงาน การเลื่อนตำแหน่ง การให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและบรรลุเป้าหมายขององค์กร (ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี และจินตกานต์ สุธรรมดี, 2560) ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษาหลายแห่งจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครู และได้กำหนดสมรรถนะครูขึ้น แต่การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็ยังเกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่ง อริสา นพคุณ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา พบว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครู ได้แก่ 1) ครูควรศึกษาด้วยตนเอง 2) ครูควรปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนที่เป็นจุดเน้นของหลักสูตร 3) ครูควรศึกษาลักษณะของการวัดและการประเมินผล การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ 4) ครูควรศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ครูควรศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียน 6) ครูควรเข้ารับการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ชนกฤต อึ้งน้อย (2563) ได้ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูในศตวรรษที่ 21 มี 15 สมรรถนะ จำแนกเป็น 3 กลุ่มสมรรถนะ คือ 1) กลุ่มสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะการทำงานเป็นทีม สมรรถนะการพัฒนาตนเอง และสมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน สมรรถนะด้านภาวะผู้นำครู และสมรรถนะการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) กลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ ดังนี้ สมรรถนะด้านความฉลาดทางอารมณ์ สมรรถนะด้านความฉลาดทางสังคม สมรรถนะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะด้านสื่อและเทคโนโลยี สมรรถนะด้านการคิดแบบมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา สมรรถนะด้านความคิดสร้างสรรค์ และสมรรถนะด้านความรู้ โดยที่รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถดำเนินการโดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับองค์กร ระดับกลุ่ม และระดับบุคคล โดยมีกระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) ประเมินความต้องการจำเป็น 2) วัตถุประสงค์การพัฒนา 3) วิธีการพัฒนา 4) แนวทางการดำเนินการพัฒนา และ 5) ประเมินผลการพัฒนา ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเห็นว่า ในการนำ

รูปแบบไปใช้มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) อีกด้วย

ธกร พดุมิพันธุ์ และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งพบว่าเป็นแบบพหุแนวทาง 21 แนวทาง คือ 1) การส่งเสริมนโยบายรัฐ 2) การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรม 3) การปราบปรามการทุจริตและการจัดระบบอุปถัมภ์ 4) การจัดตั้งศูนย์สารสนเทศสมรรถนะครูแห่งชาติ 5) การจัดตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานพัฒนาสมรรถนะครูแบบมีส่วนร่วมระดับชาติ และระดับภูมิภาค 6) การพัฒนาและยกระดับการบริหารงานบุคคลโดยใช้ฐานสมรรถนะ 7) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน/ภาคประชาสังคมที่มีศักยภาพร่วมพัฒนาสมรรถนะครู 8) การยกระดับหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครู 9) การพัฒนาระบบงบประมาณ และสวัสดิการ 10) การพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคลด้วยตนเอง 11) การสร้างแรงบันดาลใจและติดอาวุธทางปัญญาเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล 12) การส่งเสริมและพัฒนาครูที่มีความพร้อมสูงสู่การเป็นครูอัตลักษณ์ 13) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสู่การเป็นผู้นำการพัฒนาสมรรถนะครู 14) การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะครูในระดับภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ 15) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูแบบผสมผสาน 16) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยการเรียนรู้ที่ชาญฉลาดในชีวิต 17) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยการค้นพบและศรัทธาในตน 18) การส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูด้วยเครือข่ายการเรียนรู้จริง และเสมือนจริง 19) การส่งเสริมระบบนิเทศติดตามการพัฒนาสมรรถนะครูแบบครูดูแลครู หรือบุคคลภายนอก 20) การเชื่อมโยงผลการประเมินสมรรถนะครูสู่การพัฒนาสมรรถนะครูอย่างเป็นรูปธรรม และ 21) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลการวัดประเมินสมรรถนะครู ถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ย่อมนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะครูได้ตรงตามที่ยุทธศาสตร์ชาติแน่นอน

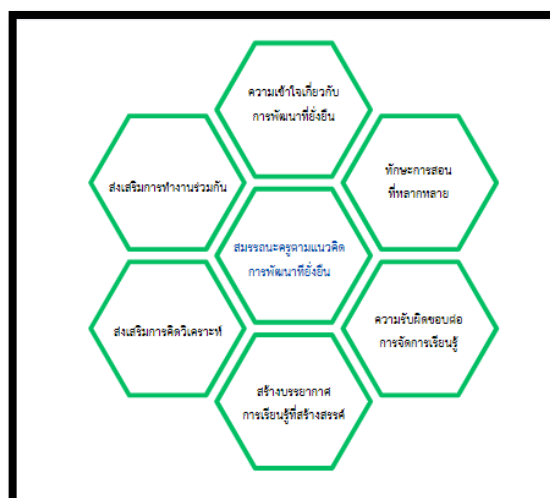
กล่าวโดยสรุป การพัฒนาสมรรถนะครูตามแนวคิดการพัฒนายังยืนสอดคล้องกับจุดเน้นของยุทธศาสตร์ชาติ ที่ได้กำหนดสมรรถนะครูขึ้นเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร ความเข้าใจลักษณะของการวัดและการประเมินผล แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ตามพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงกลุ่มสมรรถนะหลัก กลุ่มสมรรถนะประจำสายงาน และกลุ่มสมรรถนะส่วนบุคคล ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) เป็นแบบพหุแนวทาง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพครูมีสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทักษะการสอนที่หลากหลาย ความรับผิดชอบต่อจัดการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และส่งเสริมการทำงานร่วมกัน นั่นเอง

บทสรุป

การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น เป็นกระบวนการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และทรัพยากรบุคคล โดยควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ องค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนมี 5 ส่วน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้าน สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ (สภาพทรัพยากร) ด้านระบบชีวภาพ และด้านคุณภาพชีวิต สมรรถนะที่มีอยู่ใน ตัวครูจะปรากฏออกมาในด้านของความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ โดยสมรรถนะของครูสามารถเป็นแบบอย่าง ให้กับผู้เรียนได้เห็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป องค์ประกอบของสมรรถนะมี 5 ส่วน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล และแรงจูงใจ/เจตคติ สมรรถนะเพื่อความ ยั่งยืนเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่บุคคลสามารถจัดระเบียบตนเองให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิต ผู้ประกอบ วิชาชีพครูมีสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทักษะการสอนที่หลากหลาย ความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ การส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ และการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

องค์ความรู้ใหม่

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำเป็นจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ด้วยการเชื่อมโยง “5 P’s” อันประกอบด้วย (1) People (2) Planet (3) Prosperity (4) Peace และ (5) Partnership (United Nation, 2015) ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็งเป็นทฤษฎีที่ McClellan (1980) เป็นผู้คิดค้น ซึ่งเปรียบคนกับภูเขาน้ำแข็งนั่นเอง โดยในส่วนที่อยู่เหนือน้ำนั้นเป็นส่วนที่สังเกตและ วัดได้ง่าย และส่วนที่อยู่ใต้น้ำซึ่งเป็นส่วนที่มีมากกว่า จะทำการสังเกตและวัดได้ยากกว่า สมรรถนะครูตาม แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จะประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทักษะการสอนที่ หลากหลาย ความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ การส่งเสริม การคิดวิเคราะห์ และการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงการพัฒนาสมรรถนะครูไทยยุคปกติใหม่ตามแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เจริญชัย. (2559). การศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(2), 13-18.
- จิรศักดิ์ สุรงค์พิพรรณ. (2554). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ทริบเพิล เอ็ดดูเคชั่น.
- ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี และจินตกานต์สุธรรมดี. (2560). การประยุกต์ใช้สมรรถนะเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(1), 262-269.
- ฐกร พงศ์ปฐนี และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2565). การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(6), 87-98.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2556). *มารู้จัก Competency กันเถอะ*. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ธนกฤต อึ้งน้อย. (2563). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูใหม่ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2555). *การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยสัมพันธ์.
- มานะ สินธวงษานนท์, ญัฐยา บุญกองแสน และกชกร หวังเติมกลาง. (2566). การศึกษากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs). *วารสารมติชนจรัลธรรมวัฒนา*, 5(6), 527-544.
- ราชบัณฑิตยสภา สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง. (2562). *ทำไมจึงต้องสร้างความฉลาดรู้: ศึกษาจากปรากฏการณ์ และทำนายอนาคต*. หนังสือเนื่องในการประชุมวิชาการ โดยแพทยวิชา ศึกษาศาสตร์ สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ราชบัณฑิตยสภา ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ณ ห้องประชุมตวงเดือน พิศาลบุตร (ห้อง 101) อาคารประชุมสุข อาชีวบำรุง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วนิดา ภูขำนิ. (2564). *การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: กรณีโรงเรียนบ้านนาตาลคำชะว*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศูนย์วิจัยอนาคตศึกษา ฟิวเจอร์เทลส์ แล็บ. (2564). *อนาคตของความยั่งยืน = Future of Sustainability*. กรุงเทพฯ : แมกโนเลีย ควอลิตี้ ดีเวล็อปเม้นต์ คอร์ปอเรชั่น
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก*. นนทบุรี: บริษัทประชุมช่าง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ความเป็นมาของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- อริสา นพคุณ. (2560). *การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา.
- Alberta Government. (2016). *Competencies: Descriptions & Indicators*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://bit.ly/3jMT8sr>
- Barbier, E. B., & Burgess, J. C. (2017). The sustainable development goals and the systems approach to sustainability. *Economics*, 11(1), 20170028.
- Brundtland, G. H. (1987). *Our common future: Report of the world commission on environment and development*. Geneva, UN-Documents.
- McClellan, G. B. (1980). McClellan's last service to the republic. *The North American Review*, 130(281), 309-337.
- McClelland, D. C. (1973). *Introduction to the concept of competence in spencer*. New York: John Wiley and Son.
- Mochizuki, Y. and Vickers, E. (2017). *Rethinking schooling for the 21st century: The state of education for peace, sustainable development and global citizenship in Asia*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.researchgate.net/publication/321267766>
- Ofei-Manu, P. and Didham, R. J. (2014). *Quality education for sustainable development: A priority in achieving sustainability and well-being for all*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.researchgate.net/publication>
- Rabie, M. (2016). *A theory of sustainable sociocultural and economic development*. New York: Palgrave Macmillan US.
- Spencer, L. M. and S. M. Spencer. (1993). *Competence at work: Model for superior performance*. New York: John Wiley and Sons.
- UNESCO. (2015). UNESCO Global Geoparks Operational Guidelines. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://www.unesco.org>
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*: Division for sustainable development goals. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2567). จาก <https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications>